

מסורת התורה והנביאים

באמר מדעי ומפרותי, בו שבעה פרקים על המסורה, והלוקת פרשיות ומדרים, ומספר אותיות מלים ופסוקים בתורה נו"כ, על הקפישלן תולדתו המסונותיו פתיחות הדשות, מתאימות להמסורה והמפרשים, ומועילות למלמדים ותלמידים צורך פו"ם, להתכונן על הענין, ולקריאת ההפסדה, ולזה פתוחות ומתומות בנו"כ שינעתי הרבה מאד, ואספתי מביבליותיקון שונים, שבאיידופי ואזייא.

אני פסח ב"ר חיים הכהן פינפער מו"צ פק"ק ווילנא
ולפניה בשלישה קהלות.

לפיכך נקראו ראשונים סופרים שהיו
סופרים כל האותיות שבתורה.
(קדושין ל.)

בני, הוה זהיר במלאכתך שמלאכתך
מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר
אות אחד, או מיותר אות אחד נמצא
(אתה) בחריב את כל העולם כולו.
(עירובין יג.)

שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי
מעיד בכם (דברים לב מו)

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

ווילנא

בדפוס ש. פ. נארבער
שנת ישום שכל זה המסורת לפ"ק

МАСОРАТЪ ГА-ТОРА

т. е.

Традиція Масоретъе и раздѣленіе главы Библии
Соч. Духовнаго Раввина Пейсаха Финфера въ Вильнѣ

Вильня, Типографіи Ф. Гарбера Завальная ул. д. 2006.

מסורת התורה.

(מאמרים הזרים, יפה מבואריה, ימצא מעבר לדרך).

- (א) כל התורה, כתב סרע"ה מפי הקב"ה בדקדוק, ומסרה לכל שבט, מעולם לא נשתנתה. עזרא הסופר ע"ה ספר אותיות והגייה, ושמונה חכמים מכל זיוף ושעות, ועשו סימנים להועיל הזכרון, תולדות הכסירה ומתותה ודרכה, על במסורה תלויות הלכות ואגרות. ויהם נקודות וטעמים.
- (ב) מי חלק פסוקים ופרשיות, מי חקנה וחלופי מנהג קריאת התורה, יהם הפרשות וכמה הן. מהו הסדרים, וכן סדר, מספרם. ותסרונות הסדרים והן מאותרים, ולא מקובלים מסיני.
- (ג) הקאפיטל, יליד זר, כומר נוצרי חלקהו, והדשים קאחולו אשר חלק שמואל, מלכים, נחמ"ד ודברי הימים, על שש ספרים, הוא הששים פו"ם המקובלת, ובמקום הכנים חול בקודש, חכמי ישראל ומגדשים לא קבלוהו, שהוא נעשה במקרה וסכלגת זבורה. נגד המסורת מקדמונו ונגד המפרשים, מאמר וענין אחד הפריד לשנים, ושני עניניו רמזים קירב בזרוע, גם חכמי עמים תמהו על חלוקתו, יש קאפיטלן מן ד, ה, ו, ב' פסוקים, ויש מן ע, פ, ש, ויש לסחוק חצי מספר הקאפיטלן, והעברתי הקאפיטלן תחת שבט הבקרת.
- (ה) להיות נחזין למנות פסוקים, ותארשיות הן פסוק או שנים. עשיתי פתיחות שהלקתי התנ"ך ברוח באר והגיון ישר, מסכים עם המסורה, ועשית לוח משה, רענולאמער למצוא קאפיטל, הרשום בספרינו, כאיזה פתיחה היא, גם לוח על מספר אותיות, בלים ופסוקים שבכל סדרה, ועל סדר נו"ב, ומספר פסוקי כל וביאים וכתובים, וחציהם, ורבעי נו"ב.
- (ז) דעת הלבוש, אלי' רבה, יש נותלין, והגרא' מוילנא, וכן נהגו בכל קרי רוסיא המערבית, לקרוא ההפסרה בצבור דוקא מנביא שלם כתוב בדיו בשר על קלף משורטט, ולקדש השמות הק' והספרים יהיו כנלילה; וכל הפוסקים מודים דלכתחלה צריך בן, ואחר מדיני ס"ת, שיהיו בו פו"ם ואם חסר או התחיר פו"ם או החליף פ' על ס' ולהפך, פאולה הס"ת, וקדמונו מסרו פו"ם גם כנו"ב, (וע' תו"א לר"ז ס"ד) וכל הסופרים לפנים דקדקו לכתוב נו"ב בצורת פו"ם, וכן ראיתי התנ"ך, אשר נכתבו לפנים אשר בנרמני' איטלי' שפניא, מצרים ותימן ודמשק, (רשמי בפנים הרבה כ"י שהעתיקתי מהם) וכאשמת סופרינו, וכונן מדמיסים הזרים, נשכחו ממנו, וחכמינו לא ידעוה כעוה"ר, ומצוה להתחיר העשרה. הקדמה לסופרים ורשימת השמות שהן חול, או שצריכים לקדשם.
- (ז) לוח כל פו"ם שבנביאים וכתובים, ע"ם רוב נוסחאות המסכימות ומכוונות יחד. לא המדרש עיקר אך המעשה. קומו ועשו, להדפיס תנ"ך בשר, ומדויק כסדר התלמוד, וכבעלי המסורת, בפו"ם, קרי ובתיב, והשיכו כבוד הדת והמסורת, וזילדי כברים אל תשפיקו עוד, הוציאו בני הכומר מהיכל התנ"ך הקדוש.
- חברתי בחמד עליון ויושר לב, אני הקטן, פסח בן המופלג יור"א, חיים הכתב פ"נפער ז"ל.
- מו"צ דויין כהתא קדישתא ווילנא (משנת תרל"ד עד ה"ה) ולפני זה הייתי י"ב שנת ראבד"ק הענר, דארשונישאק, וקואן הגדול.

פנת ושום שכל, זה המסורת לפ"ק.

ברכה ותודה .

כל הקרבנות נשלחו לעתיד לבא חוץ
מתודה (עזח"ט נו, תנחומא אמור)

לכבוד הרב החכם הכולל, חוקר מצויין, יר"א, החרד על הדת הובר הבורים
יקרים, שהעשיר המפרות עושר רב, בחקירות קדמוניות וקורות ישראל, מורה
הרבנים במדרש עיר ברלין, פיוסר אברהם ברלינר שליט"א. רבות פעלה
והגדלה חסרך לרבים, הפלאת לי עצה ותושיה, לנפוע פארמאה ועורתני בהוצאת
דרכי, ולנחמני גם מעוצב ידי, ועמל נפשי, וכן נתת לי חצי שכר החדפסה,
שיצא אוד מחשבותי ופעולתי למזכת התג"ך שארית פליסתנו ולכבוד לאומנו;
יחי לבבך לעד; ה' יוסף לך חיים ארוכים, בשלום וטובה, והזכה להפיץ תורה
ותושיה כרצונך לשמחת כל דורשיה. ושמך לא ימיש מלכות חובבי הדת, כסוני
המברך בעומם

ברנשי כביד

המחבר .

סדר

דף שורה תיקון	דף שורה תיקון	דף שורה תיקון
131 צד כ ו ז ו ס בי פת	128 לד יהודה	124 יב אביש
134 ז ו ס א פ	— צד כ ו כבלות	— כא דוד
— צד ב ד ההבר	יד ה — ויתחתן	— כג עוד
— פ על	129 ל כיבוז	— כס ויאמר ה' (פולטילא)
135 צד כ לח כ א ס	— לד יוהי	125 א ס
136 ל ק"ס	— לפ וישלח	— לה כעתך
137 פו א ס	— צד ב ו נ פ ש"ס ס	— צד ב, פו כניס
140 כא כי הגה	— לו פו ס ש"ס ס	— כג וליהונתן
142 יח ה"צ	— לו כה ס ש"ס פ	— כח דוד
— לו ג יהושע	130 יג יח ק"ס ס	— כס ס ש"ס ס
ק"ס	— יד יג ק"ס ס	127 לו גר
147 צד ב, ק"ס	— כו יג ס שלום	— לו ארונה
להא	— לו ז ס יוהי כי	

הערה ב"ם שנרסם בישיע' ויחוקאל השמות, צ"ל א"ה, כמו בתנ"ך.

הסכמה.

תעודת עמיתי הנאון המפורסם בן מו"ה אפרים זלמן הלוי סלוצקי שרי"מ"א, אחד הרבנים דפיק ויילנא.

כבוד ידידי הנאון המפורסם וזקן ומבקר, הכל סוקר, פסח פינפער סו"צ וריין דעה. מאר שכתתי על חקני' אשר הראה מל"כ, בסרת התורה' אחרי אשר דבר ד' יקר בימים האלה והשוחים בים התלמוד סעמו, וגם הרבנים אין עתם אתם (באשר נודע לכ' אשר גם אנכי הייתי כעזרו וכתבתי כפעם בפעם: בסכת'ם להעיר להרבנים אשר בסתנם יש עקר הספרים כ"ק התניך להשתדל להעתיק מהם ומה השיבו ע"ז?) בעת ועונה הזאת עלק לבי לדאות ספרו אשר אסף סבי"ק (כרי עברו בארצות שינות אשר שם יש עקר ספרים ובחר לדאות ולהיות בעקרים היותר ספורסטים בתבל) התניך ע"ד הפו"ם, זה פותח וזה סותם ובת"ר תיר סצוף ומסתר ער אשר יתבררו ויתלבנו הדברים. אי לואת יקסמו חכמים ויהללוהו, כל תופשי התורה הק' יאשרוהו.

וסדי עברי אסרתי להעיר אחרי כי ב"ת כתב (הוכח בהגה' מייסדיות כרמב"ם הבי"ג פ"ב ה"א) שסגילה יש לה כל רין ס"ת לסנין שיטת בן' (ומזה יש להעיר ע"ד המרדקאים בעת לכתוב סגילה ב"א שטין *). ושמתתי סחותני הנאון רב יוסף ג"ע, כי זה נעשה ע"פ ד"ו ישכר בער ג"ע סחבר מ"ש על רב אלפס לכען היות כל הדפים שוים עם עשרת בניה ועשרת ובל יהי' האות ג' אשר לא הובא כססרת או להיות ברף בפ"ג כנודע). ובאמת אחרי אשר נקרא ספר צריך להיות ארכו יותר על רחבו (ראה בסרת לענין גם) וכל פרשיותי סתומות (**). [וכן סיים א"וי שער' בסופו]. ומזה

(* א"פ"ה ע' ש"ש ורעוני נינה, וגינת ורד — כלל ד', וא"ו ללא זכר, ואת כסופה".
 (** ראה בפרק י"ב פ' פתוחה וכתוב"כ ואם מן הצאן שיתן ריות ובתום' סגילה בסוף בני העיר ד"ת בתחיל כספק שלפניהם לאו דוקא פסוק דהא יש פרשה ושם בנמ' לענין מרלנין בר"ח, וכמו כן כרמב"ם בענין הפו"ם.

הסכמה

פסק תרמ"א בש"ע (סי' תרצ"א) ואם עשאן פתיחות פכולה (אף דבהגה' מיימוני לא נזכר בזה דפסולה, ודאה שבת ק"ג פ' לא יעשה ס', וראה באו"י שיע"ד שכתב במטילה ה' פתוחות וכיו"ב בב"י קירא הכל פתוחות) וראה בת' מהר"י מינץ סי' ה' ומחר"ם פארוזה שע"ו ע"ד ס"ת אשר הפזים אינם על פי סדר של הרמב"ם אין לפוסלם דמאי חזי לקיים דברו בן אשר כי אולי אם ה' מגיה ע"ד או שה' נמצא אצלו ס"ת מבע"ל המסורת ה"י מסכים ע"י, דרשו פליגי על המסורה גבי פלגשים ביום כלה וכן בע"ל התלמוד בפ' ב"ב והנשא כתיב, ובתור"כ חומא דבספרינו מלא, מיהו מצינו והתלמוד חולק על המסורה וכמו בן בתוס' שבת נ"ה וכן מצינו בירושלמי בשמשון והוא ששט את ישראל ארבעים שנה, ובספרים שלנו עשרים שנה. וכל שכן שמצינו בני נפתלי חולקין על בן אשר בכמה תוכות וראה בתתי' ישעי' באספן מה שהשיב ע"ו דגם בזוהר יש נוסחאות שונות ככתובים וגם בב"מ דרמב"ם ובה"י מיימוני בה' ס"ת נוסחאות שונות בכ"ג גם בפזים, ופלאה דעת, מני מה זה עמד הגאון מהר"י מינץ ג"ע עה"מ, בן ויחל, ולא העיר מהקרבנם מחוה"ם ש"פ. וראה דה"ט הובא בגמ' בתים' אשר לפנינו וגם מהרש"א והמג"א עוד ע"ד (ראה בב"י קל"ח) וגם הלבוש בס' בגדי ישע על המרדכי היא מהתוס' ולא העיר לזה. (ועד"ז השיב גם הגר"א לענין תפילין של ר"ת אם תצטרך לצאת כל הדעות תניח כ"ד זוג של תפילין מלבד המחלוקת ע"ד הפר', עוד ע"ד המח' מה"פ והס"י).

ואחרי כי הובא בש"ע לפסק הלכה לענין מגילה אשר רז"ל אמרו שלחה להם אסתר לחכמים כתבני לדורות, שלחו לה הלא כתבתי לך שלשים ב"י עד שמצאו מקרא כתוב בתורה ואת מ"ש כאן ובמשה תורה וזרון מ"ש נבניאים בספר מ"ש במג"ה כתנאי כו'.

הרי מכו' נראה אך יש לנו לדקדק ולדעת הפזים גם מהנביאים והכתובים. ומאד ידאב לבב כל יודעי ע"ד זמרת ור אשר בא בתורה ונקרא בשם הקס' (אשר יצא מהמדפים מה' הקורקנדאנצי), וכוב לנו לטאר הקודש ולהדפיס כ"א הפרשות וזה הפזים, וגם רבינו הגאון החסיד הגר"א נ"ע הנהיג לקרא בשבת ויר"ם ובי"ה להשלים בפז"ם או ענין הנשלים, ולא כאשר נחלק בהספרים שלנו הו' קרואים (וזה דלא מהמג"א שעמד ע"ד הסדרים יע"ש מ"ש) וכן בנחל"ש סי' כ"ג ובסידורים מתוקן כבר. (ובאמת תמה אני הלא טוב לנו ללכת בדרכי התלמוד ולא מאשר נדפס בסד' ובספרים כי לא מפרחם אנו חיים). ואתה יודעי אשר רב עמלת לספר האותיות ולסדר הסדר וזלפתות ולסגר הפזים (ולרעתי אפשר שזה מרמז הפ' ע"ד התורה הכתובה ופתוח' להבין שכל כי לא בשמים היא והס' ע"ד התורה המסורה לנו **) ונתתם מעין כל) וצלה ורכב ע"ד אמת להיות אחד מהיחידים השרדדים אשר די קורא להיות לאות ולמופת בישראל, ותקתי תתן כי בשמחה יקבלו כל אחר ואחד מאחכ"י (וכה גם סופרי פז"ם) בכסף מלא. וזכות תה"ק יעמוד להתברך באושר ועשר ולעבדו בלבב שלם הכול.

ב' מרחשון שנת א' יברכנו בשלום.

מה וזילנא אפרים זלמן הלוי סלוצקי מפיק וזילנא יע"א

(* אפ"ה ע' בסד"ר פי"ד, הלשון מתוקן.)

(** זאולי לזה מרמז מה שאמר רז"ל מ' זס' בנס הו"י, ושם באמר פתום מאמר ימות, וד"ל.)

תוכן הספר.

ואלה המאמרים, נראים ורים, להכפרשים ודרי"ם, אבל בכפרי יפה מכוארים.

המסוקים תחלת 5, לצאת דעת הכותבים, לרמון שם המתבר בראשית דבריו, והוא בלשון נופל על שמי וכינוי, שם שורה 12 ביאור אלבולידו במדרש, 7 אות ד', מסורת סיני, סוג אינו נדר אבנים וחין רק מוסרי, וענינו איסור חבור המשך ופסוק פסוקים, כנדרים לו, וכראשית רבה פ' לו, ופ"א, וע' אור כוכב 15, ולהלן 28. — 6 בהג"ה, בפנים צ"ל איש כרוחו, לקח המסורים שבהם שם זה, לכן לא סודרו כסדר הומן והמששים, מיושב כלו תבלת דוד בן ישי, ואחר פ' זה, יש מסורים ותפלות דוד. — 8 ביאור נפלא על סנחות פי"א מ"ד, ועל סי' ר' יהודה דצן, שנתק תו"ם באבות. — 10 ביאורים על ויק"ר פ' קדושים, וזהו ח"א, בת, יתוקאל מד, פו, וכתובות כב, ושבת ק"ט (להלאה) ושלוש תשובות ע"ד המסק, הנה העלמה הרה. — 11 סימני פסוקים שבכל פסוק, הרבה כותבים. — 12—11 הנהה, שינוי בקרבנות בתורה, רומזים על כמה הלכות. — 13 השתלשלות הכסירה, ומספר פסוקי פרשיות. 14 קרבות נקוד וכפסוקים, ודרשות על מעמי הנגינות. — 8 כימני מסורה נספרו בנלותנו, ובלשון ארמית שדברו או. — 22 ביאור מ' סופרים ס'ו הי"ו, וישוב הנחות הנר"א ו"ל. — 23 באור תרגום אונקלוס, 'יבכלל נתינה לנר סחור חם, ול"י שדקדק בהוראת את את, וכן כדב"ר פ"ג. — 24 ששים רבוא אותיות בתורה, שנתקו סתברים רבים, וכנת דברים רבה פ"ג. — 26 הפסוק פסוקים הם בסדר"ה, סן 26 ילקום נפלא בש' עקב, וחשבנו. — 27 ביאור הכרבה על, נבילות ידים'. 30 ביאור גילה ית, מלסלה (ולדוגמא ע' להלאה). — 30 סי' על רש"י פ' תולדות וירח כו', וכשבת ע"ד, זתני רב נחמ"י (פותר, ואין ראוי לגיזיה במחזק), שם, כהנת הששנה בשבת פ"ח ס ב ג, שהיא שבע ישראל'. — 31 מהו פרשה. — 31—33 צורת פתוחה וכתומה וסודרה. — 34—34 מספר עקה פרשיות, שנוצר במדרש א' שלח, ואמ"ר, ומקור פ"א ופרשה. שם ביאור ירושלמי שבת פ"ז, שחור כוב כב, ומ"ס פ' כ"ט ה"ט. — 38 מהנה סדורות, במערבא סימני לתלת שנין ופגמא (ולהלאה). — 39 ענין סדרים הרשומים, ומסורים בסוף התורה ונו"כ. — 40 הסדרים בלתי מקובלים מקדמונינו ו"ל. — 41 ג"רם לא רסנו הו"ל, בירושלמי הנ"ל, ובררש שלח, ומ"ס פ"א ה"ו, והם מעשה יחיד, ובהם חסרונות כמד בקאפישלן. — 45 סדר כתנ"ך אינו נדקת יהודים, שם בב"י אין שום קאפישל, יונם ואשכנזים שזנו איתם. — 47 בניהים שהכניסו בתנ"ך התנצלו, וי"ב עדים העידו להסיר קאפישלן. — 49 חכמינו ו"ל מאסו הקאפישלן. — 50—49 בזכר להכבים ומדפיסים. — 51 ארבעה חסרונות הקאפישלן. — 53 בשמות ו. — 37 נסי אליהו: אלישע. — 59 ורס' נ. — 60 הושע ב. שם יד, ויאל נ. — 1—60 יואל, כחלוקת קאפישלון, כחלקו הרבה המפסיים. — 61 מיכה נ. — 62 מיכה נ. — 1—62 זכרי' ז, ח, כנ, יג. — 64 מלאכי נ. התבוננות בשיר, הלהת, רינאל, יתביה. — 3—72 סדר כתובים. — 73 מספר אותיות וכלים בתורה. — 75 מספר פסוקים בנו"כ. — 77—83 פתיחות בתנ"ך. — 6—84 דין פ"ס כנביאים. — 9—87 נוסח י"ג העתקות. — 80—88 סי' תנ"ך העתקתי. — 101 ביאור ירו' ברכות פ"ב. — 102 ביאור שבת ק"ט. — 104 אין חילול שבת כו'. — 8—19—104 תתיבה וארעם. — 101 כהתבים: הערות: 158. — 109 תיקון מה"ר. — 111 מחברים שזכורו בספר. — 116—113 תיקון סופרים. 117 איוה שמות קדושים. — 119 תעודות הנאמן אדר"ת ו"ל. — 154—120 ע"ס: 116 צ"ל קידם" 113, וזהו"פ הוא. 117, 118 להפגם

כתבא למקרא ופשרי להודע!

על אדרגס בחוץ בחיוב :

בהיפווי

למויז דקיק יציו דברו אל ישראל

זילג

בצדקה תכונני למיז שיבב"א

צמח הסכתב כתבניהו

יום ג' פ' לך לך

מאלהא רבא קדישא. דשכין שמויה בקרתא קדישא. ילמא רבא ונפישא לעמיה קדישא ופרישא. ע"י הדא איגרתא קדישא, דהיא זעירא, ורבי פרישא

מיבע שטמט במדמל

אביו שבשאמ נאי בתערמ, ותותוצ, מארה, ללא, וללא, וימצב, ותדוא ויה לתקע'נג, וילי הכד אזי אמת ואמכם ציון והאות על זה

שבד' מספר כ"ז ינוח שם רמ"ח בן מיב עם אבותיו שם בין ושם סיג.

שמי א"ש"א

הביד הבותב

ראיתי לר"ם לוריא. המ"ל תיקוני זוכר להג"ח. העתיק לו מכתב ה"ל. מעשה כ"י מה' עם כל כתבי הגר"א. הד"ל אמר לר"ם מהו חרומת בגר"א והסיון של כנו. ונהשתקחו ד' ביוזים: איגרתא מטמל-אטין וילא ותקע'נג למ"ג עכ"ל: ולכאורה הי' ל"ל איגרתא. קדישא. ונכא; וכל' פ"ה כוונת "בסיו". נפוחת הב"י פה וויטענין. והאות ע"ז סגרישני נכנה. מספר כ"ז להדג (ככלו) ינוח (בקרנ) עם רמ"ח (מספר אנדעס) בן מ"ב (ימים יב' לו למוות עור. כפי זמן סמכתג ומסורת פענין. בלחן) עם אבותיו שם ב"ן (מספר אליהו) וכס פ"ג (מספר מנה) במי אבא. הבין הוא ב' נאחג"ג. ר"ה אנדעס בן אליהו. והסתיך הדבר בלא לכוילא מפיו ולהתיעט. וכן לא זכר עם החדש. מיבע שטמט מטדמל. בתלוף אלנג (אטמח) נכס הי' חלקי ישראל. או נכוחת סויה חלקים. ע' שנה לב. וע' נמדכ"ר פ' י"ט ויכשו חקדש. מלמד במודיעים לנדיקום יום מיתתו כדי סזריבו כתרובם לנניהם: כ"ן לי דמויז פה בווי"נא

מכתב הגר"א הוא בידי (העתיק עבור המנח"י נגד הגר"א ז"ל, לר"ם מהר"ם מלוצ'ה) הסגנון מיד כ"ד בהגאון הד"ל ז"ל, וכבר אמר לי הגד"ל, דלא חיה חגים על יבשתא, דיכול כתבא דנא להסינו ודך אליהו עתיד לפרכו; ולחא יבחותם ויהוד לבי אבר דזוכרו האפל ימלא איה' קדוש דימלא לפרכו ולגלות לפנות סתרי המכתב הקדום כזה; וחא כתבתי בהגאון סגול המקובל הכבג, סאכ"ר דק"ק קראטינגא אבר התייעט הרבה על הכנת המכתב.

וכסבי לי בעוד לא זכס לבין מאומה מתי, וכן כחכדי לדידי המקובל סגול האנד"ק יפו ר"י, ולא סביב עליו. לכתת חלוי ל"ט, לא חוכל' בו' יואל נא לבא לנה לגלות סתמנין בלחן סתמנין, וחתן לו הלכה ב"כ, ויחאכסן חלוי;

מרכה וכ"ט כנפס חוקירו סמואל היים לוריא.

עש"ק, בלחן, למד חלקי; בנת תרס"ב.

מסורת התורה.

פתח דברך יאיר סבין פתויים פי פערתי
ואמאמה כי לסצותיך יאבתו (תהל' ק"ט)
לפקז עינים עורות להוציא סכסכר אסור
(ישע' טב)

א) כתוב כתב לך את הדברים האלה כו' הקב"ה צוה את מרע"ה, לדקדק בכתבו התורה, הסגנון והלשון, וכן הסלים והאותיות שלא יוסף ויגרע ולא ישנה דבר, גם שהמכוון לא ישתנה, הקב"ה איסר וכשה איסר וכוהב, וכמו שמצאנו בירמ' ל"ו י"ח, מפיו יקרא אלו את כל הדברים האלה, ואני כותב על הספר בדיו, כן או"ל (כ"ב טו.). אם כי משה יגע ועמל להבין עומק המליצה ודרמי הלשון, והשיג והגיע בפלפול, עומק הכוונה, וזכה בעבור זה לזיו הפנים. (שמו"ר פ' סא, טו, דב"ר פ"ג זנדרים פ) והבין למה נופי תורה בקצרה ושיחת אבות כפולה (בר"ר פ' ס') זוהר במדבר, ו, ז, יט. פעם כלל ופרט, ופעם פרט וכלל, טובנים שונים בלשון אחד, ונצרכו התורה שעל פה והלל"ם, כמו שמור את חרש האביב, והי' למטפת בין עיניך, לא תכשל גדי בחלב אסו, והי' יכול לכתוב כל מצוה מבוארת, ככל זה נשאר תוספת הדברים, בראשו, ולא הוסיף ושינה דבר (עין יב"ר פנ.). וכן ספרה ולמדה לכל ישראל ולפני כותב י"ג ס' תורה, וקסרה לייב נשאים ושבת לוי, והאחת הניח בארון שאם יבקש אחי לזיוף דבר שים מוציאון אותה שבארון (דב"ד פ"ט, כ"ב יד.) ומטנה העתיקו והגיהו שאר העתקות, ומצאנו בשקלים פ"ד, מ"ד, כתובות קו, שלקחו שכרם מהרומת הלשכה, שהצקוהו הסנהדרין, סיפורים נבונים להניח מן ס"ת שבעזרה בבית הכנסת (מיע"ק ית. יוסא ס"ח, ורש"י כ"ב) וזו הס"ת לא ננזה (יוסא נכ ופר"א פ' נכ) ובבית שני, להתו' ב"ב יג ד"ה ועושה, יד ד"ה שלא, ור"ם פ"ו ה"ב טה' ס"ה, ופ"ז הי"ג מיו"ט, הגיהו מספר עזרא, ולרכבו תם רשב"א ורשב"א הוהר לצורך ליכנס גם לק"ק, וכן בויק"ר פ' אחרי ותוס' המוכא כפי' המשניות במדות פ"ד, פ"ב הי"ג מביאמ"ק, חכ"א בסופו, בשם הגר"א ז"ל.

ב) שלשלת מסורת הקבלה לא נפסקה מדור דור, (הקדמת הר"ם למשנה) ויחידים השורדים והחרדים על כ"ק שטרזה כאישון בת עין (כוזרי

ח"ב לנ, עקרים כב, לנ') וגם למד ממנה, וכן יהושע נקד בנקודות על האבנים למען שיבינוה גם הגוים, דכתיב באר היטב, ובלא ניקוד אין להבין (ס' הספדר). מלכי יהודה כתבו להם לשמם שתי ס"ה, אחת ננוזה כאוצרו ואחת תלויה בזרעו, (קלף דק, וכתב קטן). ובספרי המסורה יש ס' היאנין, המיוחס לעלי (אחד ממקבלי התורה שמסרה לשמואל הנביא שהרבה בני הנביאים) על צורת אותיות נזורים ולפופים ועקושים וכיו"ב ומספר אותיות מלים ופרשות (כימי רוד היו הסופרים אותיות ופסוקים). ובהיות ז' מלכי יהודה הרשעים (אנכ"ד פס"ח, ומדרש תדשא) ואחו אחו דלתי כתי המדרש, מעטו הספרים והיודעים. וקם בנו חזקיהו המלך ונעץ חרב בכיהמ"ד ואמר מי שלא ילמד ידקר בחרב, (סנהדרין צד עב) והושיב אנשים נאמנים, ויודעים אשר העתיקו את התורה ודברי הנביאים, ורוד ושלמה. (כמשלי כ"ה), ופירשו באדר"ג פ"א המתנין, העתיקו והוציאו ממסתרים, כמו המעתיק הרים, ועתק משם אהלו, או עתיק יומין, כי ביוששים חכמה, עתקה ונודקנה כסנהדרין מב, נזרקו קש דינא, ובלב שתון, כבכרות כ', יבמות ס"ג, קה"ר פ' אף חכמתי, שהוא ביגיעה אפים, ויומא ב, חולין ס"ג, וקי"ג). גם בעת ההיא מנו וספרו חכמי הודו אותיות ספרי מחוקקם, (ב"ת ש"א ל) ויסדרום כל אחד כאשר מצא ידו *). ג) אחרי מלכים הרשעים הי' הצדיק, מהור כטמא, ואחרי מנשה ואמון אשר הרבה אשמה הי' יאשיהו, וכראותו הספר פתוח על ענין רע כרת ברית לשמוע מצות ה', אבל לא נשתכחה התורה כלל, כמ"ש מהר"א (והשיג על אפודי וקמחי). והנביאים מסרוה לתלמידים, החרש והמסנר שכרוה בנבל וברוך בן נריה מסרה לעזרא הסופר (ע' הקדמת רמב"ם למשניות, ונוזלים מן לבנון 4) המהיר בתורת ה', והוא סופר נאמן כמרע"ה. עליו אז"ל בתוספתא סנהדרין פ"ד, וירושלמי מגילה, ראוי הי' עזרא שהנתן התורה על ידו. בימיו היו נביאים רבים, אנשים שקבלו התורה, וס"ת שלכות והמימות, והוא ספר אותיות התורה ופרשיות, והוא ונחמי' עשו תיקון סופרים ובינויי סופרים, (וע' רדב"ז ח"ג תקצד) וברק ככל הספרים וסמך על פי רוב (ספרי לנ), וגם נקודה קטנה שטר וכן מסר הספקות והשינויים שמצא, ע' פ' ל"ד באדר"ג, ופסקי תו' שנחות ל"ד, וקריין וכתבן מסר הלמ"ס. ונקר לקרוא כפי הקדי (מ"ס פ"ו ה"ט, נדרים לו). כי הנקוד והטעמים והפסק פסוק ופרשיות, אחיב להבין הפשט, וכונת הענין והמצוה, קשודות ותלויות זכ"ז (ויבוח שד"ל 104). כבר נחלקו מי תקן צורת הנקודות, אשכול הכופר מיחסה לאדח"ר, שרבר בלה"ק (בכ"ר ובס' אור לכתובה), ואברהם קבלה מן הכשרים, (כחכמת התכונה והמספר מהמצריים **). ויש מיחסים לפרע"ה, ורוב דעות יחסו לעזרא, שכל טוב (הי' בשנת ד"א התק"ם), ור' בחיי, בנדרים לו, ס"ע פנ"ט, ה' ד' גטרנאי גאון, ה' גאונים קדמונים ס"ה, מחזור ויטרי, כוזרי מ"ג ס"ל, ל

* בתהלים א—מא שם הויה בכל סומור. טב—פג שם אלקים. פד—סופו שאר שמות הק' וסיום ה' החלקים עדות על החלקים מא, עב, פט, ק, קג.
** ודבר ג' שפות יחד, ע' פרקי ר"א פכ"ז, הוי משה ספור ג' וראש ס' המלאכות, כוזרי מב סה, וראב"ע ראשית ל' לו, ס"ע פנ"ז, ת' ה"מ אלשקר.

שמי"ד פ' סב, מז, וילקוט שמעוני ה"ה, היקוני זודר, זס' הפרס, עץ חיים, ר' משה הנקדן, כס' השמשוני, שער שביר לוחות, וצח שפתים, ורדכ"ו, (כ"ח ח"ג 200) וראב"ע כס' הצחות, ושמות ו'. מסרת נקוד ומעמים מסרו אנשי כנה"ג (ע' ירושלמי מנילה פ"א הכל בכתב, זה המסורה, ברכות יב, ראשית כו), להם ה' ס"ת של מרע"ה ושל כל נביא ונביא, גם של חני זכרי' ומלאכי, ואז"ל ככל זכתה ללמוד, והי' להם הרבה ספרים, גם אלו שנאבדו ממנו, כמו דברי שלמה, דברי נתן, נבואת אחיה השלני, חוות יעדי החווה, סדרש הנביא עזר, דברי שמעי', דברי יהוא כ"ח, דברי חזיון, סדרש המלכים, ס' מלכי יהודה וישראל, דברי מלכי ישראל. הם חתמו התנ"ך ומסרו שהם כ"ד כ"ק, שנכתבו ברוה"ק, ואין להוסיף עליהם, ואין לערב עמם דבה"י של חול, ולא הכניסו גם ס' החשמנאים, לכן נשאר רק אצל היונים. ובשקשו לכתוב מנילה אסתר, טיאנו הזקנים עד שמצאו כתוב רמז לכתבו, ואז היו בעלי רוה"ק. וכירושלמי פ' חלק, וקה"ר פ"א ויותר מהמה, מן כ"ד כ"ק, מהומה אתה מכניס לביתך, שהם ס' החצונים, וכשכת פ"ו, א"ר חייא כנגד כ"ד כ"ק, וע' פרקי ר"א פנ"ב שיהש"ד פ' קיצותיו תלחלים, כמעט שעברתי, עירובין כ"א, מנהדרין ק"ד, והוהירו שיהי' כל ה"ח בקי כב"ד כ"ק שהם כ"ד תכשימי כלה.

בימי יונים פשעו הזדים מישראל, וקמו החשמנאים ונלחמו ויכלו להם, וכאשר גברה והעו יד הצדקים והחסידים והסופרים, הושיבו ועד ואמפו כל כ"ק, ודקדקו והעתיקו כפי המסורת (חשמנאים כ. ב יג—טו), ובכל ימי הבית ישבו מנהדרין כלשכת הגזיה, וכביה הכנסת, שם היתה ס"ה של עזרא, ושכרו מניחים נאמנים להגיה כל ס"ה על פיה. בסוף ימי הבית רבו כהונה, והורדוס ובניו בקשו למעת ביהודה רוח הרומאים ומשחקיהם, וקמו הסופרים הפרושים לחזק הספרות, ולהתבונן בכל ס' קודש, פן שלטה בהם יד מהעה גאחת הכתות. ואנשי חזקיהו אגלי הוא אבי חנניה בן חזקיה בן נוריון, ומתי סודו, העתיקו כ"ק והתבוננו אם ראוי לפרסם או לגנוז (ע' שבת ל"ב). אחר החורבן היו בעלי מקרא, בעלי משנה, ובעלי תלמוד, רבנן דאגדתא, הם דרשו המקרא והמסורת, ודרשו מוסר לעם, ומצאו רמז רב בזרות הנקוד, במלא וחסר, וכן רבנן דהלכתא ממנו הדין עם המסורה.

ד) מסורה סוג לתורה. פירש ר' יצחק כ"ד ראובן סימנין שאדם עושה לתורה הם תיקון לזכרון ומעמידים אותה שלא תשכח. וה"ר יוסף בר יהודה, פ"א מאסורת (כמו מברה מחיין מאכולת מכולת) לשון ידוך לא אסורות, שהוא ענין אסופה וקיבוץ, שמאסף כל מין למינו, ומחבר דבר אל הדומה, ומכניס תחת כללים לאחוז הך שיקל ללמוד ולזכור (ירושלמי יבמות), ומצאנו וימסרו מאלפי ישראל, למסור מעל, (במדבר לא ה' טו) בתרגום ויהנהו ד"א בידנו, ומסריה, (איבערליפערען), במסורת הכרית (יחזקאל כ' לו) ובמסורם יחתום (איוב לג, טו) לאסור אסר על נפשה, שם הואר על קשור מוסרי, משה קבל תורה ומסרה ליהושע, קבלה ביריגן מאבותינו (שקלים פ"ז, ירו' פסחים פ"ה, סוטה לד, ב"ב צט, אדר"ג-פ"ה, בר"ר פ' פ, פ"א וכיזכ"ה. וכן הדין שעל

ידו קשורה אסורה זנסמרת (כ"ב חז) שבעלי המקרא בדקו ומצאו שינוי חזר, בתבונה אותיות א"ב, גדולות או קטנות, ותלויות, לפופות ומנוורות, הפוכות, מלא וחסר קריין וכתבן וכן במלים דומים או משונים ומ"ו, ובנקודות הוריות לפי הטעם, ומסרו לנו במסן ובסימן ע"י מלה או מאמר מצטרף, אשר יכול וורה באיזה ענין ופרשה נמצא נן. ובעירובין כא, דאגמרה בסימני פעמים, פירש"י קבע לה מסורת וסימנים, שמסר להם, לעורר לזכרון שלא ישכחנה, ושם נ"ד, אין התורה נוקנית אלא בסימנים, שנאמר שימה בפיהם שהמלה זרה, כמו שכתב ראב"ע בראשית פו ו', וימצאה דברים ל"א י"ט, ולמדה שימה, ותלים סמ"ט גאלה, לדר"ק שהאותיות א, ד, ס, ל, צ"ל במגול והיא בקמץ וכן כ' המסלול נ' קב, וכיו"ב, יהושע יב ו' ויהנה, ישע"י בו ה' ישפילה. משלי א' ב', תרונה, אויב כח כו ויספרה, דה"ב כ' ו' זרתנה, לנ"ר קמוצים — ומצאנו במשנה ד' פ"א דמנחות, לחם הפנים ארזן כו' רי"א שלא תטעה וד"ר יה"ו. ותמה התפ"ש מה סימן הוא, שאין לו משמעות והמשך ללח"פ, וחלא ישכח גם הסימן, ובאמת נ"ל המלה זד"ד יה"ו, רמו לאותיות ותובות המקראות שהם כמספר הטפחים של אירק, ורחב לה"פ. בשמות כה כט ועשית קערתו כו' יוסף כהם זהב טהור, ו' תיבות, וכן בויקרא כד ו' ונתת על המערבת כו', ו' תיבות, בשמות כה ל זנתה על השולחן לחם פנים לפני המיד ו' תיבות, ובלא "לפני המיד", ה' תיבות, ויקרא כד ה', ואפית אותה שתים עשרה חלית שני עשרונים והן החלה האחת ו' תיבות, שם בג יח, והקרבתם ו' אותיות, הבכורים ו' אותיות, מנחה ד' אותיות, חדשה ד' אותיות, ודד סימן, יהו' קחלה האחת נשמת אותם ר"ה יה"ו — ולקחת סילה ואפית אותה שהים עשרה הלוח (באתנחתא) ו' תיבות, וכן במדבר כה כו, וביום הבכורים כהקרינכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם ו' תיבות — וכיו"ב סמן ר"י על ג' מחלקות המכות, שהשלישית היתה בלא התראה ונחסרו בתלים ע"ח, יובן על פי פרד"א ד' ישן פ' ל"ה. דיצה שלך תהיה בעת שהנקרא אדום ע"ש ערשים האדומות, וסופו בא, חב, שאין בני עשו נופלים עד שיבא שריד מיעקב ויהן לבני עשו מאכל ערשים, בצרה, ויקח ממנו שררה מלכות ובכורה שקנה יעקב ממנו בשבעה, ועלו מושיעים כו'. — גם בגמרא מצאנו סימנים על סדר אמוראים, וההלכות המוכות, ועל פסקי דינים מפוזרים וקישיות מפוזרות, ומאמרי אחד האמוראים, במסכת א', קשרו בסמנים כדי לעזור הזכרון. והרשד"ל בסוף הפלאה שבעירובין ח"א קיט: הביא רא' מפרקי תיבלות כי המסורת הוראתו סימן הדבר, נגדום האי מסורתא, ובאזהרת ראשית, במסוף יום ב' דשבועות, בסומנים ובמסרת, וביוצר להפסקה א', אור ורוע ורוע, מסורת ר"ד מסייבין (?) וזהו בוונתו יש אם למסורת לעשות סימנים שהה' שומה בפיהם שיוכלו לשמור תלמודם. ושונים הם הסימנים בהלכות, יש במספר המלים, ויש שנמסר במאמר, ויש בפסיק שלם, כמו ב"מ קין ע"ז ו' ז' מו למ, חולין מו סב, יש סימן ששם האומרים או מלים והלכות שונות, במאמר או תיבה טובנה, ויש שהוא במלה זרה, שאין בו מובן כלל, ע

שבת צא פסחים קיד, ב"מ כא: ע"ז כמ, נדה מה, כמנחות פי"א ה"ל. (ה) מצאנו בתלמוד אודות מסורה בתו' דנחח חציין של אותיות ע' של יער חציין בתהל' קידושין ל' ותי"ו יחזקאל ח' זו משהייתה מתחבלין ומגדון, ירמ' ב' יג, רש"י ותו' פ' הבונה, לולב וערבה, מנחות מוונת למטפה, לאסד שרו כתיב, כתובות ח' ידו כתיב וכיו"ב, וע' סוכה נ"ג ובעל משפחת סופרים ערך כ"מ שבעלי התלמוד הי' להם נוסח אחר, נגד המסורת, והשינוי עליו בכרם, ותל הלפיות, ותיבת כתיב מצאנו בחגיגה כו, שעיקר המצוה והקפידה אינו על לשון הכתוב ("תמיד" וכיו"ב) פלגשם זקני ידו כמנהרדין יד.

ר' עקיבא דרש על כל אות ותנ, שהם כתרי אותיות, תלי תלים של הלכות, והראשונים נקראו סופרים (ולא כותבים, ומושכים כשבת סופר) מפני שהיו סופרים איתוהו ונקודות ותיבות ופסוקים ופרשיות התורה, וכמה פעמים המלים, עשה לך, ב"ר פ"א. מלאכה (שבת סמו) נזיר (נזיר ה) אם חובה (מכילהא משפטים יט) היא ביור אדר"נ פ' לד, וכיו"ב במ"ס ספ"ו) קריין וכתבן (גדרים לו, מס' סופרים פו ה"ט) קריין ול"כ שמו"ב ח ג יח ראשית לא כ שמוה כנ לא, ישע"י ז' כ', כן בן בני מנמימן, כתבן ולא קריין, מ"ב, בניו ויקרא כא ה' יקרחת חו"י (ב"ר פי"ב) נקודות (אדר"נ לד) סימניות (ספרי בהעלתך פד) קע"ה פרשיות (יר' שבת פט"ו) מקרא ומסרת (יר' מגילה פד, ג"ר פ"ו) כנילה נ: גדרים לו) תיקון סופרים וכינוי סופרים (מכילהא השירה פו, ספרי בהעלתך, יפ"ה ראשית יח. ב', מזרחי במדבר יא זו שמו"כ מז יב, זכרו' ב' יב, מלאכי א' יב). אותיות תלויות מלבים יח ל' מנשה תלים פ' י', איוב לח יג כו (בר"ר ויחי ויק"ר יג שיר נ' ד', יהושע ו כו מל"א מז לד כ"ב קמ, נ' הפוכה ומנוחה במדבר י' לה לו, מנהרדין לח, קח אדר"ג). נקודות איה, לנו ולכינונו, ער, אשר, (נפח) אש (ע' אדר"נ פ"ב). ובנביאים שמו"ב יט כ', ישע"י מד ט', יחזקאל מא כ', זו ככ. ע' בר"ר פ"ג תלים קז, כז כח, שבת קמו רה"ש יז חסר כמו התניננס הפלגשם, זקננו, לדרת עלם, אלקים. כל ארן שבתורה חסר ומשנכבה הורה ונתנה בארן נעשה כל ארון שבתורה מלא.

נקוד זר מ"ס במד"ר פ"ג יג (על ואהרן ג' למ) ב"ר פ' לרעות את צאן, אליו, ראשית יח ט', ובקומה יט לג, וישקוהו לנ ד', ואהרן, רחוקה, ועשרון, במדבר ג' למ, ט' י כט טו, (ובתנ"ך בכ"י נ"ד 1234). מנצפ"ך. ע' שבת ק"ד ובר"ד א והרה"ח בלוי פי' סן סופך, (עזרע טובשטאבען) כמו צפין ספון, עלם עלץ, ונפס ונפץ, מס סתומה באמצע שם רבה, המפרוצים.

(ו) יש הל"מ הרטון בתורה ודקדוקה, ויש שהחכמים ז"ל סמנו ההלכה במקרא, או ברטו הכתוב, (ברכות מא, עירובין ד', סוכה ו', מנהרדין טו), והסבה לזה כי הלכה קבועה היא אצל בעלי מקרא דשנער וכן אצל הקראים שבזמנינו (ע' גן עדן ה' שבת, וקידוש החדש, וה' פסח) שלא לשמוע ולקבל ממעתיקי הרה רק כשיש להם סמך במקרא, ובראותם שהסמך קלוש ויש להשיב עליו, אמרו אלא הלכה למשה מסיני, ע' סוכה ה' עירובין ד' ועד"ו בכ"מ שפקרו

המציגים את הנוצרים או הקראים ודרשו לפי דרכם, כאו רבנן דאגדתא או הלכתא ודרשו הכתוב לפי אמונהינו המקובלה, דני עקרה ל"י (ברכות י') נגד האונגלאן, הנה עני ורובב על החמור (מנהדרין צח) נגד הנ"ל, צ"ר בנות ציון במלך שלמה בעמרה שעמרה לו אמו (ע' שיה"ר שנשק ר"ש לדרשן), נגד הנ"ל זבוחקאל מו א', שער החצר הפנימית הפונה קדים יהו' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. (זהר חדש ח"א כת עה:) והוא פלא וור, לקחת שער המקדש ולדרוש שהוא פרוהודו ומשכב בצד קדים, ואולם בקשו לדרוש נגד הענני"ם שקדושת השבת אוסר המשגל. וכבר דרשו בויק"ר, פ' קדושים, כי הכהנים קדושים, וכן ישראל, ואם הקדושה על מניעה המשכב, כבר כלו כהנים וישראלים, וכן בכתובות ס"ב דרש רב יהודא אשר פרוי יתן בעתו, זה עונה של ת"ח, הבא על שבה לביתו, ועל ג' דברים שבעלי מקרא וענני"ם אוסרים בשבת, ארו"ל בשבת קוט בע"ש בא ומצא נר דלוק, שו"ע עם חסין, ותבשיל, ומטה מוצעת, מלאך טוב הוא המתענג גם בשבת עונג בשרים בו, זכמא"ה — ודרש דיהוקאל סותר דברי הנוצרים (ע' יחזקאל מד, א' ב', שער המקדש החיצון הפונה קדים זהו סגור, או השער הזה סגור יהיה לא יפתח, ואיש לא יבא בו, כי הא"י בא בו והו' סגור, שלקחו משענת קנה רציץ אודות העלמה ההרה כלא איש. ואמנם שם עלמה לשון נעורים וחוק, וכמו שלא יאמר בתול על בחור, כן אין עלמה מן עלם, ושם עלמה על בעולה, כמשל"ל ימ, והנביא נתן לאות על המלחמה שהיתה בימי אהו, ולשקר עשו עם להטעות ולהתענות — והצי דרשות המדרשים בנגד דרשות של דופי בומניהם (ראה מזה בית הלמוד).

הלכות רבות תלויות במסורת או רמו דקדוקי תורה, (ע' העניית ג. סוכה ו. מנהדרין ד' זכמים פד). בס"פ ויקרא ה' א' ג' יז יח כתיב לשון ידע, רק בפסוק ב' כתיב שרץ ממה ונעלם ממנו והוא מסא ואשם, דרשו ר"א ור"ע בספרא, והלילה להגיה באופן המתקנים. רמו לנסוך המים ונסכיהם ונסכיה כמשפמם (העניית ב'), מרשית כ' (ר"ה סז) ואכבד (ה) תני ח' (יומא כ"א) נערה חסר ה' (כתובות מד) נזיר ג' ימם כתיב, שמו"א כ"ה לב אביגל כתיב, מפני שפרקה וגלתה שוקה (ע' מגלה יד והבן כנדה כ') שמו"ב כא מ' שבתם ח"י () תומים כתיב, חניכו כתיב, ויאמר עשו בלבו ע' ב"ר עה, אסת"ר, וקד"ר פ"ה וכן מה ענין בן סורס לאבן וידעוני, סמיכות יפ"ת לבן סו"מ. דרך המסורה, מסרו, עומרא סליק צפריא נחית דלא אכל קמץ פומיה, מלוא בחירה רהט ואשכח חוכמא (תיבה סמיכה) ונהד מעדן יסובבני, ונשתו אולו, לאשה ה' בקמץ. ביאור הענין, מלה שיש בה וז"ג ויחמנה וישרנה יעמדה, באור שם אדם, „גברא“. ס"ל על המעם, שלח, הד חספ וחד נעיא, בתלים קה ערומים, ערמילאן דנושים, הכיטין רפין, ויצא נח, מאיילא, שם ו' ו', מלעיל מלרע, מלית דומות, שקצתן ביוו ומקצתן בלא ויו, קרחין, על תכיר מסרו שבר (במדבר לא נד). לאור ז"פ מסומן במסמר,

Bibliotheca Littona Hebraica acet Di Barolo Joseph
Jmbout Mediolanerr Don Julios Bartolockus.

בבליוחיקו מאונגא רביעיקו ה"ב כ—ה, ברטולוקו דע קעליגא (רומי 1839)

יכן דישן, ובשמות לב טו, י"א פ' שמעיים במלה שהתחיל. בפ' תצוה נעלם שם משה, ופסקיו כמספר מיכאל, שלא בא בחיי משה, ע' ישור' זמנ' ע' כו. אבל דע כי הלוקה נג סדרים, הם מאחרים, זימיני הפסוקים, יש שאינם גבוהים סוף וישלח קנר, והם רק קננ, ובס' בראשית אך תקלנ, בפ' יתרו עב צ"ל עה ולמדינ' עו, ובסוף שמית אר"ץ אר"ם, צ"ל אר"י, ולהמעות צ"ל אר"ו בפ' ואתחנן קיח צ"ל קב"ב, בפ' וילך ע', הוא עם נצבים, בסופו התקנה צ"ל התקנו, מלכד זה יש פ' שנחלקו באהחנן, ראה, האוינו, וסוף התורה, החמה, צ"ל החמו, ולמדינ' עוד ו"פ ולהמעות למ, בחצי הספר יש מחלוקת בין הב"י ובין הגרפס, בויקרא ח' לד, חצי הספר שלט, ולרז"ל פ' מ"ו, וישחט, ולהנמסר פ' ח' וישם עליו או סו"פ י' ויקח משה??

פסוק והפסק. אברהם שמואל משה, בפ' וילך ראובן (שנתרחק כו'), שמי לעלם חסר שלא יהנה השם ונסמך הררשה על שמי לעילום דהייב לנ ז'. הבהן הגדל (בהרז"ן ויקר'ר פב"ו), אמור להם ס"ו (סומה ס"ד במד"ר פ"א) וקרבנו (כמדבר ו' יג) תראובני (שם כו ז') שמות מ' יו יח ז"פ להקים ויקם הוקם, במרום יכיר, סרגלותו, רודף מלא ו', גואל מלא ו', עפרן ח"ו, תיעשה בתיב (שמות כו לא ע' כו"ק) יהו מארת, תולדות, ויט אהלה ואחר כן אהלו, נמה נמע, לקחו לקוחו, דג (זכר), ואח"כ דנה (נקבה), גון נקד למעלה ולמטה (כמדבר, ילה לו')

- (*) כמה הלכות סתומות בתוספתא ורמב"ם, יסודן במקרא, כמו דאיתא כספרא אמור פ"ב, דבר יום ביומו, מלמד שכל היום כשר למוספין, בוטו עבר זמנו אינו חייב באחריותו, יכול לא יהא חייבין באחריות נסכים לבחר ת"ל ומנחתם ונסכיהם למחר פירש"י בנכחים ה' ודף פד רמנחתם רפרי ההג קרייש, והתו' במנחות מד, הק' ולא כשמע שם לילה, ועוד דרשים קרבו, ואינו כסדר הכתיב, גם ק' מאי מקשו על רבנן דסברי הבא מנחה ואח"כ נכבים, והא מביע"ל למיזג בלילה והא מוכי כתיבי, ונדא דררשי בנכחים ד' ח' ופ"ד ומנחות סבו: נב דתרי מנחתם דכתובי בלאווי (המלבי"ם).
- (א) הסולת והשמן של נכבים אינם מנכבים את היין, ולא היין מעכבן, ולא הנכבים מעכבין את הוכח, אלא מביא אדם את קרבנו היום ונסכים אחר כמה ימים, והוא שלא קדשו הנכבים בכלי שרת (מנחות טד).
- (ב) אלה הנכבים בין לעולה בין לשלמים בשיעור הזה ואם גרע או תוסף בל שהוא פסול, חוץ מכבש העולה במקריבין ביום הנפת העומר, אע"פ שמנחתו כפולה לא הו' נסכין במזלים (מנחות פט הרמב"ם מעה"ק פ"ב ה"ה).
- (ג) הנכבים ה:איים עם הוכח אין קרבין אלא ביום (תמורה יד ושם פ"ד ה"ה)
- (ד) אין הויחד מביא כגנה בכלי אחד יותר משלשים עשרון, מנחות ק"ג, שם פ"ז היו ועין כס"ט ותו"ם פ"ב מ"ה, שהעבור מביאין כיום מוכ א' של הג' שחל להיות בשבת ס"א עשרון.
- (ה) שאין לך יום שהעבור מקריבין בו קרבנות מרובות יותר מי"ט ראשון של הג' והיו הנכבים יין וכן שמן קים לוג (מנחות קג שם פ"ז הס"ז).
- (ו) חלבי שבת קרבין כלילי יו"ט, אם חל יו"ט כמוצ"ש [שבת קוד. פסחים נט: תוס"ס פא ה"ח].
- (ז) ע' תו' מנחות כ"ו דיה אלא שגם מנחות אינן קרבין אחר תמיד של בין הערבים, ונפסלים ע"ז כמשמעות פסחים ע"א, ותו' מנחות, וכאניי פסק הרמב"ם אם מקריב כשר.
- (ח) ש"ש הרים פ"ד ה"ד ממעה"ק כל דבר שאינו קרב אלא ביום כו', מותר להקריבין עם כבוא השמש, פי המשל"ם. פ"א מתומ"ס בנקמצו, ומנחות נכבים שקדשו בכלי.
- (ט) ביום ב' של פסח שהוא יום מ"ו ניסן מקריבין יתר על מוסף היום כבש לעולה עם עומר התנופה [מע"ה"ק פ"ב תוס"ס פ"ז הי"ג].

דבשת ג' (ס"פ יש בערוכין) ויברל ג' (פסחים) פתוח ד' (ד' מדות בכלי חרס) הכינו ב' וע' ה' סהר"ם. במספ"ר עשר שירות (מכילתא) עשר לשון תפלה (ספרי ודב"ר) עשר קרנות (איכ"ר גרע) יוד נקראו איש אלקים, נ' או ד' קראם הקב"ה בשמותם (פר"א פל"ב, מכילתא בא פט"ו) ד' פעמים כתב במשה לאמר (ספרי בהעלתך קה) נ' פעם יצ"ט בתורה, ונ"פ אור ומאורות במע"ב, כבוד בתורה, מספר נקודות בתורה, ותיקו"ם, ציווי זה, ותואר עבד, איש אלקים, כמ"פ מלות ורות ובודדות, וג' מיעומוין וריבויין, וקי"ח, ונ"פ דבר ה' עם האבות וכן למשה ואהרן, יח"פ כתיבים בתורה האבות כסדרן, ירו' ברכות פ"ד, ומנ"ע ר"י חושב כ"ד כסדרן וכ"ד בהיפוך, ויח"פ הרבור למשה ואהרן ועוד כאלה. מכילתא בא בשלח משפטים, ספרא ויקרא, איח"ש פר"ט, ספרי בהעלותך, חוקת ואתחנן, הברכה, פרקי דר"א לב, לג, תנחומא וירא, בשלח, שוח"ט א', בר"ר יב לא, לא, במדבר ב', ירוש' שבת פט"ו מגילה פ"ד תענית פ"ד, בבלי

(ט) ביום הבכורים מוסיפין קרבנות (פ"ח מתומ"ס).

(י) מנחות קורמין ליון, והיו קורמין לשמן, והשמן קורמין ללבנה, ולבנה קורמת למלה, ומלה לעצים, אימתי בזמן שבאו כולם כאחד, אבל הכא ראשון קרב ראשון והכא אחרון קרב אחרון, (תוס' זבחים פ"י שם פ"ט הי"א).

(יא) ביום טוב ראשון של הג' שחל להיות בשבת, הו' שם מנחת נסכים של מוספין ושל תמידים ששים ואחד עשרון, ולא הו' מערבין אותם. (מנחות קג, פ"י ה"ב מתומ"ס).

(יב) ולעולם אין מערבין נסכים, אלא נסכי הפרים לכדם ונסכי האילים לכדם ונסכי הכבשים לכדם בין בקרבנות צבור בין בקרבנות יחיד, וכן החלבים של קרבנות כו' (מנחות, פ"ט: ע"ש וכס"ט פ"ו הט"ו).

(יג) ביום שנכללו המנחות ונתערב שמנן וסולתן הרי זה מותר לערב יין שלהן לכתחלה, וכן אם הקטיר המנחות.

(יד) כשמערבין היון של נסכים יש לו לערב נסכים של אמש בשל היום, ושל יחיד בשל צבור, וכשמערב מערב יין נכבי פרים ביון נסכי איליב, ויון נסכי כבשים ביון נסכי בכשים, אבל אין מערבין יין נסכי בכשים ביון נסכי פרים ואילים (פ"ו ה"ט מתומ"ס).

שבת פ"ז, עשר עמרות — ראשון לעבודה — וכהונה, ושביעי בניסן הו' בשבת (במד"ר פ"ד ט. בר צב, ומכילתא) ומרגלים נשתלחו כט סיון, כרביעי בשבת — תענית בט, רש"י פ' שמיני ובמד"ר פט"ו, ותנחומא שם ור"פ טפעי — תמוז דהתיא שאתא מלאה.

ובהרש הראשון — ובחמשה עשר יום ומנחתם. עשרון כו' לשבעת הכבשים (רין א, ה), ג הוי"ו מתרב שאינם קרבין אלא ביום ולפני תמיד הערבים.

וביום הבכורים — ומנחתם — עשרון כו' לשבעת הכבשים (דון ט) משני כבשי הלחם, ובהרש השביעי באחד לחרש כנ"ל כנ"ל במשפטים (א, י) שיעורם וסדר קדימתם, ובעשור כנ"ל כנ"ל כנ"ל (אין כמשפטם דכתיב חוקה).

ובחמשה עשר יום ומנחתם (דון ג, ד, ה, יא) ומנחתם יחד, סא עשרון בכלי אחת ולכתחלה אין מערבין ואע"פ שמרובים קרבנות לא ימעט בשמן ויון משיעורם.

לשלושה עשר פרים, לשני אילים בכתוב אחד, ועשרון לכבש בספוק ב' ושעור עיזים בכתוב ג' (רין יב, יד).

בשמיני עצרת פרים אילים וכבשים יחד, לכתחלה נסכי פר ליד, דבשטערב מערב רק פר ואיל יחד, וכן רק כבשים בכבשים — ולא שעירים בשעירים.

יום א ד ו ז, ושעור עיזים מנחתה ונסכה ומיחתה נפרדת שצ"ל באה מתמת הזבח סעקב על היון, כמו שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו, ומדרו בה"ל ידבנן.

ג' ה' ומנחתה (ג, ח' יג) יביא ג"כ ביום, ובסדר, ובשתקם יא בללן מערב גה את היון, יום ד' וה' מנחתם (דון ג, ו, יד) פעמים באה נפרדת בל"ל מחלבי יזוים וגם למחר.

ואפילו שמוני עצרת שאין לו תשלומין כל שבעה, וגם בו ביום יזוים, כי באה עם הזבח, והבא ראשון קרב ראשון.

אלה תעשו לה' כמעודיכם לבר מנרויכם כו' ולמנחתים ח"ו.

ברכות יז: שבת סמ, פסחים טו לח, דה"ש בה סימה כז, יבמות פ"ז נדרים לז: נזיר ה. קידושין י"ח: ל: סנהדרין ד, כריתות, יז יח כב וכזכ"ה הראשונים היו בקיאים נפלאים ומדקדקים בכ"ד, וזלל תלמידי הרביצאי היושבים מחוץ לביהמ"ד, נמצאו בהם שמעו או החליפו והסיפו לפי הפשוט ואחד העבורו, ואחר נוננים, ומשפטיך ההם רבה, ע' ת' גאונים קדמונים המסורת קדומה [כתיב כס' תיאגין (הסיבא במחור וויטרי הקיץ, 674 688 696, ורמב"ן בהקדמה, ופ' הבא, ובעה"ט, צידה לדרך מ"א וס' החרומה ה' תפילין, ור"י, הסכריע פ"ז תש"ן ח"א ננ, יש"ד מקנריא, שערי אורה סי' ח', רמע"פ קו, מגדל עזו ה, ס"ת) הסיחום לעלי הכהן, בסוף הג"ך מסרת, ובאוצר פארמא № 196, שמסר ר' חסא בן אלעזר בן אפסי שקבל מר' יהודה הבבלי קבל משמעון אביו שקבל מן ר' אבא, אדם גדול שקבל מן רב המנונא שהוציא בנהרדעי, ור' המנונא ור' אדא קבלו שניהם מאדם גדול, שנלה מאר"י לבבל, שהגלה רופוס, שלא הוא תורה בא", וסכמו את התורה והנביאים כ"ד ספרים, וכ"ה באוקספורד, פאריו נו' 5, האללע, קאפענהאגין, וכדקרוק המעשים לבן אשר, וסוף פי' רס"ג על דה"י, ומבוא ס' תיאגין, ומבוא ד"ג לתנ"ך, וזלל הדא מסרתא זמבר דוסא בר' אלעזר בר' אפסוי כול' מר' אדא וזה הי' אדם גדול במקרא ובמשנה, ורב אדא טרב המנונא די אפיק בנהרדעי, ורב אחא וכ' קבלו מן סנקי שהגלה מאר"י לבבל, והגלה רופוס, כי היכי רלא הוא אודיתא בארעא דישראל, סכוס אודיתא ונו"כ, כ"ד ספרי די סכמי כ"ד, שלא העי. טעי ולא עני, פסיקים תרתי רבוין ותרתין אלפין ושבע מאות וארבעין ושבעה ולא פחות ולא יותר. הני פמטוי דפלגי בנייהן ספרי נהרדעי, לא סרו בכס יודעת כי ה', ונ"א ורב המנונא ור' חסא החה אדא) קבלו שניהם סנקרי אחד, וי"ג סנקרי, כ' רבוא שלשת אלפים ושתי מאות ושבע, שמצאה בנהרדעי, ואחריהם נהעסקו בו יראם ומגדיאל ועדריאל]. רב נטרונאי כ' אודותה, חכמי סכריא מיוויא, אחר חתימת התלמוד ספרי וסגו תיבות פסוקים ופרשיות, שבכל כ"ד ס"ק, ומסרו לנו סימנים, שם אדם שהוא בניטסריא כמספר אותיות הפרשה, וכן המלים, ובכל התורה ששים רבוא אותיות, והפסיקים שבכ"ד ס"ק, אותיות ותיבות שבכל פרשה הם (ישום בתנ"ך של ד"ג) פסוקים הם כפ' וילך 30 כפ' נצבים 40, הברכה 41, האינו 52, בדר 57, תוריע 61, קדושים 64, יהרו 72, בחקותי 78, אחרי 80, ויחי 85, חקת 87, מצורע 90, שמיני 91, פקודי 92, קצח 95, תיובת צו 96, שופטים 97, הצוה 101, בלק 104, חיי שרה רברים 105, הללות ויגש בא 106, הצא 110, ויקרא עקב 111, וישב מטת 112, בשלח 116, משפטים 118, שלח ואההן 119, וארא 121, ויקהל הבא 122, שמות אמר 124, לך ראה 126, מסעי 132, כהעלהך 136, תשא 139, ראשית וירא בקץ 146, ויצא 148, נח 153, וישלח 154, במדבר 159, פנחס 168, נשא 176, סה"כ 3—5—6—952.

ו) בלא נקוד אין מסורה, בלא טעמי הנגינה אין הפסקה ופשמ, ובלא מסורת אין כללי הדקדוק, ואפילו משניות היו עם נקודות, רשב"ץ במנן אבות, והקדמה ל' הרקמה 124 ומעשה אפור פכ"ו. — צורת הנגינות כבר היו בימי הבית, וסמך לו, (ה' תלמידי מנחם ודונש 28, כר"ח ח"ג 200, המליץ שנה ח. 201, הכרמל ש"ג, 94 109). וכתב המחבר שכל מיב על פ' ויהי כי התעו, עזרא כהן צדק, נביא ה', ציין עלינו מעם הפסוק להבין הפשמ, בחבור וקשור הענין והכרע הטעמים. לפני רס"ג כבר היו נקודות (וע' ירוש' פ"ד דמנילה, ונדרים לו. יומא נב ה' מקראות שאין לחם הכרע). וטעמים, (ע' לקושי קרמוניות) ע"ד נקודות וטעמים, ע' אוצר הספרות 347, ואשתדלות רי"ב עם שר"ל, ואגרות עד"ל. ובימי הגאונים כבר היו להם שתי שיטות בניקוד, מדינחאי ומערבאי, הראשונים, נקדו למעלה זהשניים למטה וע' שוחר טוב א', ומ' סופרים, ומנחת שי, ש"ב כב, ומ"ם של רי"ם ורא"ג בטכ"ע ח"ג. וכ' ראב"ע בס' הצחות יש מפרשים רבים בטעמים את המצטיק, ולא אמרו נכונה כו'. לפי דעתי אתמה מזה תמהון גדול, איך טעה המצטיק, ואף כי אם הוא עזרא דסיפר, והכלל כי המצטיק לא היו אחריו חכם כמו, כי הנה ראינו בכל המקרא לא הפסיק אלא במקום הראוי, ובס' מאונים ד' מא, אזהירך שתלך אחר בעל הטעמים, וכל פי' שאינו על פי הטעמים לא תאבה ולא תשמע אליו. (בכל זאת לפרקים פי' הראב"ע וזולתו נגד הטעמים, ע' ראב"ע במדבר מז לה, יז ה' כי י', נת"ע דף כו, כח, 218, צופה ש"א 44, משיב דבר 30, הרואה ח"ב 59).

כ' ר' בחיי, שהנקוד משנה ההוראה, פתח מורה לשון ארון. וקמץ מורה שהוא קודש ואמת וצדיק כוונה, אדני, מלאך, ואעמוד עליו ואמותהו, ואשלחך, ע' ב"ר. יש מדרשים רומזים ונתלים על טעמי הנגינות, פ' סקף וימאן בשלשלה, כי ברזל באה נפשו, בכבלי ברזל, ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני, שה' בן רביעי, וקדמא ואולא, והעלילה על בנימן הקטן. — וימדרו את חייהם, קדמא ואולא, גימט' קץ שם לחושך, שחשב הקץ שנה ולא השלימו, כי קושי השעבוד השלים, ומן רמ"ו נעשה ת"ל שנה. שמות כ' יג, ודברים ה' יז, ביחידות קורין בטעם התחרון לא תדצח בקמץ, זה יחיד שהגיע להוראה ואינו מורה, שקפץ פיו, ובציכור (רבים ל"ח) קורין בטעם עליון בפתח, זה תלמיד שלא הגיע להוראה ופותח פיו להורות (עכו"ם יט:). שמות כג ו', מדבר שקר כו' נחלק על ג' חלקים, פי' רי"ש בפרדס קפר. ע"פ עירוכין מו, לישנא תליתאי, הורג שלשה. פ' השא, העשיר לא ירבה, מינה רביעי, אל יבזבו יותר מחימש — פ' ויקח קרח, זקף קמן, סבת המחלוקת בתנהומא, כי עזויאל הקטן בבית אביו הוצב לראש, וקרח הגדול העשיר והפקח ממועני הארון בכתף ישא, לכן לקח לבו לחלוק. — סי"ג בלק, ויהיו המתים (פסיק), במגפה, ובפ' קרח מחוברים, המתים במגפה, ודרשו חז"ל, שהיו ראיים למות בלא המגפה, ונחשבו כמספר הננפים, לנכות כ"ד אלף. בפ' ראה (עם לבבך בליעל) לאחיק לענייך, רהגא תביר, להגר"א רזמו על מעשה דרב פפא, (ב"ב יוד), בעבור מעשה בליעל הדגא נשכרת.

תיקן סופרים ועיטור סופרים, איננו שינוי הסופרים, הדע שהדיעו שזה תיקן סופרים, אבל הוא על דרך שהסופרים מתקנים המליצה בדרך כבוד והמבארים בן, הי' עורא ונחמי' הסופרים, וכן קרי וכתוב אינו מספק, ותדע שלא נבדלו במ' סופרים, וכן נקודות שעל האותיות, עשה עורא שהכריע החלופים על פי רוב הספרים שמצא, (ארר"נ פ') חסר ויתיר, או מלא וחסר, ומנצפ"ך הלל"ם, וכן אותיות התלויות, מנודות ולפופות ועקשוה.

כס' התורה אין לנקר, כי בזה נבביל שיעור המובנים בתורה (רב גמרונאי גאון, ררכ"ז ח"ג תרמ"ג, אוצ"נ ח"ג 151) אבל חבמים ציינוהו, וכן הכריע ר"י הם, בן סרוק, ובן דונש, וע"פ נקוד יובטל כמה דרשות, (רה"ש כה, כתובות, סוטה כז: ס"ס פ"ג סכילהא בא פי"ג) (ע' רמב"ן בהקדמה לתורה, והמיוחסות להרמב"ן רלח, תוא"ח ח"ב נ"א, ררכ"ז ח"ג תרמ"ג, הלק"ט קינ' גיטין יא, תוה"ש לחיר"א כב יג כ"י יו"ד רנא), אבל לכך סקרא ומסורת כמו יתן ויתן, קרנת קרנות סכת כו', בכל סקסם שיש נקוד זר או מלא וחסר, רסונו דרש אמתי ומוכרח, רשב"ם פ' בראשית, סאוני לה"ק (אויפכך מד): כוזרי פא. הרקמה 144 קשתותם, האמונה והכמתון (המייחס להרמב"ן והוא לרבינו בחיי) פ"ט, ארוי לבנון ד' י"ג, ליות חן שער א', פט"ו, נופת צופים ש"ד פ' סח עו, שלהה קצנב. ביליע ר' מט, כללי שמואל סרליאו ס"פ א', אדרת אליהו, מליצת ישורון וויען צח; אוצ"נ ב' 104, בר"ח ח"ד 148 ח"מ 53, עלי הדס 109 סנוא לנקוד אשווי 155, וכן הי' סדרש חסרות ויתרות, (ע' תו' ברכות לה: ורא"ש פ"ה יז, ובמגילה פ"ד כח, תו' ב"ק ורוקח ומנח"ש איוב לח, ובירושלים נדפס בדרשים על זה, וע' ס"ס פ"ג ה"ז, ר' בחיי בראשית יח ררכ"ז ח"ג תרמ"ג, פי חן, או פילון יודייקי, ח"ג בר"ח ח"ג ד', הכרמל ש"ג קימ וצד, המליץ ש"ח רא. — וירושלמי מנילה פ"א, ובאגדות שמואל (ובשינוי ילקום דה"י אלף פ') סיד הי' זו רוח הקדש, עלי השכיל סכאן שנתנה להדרש. עכ"ל.) (ח) כפ' חלק, האוסר כל התורה מן השמים היוץ מדקדוק אחר כו' ורש"י פסחים וסוף סוטה וכווהר כל מלה ואות בתורה לדרוש הן באין. והן דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, הנזכר בפ' יש נחלין, והדרוש חסרות ויתרות שבתורה, ומראה מעם על כל קוץ וקוץ, לומר שאין בה דבר לכטלה, אין לך כבוד תורה יותר מזה, וכל המדקדק ומשתדל בתורה כמשתדל בשם הקדוש, שכולה שמתיו של הקב"ה. [ע' זוהר ויחי רב"ה משפטים צט, ויקהל אחרי עא, אמוד עם, שלח קנט, האוינו חצ"ר, והיקון כה, וכתבו ר' עזריאל על שיה"ש, וריקאנטי פ' לך, כל אותיות הגורה צורותיהן בחכונן ופירודן,

(*) אל יצעה אדם אל דבריו שקו ותהו שדפס בכ"ד כ"ק הגדפס בווינוי' בשנת דע"ה ובגליון דמות קרי וכתוב, מלא חסר מלעול ומלרע ושינוי נקודות וטעמים במקום שאין שם מחלוקת בעלי מסורת, והמניה הי' אינו יהודי ולא ידע מענין המסורת [וכן הוגה בהנ"ך ד' לייפציג זשבושוזי סוכת מתוכן] [רא"ב בסה"מ] וכן ראיתי תנ"ך של ח' הוד גינפכונו כניה מלבו ציל או ג"ל כצ"ל, ושנה המיד והוספותיו ע"פ תרגומו ערבי סורי יוני ורוסי, הכניס מהוכה בכ"ק, והסגנון כגוד שלא יבנוו כלל.

ובאותיות עקומות ועקושות, חסרות ויתרות קטנות וגרולות כתרי אותיות סתומות ופתוחות, ודחוקין, הן עשר ספירות, ולכך ה' הצורך לספור האותיות והתיבות קריין וכתבן, כי כולה בנין אלקי הצובה בשמו של הקב"ה, וע"כ ס"ת שחסר אי יתיר אות פמלה כו' כו', אם שאינו מעלה ולא מוריד לפי המחשבה אין קורין בה בצבור ואפילו קוצה של יוד מעכב, ע"ת סהר"ך יב, ואין הפרש בין ותמנע היתה פלגש, ואלוף סנדיאל, עירם, ובין עשרת הדברות ושמע ישראל כו' והמחסר אות אחת כאלו חסר עולם סלא (עירובין יג) אפילו באותיות הרטומות רד' הח בכ' ה' אחד לאל אחר ולא יחללו ש"ק, כל הנשמה תהלל י' וחביתי לה' כו' בהויה בגדו, כי כל אלתי העמים אלילים, ולכך הוצרך לספור האותיות והתיבות חו"י קו"כ סתום ופתוח ואותיות גרולות וקטנות, וכן כ' רסב"ן בהקדמה לתורה. ובוהרד פ' אחרי אית לך מלה באורייתא או אות ועירא באו', ולא רמזא בחכמה עילאה ותליין מינה הלי תלין רזין בחוכמתא עילאה הה"ד קווצותיו תלהלים, ולמרנו פ' בראשיה, ויק"ד פ' י"ט עמוא"ר פ"ה ר' בחיי בראשיה יח, זע' רא"ש סו"פ הקורא אין בין המורה, סמ"ג סו' כ', חינוך צ"ה, והר"ג, גס' ראב"ע ס' הצחות ומאזנים, וכוזרי ס"ג ול"ה וס' הרקמה האפורי, המקנה, אוהל מועד, פי' ס' יצירה לר"מ במורול פ"ב סג, מנ"א לרשב"ץ, רה"י לרס"ג (פפ"ד 56) הכרמל ש"ג קיש צד, המליץ ש"ח רא, ומבוא סו' היאנין (פאריו תרכו) מבוא ס' אכלה ואכלה (הנובר) מעשה אבות (ויוען תרכה) מדרש מעמי חו"י (ברעסלוי תרלב וירושלים תרלו, מא.) כנ"ל, שכל שינוי וזר באות או בנקוד מורה דרש ורומז סוד למשכילים ונבונים, המשל לעשירים שהשיאו בניהם יחד ולעשות שמלות יקרות להחזק"כ, הילדה והנער, נועצו איך לעשות לפי סדתם, והלא כשיגדלו הילדים לא יוכלו ללבוש ואם להשיאם בלא שש ורקמה, חרפה היא על כן ציוו להחיש, לחתוך בסחורה לפי מדה איש גדול ולהופרו כמדת הילדים, וכדי שלא יהי' מרושלים או יסרה אמתים על הארץ, עשו כפלים שונים ברובם ובאורך או כדמיון תבנית המפה, בעלת גוונים וצבעים שונים, בשטחים שונים, לפי גבולי המדינה והפלכים, ונקודות שונות המורות סימנים שונים. כן הרבר הוה, שנעתקה מאצילות לבריאה ומשם ליו"ע, ולפי בנית אדם פשוט בקטנות רמוחין, וע' שערי אורה מרת תפארה, וכ' רמב"ן זהו ענין שהביא כל גדולי המקרא למנות כל מלא וחסר כו' ולחבר ספרים בסודות. וכראש ס' זוהר, שיזהר אדם באות ונקודה ומעמים ונגונים שלא לשנות, ויזהר בנקודות שלא יחלל שמות מלאכים הקדושים, כמ"ש בתקוין ע', ובמ' ר"ג בן הקנה, ברמיון נקודה כאתותא דאו' דמשה כנשמתא דחיי כנפא ראינש, וע' ר' בחיי פ' וירא ואתחנן ובפ' הוואה כפני מה אין מקנחין בימן מפני שמראה בה מעמי הורה פירש"י מקרא של תנ"ך, בין בנקוד הס"ת בין בהגכהת וצלצול נעימות הנגינה, של פשטא ודרגא שופר מהפך מליך ירו לפי מעם הנגינה*) וע' רא"ש פ' הקורא עומר, כי ש"צ שאינו

* ראתו כביבולותיקו מאגנא רביניקו, ח"ב כ—442—429, מצויין סימני מוזיקו על נגיני המעם כל גערמאנים, אשכנזים, וספרדים, ואיטליאני וכסוף סודו הרז"ה. נדפס קצת בזה.

בקי במעמי קהת, אין הצבור יוצאין בקריאתו, וע' ידו' מנילה, אפילו מעה באות א' חודר, וכן במעם ונקד ודקדוק א' נח ונע חזק ורפה.

(ט) ברוך המקום שמסר עיניו ותורתו לשוכרים, וכמו שכתב כי לא השכח מפי זרעו (דברים ל"א כ"א) ואני זאת בריתי כ' (ישעי' נט כא, ויברמי'), וברוחו קמו נבונים לזרות ולהבר הגוספות, ולהסיר השברשים שנפלו בתנ"ך*) והעמיד לנו סופרים ובעלי כסורה לשמור התורה מיהר וחסר אות, ושינוי הנקוד והמעטים המבטא והקונה, ההבט ותיקונו, הברה האוהיות בהנועות צירופן ופירודן שיצאו טלים, ומעם אם בהדסת הקול, וכמה יפסיק אצל כל מלה להפסיק זמן מה בהתחלת הספור וגמר ענין, ולעודד השומע על דבר חדוש ופלא הפועל, וציון מקום הפעולה בנעימה וזמרה, בהעמדה ורדיפה והפסק, הכל קבל משה כסיני, וכן למד ושנן לישראל, וכן מסרו הנביאים דבריהם, כאשר דברו כיר ה' עליהם, ואו"ל אינו דומה כרם המוקף לשאינו מוקף עשו נדר ומשמרה (ע' ירושלמי סוף פיאה, ספרי בהעלותך כ"ב סו"פ הספינה מנה' פ' אד"ם הנחומא ורות רבה). המסורת סיג לתורה, פירשי' שהוא חיזוק התורה, על ידה נדע סדור המקראות והלכותיה, ורשב"ם כ' שכל הבקי במס"ג עוכד על פירוני המקראות ואינו מועה להתחליף דבר בדבר, וכ' החסיד יעב"ץ, אינו תוספת אבל הוא חיזוק, שאם יבוא סופר ויכתוב למשפחות חסר או מלא, יאמרו לו הנה לך המסורות כמה טלאים וכמה חסרים, ונשמרה מכל מעות חיזוף ולא תשונה צורתה כרצון והגיון המניהים מאופל (ע' אמרי בינה פ' ת' ק"ט, בורי מ"ג כח, שרשי לבטן (אכה) השרון ש"ג מג, והמניד שנה ד', ה', מ'). והקבלה הזוהרית מלפנות אחרי המכארים הבורעים, ומדברי המתעים בעלי השילוש שהתורה נשכחה לגמרי, ושינאות נפלו בה, ויד הזמן והמקרה שלטה על התורה ונז"ב, ואנחנו העתקנו מלשונות העמים, או מסודות חכם א' שננסו יב פסוקים אחר מרע"ה, וכי בש"ב בנ וכיו"ב נאברו מאמרים רבים, ומלים רבים, וכן בתרגומי סורים ויון ורומי, הזסיפו כ"פ ביהושע מן דכה"י ומשופטים, בנחמ' מעזרא כדה"ב ממלכים, והנסיפו ג' באשרי ומסוד קנא (ע' נוזלים מן לבנון) וכיו"ב הזדים מישראל הרימו יד (כציון כר"ה וכה"ע סניד צפירה וצופה וכרמל) ושינו להגיה ברא א' את המים, פ' שמות פקח ת' פסח, לא האכל על הרים, עד שגתי בישעי' תכל יתום, ונצורה כירמי' לג, ושם ד', בלא דעה שאל הפרה מהושע העצבים ביהוקאל אתם הבאים ברוך כבוד ה', ישרם ממסוכה, חבקוק ין יריק חרבו, זכרי' יד, גנסתם, וביהושע מ'. והיו (וא"צ ע' אמתר) במשלי רב מחולל כל כסיל ושכור עובר ים, ומחקן כפל הלשון בשינוי (מל"ב ויחזקאל) והחליפו ז' עם ו', תסמנה שערות ראשי ולכי יחרד ויתר על עוותם שהחייקו התנ"ך רע ושפל יותר מאשר יעריכום

*) הספור שבמסורת הכסורה בדני ומזויף, ע' סיג לתורה אור לנתיבה 16, 32 ומ' איהיה לכתב אשרי, אמרי בינה פ"ט.

הנוצרים. והרע"ב ב' שעל ידי המסורת מ"ח אנו מבינים יודעים כמה מצוות, נסכה בקדנות לציצת הקראו אהם (ע' ספרא וירושלמי).

סוף דבר כחבי הקרש נשמרו סויוף ומעוה ולא נשכחו, רק בכ"י המאוחרים, ונדע משאר ס' העתיקים, ע"י רמב"ן ס' חוקת הבתים, והדמ"ה, זר"ש ו' מלך, זר"ם לונזאני, ויהוא הנקדן, מנחת שי, והרו"ה; קעניקאם אסף כל המעיות, ומשפחה סופרים קבץ כל דרשות חז"ל, וחשב שהי' לפני הדרשן, אחת הנוסחות שבהנך קעניקאם, זהשינו עליו בס' הכרם ותלפיות [רק המתפרצים עיוותו המקראות, כמו ישר מהללאל, החלוץ, הכתב והמכתב, עם שקר סופרים, וד"ג, תלילה לנו מזה] המסורת, ותיקון סופריה הללמ"ם (ירוש' מגילה). בני בכל דברו ארמית, ורכים שכחו נקודות ומעמים, אבל יחידים וראשי ישיבות בכל דור, מסרו לתלמידיהם, וכן באר"י קמו אנשי מכרית וזולתם להציב ציונים וממנים על מספר אותיות ומלים, פסוקים וסדרים ופרשיות, וקרי וכתוב ונגינות כו' שבכל כ"ד ס"ק. ובטרם הי' דפוס, דקדקו כן הסופרים וע' להם החרב (ח' פיפיות).

(י) תולדות המסורה וקורותיה ע' רד"א במאנאצין (בערלינער 1875) צד 27, (אני לא ראיתיו) וכ' רא"ב במסוה"מ, אילו הי' כל דברי המסורה כתובים וקשורים יחד, ירבה כמותו על כמות כל כ"ד כ"ק והמסורה שנדפסה בוויניז' היא רק קיצור מהמסורה, המבחר בס' אכלה ואכלה (שנדפסו ע"י רו"פ) היחיד בעולם כולו ואחריו נדפס בכ"ד ס"ק מאת אחד הנבונים, שנקרא לפניו בישראל, שמו יעקב*), אין כמוהו בספרי קדמונים אבל כל התחלה קשה הרבה שגיאות שנה ובמקומות אין חקר העיד ערות שקר, עוד מזכיר הר"ב שם דף ח', שהרשום בגליונות, בס חסרון לא יוכל המנוח, שהסופרים היידו, ובמסורת לא הקפידו, רק לכוון השורות שוות בכל הדפין, ובציצים היו מיפיים, בתמונות יצורה, והיכרחו לפעמים לקצר, או לכנות חומה לבצר, בדברים אחרים, שהם פה יתרים** ע"כ דברי רא"ב, וס' היאגון, וכן הרעפערענד ד. גינבורג הדפיים ו' סדרי המסורה, מסורת ודקדוק ר' יהודה צאלאח מתימן, ס' הללי, שבע שמות, מסו' צופוט קאל"י, גוסס אחד, עוד אחד, עקספלארנמרים פלאנזום—ובמבוא לס' התנ"ך שהדפיים חושב הרבה ס'—זוה כאלף שנה היה חכם גדול ומפורסם באר"י נקרא ר' אהרן או ר' משה, להרו"ה ימ יז הוא אהרן ומשה, בן אשר, ומבין חרות שהי' משבט אשר, וע' השרון לכרמל תרל"א ס' ח', אם היו שנים, שלקח המסרה מנהרדעי,

(*) אמר המצפ"ה ר' יעקב בן חיים בן אדוניהו, מסדר המערכה במק"ג בוויניציא, הי' רב גדול בתורה וירא, וחבר ספרים הרבה וכשנפטר הספידו ונדע ביהודה, ע' תולדות גי'— אבל צר לי כי הרבנים עזבו התנ"ך שכחו המסורה, ועסקו בה רק הנוצרים וכן בימינו דעפירענד בריג.

(**) ראוי לדעת שלפנים מסרו על פה ונאסר לכתוב, ובימי אמוראים, לא היה כתיבת המסורת ולכתוב בגליון בצורות וביו"ב, מאוחר יותר, ושוא הם דברי ר' ראובן מרגליות מירושלים שאומר על תנ"ך שלו [המלא מעיות] שהוא ס' עזרא, ואולי הי' שב הסופר עזרא ילא מימי קדם. ומצאתי סופר ס"ת משה בן עמרם בן עזרא, אתש"ך לשטרות, ובקשטיון יאמפוריא. בחרש אלול, הי' קנ"ו ליצירה, מכתב עזרא. ב"ר יעקב בן אדרת ז"ל.

ומכריה, ור' יעקב בן נפתלי מבגדד, הם דקדקו הרבה במסורת, כתבו והגיהו ב"ד ס"ק, ועל פיהם העתיקו כל הספרים, והעיקר אצלנו כבן אשר, ועל קבלתו אנו סומכים (מסה"ס, ודרו"ה ג' יר, י' יח, כד בה, לו יז), וכן הרמב"ם הגיה ס"ת שלו מספר בן אשר, ע' פ"ו מספ"ת, והם מסרו גם פ"ס נבניאים וכתובים, ע' דקדוק המעטים [הלאה אדכר בזה] ויש חלופים בין ב"א וב"נ בחו"י ופסקי מעטים וחיתוך הפסוקים, ופרשוה פו"ס, וקט"ז חלופים במלות דומות ועוד כ"ה, ע' מבוא לנקוד אשורי 122 רק החלופים שנדפסו נשתבשו, כעדות הרו"ה, ולפי חוקי הלשון, הדעת מברעת ע"פ רוב כמדינחאי ובן-אשר, וכן רוב נוסחותינו, והתי"ו (ע' מבוא לנקוד אשורי 122, ודרו"ד השני) וכמו יצאה בת קול הלכה כבן אשר, הדרו"ה ותיקו"ס, ובכרי יוסף, שעל קבלת ר' משה או אהרן בן אשר אנו סומכין עליו, ומכירא לן כזותיה ויש חלופי סנהג וקבלה בין התימנים וביר"ב, ואם נחלקו חכמי תלמוד עם בעלי מסורת (בירושלמי טובה פ"ד ספרא בחקותי, מכילתא בא, יבמות פו, ושח"מ א') הלכה כבעלי מסורת, ע' תו' פ' מצות חליצה, שהם חכמי המקרא ורבנן דאגדהא הבקיאים יותר. וע' דאב"ע כס' הצחות 138 שעל יתרון אית אחת נשבעו חמשה עשר חכמי סבריא שבדקו נ"פ, ומצאו תיעשה הסנורה, מה שאינו כס' ספרד וצרפת, ומצאנו גם בראשונים (רש"י ירמ"י יב יג) זרעו הלים מזו עמים תחתנו ורס"ג סוף דניאל, ולבד מבצרוי ק' ובז"ב כס' הערוך ואולי טעות הי' בספריהם, או שכ' עפ"י זכרונם (לכר) גם חבירו של רמב"ן, בעל מסורת סיינ לתורה, קרית ספר, אור תורה, ומנחת שי, שעסקו במסורת ושינוי המסורת, אפשר כי באר"י דברו בלה"ק, שם מקום בתי מדרש רבים, ובאשור דברו ארמית, גם כתימן, גם כספרד היו יהודים מחורבן בית הראשון והשני, ויש ששכחו, ונהגו להכריע ע"פ רוב הספרים כמו שעשה עזרא הסופר (ירו' תענית פד. מ"ס פו ואר"ג) גם שאיננו יודעים אם ראה ס' ספרד אשר לא אבו לעלות עמו, וגם קללורה, ע' מסעי בנימין השני.

יא) לפרוט ולכתוב כללי ופרטי המסורת הלא רבו כאמור למעלה ואזכיר רק פרטים אחדים ודרכם מסורת לאור ז' קמצים וסימן צוח סמ"א, וכבר למיפק בליליא, וקם לצפרא; תאכל כל דאכל פומיה פתח, לא אעשה ס' מלכי אבל מ"ה עשרים עשרה לא אשחית, אהו עמו ס' איש כלשונו, אברהם העברי אתו, בלעם ארמי עמו, ודישון כל יומא דספרי דישון (מס"ג) חולם בשבת ומקמץ בחול, סעלין בקדש ולא מורדין, ובמס"ק כל דבתר אצר דישון, וכל דמסך לענה דישון (החלוק בין המס"ג לחמס"ק, אבי חמרון) וס"א אנ"ו דישון. בדה"ז דישון חסר ויו ויוד, ובפ' ראה ודישון; וישב אבא"ש (ר"ת אם בא אל אשה—שבי אלמנה בית אביך, רואג לגדלי' וקמיל נוניא, אחרי, לא תגלה כל סחופי בצירה, פי' כשיש אתנח הנראה ככוס הפוך, בצירה, בחקתי בערכך ז' דסמך בענין וסימן פרט הף זמ (ר"ת ו' הנגינות); וילך תבוא תביא ס' קוצים, קריאה ו', ציווי יוד מלא; יהושע וילן—בתוך העם, וילך—העמק, הסימן אל עם עמקי שפה, סכה, עכראה בחומרא לא

תמחי עממין מווי—לאדם, לבא דירע עקא אמר כפומא, מרים, מי כספא מחכים לשמאי; והם מלכא דמיך בשמשא. — מן סמני בעלי המסורה, נדע שהסמנים נעשו בגלותנו, ע' מסנ' וקמנה על כאחד יג"פ, הלא יג"פ, ונורא ז"פ, ודינו ז"פ, יצאו יד"פ, ועיני יג"פ, ותאמרנה ג"פ, ובאתי ז"פ, והשתחוו ז"פ, וכן מסרו הלכה כשמואל בדיני; ב' פסוקים שיש בהם א"ב שלם, שמות בו מו, דברים ד' לד, והשלישי אסתר ג' יג, יחזקאל יז מ'. כל הפעמים לא יתכנו בפסוק אחד, אבל כולם נקבצו ובאו בשני פסוקים, מלכים ב' א' ר, ויחזקאל לט פ. פסוק הגדול בתנ"ך בירמי' כא ז', כב היבות, ואותיות קס במספר כסף. שמות לב ח', במדבר יד ים מהחיל כט', ג"פ מהחילים ומסיימן בשין, כפ חסרה בסוף היבה וקדינן, ב' ה' באמצע ולא קדינן. ג' חסרון ה' וקדינן ב' ה' סופא ול"ק, ז' ה' דיש זל"ק, ונ' חסד ה' ד"ח וקדינן לב ח', ד"פ את שמות ח' ח', ה"פ ה' מלך בכ' אותיות מלא ג' ח', ו"פ מלים שוים ופירושים שונה, במדבר, בו לנ, ז"פ מו מלך, ז' מנהון מהבי, ואמצע קו"כ ש"א יג מו, אותיות כמספר א' מחל זס"ים סס ומלים כב, והשני נא פסוקים סלח נא, יד תיבות בפ' ויקם מלך חדש, לפני ה', ה' ויין, ואח"כ נא פסוקים סתחילים בוויין, (בכארו"ל על אעברה נא, אל תוסף דבר אלי כדבר הזה, ע' מנ"ע ושבחי אה"ח); בשמות נב פ' בוויין, פ' תודיע ז' וויין, ז' סמין, ח"פ שי"ב ר"פ לא. ג"פ שבב"א ה"פ לא ולא, ג"פ אל רד' פעמים ואל. אב מן חד חר א"ב תיבה דומה והשני' בווי, וכדומה, מו לא וקדינן לו, ותרין פלונתא עלייהו יאסף שם, (פ' וישב, שמיני, חבקוק ב', משלי כו), ותרין הלוף ש"א ב' מו כב.

יב) כתב רא"ב במסוה"ס. א', עיקר ודוב מלא וחסר שמסרו עליהם הם ויו ויוד הנחים באמצע התיבה, ומעט על א' וה', ולא על כל מ"ח מסרו, רק על סיעוט מ"ח שהם נגד רוב המצוים במקרא, מן היוצאים מן הכלל, ונתנו ע"ז סימנים בלה"ק או בארמי. ב, כל שם שתנועה אחרונה חולם יבא מלא, וכל פעל כזה ח"ו, כמו פקוד ושוע נבוד גדול קרוב ורחוק, זכרון ועודון כבוד קדוש שלום מכון מלון אשכול, (ע' נח"ק) וחולם לפני היו דבות הפרות הרקות ורעות, אבל לרבים גדולים נבודים קדושים קרובים דחוקים גדלות קרבות רחוקה שיש ב' רפות סמיכות, ובינוני, הולכות יושבת.

ג. תיבה שהיא בת ג', וראשונה כחולם או צירה, אם מלעיל דינם מלאים, אוצר אום גורל כוכב עולם שושן תולע, ובצירה אבל אויב עורב שורק, וכן בשמות נפ"י מועד מופה מוצא מורא תורה חושך (לבד אותי—ך, ו, ס) ופעלים יוד שרשית, והחולם בתנועה א' מלאים. הקומים כונן, כוננה עלינו. וחולם בינוני רבוה העשקות דלים, הרציות, האסרות, ואשר הן מלדע דובן חסרים. וכן בשמות שהן מלעיל אהל גרן חרש קדש, וכן באותיות הגרונות הפתוחים ארח גבה מהר נעם תאר, וכן חולם בינוני פקד עון, נצד חסד נשא עון אכלים וחננים יושבת ושקמת.

ד. כל שדק מושך ו', היולד, הוכה, ואם יחסר ויו הוא קבוץ, פקד

משלך שורק שהוא ה"ג שאין אחרי דגש ושוא נח, נמסר עליהם מלא ודוב ל' יחיד בפעול הקל, ברוך עצום כהוב חתום, ערוכה בכל ושמורה גבורה קבורה מלוכה רובם מלאים ול"ג, ועל שורק ת"ק שאין אחרי דגש וש"ג לא נמסר עליו חסר כי רובם חסרים עקרים נקדים וברודים, משלכים בחצות, חפה, סכה, שלחן; וכן בסוף תיבה נבל ובל פדת קם לך יקם אבי שב לך, ובסמיכת אהבת רע, בעלת בעל, ושכרת ולא סיין, ובשמיכת קבורת דחל, קבצת וכן חסדים שרפים עקפים אצמים צנמות שרפות קדים צדוות בשמלותם שרפת אש וזם כפרים ליל שמרים, גבלות עמים, מלכוה, אל החנויה.

ה. חירק גדול ליד נחה או שאין י' ש"ג ודגש, לא נמסר עליו מלא, ועל חירק קטן שאין י' נחה ויש דגש וש"ג לא נמסר עליו חסר ו. אין יוד אחד צידה רק אם מורה ל' רבים ורבות או שהיוד שרשת ותחת ה' ו' שרשי, ובמגול יש חילוק בין יש לשעות, רבים ורבות, בכינוים הנמסרים לעולם מלא יוד וזלת מעטים.

ז. במילות ועירות חד תנועה, יש חילוק בין יש ויו יוד או לא, אמר יום טוב, עור, שור כוס בור, או קר ותם דר קם רץ שוב, חקי רקו, איש גיד גיר מיר מיר עיר שיר ציץ, או בן נון, על-דיב, גר רשעים, וכן איל אין. בית זית חיל יין עין.

ח. סימן מלא דמלא וחסר דחסר (חסר יוד כתר) מ. מנו בתורה ה' אלפים חסרים, וכמ"כ יו, ולא כללום יחו כב, כמו יז א' נחים ובמצע מח אלפים והכימנים מפיק, יקסון נחים בסוף תיבה, זי"ו אלפין סוף תיבה שהם במקום הא.

י. ד האי"ן נחים סוף תיבה שרשיה נקבה, תוספת (בכקשה) ושם שהוא מלעיל מעלה מטה לילה נחלה ובמקום ל', ואחר קסץ של תכן, וכן כינוי א בהא אתה שמה והמיה, ונתנו סימן על מלה שהוא בדגש שלא כרין, (לכן מנו החסרים כמ נחת ולא המלאים המעטים, לפי שאין לדגש ד"ח בסוף התיבה בר מן כמ). הא אחר כף קמוצה, בפעלים ושמות מעטים. ונמסר מלא, ונון בפעלים חסרים דינם עם הא, ונמסר על החסר, והא הכינוי על שלש דרכים, בשר תחתונה, וימצאה במפיק, או ראה ויספרה הכינה, שארה כר"ע ידה ודגלה, מפנינים מכרה, עונה בה, במפיק ובלא מפיק מכרה כיום, מיזם הוסרה, ובמקום ויו לזכר נסתר, העם ברעה, כגן סיכה, אהלה המונה (ד).

עוד ו' כללים כשיש ס"כ הנקוד כפנים כפי הקרי וכן בכתיב ולא קרי, זהם ז' מינים; נו יודין אחר קסץ, מו דלא קריין. ב, נב יוד בריש תיבה זקריין ויו, ונ"ו להיפך, וכן בידו"א המתחלפים זכ"ו, וכן ואשר, שם, אשר מראה, שיניהם. ג. מוקדמין ומאוחרים ס"ב במספר. ד. תיבה אחת לוקחת אות מהשניה, ולהפך. ה. עשר תיבות שלמות דכתבן ולא קריין. ו. מלה חדא וקריין הרי מ"ו במספר. ז. לשון נאה תחת מגונה עפולים שיניהם ישלגנה — ומסרו בלשון כזה; בקמץ ופתחין, דגש ורפה, מלעיל ומרע, ועל שינוי התנועה שיטין על מלים שאינו בסדר א"ב רק הדומות. דמיין לא כתבו על ווגין ופסוקים, סמוכין יחידין ורדופין (כמו כי גם זה לך בן, נהרי נחלי

דבש). לקחה בעוברין ובינונים ונסיב סקר וציווי (ככו בט אותיות נמכין ב', זבול"ם בריש היכה ומשמשין על ב' אותיות, וקרחין הפך נמכין, נמכירין ומטעין, חלופין, שיטין תיבין, ומלין, קטיעין ומשמיין, ודאין, מוקרמין ומאוחרים בספרא בלשנא בעניינא.

כל קריין וכתבן 848, בתורה 65, בנביאים 454, בכתובים 329. ז"ס יהושע שהוא עשדית התורה, ושמואל כולו חלק רביעית מן התורה ובהם כ"פ קו"כ יותר מאשר בתורה, ורוב היונין והשיטין ואלפא ביתא מקו"ב שנמסורה, אין אחד מהם בתורה, והמשל סב מלין מוקרמין ומאוחרין, יב מלין דחסרין ויו בריש היכה וקריין, וי"א להפך, ויה חסרין ויו לבסוף היכה וקריין, וי"א להפך, ובט חסרין הא בתוך היכה וקריין וב' להפך, ואלפא ביתא מן ע"ה מלין דכתיב יוד באמצע היכה וקריין ו, וע להפך; אין גם אחד בתורה ואילו היה מחמת ספק למה דוקא על כל כב פעם נער דקריין נערה זו' עפוליס וה' דב' עניים וקריין עניים, וב' להפך, ומוכרח שכן נמסר מוד כל קו"כ ומלה זרה, והנביאים חזו זכריה ומלאכי נילו מוד הקבלה שהי' להם סדכותיהם, והכמים שאחריהם מסרו בספריהם.

יג) במס' סופרים פו ה' הו"ו שלשה לא כתובים בלמד אלף וקוראין בל"ו, ואלו הן אשר לא כרעים, אשר לא חומה, אשר לא יגיד, (ויקרא יא כא, כה ל') (הו) ואלו הן של נביאים וכתובים, הרבו שמ"א ב. ג חושי שמ"ב מן יח. אמר מל"ב ח י. לו שמ"ב יט ז', הרנית ישעי' ט' ב' צרתם שם סג ט' יקמלני אויב יג טו אחריש שם סא ד' בצפור משלי כו ב', מרעדו שם יט ז', ודבבל עורא ד' ב' יצרו ה"ים קלט מו דעו שם ק' ג' יאסף ישעי' מט ה' שם דה"א א יא כ' ודברי (ה"ו) ענאל יניאל ובגרעון אלישמע הסופר עב"ל זי"ג השומה או השופר, והוא תמיה, ואמר דודי וקני הגר"א ה"ג יאסף שם דברו צ"ל דברי (ול"ג כאן ה"ו) ענאל יניאל שהיו שני סופרים, שנקראין כן ובגרעון צ"ל וב' נרעין אלישמע הסופר מנרע שני דברים שלא חשב במסורה כל כך כמו ענאל ויניאל עב"ל שנות אליהו, ובעל נ"ע אמר שחזר על הרבה מסירות גדולות וקמנות, גם שאל לחכמים רבים ובקיאים במסורת ואין מגיד לו, לכן נראה שכולה משבשתא, וגם בעל האגודה לא גרם לה, שאין לה מעם, ועל דברי הגר"א כ' הרו"ה שהוסיף ונרע ודרש ולא העלה בידו מאומה, ומה לנו לסופרים האלה שאין כל חדש בפיהם והאמת כי כל החכמים האלה שנו ברואה ופקו פליליה, ודברי הלכה הזאת הן הן דברי מסורה, כדה"א ט', האומרת ר' כהיבין יעואל וקריין יעואל, וסימן ובנגעון (דה"י ט' לה) אליצפן (דה"ב כט יב) שמע ויעואל (דה"א יא מד) יעואל הסופר ומעשיה השופר (דה"ב כו יא) וככה תיקון התלכה הזאת, יעואל (כתיב וקריין) יעואל, ובנגעון אלי, שמע, השופר או הסופר. ומתקנה לעצמה יפה ואולם לו ודברו (אינו) אינו סימן על לא דקריין לו, ולמה חשיב כאן יאסף דישעי' מט, אצל שם דה"א יא כ' ולא עם חביריו הרבית, צדהם גם ענאל יניאל נמסר בפ"ו ה"ד עם 10 חביריו וכן נשבו שם יעדו יעואל וזואל יחואל ברזות כולתו, וזה סתירה לרו"ה שהילק אלי שמע לשהי תיבות.

הגיה השומר, ובגבעון, אלי שמע (קצו השם אלצפן ושע) הסיפר השומר (החליף המלה) ואין זה דרך מ"ם, ונח"ע ורא"ד הגדו וחבירו יאסף שם (דשמו"ב כב כג) ולו שם בשלשה, שם דבר"א יוד יאסף דשע"ל כס, ונש אל זרובבל כו' ולו אנטו זבחים דעזרא ד', אבל במסורה לא נמצא בשמרא, ולו ק"ב דק במס"ק שמו"ב ים, כי לו אבשלום ח', קרי לא, וכן באיוב יג טו הן יקמלני לו איחל, ונ"ל למלאות אתר הגר"א ז"ל ולדוסיף דברי ענאל יניאל, ובגרעון (מסורה בגורע מאלה) אל ישמע הסיפר (והתב ס"ק וסיפר אהיהיה) ובלא הנתח הגר"ע זקן פעם יסדר ני"ע, ורוח"ה, ובמס"ג פ' שטיני ישע"ל מ', (במס"ג באויל דעק דף כג—ט) וע' במסורה האזיט נמסר פו (ג') בתורה) והרין פלונתא, וכ"ה במסדה אכלה האכלה 105 מנה פו ואח"כ חשב ב' בפלונתא. (ישע"ל ספ ה', דה"א יא כ', ותרז חלוק שמיא ב' פו, כ ב. ובשמו"ב ים ז', יח יב—זא) כהנתה הגר"א, וב' נרעק.

יד) את אוחיהו, עניו רשימה וסימן להביר הכוחש א ס' הכתה הקול המבטא והמוצא, בל"ד אהיהח, ויש על רא' וסופה בלשון רבים אהיהח ובא אל"ך האיה והסופה, מן האותיות לאחור וע' השב"ן ח"ב המו עקן המאת הצבור, ורש"י פ', המופתים הנאים באחרונה, א מן המסיב אל הסבה, את סימן לכד בין מנעי בן השנב מן הכנע (ס"ב"ם) רש"י כ' במסדה ז' מ', את הוא הסיפה, וכן מצאנו אצל הנחש, אצל בני נקרא את שנהך הספה לנחש, ואצל פרעה שבלע את שאר הכמות, כי סיה החכם השביח דאיה באחרונה נקרא סיפה — וסדה"א אברבנאל שאל (ז' ח) דהול"ל הנו לי סיפה, ופי' הנו לכם סיפה, שאהם שלוחי הקב"ה ונביאיו; האיה בא על איהו סימן שיה' כמכע או בהנהגה ודעון, כמו במאורות בקשה בסילה ובתפילין וכו' הדגלים ולדה הילדים (ישע"ל ח') סיפת מצין דבר זה בעיני בני אדם ובלהי מבעי, כי יפלא ה"א ארי יחבסי קק הפלאות נפלאים מצאנו. וב' סדה"א סופת הוא רא' חזקה ואמיהות, ופי' ספרה, והנה הוא המסדה הגדולה, בחינה, כמו לא תנסון את ה', לא נסיהי באלה, ועל דבר הנדעם שיבישו עליו, ומהנוסס כתון וגם. פלא היוצא מסנהג מכע הפלא וסחריר לב האדם ככהוב לכל המורא הגדול כו', גם הנביאים רובם קרובים להמכע ובלהי זדים נקראים את, ותחוקים הורים ביותר נקראים, ונהניו מצפתים בשוב"א, ונתן אות (קסן) או סופת (גדול חזק) רש"י פ' איה בשמים סיפת בארץ וקשה סינאל ג, נ"ל ליישב, אצל בני' ה' את דניל, וכן בימי הבית והנביאים נקרא אות, אבל בימי עזרא שכתב דה"י נקרא סופה, לפי מצבם או, והרד"ק כ' שניהם אחד, אלא שכל א' כשכש דבר סיחוד, איה סימן איה בא להאמין בו בדבר, שעתיד להיות כן, כמו לאיה בריה איש על דנלו באותיות, גם של חוקיהו במלכים כ' מ', וזה לך האיה, בדר"ב לב כד, וסופת נתן לו, ורע"ס ז' מ', פ' עדות על השליח נק' אות, ועל גדל השליח, סופת. ע"פ דברי סכון ההדגוס ד"פ בא למען שיהי איהויה אלה נקרבנו, והנם לשואה אתי איין בעיהון, ואה איהויה אשר שמתו במ, ת' ויה איהויה די שיהי בהן, וכן הוא בכל הדפוסים וכ"י בבחנמי שנת שיהי.

זכ"י ברלין ופארמא—1556, וס' יאר בקש לומר החלוף על פי המעשים, ובאמת אין חילוק ע' ת"א ראשית א יד, במדבר ב ב, דברים ד לד, ז ים, יא ג, לד יא, ישעי' ז יד, ח יח, ים ה, כ ג, אבל יש הכרז בהודאה, בין אה ובין אה ובין אתיא ובין אתותא, ולעיל ד א ויעש האותות אתיא, ראשית א יד והיו לאותות לאתון, דברים ד לב, ז ים, לד יא, באותות ובמופתים, לכל האותות והמופתים באתין באתיא, לעיל ז מ תנו לכם מופת אתא, ישעי' יז ד אתא (נס) מ ה, כ כג לעיל ז ג והרביתי את אותותי ומופתתי אתותי וית מופתי, במדבר ב ב על רגלו באותות באתון, דברים יא ג, ואת אותותיו ואת מעשיו כו' ולכל מצרים אתותיה, ירמי' יוד ב ומואתות השמים ומואתון דמשהנן בשמיא, להלן יב יג וה' הדם לאוה לאת יג מ זהו' לך לאוה על ירך שמו יג יחזקאל יב ה כי מופת נהתיך לבי' את יהיבתך אבל בזכריה ג ח, מופת נברין כשרין לטיעבר להון נסין וכן כישעי' מא כג, מד ז האתיות לאחור דאתין לסופא, לא תרנם אתון אתותא.

באותות המצרים ה' ב' דברים רשימה כם בעורם כדברים רכה פ"ו שהיו המכות נרשמות בנופם, שכל המצריות ההרות בשנת המכות נתפעלו ונעצה על ולד הגולד מין קרום ומדאה כהמונת המכה, וזה ה' רק או, ואחר כמה דורות ספרו אשר שמהי כם; שימה ארעית כמו ואשימה עיני עליו, וישם פניו הר הגלעד, מן אות ב ה' התבלית שהמצרים הכירו ולמדו והאמינו כי יש ה' בקרב הארץ והוא אלקי', וזה נקבע בקרבם ופנימונתם בקביעות לרורות כמו ואיבה אשית, ויוסף ישית ידו, לכן הרגם המופת לשואה את אילין ביניהון, אותותי אשר שמהי כם אתותי די שותי בהון. י מלה שם מ"ג לדבור (ווארמ) כי אין מלה בלשוני, מלאתי מלים, ועצור במלין, ברוד מללו, מי ימלל נבורות ה' ואם המון מדברים והומים גק' המולה.

סו) פסוק ענינו. ותרנומו, המאמר כרות, טרם יכרת, וישכות חמן, ויכלא העם מהביא, חדל להיות, חדל וכלוא הרוח, לשבית ולנוח, על מספר כל אות מן א"ב חבר דס"ג השיר, אהל מכן, ועולים ביחד 815,280, אבל בסוף חומשם רק ש"ד אלף והת"ח שהם כם' כראשית 78064 שמות 63529, ויקרא 44790, במדבר 63530 דברים 54892 = כס"ה 30+805 מיטן ארצה בו. ויש אומרים כראשית 75100 שמות 63468 ויקרא 44959 במד' 62959 דברים 55075—301591, ואולם נפלאה הוא מ"ש בתנ"ך כ"י נאפול, ומכוא המסורה דף ג, שלה"ה, חסר לאברהם דף יג מעין ב נהר יא מנחיל יעקב, מגלה עמוקות אופן מ וקנו, פני יהושע בקדושין ל, צמח דוד סוף ח"ב, מדרש תלפיות, נפש כל חי, דבש לפי, ולקום ראובני, ופתח הדביר בנמוקיו על זו"ח, ותמהו חו"י כהשמטות לרף רסג ונבולת חכמה (ע' מגן אברהם כס' חנוך לנער ח"ב, עשרה מאמרות לביע"פ) ופ"י תלפיות פ"י שבב' התנ"ך יש ישישים רביא אותיות בקרוב; ולענ"ד הלא בתורה ש"ד אלף, ומלין לעט סופר, יש בתורה 75,976, למנין הר"ם 8002/20, לכל היכה יותר מארבעה אותיות, ובנביאים וכתובים יש בקירוב 2,016,000

זאתיות ההג'ך יעלה הרבה; מעילפת ספירים פי' שבר איהויה המדככות מס-כו צדי-ני, וכן פירשתי על דברה כל אות בשתיים הא, וי, סת כף סס פא היו, אבל לפ' יש הרבה שהן משלש אותיות אלף ביה נמל דלת או שבכל התג'ך יש כשלש סאות אלף מלין, שנקראו אותיות, ע' ברכות לג. שוב נזכרתי שמפורש בזו"ח על יציר השירים (אמ"ד הס"ג דנ"ח) אותיות א"ב כו' עם ההונים עליו הרי דרגן בחד סלקין אתוון לשהין (רבוא) כחושבן שבמיהון דישאל דאינן תריסר, סלקין לשתין רבוא, אוף הכי אתיון כד אתמלו סלקין לשהין, אילן אינן סליקו ראתוון לשתין (רבוא) בנין למיהו שליכו ברוא דאתוון כשייפא כולהו אשהארו הו אהוון ואינן תריסר מס צדי נון פא כף כו' הכפולים, וכן מיותר בפנים תרין יודין בנימל ע"ש, ועל דרך זה ע' שמו"ד ופייט שקלים אומן בשמעו כי תשא כו' בקור ראשי שמותם לחשבון תעלה, ומדה בנינים או יעלה, וכן כתב הגמ"י מספר השורות בתורה מ"ח וי"א ששים כמספר ש"ר בני", ובמ' סופרים פ"ב ה'ו מה ישראל בששים רבוא אף שמה של תורה בששים רבוא ע"ש ושיה"ר פ' הנה כמהו שלשלמה, ובבמד"ר פ"ב, והי' כספר בני ישראל, א"ר בנימין כמספר הספר בתורה, וחסד לאברהם, מ"ב ני"א, כהב א"ב עם המילוי ומילוי מלואיהן עולה ש"ר, וכ"כ אוה"ח ונפש כל חי ומנהי שעולה 55917 א"ב עם המילוי 9335, ומלואיהן 18,860, ועוד 6800 או 6904 = 35099, וכן כנצפ"ד ומלואיהן 2401, ומילוי המלואים 2718, עולים 5119, ובס"ה 40218 ואם נצרף 25764 או 25160 יש יותר, ואשהקד ראיתי שהג' בשם ר' יצחק דמן עכו, ודבש לפי העירו שהוא זו"ח והובא בהנהות הרמ"ו לזוהר פנחס כד ופתח הדבור בנמוקיו לזו"ח, והגר"א בילקוט אכנים ח"א ל"א כהב כל אחד כישראל יש לו שרש בתורה או באות או בקוץ או בנקודה והג', כפי נודל נשמתו, כמה חכמה ינהן לו. ועד"ו. ע' ויק"ר פ' טו ויסילק קושיית ח"י דב"ל על חסד לאברהם ע"ש.

עוד נ"ל לפרש א' דברים רבה פ"ב, כמספר הסופר, אינו בתורה, אך המונה כמה חלקים ושברים בשלמה, צעהלער, משויסלימעלי, והמכנה הספר הוא נעננאר, כל"ר זנאמענאמעל, ובשמאל רבתי פ' ל, יוסף אל דעם כהם וכרם מאה פעמים, מאה מאהים ארבע מאה, ונתקיים כם בהיך י"ב חודש, אר"א בן יעקב ברכתו של משה אין לה קצבה עכ"ל, ובדבר"ד פ"א י"ג אראכ"י להבים כבדכותיו של משה מסוף העולם ועד סופו, אלף פעם אין כתיב כאן אלא פעמים עכ"ל, ורצה יודי"נ הרה"ג רש"ב בהערה ה הגיה, מאה פעם אין כתיב, ולעה"נ כוונתם כראב"ע קדלה ו, ואלף פעמים אלף אלפים כמו עשרים פעמים הם ארבע מאה, ונל"ל יזוה חבור הזוהר הנרסית, אריסטעטישע פראגרעסיאן, ועולה מספר בני" 601,700 כן 181,021,743,850 ועוד אלף פעמים כמ"ש הו"ס מנחות ק"ג פי' ב' לכפול הכספרים זה עם זה בשאלת החכם מאה השאה, פי' ג' סך העולה יחובר בתוספת אלף. ד' לכפול סך העולה עם אלף. ה' אלף פעם יהי' הסופר צעהלער רכס ומדרנה שיוכפל אלף פעם, היינו 1000 601,700 או 601700 1000 ז' רכס אלף פעם מספר

בן א, ב, וכולל כל הנולדים והילודים כל ימי עולם בכל העולם.
 במלים נחלקו ד"ל (פסחים) זכן בן אשר וב"ן אם תוכל קין כדלעומד
 כסיה, היבה אחת או שהים, וכן נחלקו בפסוקים, יש מחלקים פסוק אחד
 לשנים ושלושה פסוקים, ויש שמחברים ב' פסוקים יחד (וכן יש סדור שנחלק
 לשנים שהטעם כרת הפסוק) פ' וישלח ויהי בשכון ישראל, למדינחאי ב"פ,
 פ' יתרו ויאמר ה' הנה, למדינ' ג', ובעשרת הרברות ד' דברות מחוברים
 בפסוק אחד, זאתחנן פסוק ונפן ונעל לא הרצח ולא החמד למעם חעליון
 נחלק על ג"פ.

פ' דאה לא האבל עליו למדינ' ב"פ ועשיה ע"פ הדבר, וכן והאיש
 אשר יעשה בזרון, יש מחלקים לשנים. פ' האוינו לי נקם ושלם, ראו עתה
 כי אני מדינ' מחלקים לשנים, וכן בנביאים וכתובים שופטים ח בט ל, ישעי'
 ג ב, ירמי' לר ב, לח כח, ההלים כב ה י, לר ו, נב א ב, צ א קכט
 ה ו, מלכר מה שהוסיפו פסוקים מלבם או מספר להשני ביהושע כא, מדה"י
 ז סג סד בפוליונלוטי, ות"ע וה"ד, ושונצינו 1495, שם 88, 91,
 94, נאפלים 3—1491, ברעסציא 1494, הנ"ך שנת נדר פיורו 1511,
 זיינציא 1517, נומר 125 3213 5038, וכ"י A. d. 1280 וכ"י. תימני,
 וכ"י פארמא 125, 941, 737, 518, 413, 346, קאמברידו 15250
 ארענטל 8—2626.

אכל בה' הגאנים קדמונים סי' עז' וס' דגמ"ה בס' מדויקים ומובחנים
 וב"י שנת 156 107, הא 36, 38 סג ולא בבבלי ולא בהללי ולא בסני,
 אין זה וסוף יהושע הוסיפו בהינים ע', משופטים ג יב—יד, בנחמיה ז סח
 מעזרא ב סח, ודה"י מו ד, סט פסוקים יתרים בהנ"ך.

סו) הפסוקים הם ממרע"ה, ואו"ל כל פסוק, דלא פסקיה בשה באוריתא
 לא פסקינו, ובקדושין ל' וזכרון לראשונים, מנו פסוקים שהם כסומנים בחומשים
 שלמדו מהם, וזכר בל"ב כדות, סדר שנחלק, ורגילים לזכר פסוק לי פסוקך,
 ובירושלמי פ' אין עומדין. לעולם אל יהא הפסוק הזה זו מפין, וע"ש פאה
 קז ב ובמגילה פ"ד ה"ה, ותוספתא ובבלי שם כב, כד, העניה כז, קידושין
 ל, נדרים לפ, אסת"ד זותר ח"ב, ר"ה רש"י רבז והמצרף ה. והח"ס אי"ח
 גב, במערבא חלקו פסוק לתלתא פסוקי, והבין שיר (בהל"ק יח) שחלקו כל
 הפסוקים כן, כרי שהיו לשבתות של שלש שנה, וחלוקתם הם הסדרים (וזה
 לא יתכן כלהלאה) ומספר הכתובים בתורה 5888 ובגליין 5842 או כתנ"ך
 שלנו 5845/67, ולהטעות 5839, ובילקוט עקב רמו תהנה"ה 15842
 פסוקים — זו"ל סוף ה"ה אתה עובר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום
 [ע' בה"ג ורמב"ן אם זה מ"ע, והו' מנחות מג, וטור מו שלמדו מגימטריא
 הוקם על, וכמספר אותיות הפסוק ועתה ישראל, שואל מ"ו, או שהקמין
 מושך א, בהברה, ובמה מא"ה שואל ה', וחשבון ק' ברכות בכ"י, ע' ב"י
 שבכל יום אנו מברכין ק"ה וכתענית צ"ח ברכות, ואם מפסיק מבעוד יום
 ומשלים כמו בתב"א ויוה"כ יחסרו ח, ומשלים עם ברכת ציצית וחפלין שלובש
 בתב"א במנחה (וצ"ע הרי לר"ף. וב"י הספרדים מברכין רק ברכה אחת),

ובשבת חסר ל"ז ברכות, ומוסיפין ברכה מעין שבע, ז' של מוסף (וקה"ח שו"ט) וח' ברכות בסעודה שלישיה, ויחסרו מ"ו עד ק' או כ' עד ק"ה, ומשלימין באפסרמקי ומגרי, כמנחות מנ, וסי' רצ רא"ש והנמי"י, ושבלי הלקט, וסי' רפ"ד שיווון לברכת הפמרה ויענה אמן ושומע כעונה, והמתענה בשבת יחסרו לו גם מן הסעודות מ"ו או כ"ד ברכות, ומכ"א מו ס"ק ח, העיר שביום צום יחסר ח ברכות וכן יש להעיר כי דאיתי כפאלמא סידור כ"י, ומחזור, נומרון, 91, 80 ברוך שלא עשני כהמה, ובסידור דע"ג ב"ד שינא, יש נוסחאות שונות (זכרון לראשונים ר"ח דנ"ח דע"ג ובה"ג ופסקי דו"ד שבולי הלקט ותניא ליתא הברכה מתיר אמורים (ע' ב"י וב"ח וכמא אליהו) ודע"ג סילק מנביה שפלים, ועומר ישראל (שכוח"ל) אך בד' ווארשא יש וע' שבה"ל ויש"ם רי"פ, נרסינן עומה ישראל (כמו והוא עומה מעיל), וכן הנותן ל"כ, הוא תיקון הגאונים, ואינו כנמ"א, ודע"ג וסמ"ק ורוקח וסידור מנהג רומעניא (מילדולא) ומנהג כיפא (לר"א לכנא) ע' ב"י ואבדרהם ופר"ח נא, סג, ומטה משה, וכן רא"ש פ"ק בכתובות סותר א"ע בכבורות פ"ח; ואנו סברכים ד' ברכות אלו, וכ' על תפילין, ויראו עינינו, ויש ברכות השחר י"ד, ועוד ה' ברכות התורה ואשר יצר ענט"י*) המחזיר נשמות, המקדש שמו ברבים, ברוך שאמר, וישתבח, יוצר, אהבה, וגאולה, י"ט דשמ"ע שחרית (ב' דהלל) ו דמוסף, יש דמנחה ה' ברכות קר"ש דערבית, י"ד או מ"ו של ב' סעודות וכוס, מלבד צרכיו, ואשר ימעם מאומה ויש ק' ברכות גם כיום צום, בשמ"ע רחול יש נ"ו, ובשבת רק כח, של שמ"ע, וברכות היון קידוש והבדלה, וקדושה רבה, ולרמב"ן גם כמנחה, ובשמים ומאור (מלה מלכא ב' או ד ברכית) בשבת אין תפילין ויראו עינינו, ובצום כפור ותב"א יש שאין סברכין שעשה לי כל צרכי ואין סעודה כלל, מ"ו ברכות, אבל נוסף שהחינו, וי"ד דמוסף ונעילה, וחזרת הש"ץ ה' תפילות להציא הרבים, שומע כעונה ל"ז ברכות, וה' פעמים מודים דרבנן, ועשרה קרואים בהורה שחית

(*) הגאון ריצ"ב בעל עיון תפלה נחקשה כלשון הברכה על נטי, ולא רחיצה, שטיפה וקדוש [ה"א ורחצני שמות ל ים כ בא. מ לא, ויקדשון, בראשית יח ד, ים כ, כד לב, סג לא, ויקרא ח נ, יד, ח ט, טו, יג כז, כז ז, כמדבר יח ז ח, ואמחי, ויקרא ח בא, ט יד, ורש"י חולין קנ, וחלל בקרבים. וכמ' כגרו, יצבע ויקרא יא, יג יד, כמדבר יח, זככסו, ויתורון, ויקרא יג, כמדבר לא, ושסף, ישחסף (כעכו"ם ע"ז) כמים יבא יתעל ויקרא יא [ב' וכן יש שם חטלא וקשה הרי מותר בכל בלי, וברכה זו תקנו כבר לפני דב נחמן, ונלע"ד פ"ה רח"ח מורה נקיון, ככל דבר המנקה (ברכות) ומקצת היר, ואפילו יש חציצה על ידו, או שוטף ירו תוך בלי, או שנישף בלא כח נכרא הנותן, והמים פחות מרביעית (שיעור כוס נטלי ברכות נא) ותקנו ל' נטילה, על נשיאה והרמה, עיני לשמים נשלות, ונטלתי רוחא, שצריך לקח ולישא המים (ע' הגר"א קנט ס"ק כ') ולהגביה יריו ולקדש ידיו ככהן האוכל תרוסה (שבת יר) וכן בכקר, ע' ה' רשכ"א קצ"א ורמב"ן ע"ה"ח, שצריך להודות להקב"ה ולשכחו על שנעשה ברו' תרשה, ולפעמים נט"י שחרית, אדם מתנה ואוכל כל היום לכן צריך לדקק בכל דבר כהוראת נטילת ידים, לישא וליקח המים ככה נכרא (כר נטילה ולא קוף שאינו אדם לתוס' ורא"ש) ולא יטול מאריסא דלא, וזכות מוטת על צדה, או נטל ברוא ולא התירו או נלגל סוכב מאליו ושופך מים, ויטול בכלי עשוי לקבלה, ולא ממנוגת חביות ושולי מחץ, שולי קורפיות, אהורים של כלי דרופנותיה, ושק וקופה שאינן עשויות לקבל ולשאוב כחן מים, (ע' ידים פ"א ופ"ד וחולין קז, ורא"ש ס"י יג — טו ודברי מסורת ברכות על רא"ש ס"י כג.)

זמנחה, בל אחד סנך נ' ברכות, וברכות הפסרה ב'פ'ה', הם עשרה
 ברכות—וע' המנהיג (ברלין ז) שבצדפת משלימין, באין כאלהינו מי כאלהינו,
 גרה לאלהינו, ר"ת אמן וברוך אלהינו אתה אלהינו, והוא דחה שיחסר עוד
 ו"ש ברכות, וכל ברכה שאין בה ש"ם אינה ברכה ע"ש ולמנ"א והג"ל נחא.
 יו) וזה ל' הילקוט ושאל הקב"ה מישראל שיתנו לו שני פסוקים בכל
 יום כל ימי חייהם וכמה מנין של ע' שנה, כ"ה אלף וה"פ, [כ"ה כדפוס
 פפר"מ רפ"ו ותמ"ו ווארשא הרמג, וכד' ליוורנא עם ברית אברהם, ור'
 פפר"מ תס"ט והפ"ו ומס"ה] וחשבון ימי שנה שסד [?] שסה ורבע! וחשבון
 פסוקים של חומש 15,842 (צ"ע שעשרת אלפים מיותרים) ופסוקי נביאים
 9294 ופסוקי כתובים 5063 (?) סך הכל כ"ג אלף קצמ, לבד מספרי
 החזונים, מול מהם מנין ימי השבתה 3642, ומנין ימי החגים י"ח ימים
 בשנה 1260 ונשתירו ימי חול 20578 בקירוב, ורצו בני' וקבלו על
 עצמם, כדי שיוסיפו על מאה ברכות, ב' פסוקים בכל יום, אחד כנגד נעשה
 ואחד כנגד נשמע, ומאן אינון ב' פסיקים ומקבלין דין מן דין ואמרין, ונמלתני
 דוחא כו' ואומר סדר זה בשבתות ובימים טובים ובימי החול ביוצר עכ"ל
 הילקוט, ע' מור ששני הכתובים היקון הנביאים, וכונתו בשו"ש אומרים
 במנחה ובימי החול בשחרית. ההוכנס כתבו שהקופת הארץ בדרך רחוקה,
 השנה שס"ה יום שש שעות וי"ט דקין, ושנה אמצעית שס"ה וחמש שעות
 ודקין מ"ד או מ"ח, יוכפל $7.365\frac{1}{4} = 25,567\frac{1}{2}$ וינוכה 16.70 או 12
 שהם 84 או 112, וכן יהרין שנות החמה על מחזור הלכנה א' תפ"ה
 (במ"ש תו' רה"ש ע"א ד"ה לתקופה) ופחית מחצי היום אינם חושבים
 והילקוט חושב שס"ד ימים ויחסר בשבעים שנה $17\frac{1}{2}$ ועולה 25045 או
 25,480, נ"ב וח"י שו"ט הם $70.70 = 4900$ לבד העיבורים, וכן
 $7:25,567 = 3652\frac{1}{2} = 1260 = 70.18 = 4912\frac{1}{2}$, נניע אותם מן
 $25,567\frac{1}{2}$ נשאר 20655 , אבל לחשבון קביעותינו יש כ' יו"ט, ב' רה"ש,
 א' יו"ב, ט' סוכה, ח' פסח, ב' שבועות, עולים בשבעים שנה 1400, ק"ט
 ימים יותר מהנ"ל, אך רוב הקביעות החיינה 170 ימי יו"ט בשבת, ואין
 לגרוע דק 1230 או 1235, ושבתות $3652\frac{1}{2}$ שהם $4887\frac{1}{2}$, ונשארו
 20680, ולהילקוט $364,70 = 7:25480 = 3640$, וצ"ע למה כתב
 3642, וח"י ימי מעד 1260 = שהם ביחד $4900/2 = 5218 = 70,70$.
 קח משבעים שנה שהן 25480 נשאר ימי חול 20,578, ונוסח ילקוט תמ"ז
 1520 (= 25,760), בליוורני ת"ו 20,580, בפפד"א תס"ט נחלק כ' על
 כ', ב' אלפים ותק"פ, וד"ג נ"מ הגיה בווארשא, ימי שו"ט הם 4500 ונגרעו
 מן 25480, נשאר 20,480 (וצ"ע שלחשבונו נשאר 20980). עוד כ'
 דינ"מ בשו"ט יחסרו מ"ו ברכות ועולה 73,500 (וצ"ע הלא 4500,15 =
 73,500; 15, 4900 = 518500) ומוסיפין ב' פסוקים בכ"י שעולה
 10,960 (?) צרף עמהם פסוקי הנ"ך 23,199, ועולה 34,159, ויש
 559 יתרים ע"ש כתב 51405 פסוקים (וצ"ל 73500), וסיום דינ"מ
 ומצות ליישב, והמחשב ישא שזרו מאת ה' עכ"ל. ונ"ל לתשב אולי איישוב.

דע שמספר הפסוקים בתורה 5845, ואם ר' דברות פסוק אחד יהיו 5842, וצריכים לסחוק בילקוט 1 שהוא עשרה אלפים, ועל חשבון שבגמרא 5888 נדחקו תו' והגרי"ב, ויש לי מ' מעשה תורה, בחלק ב' הדקרא כהר תורה (ווילנא כה"ר) הביא בשם אביו ר' שמואל יוכבדש ז"ל, והעתיקו בקמחן בשם (עו' יעקב ק"ב הר"ב) יוד תורה, כוונת יתר עליו מ' תלים, אין רצונם שבספר תלים יש יותר פסוקים מאשר בתורה, כי בתורה ד"פ כפל תלים, אלא שיש בתלים שמנה פסוקים מאשר בתורה, ובר"ה יש ל"ה פסוקים כלשון התורה, ואם נצרפם עם מספר פסוקי תורה יעלו ביחד 5888 וחשבון פסוקי תורה צ"ל 5842, ופסוקי נביאים 9294 (בנכיון ג"פ המהיבדים, או יתרון ב"פ ביהושע כא ופסוק בנחמיה ז' סח) ומ"ש בכהובים ה"א וס"ג, צ"ל ח"א ומ"ג (בנכיון דנחמ"י) או כרשום כתנ"ך ה"א וכ"ו אי צ"ו (יאה נחשב רק ספרי אמ"ה וה' סגולות יהו' 5288, 5320/89) ודינ"ם הגיה 7960, וצ"ע שטולה 22696 ולא נשאר יתרון 559, והוא העתיק סך הכל 23199, כהילקוט ר' פפד"א הס"ם, אך בד' פפד"ס ה' רפ"ו 53,199 (ונראה שנחלק כ' על ג'). ובד' ליוורני ת"י 30640, וכן חשבון פרסי של הילקים טולה 30199 (וכהנ"ך נרשם 23164 או 23241), ולכר מ' החצונים שכתב אינם מ' אפוקריפו, ועזרא ג', ד שרוסיפו רניצרים, ע' ידו' סנה' פ"ו וקה"ד פ' ויותר מהמה). או"י הוציא מ' רניאל עזרא ונהס' ודה"י שהם 2701 או 2768, אבל לפיו יעלו 20,199 (20266).

עוד ק' לרבינו שמספר הכתובים, אינם מסוגלים כימי החול, ומה לנו לדעה מספרם, ואם כדו יצרף ולהעלות יהד ב' פסוקים שיאמרו ככ"י חיהם, כנגד מספר פסוקי כ"ד כ"ק, למה חשב ימי החול, הלא סתרגסין גם בשבת ויו"ט, וע' ה' נהרות רמסק הוא שעת ס' גה תה"ג צ. ואם הטונה להשלים ק ברכיה, כשו"ט, העיקר חסר מהספר, שהו' לו לחשב ימי שו"ט לכר, וכמה ברכות שיחסר בהם נע' שנה, ולכתוב שהפסוקים משלימים, וכן ק' היך משלימים הלא אין בהם שם ומלכות, וכמו שרחה המנהיג מנהג צרפתים להשלים באין כאלהינו, ואין לומר שהקנו רק כשו"ט כ"פ א"ב יעלו רק 9800, גם כימי חול יש ברכות יתרות, ולצרף ברכות יתרות, טוב יותר משני פסוקי חרנוס, ואם כוונתו לנכות כ"פ שאיכר כחול מספר הפסוקים בתנ"ך אין חשבון כזה, ואשר כ' רינ"ם לצרף מספר הפסוקים שבתנ"ך, עם ב' פ' שבכל י"ח 51134 23199 81323 = יעלו 74323 או 81323, ולהשלים טו או טו ברכות 15/16 4900 יש יתרון רב (989 474,754 — 1038. 643,823 — 2263 2923; 2731) ובעיקר חשבנו על ע' שנה (כימי שנהינו) המה הלא ילך עד בן חמישה (ועשרה) אינו כהפלה ואומר חרנוס כ"פ, ואיך חשב רק שס"ד יום, וחשב ימי חול לכר, שבת לכר ויו"ט לכר, וכמה ימים טובים יחולו בשבת, ואין לחשבם כ"פ, וכן לא בכל יום טוב יחסר בן, ברה"ש מתפללין בסוסף ט ברכות, והשי"ע חזיר שס"ע, ושומע כעונה, ובכרחה השיפר ושהחיינו והבדלה, ובכרחה על פירות שאוכל לסימנא, כרוויית י"ד וס' הקפ"ג, ובסוכות שהחיינו על סוכה ולולב, בפסח

על אכילה מצה ומרור, ד' כוסות, שהחיינו, ואשר נאלנו, וברכות הלל, וכן בח"י ימים בשנה שאומרים וגומרים הלל בבמ"ח, והסימן שנים שנים באו אל נח (זו"ח) ובשבעיות שהחיינו, וב' ברבות על המגילות שקורין ברגלים, ואיך חושב יו"ט בשנה שכולל חול המועד, ומפרש המעם, מול מהם שו"מ, שאין כן המנין, שהן ימי שמחה ותענוג עב"ל. ומשמע שאינו מצד הסרון ק' ברבות, וכן בחוה"מ לא יחסר, שמהפליין בשלשה שב"ע י"מ, וגם מוסף וסניחים הפליין (לד"ק בלא ברכה) ובחוה"מ נוסף בכל מעודה לישב בסוכה, ויש כארבעים ברכות יתרות על מאה, ואין צורך עיד לצרף ב' פסוקים; בחשבון ימים טובים. באר"י ובדאו' הן ב' פסח, א עצרת, ב' סוכות ב' רה"ש ויו"ט, ע' בכד"ר פ"ד וזה ח"ג ש"ב ע"ב זו"ח כ"ח ע"ב מ' תרשא ב' ר' ויד. ילקוט הש"ל, ולעד"נ לבזון המספר, ימי חול בע' שנה 20680, ולהילקוט 20578, בחול גנין זכות התורה שלומדים הנ"ך ובהם 20199 פסוקים (מלבד דע"ג ודה"י) ולהשלים החסר הוסיפו בימי חול תרגום ב"פ שהן 36470 = 20294 + 588 פסוקים — ומי שדעתו רחבה ייטיב לפרש הילקוט. בעתודה פ"פ.

(שייך לצד 19) רלנ"ח, והכ"י ס' לב, ויוסף אומץ יא, שבחי את המאורי, מנחת שי, חושב מלא וחסר אך פחות מעשרה למאה, והוסיפו עליו מנחת כליל, ומנורת שלמה, והמאורי בקדית ס', מונה כל חסר ויתיר, וכל פרשה פתוחה וסתומה וסדרה, ע"פ נסחי דווקני ועתיקי, ואותיות המשונוה המקובלות מעורא הסיפר, ועוב כתי"ג גם על ג' וכ' אך בכל הביבליאטיקן שהייתי איננו, וגם ר"מ ש"ש, לא מצאו, פו"ם בני"ב לא דשם מנחת עי.

הערה א) סלסלה ותרומבך, במגילה יח, לא היו ידעי רבנן מאי סלסלה ותרומבך, שמעו לאמתא דבני רבנן דהות אמרה לרהוא נכרא, דהות מהפך במזייה אמרה לוי עד מתי אתה מסלסל בשערך, פי' סלל רומסית והשיבית, סולו לדוכב בערבות, האכאמטען, נירדעבנן, וי"מ לשון שפיכת תל לדרך כבושה וישרה וסלולה כמסילה, וכן סדרה יצא על עיר, ודישה סלוח כמו ערסום, ולא הבינו איך יתכן מסלה וסדרה ידועה, ישמעו שאמרה ער מתי ולא אמרה למה הסלסל, או ידעו שהמלה באי"ב פ"א סלה כל אבורי, שבערב' קורין לכסרקה סלסלה, והאדם רמה בחייו, ועצמו כמרוק ראשו פן יהי' ערבויוא וספחה, ולנקוהם מנוצה וכדומה, אבל אמרה לו עד מתי תסלסל בשערך לעשותם תלתלים, וכן ת"ח צריך לנהוג סלסול בעצמי עד דרך ייבבה לבו בדרכי ה' אם השוג יחסיר על עצמי, פן יהי' חילול השם לפי ערכו וכיבא פן) אבל יתרחק מנאה וגאון; וכן בתורה יש מקומות שהן מעקשים, או נגד הדעת או חסרון וגנאי, כמעשה אבות וכדומה, מציה לחסיר החסרון ולרוכס, אויבוסטען, פארגלייכען, ולהישיר — כאלה מצאנו רבות, כמו בשבת ע"ר. המיה צמר שע"ג בהמה אין זה דרך גזיזה. ולא? והתניא משמיה דר' נחמי' שמוף בעזים, ומזו בעזים, אלפא מויה ע"ג בהמה שמה מויה, עכ"ל הגמרא, והמיה מה הוסיף ר' נחמי' על הכתיב, ומה למרו סרבריו, וכן המיה פירש"י תולדות פ' וירת, אבל בויק"ר פט"ז מי פלג לשטף, אר"ל בערכויא קורין לשערא שמפא, ע"ש ובבב"ב יד.

ב א) **פרשה** פרשת פרשיות בסין, מורה על ענין בפני עצמו, זכמו פרו פרס פריץ פרק, עניני רסיסה דציצה שבירה ופריכה, פיזור והרחבה זההתפשטות, וכן ספרשך הוא וילון הספינה (כיחוקאל מו כא. כו. זכרי' ב. יא, מיכה ג' ג'. איכה א יז, ד ד, ישעיה א מו, לז כו, שמות כה ב, יט), ובשין ימיני, לפירוש להם על פי ה' לא פורש מה י"ל, ופרשיות ענינו מבואר ומפורש ופתוח, (אינו סתום ומכוסה) (דיימליך ערקלערען) ומשאל פרשה פתוחה נקצה השורה, שם פרשה (פתוחה וסתומה) נזכר בתו"כ ויקרא, דבור נדבה, ספרי ואהחנן, פ' שמע ירושלמי שבת פמ"ז, ובבלי ע"ה ק"ג, ישלים אדם פרשיות [ברכות ח. יב, פסחים ק"ו גימין ס. עז] כל פרשה דפסקה מרע"ה פסקינן, פרשת בלק פ ציצית (שם) פ' קמנה שבל גופי תורה הלויים כה. (שם סג) במשלי, פרשה קמנה שבתפלין, ויהי בנסוע הארון, פרשה קמנה כגון כה אמר ה' חנם נמכרתי (בישעי' נב סג, לפנייה ולאחריה סתומה) קוראה בפ"ע (תוספ' פ"ד דמגילה, ובבלי כב) פרשה שנאמרה ונשנית (יבמות פ"ד, סוטה ג'). שם פרשיות נאמרו בו ביום (גימין ס), ארבע פרשיות פ' שקלים, עמלק, זכור, פרה, החדש המועדים, התמיד, הנף, סוטה, עגלה ערופה, רוצחים, המלך, כהן גדול, התינוקות כתקנים את פרשיותיהם לכתור, לא עברתי את הפרשה, חוזר לסדר פרשיות, פרשתו של לוי, שהוסיף פרשה בתורה, (מכילתא יתרו, ספרי כהעלתך, הוספתא שבת פ"א ומגילה ד כא כב כט ל סוכה כח. יבמות פד, גימין ס, עז, סוטה פ"ז ס"ח, ג לב. ב"ב יד, מו, מנחות לב, ב"ב פ' נא צח, שבו"ר כו למ טב, ויק"ר כד כו במדבר פ' נשא) וע' זוהר ויקהל ר"י, וס' ישכר, שעזרא הסוחר הלך הפרשיות, ופרשיות פתוחות וסתומות, ובס' היאגין, ובס' הללי, בסוף הנ"ך של רש"ג (השפג), ומחזור ויטרי ורמב"ם ה' ס"ה וכסרת, סייג לתורה, קרית ספר, אור תורה, כתב טאליהו, סיג לתורה (לר' אנשיל) כסרת ברורה*. וסדר אליהו נמסר מספר הפ"ס שבכל כ"ד ס"ק ותחלה כל פרשה, וכן ע' זכר נתן (ויען הרל"ב) בשם ר"ג גאון, וש"ת ראנ"ח ח"ב עח וררכ"ז וע' דקדוק הטעמים לייפציג הרל"ט, שבן אשר וב"ג ספרו וכנו ומסרו, פרשיות פו"ם שבכל כ"ר ס"ק, ועל פיהם דקדקו וכתבו לפנים כ"ד כ"ק, וכן שמרו הרבנים ודקראים יחד אלא מדינחאי סכנו על בן אשר, ומערבאי הלכו אחר בן נפתלי, שנחלקו לפעמים, בנקוד ומי"ח, וכן בפו"ם, מפני זה ומרב עתים נפליגו בני תימן וכני ספרד מכני אשכנז, ובני איטליא, וסופרי כל מדינה כתבו כמנהג מדינתם וקבלתם, על המחלוקת וחלופים כפוס' יעיד דרמב"ם, וכן הצרפתים הו' לרם פסקי פרשיות כתורה, שלא כרמב"ם, עיין ה' מהר"ל קלו קמט, הו' מגילה כב. ר"ה אין, ואיר הורה (הלונזאני) וסנתח שי' פ' ויחל וכ' נחלה שבעה סי' כ"ג ע"ד שטפסיקים

* במס"ב פ' אביר, והכהן הגדול, וירכר דבר אל אהרן ב פתוחות, וזה מה"ד צ"ל סתומות וכתב"ך ברל"ן תרכ"ט — סיג יש פרשה ברבדים כו' אורז יזוכב יש למחקה, ולפני פ' קדש (כפ' בא) אין פרשה, וצריכה להיות פתוחה.

בהענינה כה"ב, במקום שמצייץ כהן לוי וישראל, פסוק לפני פרשה ולאחריה, וכן בפ' שופטים מסוכן אשר תעשה לך, לוי"ן בין ב' סתומות, וכתבו תוס' ואו"ו ודרכי משה קלח, הכהן ביהר להתחיל ויחל, שהוא שני פסוקים לפרשה, וכן הקדמתם, תורה בספרינו אין ויחל סמוך לפרשה (מחז"ל קלו) ובעלי תוס' וכן במסדא היה להם חילוק אחר בפסוקים, ונחלקו עם בעלי מסורת ובש"ס אמרו שקודין בתענית ברכות וקללות, ואולי הו' אצלם ויחל ב"פ סמוך לפרשה ואנו נוהגים לקרא פ' ויחל על פי' מ' סופרים, כמו שכתבו תוס' פסחים מ ומגילה ל"א ותענית כב כו, כי העיקר במסורת שלנו, כמ"ש יבין שמועה, ואבקת רובל להב"י, מנחת שו' פ' ויחל, וגם בה' מקראות שאין להם הכרע לדו"ל יש לנו עתה הכרע, וע' מג"א, שאין להושי מה שגרשם בסדרים לסיים עם הכהן-בפ' תצוה, ובפ' פקודי, וילך, באזניהם וכן בפ' תרומה וכן תעשו, פ' תצוה ואת השש, פ' וילך כל זקני ישראל *) וכן אצל בני תימן, ראיתי בכהר תורה ע"ש דברים ה ז, ז, יוד א', כו ז, כד ו, כו יב, כו יט ארור משה משפט.

וחו"ל דקדקו לאשמעינן בקוצר; אף למה שמפורש כבר (כמ"ש תו' ברכות ב, זכחים כח, ומנחות צג) ותנן בשבת המוציא קלה בדר לכתוב פרשה קטנה שבתפילין, פי' הגאון רי"ש כדי שלא נמעה, שיש פ' אחר פ' וכתבתם לפני ויאמר, ויהו' ויאמר פרשה בפ"ע (כרגיל כבראשת ויחי יהו' משפטים קרושים הברכה) וע' תו"ח ולה"ש, רמזות פסולה על דוכסוסטוס, ובשתי עורות, ורובר מישרים פי' שבאי להוציא שלא נפרש פ' קטנה שאפשר בתפילין קטנים כמו לסוך קטנה שבבניה. — ולעד"נ שבא התנא לאפוקי מדעת הקראים והרבה הנ"ך כ"י כמו חומש מרגליות ותנ"ך ברלין ג' עמודים, ופארמא נומר... והובא בשלמי הגבורים, והגהות ברוך שאמר, כותב בדרכי משה סי' י לב ס"ק א, וס' אור תורה ותיקון ספרים בשמות י"ג פ' בחדש האביב, פ' והו' כי יביאך, ופרשה זו היתה ב' תיבות קטנות סן פ' שמע, והודיעו לנו, שהיא פ' שמע שאין פ' לפני והיה כי יביאך הראשון. — וכן ע' מנח"ש ותו"א, כי ויהיו בני יעקב שנים עשר, ונפן ונעל, (דברים ג') אינן פרשיות, וע' אור תורה פ' צו, שמעא כס' אשכנז, ד' פ' יתרות, ופ' שמיני (ולאלה הממאו), נהרדעי פליגי על סוראי ואמרו שאין סמיטה בס"ה פרשיות, ושם הגהר (אל האשה אשר) יהו סקן, גרול עוני מנשוא, וכי"ב. (ב) שלשה מיני פרשיות הן וצורתן פתוחה (אפענע ראם), סתומה (נעלאסענער צווישען ראם), וסדורה (ניטרענטע אכטהיילונג אכאטץ, מאקירוש), בין חלקי הספור, סדור קרמוני לר' תם או לר"ם, במחזור וישרו נקרא סדור הראשונים, הלכה פסוקה היא פתוחה ששאה סתומה או להפך, פסילה ויגנו (שבת קג, ס"ס פ"א הי"ד והרמב"ם פ"ג מה' ס"ת דרשב"א, ורשב"ץ ח"א קכ"ו כלל ג' ו' ויב"ש ז. ו' ות' הרא"ש כלל ג' ס"ו) וכן אב הגיה פניו במקום שאינה פרשה, פסולה להש"ך, ולהב"ח תנן המלך דריב"ש ז',

(*) ע' סאורי אור חלק ז, הוא קן צפור, הצגות ובקורת על חלוקת זו קראים.

צריך ומועיל היקון, וחול' ה' להם פרשיות פר"ם מקובלות שאין לשנותם, ופרשיות שלא קבלו איך לעשותם, אותם יכול לשנות, ע' תוס' תענית ד, ומנחות ל"ו, וב"י סימן ע"ה רפ"ח ורש"ל לד, והח"ם רס"א. למתרגל' לז יש פרשה כרגיל, פרשה וריוח פנוי, ויש הפסקה בעלמא. בצורת פרשה נחלקו ר"ם ורא"ש, לרסב"ם יניח תחלת השיטה פנויה, ולהרא"ש די להניח מ אותיות, ולהתחיל אחר ריוח קצת בשניה, או להניח בינתיים שיטה שלמה פנויה. ז"ל הרא"ש הלק"ם סי' יג, פ' פתוחה לא יעשנה סתומה, ב' ד"ה איוהו פתוחה, כל שנשאר מסיום הפרשה עד סוף שיטה, בשיעור ג' תיבות של ג' אותיות, ואם לא נשאר עד סוף השיטה כשיעור הזה, מניח שיטה אחת, כולה חלק, ומתחיל בשלישית זוהי פתוחה, וסתומה כל שכתב תחלת שיטה וסוף שיטה, ומניח חלק באמצע, כדי לכתב שם של שתי אותיות או יותר — זו היא סתומה, ומדורה שכתב השיטה עד חציה או שלישיתה ומתחיל לכתוב בשיטה תחתיה, כנגד שיטה (חלק) של עליונה זו היא מדורה, ובמ"ם פ"א מצא, איוהו פתוחה כל שלא התחיל בראש שיטה איוהו סתומה כל שהניח באמצע שיטה, וכמה יניח בראש השיטה והיא נקראת פתוחה, כדי לכתוב שם של ג' אותיות; כמה יניח באמצע שיטה והיא נקראת סתומה כדי לכתוב שם של ג' אותיות, וכ' ר"ת דברייא — פליגא על סדור קרטונים, לסידור קרטונים פתוחה היא בסוף השיטה ולמ"ם פתוחה היא בתחלת שיטה, ובירושלמי מנילה מכל צד מקרי פתוחה, וכן מסתבר, וסתומה שהריוח בין הפרשיות סתום כמאן ומכאן והעיקר בירושלמי וכן הסברא, ואם סיים סתומה בסוף שיטה יניח שיטה חלק, ויתחיל בשיטה ג', כיון שאין פתוחה בסוף ולא בתחלה, והמור כ' בשם הרא"ש, שיניח בפתוחה שיעור מ אותיות *). ובסתומה יניח ג' אותיות, והמדורה כהב עד חציה או שלישיתה, זמתחיל בשורה שניה כנגד הנחת העליונה ואם שינה לא פסל, כיון שלא נזכר בנפרא, והרמב"ם כ' דפתוחה בסוף שיטה היא פתוחה ולא הפתוחה בתחלת שיטה עכ"ל וע' ב"י דלרמב"ם בעי גם בסתומה מ' אותיות (היינו למשפחתיכם או ג"פ אשר) וזה דלא כירו' ומ"ם ות' מנחה ל"ב, ס' התרומה וסדרכי וע' ס' המכרע, דמני בפתוחה, וכן בסתומה ג' אותיות וכן ספרי אשכנז, והררישה כתב בסתומה די ג' אותיות סמוכין זל"ו, וא"צ ריוח, וענין סדורה ע' שום שכל לריוה סר"פ נח, ור"פ ויצא ויחי, שם למ ז, ונ"ז אינה מהסדרים, מדגם לא ידעו בעלי התוס', ע' עירובין פ"א, ורא"ש בשו"ת הזה התאופה (המובא בב"י ונדפסה בחיים שאל ח"ב סי' ס"ד), מספר פרשיות התורה, פתוחות ר"ץ וסתומה שע"ט, ביחד הם הרס"ט, ואם נצדף יחד סיום ה' חומשים, יעלו תרע"ד הסיום הן סתומות.

ואם נחשבם פתוחות יעלו רצ"ה, ואולי לזה ביוזנו בבסדר' פ' שלח.

* וכן בס' המסורת ח"ב של"ו מצריך שיעור מ אותיות בין כפתוחה בין כסתומה (ד"ג מלונדון) א) סתומה פנוי באמצע. ב) סיים בחציה והחל בחציה סתומה, מעט חלק בסוף שמה ומעט חלק בתחלת שמה; ג) כל השיעור חלק מתחלת שמה (ראמ"ך קירא) ד) סיום השורה אין בה. ביום גדול פנוי, ושורה ב מתחיל מתחלת השורה (ד"ר פנחס התנזכי).

(רע"ה, צ"ל רצ"ה פרשיות). הסדרות הן מנוחה הנשימה להקרא, והענין אחר, וגם באמצע, הסתומות מנוחה והפסקות בין חלקי הענין, ובין שני ענינים דשייכו להדדו, והפתוחות בהורה, הן הפסקות גדולות בין שני ענינים שונים שאין קשר ביניהם, (נאמצודענקען), ובנביאים תהי' הפתוחה, לפני כל נס, ובדבר מעשה, שיהעורר ויתפלא השומע, (צו בעטראכמען, איבער ראשט ווערען), כי תיכף ה' באת מאת ה' וקראוהו תו"ל פרשה והפסקה, פתוחה וסגורה (ב"ר פ' נא) ובמ"ם פ"ג בשירת דוד כו' לא נהנו חכמים שיעור, אכל לבלר מוכהק בפתוחות אתנחתא וסוף פסוק, ומנחת שי ש"ב כ"ב, העתיק ומצפן בפתוחות החלה וסוף ופירש שמניח ריוח פניו, ובתלים נביא גירסא באותיות החלה וסוף, וי"ג במפתחות החלה וסוף, ואולי כוונת מ"ם אצל אתנה וסוף, שיטה שלפני השורה ושורה אחרונה פנויה ופתורה.

ג) זה לשון הורה כהנים: ויקרא (ה' אל משה) יודבר, הקדים קריאה לדבור כו', כל מה שהוא רבוז כפי קודש למשה, הקדים קריאה לדבור כו' מנין אף לאמירות וצווין כו', יכול אף להפסקות, ת"ל ויקרא וידבר לדבור ה' קריאה ולא להפסקות, ומה היו ההפסקה משמשו, להן ריוח למשה, להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, והלא דברים קו"ח, מה משה שיטע כפי הקב"ה ומדבר ברוח הקדש, צריך להתבונן בין ענין לענין ובין פרשה לפרשה, כל שכן הדיום הלומד מן ההדיוט, עכ"ל תו"כ. ובו אבין ירושלמי שבת פט"ו, ושוח"ט כב, אמר ריב"ל אנא מן יוכי לא אסתכלית בספרא דאגדתא, אלא חד זמן אסתכלית, אשכחית כתוב מאה ושבעים וחמשה פרשיות שכתוב בהורה, "דבור צווי ואמירה" כנגד שנותיו של אברהם אינו, דהתיב לקחה מהנות באדם, וכתוב האדם הגדול בענקים *).

מזה וארבעים ושבעה סומרי תהלים הם כנגד שנותיו של יעקב, שנאמר ואתה קדש יושב גדלות ישראל, מאה ועשרים ושלשה פעמים שישראל עונים הללויה כנגד שנותיו של אהרן, עכ"ל, ובמ"ם פט"ו נוסף "עולה תמיד" והנה רז"ל לא מנו כל פרשיות רק מה שכתוב בה דבור צווי ואמירה והוא שסתחלה, ויאמר ה' אל משה, וידבר ה' א"מ, ופרשה שיש בה מצוה ופקודה לעשות או לחדל, ואם שלש אלה אין בפרשה לא נחשבה כמנין קע"ה, כן נ"ל, ודקדקתי ומצאתי בהורה יש קמ"ו פרשיות פתוחות שאין בהן דבור ואמירה לכשה, ומצוה לבני ישראל, ואלו הן, בפ' כראשית מ, נח ה, לך לך ג, וירא ד, חיי שרה ג, הולדות ב, וישנח ו' (ע' חולין

(* נסמך על דרשתם ז"ל בשוח"ט ושמו"ד שהתורה נגזרה בעבור אברהם שנקרא אדם הגדול, והקב"ה אמר למלאכים לא זהו שירדתם ואכלתם בתוך ציצע כו', ובמ"ם פכ"א ה"ט האדם הגדול בענקים, ה' אברהם אינו נבון יותר מענקים שהי' גובה קצבא כנגד ע"ד אנשים, ואכילתו ושתייתו כך ה' כנגד ע"ד אנשים, וכחו כן ה' עכ"ל, וזלע"ד לפרש אברהם גבה מן ע"ד ראשי אבות הגוים, גת ונ' בניו, בני שם כ"ו, והם ל', ויפת י"ד, וכן כספר בני נחור כ"ו, ואדם צובא, עמן ומואב וי"ב בני ימבעאל, מו בני קבורה, טו בני עשו ועמלק, ע"ד כמספר, ואברהם אבינו זוער יעקב אביו ויורשו את העולם יותר כבולם, גם גבה יותר ממה שאהרן נדב ואבימא ושבעים וקנים, שנאמר בהם ויאכלו וישתו והיו את האלקים ע"ד, אצילו בני ישראל לא יכו דנבואה וגולוי שבינה זמתן תורה ה' רק בשביל אברהם ע"ד אב לאומות נחיתו.

ק"כ, ופי' המסניות) וישב ד, מקץ א, ויחי ז, שמוה ד' (ויקם מלך, וילך איש, ויהי בימים, וילך משה) כא א, ויסעו בני', בשלח ד, או ישר, והקח מרים, ויסעו כל עדת, ויבא עמלק, יתרו נ, וישמע יתרו, כחדש השלישי, וכל העם רואים, תשא ב', ויפן וירד, ויאמר משה אל ה', ויקהל נ', ויאמר משה אל בני', ויעש ידועות עוים, ויעש את מזבח הזהב, פקודי ד', ויעשו את החשן, ויעש את מעיל, ויביאו המשכן, ויכס הענן, בחקתי ב, אם בחקתי הלכו, ואם לא השמעו לי, במדבר ב' אלה פקודי בני', ואלה תולדות אהרן, נשא יב, קרבנות הנשיאים, כיום השני וכו' זאת חנוכה, בהעלתך נ, ויהי בשנה השניה, ויהי העם במהאוננים, ותדבר מרים, שלח א. ויהיו בני', קרח נ, ויקח קרח, וילנו כל עדת בני', ויאמרו בני', חוקת ד, ויבאו בני', ויסעו מקדש, ויסעו מהר הרר, וישלח ישראל מלאכים, בלק א, וישב ישראל בשמים, מסות ב, ומקנה רב, ויאמר אליהם משה, מסעי ב אלה מסעי בני', ויקרבו ראשי האבות ואהתנן ג, כי תוליד בנים, או יבדיל משה, ויקרא משה, עקב ו והי' עקב תשמעון כל המצוה, והיה אם שכח, שמע ישראל אתה עובר, בעת ההיא (אינה מצוה רק ספור מה שנצטווה אז), ועתה ישראל מה ד"א (פ' התשובה בויילך), תבא ד', ויצו משה, הוי' אם שמע השמע בקול, והי' אם לא השמע, ויקרא משה, אתם נצבים היום א', האויזו א, ויבא משה, וזאת הברכה ב, וזאת הברכה, וללוי אמר, ביחד עולה מאה וחמשה עשר פרשיות שנרעו ונשללו מחשבון ר"ץ פתוחות שבתורה, ונשארו קע"ה פרשיות מקובלות שהפסיק משה רבינו, ע"פ ד', והן ענינים שונים ונבדלים וברוח הגיון נפרשות, ושם פרשה הונח על הפתוחות, וחשבון קע"ה נוסד ע"פ תורה כהנים, ובכל אחת היה קריאה למשה ודבור, ומצוה חדשה, ויצא מן החשבון כל פ' ספר בראשית, ובכלל, ויאמר אליקם בוישלח, וכן ויסעו מקדש, ויאמר אליהם משה, או יבדיל, אין בהם ס"ע, אבל בכצודע ואשה כי תהיה זכה, ובחזרוע ננע צרעת, ובשר כי יהי' בו, ואיש או אשה כי יהי', הוא ס"ע, כס' המצוות שרש יוד יכ, (ורמב"ן חולק), כפ' אמר, ולקחת סלה, ביאור המצוה דפ' תרומה, אלה מיעדי ה', מצוה שניה ומשולשת בתורה, י"ב הדגלים הן מצוה איש על דגלו שבפ' במדבר, ועתה ישראל דואתחנן, הוא ס"ע, כפ' ראה, לא הוסיפו, או יבדיל משה, ספור שהבין לקיים המצוה, דפ' מסעי, ראה, שמור את חרש האביב, המצוה משלשה כפ' בא ובהעלתך, חג המכות משלשה במשפטים והשא, ואשר יש בתורה ר"ץ או רצ"ה נאה ומכוון לקרוא פרשה אחת עם הסדרשים שבה, בכל ימי עשר חרשים, מלבד חדשי בלה, או זמן חרישה וזריעה, וקצירה ואסיפה, כברכות ב, לה, וכן פתנחומא ורבה פ' קרח, רע"ה פרשיות צ"ל קע"ה פרשיות או רצ"ה (בחלוף ע על צ), ואין צורך לרמזו בעל קרנים בסופו סוד פ' — רע"ה, אבל מעשה רוקח, וילקוט פנחס תשע"ו בשם ספרי זוטא, ומנ"ע העתיקו קע"ה פ', וכן הניהו הרד"ל והרש"ש ובנו ז"ל.

ד) המעין בתו"כ ומכילהא פ' ויסע משה, במגילה כג כמ לא לב וירדו שם פ"ב ופ"ד ומ"ם פ"י, יראה שבימי ר' מאיר ור"י, עוד לא היה

פרשיות הסדרה, קבועה לשבתה, ונחלקו אם הקורא חוזר בשבת למקום שהפסיק בשבת העבר, או במקום שסיים שבת שחריה מהחיל במנחה ומקום שהפסיק במנחה מתחיל בשני, ומקום שהפסיק בשני מהחיל בחמישי מקום שהפסיק בחמישי מהחיל בשבת שניה, ומנהנים שונים היו בכל עיר, ובמשך הזמן נקבע תקנות שונות, בכל עיר כמנהגה, על פי אחד מחכמייה איך לקרוא בשני ובחמישי, ומספר הקרואים, ומספר הפסקים לכל קורא, ויום הקריאה, ולקרוא על דסדר, שלא להפסיק בענינו של יום, אך חזבת היום לקרוא להמפטיר ולחזור בכל שבת למקום שהפסיקו בשבת שלפניה, ועל זה הדרך ב' הרא"ש בשו"ת חוה התנופה*) ס' נד, והב"י הכיאה, ונרפסה בשו"ת חיים שאל חלק ב', וה"ל חילוק הסדרים**) וחבוריהם הוא כדי שהעלה קריאה התורה בשנה אחת, ולכן כל חכם בעירו או בארצו, חבר והפריד הסדרים, כפי הסדר שראה שהוא נאות, ואין הסדר ההוא הלכה קבועה, רק מנהג, ואינו חובה לשנית מנהג הנהוג בברכה (?) לקיים סימן סגרו ופסחו וכן כיוצ"ב בשאר סימנים, סברה, עכ"ל. וכתב רשב"ם עה"ת ריש פ' יוחי, עיקר הפ' מן וישב ישראל, פסוק אחרון בפ' ויגש, אלא שלא רצו הקהלות לסיים פ' ויגש, בוהתי הארץ לפרעה, וסיימו בכ' וישב ישראל, עכ"ל רשב"ם. מצאנו אמנם שסיימו משניות וגמרא, בפסקים יתרים כדי לסיים בדבר טוב, ובפ' רש"י סוף ב"ק, ובעלי הססורה ב' ר' ספרים יתק"ק (ישעיה ה"ע קהלת קינות) אין מסיימים, אבל סדרות שלנו מסיימים גם בלא טוב, כמו פ' נח, יוחי, תזריע, צצורע, קדושים, במדבר, בלק, והפטרות ויצא (מצורע) בא, וס' ישע"י הושע קינות קהלת, וכ' הגאון חיד"א בחיים שאל ח"א ער סעיף ה, ס"ה ממצא בה פנוי בסו"פ ויגש שיעור ב' אותיות, נראה פשוט שהוא תחלה פרשה, למנהג כל ישראל, להתחיל פ' יוחי בשבת מיוחד, וכן או"ל למה פרשה זו סתומה, אלמא שהיא פרשה ואין לפסול הס"ה, ומצאתי בס' ארבה קדש שהכשיר נ"ב עכ"ל, וכן הכשירו שדה הארץ, ס' מו"ב, משאת משה כב, איר תורה, פס"א ח"א י"ג, שב יעקב נ"ח, וע' כסא רחמים דף מו יח, ושיורי ברכה.

ה) מנהג סדרות שלנו בנ"ג שבתה, נקבע ע"פ רוקח ומהרי"ל, צרור הסור כ' שהן חמשים פרשיות ובמדרש ונעלם ח"א קא, וס' התיאנון, ומנן דוד לרדב"ז אות ק, וכן חלוקת היהודים בחבוש הנקראים פלשת, חשבו נ"ג פרשיות, וכ"כ דודי זקני הנר"א מווילנא וצ"ל, בס' ארדת אליהו פ' לאור יום, בפ' ראשון ז' תיבות, נגד ז' ימי הבנין [כרו"ל על חצבה עמידה שבעה, זס' במדבר נחלק על ג' ספרים, שבת קמו ויק"ר פ' יא] וחמשה פסקים בפ' ראשונה נגד חמשה חומשי תורה, ויש נ"ב תיבות בפ' זאת ו"בית" הראשונה

(*) וע' ת' פאר תרור קפ"ג, וגנוי נפתרות ח"ג קצ"ט, שר' משה בן הקרוש ר' משה דברושלייש, חבר ס' חוה התנופה.

(**) ומה שכתב הכרמי' כוונתו על הסדרות ולא הסדרים, וכ"ג לע"ד הסדרים ללמוד תנ"ך בכל יום, כאשר ראיתי באיטליא עיר רענא, וכמנהג ליורני וויניציא.

היא תיבה בפני עצמה, לעובת נ"ג פרשה, יעושה לנאר איך כל תיבה
 תוכנה לפרשה. וכמסורה מספר פסוקי נצבים לא נרשם, רק סוף פ' וילך
 נמסר על נצבים וילך ביהר, מספר שנעים, וכן פ' הברכה אין אנו קורין
 בשבת לברה, וכחנם נרשם חלוקת רביעי חמישי ששי ושביעי, רק לבני אר"י
 יועילו, שעושים יו"ט רק יום א, כשחל רה"ש כיום ה' (כשנת הר"ע, ע"ג
 ע"ו פ"ו) קורין וזאת הברכה בשבת אמרו חנ, וע' שכולי הלכט צם, ואבן
 הירחי. נה נ, ואט קוראים בשמחת הורה הברכה ותחלה בראשית, ממעם
 המדרש והפייט מרשה, וע' תוס' מגלה, שלפנים התחילו פ' בראשית במנחה
 יום כפור, רק בשיר הנסוד על פרשית שעשה הקרא, וכן ר' כשה נ
 אנרם, בעיר אוניון Avidnoiv ה"א רכ"ו, יש נדו פרשיות במסרתי
 בתוסעים. ומעשי ה' (מעשה תורה פ' יד לו), כ' ברננים י"א פרשה נגד
 י"א יום מחרב, שם הואיל מזה נאר אה הירדה, ונארבע חמשים כשי"ם
 כ"ג פ', מרם עשרה מחיברים, ה' כפליה נשאר ל"ח פ', שלמד מרע"ה
 פרשה בכל יום שהי' בהר עכ"ל, אבל לא זו שנרשם ע"י ושבוע בהתרכה
 חמה ה"ח, ראה ספר מאורי אור, חלק ז' הנקרא קן צמד עלה ר"כ, בקר
 לרעה מה החלוקה של ז' קרואים לשבתה השנה וכן לוי לימי חול שיש
 מורה הצבור בקריאת פסוקים יותר מהחוב, [ושנה מעוברת שחל רה"ש ביום
 ה', תר"ע ע"ג ע"ו פ"ו הנעל"ם, אין להפסיק באמצע המסעות] והפסיק שלא
 במשפט, והוא רשם סיום אחר, וכתב שהחלוקה בחומשים והיקון הקורא לא
 גחלקו על פי ה"ח, רק מאיזה מקרי דרדקי וחזן הקורא בתורה, אשר רשם
 לו חלוקה שפחית, וגדולי הורה לא נתנו לב לדקדק אחריו ובין כה נתפשט,
 וראוי לכפל ולמנוע לסיים במקומות ההם, כי רובם באמצע ענין, ועל דעתי
 נכון לסיים דווקא בפרשה פהחה, וכן כ' במעשה רב ס' קל"ב, ואין
 מסיימים בפרשיות הרשומות בחומשים, כי אם במקום שהיא פהחה או סהומה
 או במקום שנראה יותר הפסק הענין. עכ"ל מעשה רב, וכן נהג הגאון היחיד
 בהוראות רב"ד ז"ל מוילנא מו"צ דפק"ק, ע' שלחן הקריאה בסופו. ואותא
 בזהר הק' ויקהל, איסור למאן דקרי באורייתא, למיפסק בפרשתא או אפילו
 מלה חרא, אלא באתר דפסיק משה פרשתא לעמא לאשלמא יפסיק, ומנ"א
 הקשה והרי כפ' ויצא ומקץ (בהגהות מכתב מאלוה) אין שום פרשה (שכולה
 צדחה ודונג) ואיך קורין ז' נביי, וכן ק' לי דכפ' בלק אין דק פ' א, ויגש
 וילך האניני כ"פ, ח"ש תולדות וישב קדושים דברים נצבים ג"פ, בחקתי ד',
 וירא שמיני ה', ובשמות ר', ומוכרח לחלק על ז' קרואים, ולהו' מנילה
 כנ, ח' קרואים, שצריכים להפסיק כפ', לכן דקדק הנר"א, או לסיים במקום
 שיש הפסק הענין, לא באמצע הרבוב והמצוה, ובשיש פו"ם יסיים שם, כי
 החלוקה של התיקון מעשה הריוט, וכחומשים ד' אמ"ד, המבורג (תקנ"ה 4),
 ווילנא, יש שינוי וחלוקה, ואסור לעמיר ולהפסיק אצל קאפיטל, שיש ל"פ
 קאפיטלען בתורה שהם פסוק ושנים סמוך לפו"ם וסדרה, ומצוה לפרסם! —
 (ו) בזה אבין שינוי מנהגים לפני, ששימו התורה במערבא פעם בשלש
 שנה, ופעם בשלש שנה ומחצה, ע' רש"י שבת יב: מוע"ק מו: מנילה בא כמ,

ורא"ש שג הנחומא זשא, דים פיד מתפלה, ויש יף ב"ק סי' סח, שבע שלמה בהקדמה, מנ"א רפ"ב, כסעיה בנימן השני, ערך מלון, הליכות קדם, ונחל קרוכים מו, אפשר שהפסיקו בכל שבת אצל פתוחה שהוא ענין בפ"ע ולפנים הפסיקו בנביאים פרשה של פסוק א, מגילה כד, ולא הי' מנהג קבוע לכל המקומות, ורא' בספר ידוע לגברי העילים ולא לפסוקים. במקום שנדגו לסיים בשנה אחת, עולים ימי קריאה קע"ה במספר הפרשיות, חיל חודש ושבת וז' מועדים הנוכה ופורים (וצויות?) ודמסיימים בג' שנה מפני שיש קנו שבועות ח"י יו"ט, חנוכה ופורים ור"ח, גם יש פרשיות שאין לחלקם לקראים ונצרכו לקרוא פ' הסמוכה. והחילוק בין ג שנה או עזר מחצה, הליא אם מועד מפסיק סדר הקריאה, או שקראו בשבת של מועד י"ולה תמיד" נסדרן, וחובת היום קרא הכפטיר, וכולם הפסיקו בפתוחה וסתומה המתחלת ויאמר ה' וידבר ה' או פרשה שיש בה מצוה לבנ"י והן קע"ה פרשיות שבירושלמי וספרא הנ"ל (לא בהאומרים על הסדרים שו"ב קנ"ד*) ולא כה"ר שו"ר שבמערבא חלקו כל פסוק לשלושה, כי דבריו בלא צדק, וחשבנו במעיות), ואחר שהקבע לחוק בישראל, להעלות שמונה אנשים בשבת להתו' מגילה כג, ד"ה כיון, שדמפמיר יקרא ג"פ שלא קראו לפניו, עשינו לנו חלוקה על ג' נג פרשיות, כשבתות שני פשוטה ומעוברת, ויפה העיר הרב מא"ש נ"י בכ"ת שאם נחלק פסוקי תורה על מספר נא פ' שצריכים לקרוא בכל שבוע לר' מאיר יעלו $115.114 \frac{38}{51}$ כמו — $51:5845/8$; ונ"ל לר' מאיר בכנסן, הפסיקו בענין של יום חודש ומועד וצומות וד' פרשיות, לכן נמשך תלת שני וחצי, אבל לר' יהודא דהלכתא בוהויה, וכן נהגו כמפורש בתוספתא פ"ד, ומ"ם פ"ו וי"א, מקום שבפסיקין בשנה שחריה שב חזורים לשבת הבאה; וסדר היום אינו מפסיק, ודי לקרוא בכל שבוע, כא או כד פסוקים, אם נחלק פסיקי התורה עליהם יעלו דע"ח וחצי, או רמ"ד ושליש, שהם ה' שנה וחצי בקירוב, ואפילו נגרע פ' השירה והמסעות והתוכחיה וח' פסוקים שאין להפסיק בהם, ויחיד קורא אותם, עוד נשאר הרבה לבנים בחמש שנה או ד' וחצי, ואין חשבון בדעת מערבאי. ע"ד הסדרים, הליכות קודם 40, אגרות שיר 90 מרת י' שלח, אור"ח ש"ד 157, הרו"ה סוף שמות ובעל דרכי הושע, חילק הושע ע"פ הסדרים, המליץ הרניו 146 ולעד"נ בס"ש קרא"ש שאינו מבעל מסורה, וכתוך כ"י איננו.

(*) ראש הסנה ש"א חו' ב 47 שאל משה קרצמאן מי המחלק בסדרים לוי גירי ובחי' ד 59 השיב א' שעזרא הסופר חילק, כמ"ש יש שכר ע"פ זוהר ויקהל ר"י (וטעה בשם חזוהר) ובחי' ה, הק' הרי במערבא סימו לחלת שני, ואך הפסיקו בפ' דלא פסקה משה ושם 70 בשם תעודה 27 בשם מסורת המסורה כי כד' בומבורג נחלקו, ונ"ס זה טעות, כי ידות הבחור על הקאפיטולן של הכומר לא על סדרות, וע' תלפיות 164 בשם מזכרת יוסף (אותיות פרובינצא דף ט) סדר קה"ת, וסימו פרשיות ושתהלת ספסור בשו"ם, וכן ע' מחזור ישרי, וכן ראיתי בעקד אוניווערסיטעט לייפציג מחזור כשני חלקים, ואינו ענין לשאל רמ"ק, והאמת במאורי אור, הנ"ל.

ג) עוד חלוקה אחת יש לנו ושמה סדרים, בחומשים ומקראות גדולות, ואיזה תנ"ך המאוחרים, נדפס מכוס פמוקים ופרשיות וסדרים, ומנין פתוחות וסתומות ופרקים במק"ג שנדפסו, בבאסילי ווינעזי' רפ"ו, והלאה 5—1524 וקהלת משה ד' אמ"ר וחומשים ברלין תקצ"א, נדפס בראשו או בסופו תחלת כל סדר ומספרו בתורה קנ"ד, בבניאיים רכ"ה או רכ"ט, בכתובים פ"ט בס' תלים י"ז או י"ט סדרים, משלו ז' או ט' סדרים. פרטי סדרים, בכראשית מ"ב ונסמן מ"ג, ורז"ה העיר שנחסר בפ' נח, סדר".

שם סדר ענין ערוך ומסודר לפני הקראת הלומד ודורש, השם מצאנו בש"ס סדר היום, סדרו של יום, ולינא מקמעין בסדרא, אנשי מעמד קראו פ' בראשית בז' חלקים ושם יש ז' פתוחות (יומא מגילה ב"א וירו' דף ע"ה שקלים פ"ה ה"ד מס' סיפרים פ"ט ה"ו ופ"י) פסקי סדרא, פי' רש"י והוס' (ומהרש"א בשבת כ"ד, קי"ב קי"ד ומגילה כ"א) שהיו קורין בשבת במנחה פרשה בכתובים מפני הגזירות שהי' בפרס, ור"י בעהאק באוצ"ח ח"א מ"ה, משער שקראו בנ"ב שכתות השנה הסדרים ל"ט, שיש בהלים י"ט במשלי ח', איוב ח' דניאל ז', עז"נ י"ד, ריב"ל האחרון הי' מסדר אגדה (ברכות יו"ד, ב"ק נ"ה). הסדר נקרא מי' שסדורים לו משניות וברייתות, ריש סדרא, ירושלמי שבת פ"ו ופ"ט, וזכרון לראשונים סי' ס"ז, ר"ז, מר יהודא ריש סדרא, שם הל"ד ריש כלה, בגמ' ברכות ו' ע"ד ובאחרונים מצאנו בהלכות גדולות ה' גיטין, העיטור ה' שלישית, ר"ן פ"ב דגיטין, או"ז השב"ד, שערי צדק ש"ב ו' ש"ג ב' ו', תה"ג הוצאת הרכבי שי"ב, הערות 367 חמדה ננוזה כ"ט, מ' הישר תקס"ז שמק"ו כתובות נ"ד, הרה"ט פ"ו הי' מגירושין טור סי' קמא תפא"י על גיטין כ"ג כ"ח ח"ו רמ"ב מנהג אנשי מזרח עי' שע"צ י"א, ש"ד ל"ט, אר"ח יש"ש סוף ב"ק דר"ז 89. 248, רייני די בבא, הלכות גדולות ה' שבת פ"ו ופ"ט, תה"ג ליק נ"ז, זכ"ל תקנ"ה, כן נקרא הגדול שבישיבה, וז' הברורים מכולם נקרא ראשי כלה, ואצלם הי' עוד שלשים דיינים, ולפניהם ישבו הרבה חכמים ותלמידיהם (ע"י אנר"ש ביוחסין, וס' הקבלה להראב"ד) וע' שע"צ ש"ו ב' מ"ב ח"א י"ז ח"ג ש"ו סי' פ"ו יו"ד י"ג ל"ח מעשה דרב חנינאי דיינא דבבא הנקרא בוסתנאי הרמז ברמב"ם פ"ד מנע"מ פ"ו מגירושין, ופ"א מעבדים, וברא"ש ואכמ"ל, ר' חייא ור"ש ברבי רר' לוי פסקי סדרא ויקר' פ"ג אסת"ר פ"ג שבת קנ"ג פי' רשב"ם ב"ב קס"ד ובסס' ע"ז י"ט ע"ב פירש"י פרשה בס"ת לקרוא בה כצנור, וכן בתורה כ"י לצרכי איש בביתו, אבל ביומא ל"ה פירש"י לא פורש לי מהו. ולענ"ד ע"פ ב"ר פ' צ"ח ר' יוחנן ולוי הוו מצמתין צבורא כל איש מהם בשבתו דרש באגדה עד שיתכנסו הצנור, או נבנס רבי לדרוש, ובירושלמי סנהדרין פ"ב, ושמואל"ד פכ"ג י"ג לוי היה פרשתיה, וברכות כ"ח, חגיגה ג, שבת של מי, ובחנם הגיהו הנה עבר פרשתיה, וכן תני לוי הסדר שסירר ברייתות (והגר"ז ברלין רמז לערוך שגורם הסדר כלשון ערבי מסריקען, פלאַכמען מעשה רשת ואורג תרגמו סדר. בשמות טו י, כו ב, לח ד; הלים ח ג, מ ז, טו י; איוב ה ו, יב ב ותרגום ירושלמי, דברים לג בט, בר"ר מט, כלים פ"ח, ואולי הי' ע"ש תולדות

ברכות יח, בתוכית קב, או בעיד שריד, ביהושע יו"ד, יואל ג ה), וכן
 מצאנו סדרא על קריאה ולימוד הפרשיות, כמשמעות הגמרא שבה קמו: קנב
 יודו' שם, ורש"י סוע"ק מו: יומא פו: ובהפעיל הסדר ברכות הסדר תפלתו
 (ברכות כח מגילה יז: יומא ע עג) מסדר אנרתא, מתניא, סדרא סדרן
 הסודרן, שסודר משניות וכרייתות הסודרות לו, אבא ריש סדרא הוה, סדרא
 דבי עזרא, קומי סדרא, ספרא דסדרי, סדרי רובא, (ע' ברכות יו"ד, פסחים
 קה, תענית ה', כו, סוע"ק מ"ו הככרע שב, יומא לח עג פו, ספס יד
 ספ רש"י ד"ה סדרים, כ"ב קס"ר, חולין קלו, וירושלמי ברכות פ"ו (ח) שבה
 פ"ו מו יח (ח, יב, מו) סוכה פ"א דף נב ביצה פ"א (ס) מגילה פ"ד (עה)
 גזיר פ"ו (נו) סנהדר' פ"ו (כת) הוריות סופ"ג (סח) שוה"מ נה פו, בר"ד פ' יג
 סג, ויק"ר פ"ג, במד"ר פ' יח, אסתר פ' גס ושתי, שנחלק על ה' סדרים
 זק"ר על ג סדרים ועי' ג"ע על סודר שנחלק, בכר"ד פס"פ וילקום פו,
 לחלק סידרא, ביישרון ח"ב (שנה הרי"ז) הגירסא דע"ל הינה אחת, ובחלוף ח
 על ד', שזה מלה יוונית קליפסידרא, ובהפלאה שבערבין ח"ב ק"ב: כ' שרשי
 לבאר מלה יוונית על פי הודאה עברית בשינוי והוא מלל שנתנו בו
 מים לשער בו זמן שיזבל מינוט או קמינוט לדבר לפני העם והשופט [כל
 זמן שהי' גמף מים, ואולי מזה השם סמיף, נוסף על נפת המיפנה שפתוהד] ו
 ואם חלף ועבר שיעור הזמן הי' שותק, ואולי כן נהגו גם יהודים להגביל זמן
 ושיעור הלימוד והדרשה, והכלי נקראת חלף סידרא, עב"ל רש"ל, וממעם
 זה נקרא סדרים סדרא רבה. צורת הסודרה כ' רוו"ה ס"פ נ"ח, בכח"י נד,
 אין כאן פהותה רק סודרה, ו"ג" מנילגלה כמו "ק", מסיימת באמצע שיטה,
 ואחר בן פהותה שורה שלמה, ובדאש שורה ג, מתחלת, ויאמר ה' אל אברהם.
 ב) הסדרים להב"י סי' ער"ה, הסודרה דין סתומה לה — בלתי מקובלה
 לרז"ל, ואין פסול אם שינת, וקריה ספר בהב שהם פתוחות, ואין עשייה לנוח
 שם בצבור, רק להועיל הקרא ומשנן הנ"ך בב"י שיעור הראוי לו, ופוסק
 אפילו באמצע הענין, ואינה קבועה, כמ"ש הרא"ש בחוה התנופה, ועי' בסוף
 תשו' חיים שאל ח"ב ואלה הסדרים לא נזכרו כלל בהלמוד ירושלמי ובבבלי,
 רמב"ם, ומובח בתוס' עירובין פא ד"ה דכהיב וכו', בהבראה כתיב, רחוק
 מפרשה זו כמה דפינ, ע"ש שלא ירעו מן הסדרים שלנו, וכן בת' מנחם
 עירי' סי' כ"פ פנים מאירות סי' י"ג תמהו מהו סידור זה שאין לו מקור
 קדמו בשני התלמודים ולא נמצא רשומים צמ' התורה, גחמפ"ים אינם מחשבים
 עליהם כלל, וכן הרוו"ה בדרכים המה, וב' ששאל לחכמים ויורעים, ואין
 יודע. גם אני, פ"ה, שאלתי למגיהים וסופרים ולא היה להם מענה, וכן
 הר"י ראוען שאל עליהם בהפסגה, וחד מחבריא השיב, שהם קי"ד בתורה,
 כנגד קנ"ר שנהות שיש בשלשה שנים. ולעד"ק הלא במגילה ל"א הני רשב"א,
 עזרא היקן לישראל שהיה קורין קללות שבתו"ב לפני עצרת וקללות שבכשנה
 הורה קודם רה"ש, ושם ל' וזאת הברכה קורין באחרון של חג, ורשב"ג הי'
 באר"ו וירע מנהגם ועכצ"ל שהי' באר"י עיר אחת או שתיים שנהגו כן וכן
 מצא, בעל מסעוה בנימין, עיר אחת במצרים שנהגו כן, וגם לפ"ז אין לנו חלק

בסדרים אלו כלל, ועוד נחלקו במספר הסדרים. כמ' תיאנין מבוואר מכארניש וזאכס, כי כלל הסדרים קניד, ובפרט קס"ו, במק"ג קניד ובפרטן קנ"ג, כמ' בראשית רשום מ"ג והן רק מ"ג, כי סדר ויזכור א' את נח (הנציד הרל"ב—ג 164) ובנס"י ביהמ"ד 105 אוצה"ם 15, ומנחת שי בראשית כח יוד, שמות ה ב, במדבר כו ה, הכנת המקרא לרונ"ה, לר"א בחור במסורת הספרה ויעקב בן חיים במערכת הספרה, ויהודה יעלה חי"ד רמ"ו, בית תלמוד ש"ג רמב, הסכמת מ' סאיר עיני סופרים (לבוז תרכ"ג) קרית ספר ח"ב רשם כל סדורות ההורה, וכ"ה כמ' הוראת הקורא שהי' לעיני ד"ר י' דערענבורג כתי' משנת 1390, בורנאל אויאטסקי, כתב ספרות (1871) בשם מנואל די לעקטאר, ודר"ר יעקב שפירא, בתנ"ך כה"י שהביא מתימן, יש שם הסדורות, וטיבא במעפארט ד"ג, לונדון (67) והנ"ך סופלאנמען (אמ"ד תס"ה) והנ"ך לויפציג (ר"ז. בער) ותומש מנהיימר (ברלין הרל"ב) הביאו וסדרי הסדרים דערענבורג והוראת הקורא. על שינוי המספר בסדרים מדובר בפ' שכתבו הדרד שטראק והרכבי (צד 263) ובפרוספעקט פינגער (אידיש תר"ה) דערענבורג והוראת הקורא, שיש סדורות בתורה 167 (ה 154) וביהושע 15 (ה' 14) ועם כ' בכ"י 67 יש 168 בתורה, וכ"כ בקאטאלאן דר' דרכבי צד 244, 33 יש בתורה 168 סדורות רק בכ"י פט"ב 19b, וע' דר' יואל על מ' סופרים זייטע 40 כי בספר תורה המיבא בן כינא אשר בהאף ביבליאטעק בוויען, יש היכר סדורות וכן במחזור וויטרי ולחשבוני דר' יואל מטיער ק"ג או קס"ט סדרים, (וע' מאנאט שריפט פרגקל גראַמין (תרס"ה)).

ג) וראיתי בית תלמוד ש"ג רפ"ב שהסדר, מן סדר שנחלק, יוכן רמב"ן פ' השירה כ' אמר אויב אררוף, במכילתא א"ר ישמעאל שזה הי' ראוי להיות תחלת הסדרה, ופ"י שהוא סדור בספיר ראשון ססט, ופ"י רי"ש נ"ו הנאכ"ד דק"ק לבוב, שהראו לו בחלים, דכיונתו על ל"ב מדיה (יא) סידור שנחלק, הנזכר ברש"י דה"ל'; וק' דבענין א', אין לומר אין מוקדם ומאוחר בתורה, וצ"ל כרמב"ן שיש פסוק שאינו במקומו, ואינו ענין לפו"ם, וזאלו הפסוק לספר שנית כה שקרה, ונתנו ע"ז סימן שנחלק, ולפי שזה הלוי בפ"י הענין, לכן לא נורע לנו ענין הסדרה, ורש"י וזולתו לא פירשו כן, על כן הניחו זאת. והנה נהבאר לי ענין סתים שכל הראשונים ואחרונים לא הרנישו כלל, וכן ע פמ"א ח"א י"ג, שגם הוא לא חלי ולא פרניש ענין סדורה, ברוך החנין לאדם דעת שהאיר עיני בוי, עכ"ל דנאין רי"ש נ"ו. ונורל שמחהו אין לה סכה, כי שכח את הרמב"ן, על ותמנע שזהו סדור שנחלק, וכן דהי"ב ל, סיכה ד ח, וכן ע' רשב"ם רש"י ורמ"נ על דהי"א א לו, כנ"י כד כב כנ, מ סא סב, ח לה לו, שם לא לב, שם ד ז ח, עמוס ה ח ט, יהושע יג ז ח, משלי כג לא, ששני הפסוקים ראיים להיות מחוברים, ומה שדקדק מפסחים בהרי ענינא לא אמרין אין מוקדם. ע' ילקוט בשם מ' אבכיר, אלה תולדות ראוי להיות תחלה פרשה, אלא כדי שלא יתגאה הכהן לאמר אני קראתי ראשון בתורה, והתחלתיה מראשה. ומה שב' הר"ד א"ש בב"ה ח"א נ"ב, ח"ג קס"ט סמך ורמו לסדירות, מרש"י שבת קמ"ז ע"ב קנ"ב ע"א יומא פ"ו ע"א

מתע"ק מ"ו ב"ב קס"ד, פסיק סדרא פרשיות של כתובים שהיו רגילים לקרוא ע"ש, אין ראוי כלל, אלא שהי' להם ענינים שונים אי פתוחות וסתומות בנו"כ, ומ"ש דש"י פסחים ס"ב ע"ב מאצל לאצל שיש פרשה נרולה ביניהם, המעייין יראה שאין ביניהם סדר, אבל פתוחות יש ביניהם, (וע' המניד ש"ב רפ"ו), שגם הרה"ג שי"ד ובארנעש טעו בזה, אך הקאפיטאל נשלם כמו הסדרה, וע' מכוא להנ"ך של אויבהארן ח"א קס"ב ומה שב' אכן ספיד ח"א י"ג שנקראת סדרה, שאינה פתיחה וסתומה, ונכתב בסדר התורה. הנה חזר בו בח"ב רב"ח, שזה טעות ויש לה צורה בפ"ע, או כפתוחה להתו' במנחות לב, ולהכ"י דין סתומה לה, ע' מכתב מאליה, ושום שכל לרו"ה סו"פ לך ותולדות.

ד) עוד ראיתי על מ"ס פמ"ז ה"י, פי' שמע שלמה, נחלת יעקב, כסא דחמים, ומעון אריות, וכן פי' החכמים, מר שי"ד רש"ל, רי"ד מיללער (בהל"ק) מה שאו"ל על פסוק, והתמכרתם בו' ואין קנה כפני שאין קנה דברי תורה שיש בה קנ"ד סדרים, אי קע"ה פרשיות וסדרים שהיו על הל"ה שנין ופלגא, כקרושין ל' ע"ב במערבא פסקי האי קרא לתלתא פסקי ובמספר דפסקוקים, בילקוט עקב חתנ"ה, רפוס הנ"ל.

ביחוד המיה על מיללער שלפי חשבונו הן ק"ג או קנ"ג, ולדבריהם קס"ט הן, אין חשבון מכוון כלל, ואין מקום לזירושם, ובה' יהודה יעלה חיז"ד ס"י רמ"ז השיב על פי ירושלמי פמ"ז דשבת, ושוח"מ ב"ב, וילקוט סו"י תרפ"ו, וב"ס פמ"ז שהן קע"ה פרשיות, נגר שלוש שנים וחצי, כמפירש ביש"ש ס"ף ב"ק אות ס"ח, החילוק שבין בני ככל ובני מערבא, בתלה שנין או בתלת ופלגא, וזהו גסימו. ככל שבת ושבת עולה תמיד ששסימים התורה ועושים או שמח"ה, ולהנמרא דילן ור"כ פי"ג מתפלגה נחלקי הסדרים קנ"ד כמנהג בני אר"י היום, והירו' ומ"ס הם במנהג בני אר"י שכיום של שלמה, וארח"ה חיים ות' הגאונים, אבל לשני המספרים, קשה, איך תהי' הלל"מ בקביעה סדרים לרמזו על מנהג י"אינו פשוט ואין ניהגין כן רק בתימן, ומהו שהתנו בירו' ומ"ס, קעה פרשיות בתורה, שכתוב בהן אמירה דבור וציווי, וזה לא נמצא בכל סדר מהסדרים, אלא כמו שפירשתי פ"ה על פתוחות התורה, ויש להניד קע"ה פ' הלכך קבעו (ה' קבע). ומנין קע"ה, כ"ה בילקוט פנחס, ודרוקח, ומנ"ע פ' וירא, איך קראו בשבת שצדיקים באו או כד פסוקים, ואינם בסדר א', ומה יועילו הסדרים בניבאים וכתובים שהמספר אינו ככוון לחשבונם, ומה יענו על בסד"ר פ' חוקה, שיש רצ' או רצ"ה פרשיות ולא קנ"ה. ותדע שלא כווננו בירו' ומ"ס על הסדרים אשר לא נזכרו ברו"ל ובעלי המסורת ואין להם יחס הלל"מ מהקב"ה, ודרות המקבלים כמו פתוחות וסתומות, שהרי אמרו שם קע"ה פרשיות בו' קמ"ז סומורים בתלים כנגד שנותיו של יעקב, ולא נמצא בתלים רק י"ט סדרים, אבל כוונתם פשוט על הלוקת פרשיות שבתלים, שהן קמ"ז, ובאו להציא מדעת העמים שייחסו לידו עוד מומור קנא, ונעהק בארבע לשונות קרם, ויוניה ארמית ערבית וכושית (עמ' יאפיש) שנקבצו בהתנ"ך פאליגלאטמע, וחברו כיום הלחמי עם נליה

הפלשתי ויהרגהו, בו : פסוקים, ונמצא בכת"י וניזולים מן לבנון להרש"פ ז"ל № 50 האמין, ונתן ג' מעטים, שלא נמצא בתלים שלנו ע"ש, וכן היסופו ת"ע, סורי ורוסי, נון באשרי נגד רז"ל בכרבות, וכן חברו כמה מזמורים יחד ויחסר הכספר הרבה מזמורים שחיברו להקודמים כמי ב, מן, עב, צג, צה, צו, צז, קד, קמו, קסו, קיו, קיח, ולהתוס' פסחים קי"ו, גם מזמור קלד סופו של הקודם, ובכ"י מזמן ת"ת שנה, הנמצא בקיירא, גם סס פד מחובר להקודם, וכ"ה ברוב כ"י ודפוסיו שונצינו נאפולי וברעסציא. והמצרף ח"א בקש לכוון קמ"ו מזמורים והסיר ג' מזמורים הסורים על חרבן, וזה מעוה כי דוד ידע את החורבן, כילק"ט ש"ד קמ"ה, לכן עמלו רז"ל למניה ולספור המזמורים, שהן קמו, עיין ברבות ד, ט, פסחים קיו מעילה יז, ירו' ובבבלי שבת פמ"ז מ' סופרים פמ"ז הי"א, שוחר טוב, וילקוט שמעוני, הראשון (פפר"מ רפו) וכן היא בתהלים וסידורים, דפוס שאלוניק 1490. 1512, 1521 וכ"י נימר*) והנאכ"ד רק"ק קיירה מעיד כי בתלים כ"י שט, ג' מזמורים מחיברים יחד, ולא כדפיסים שלנו, ובכ"י מורין קמט מזמורים, ולמען הכיר הפועל מן הפעולה, התבוננתי על חלוקת הסדרים ואם יועילו לני ומצאתי בהם סגנונות אלה :

(א) יש סדרים שהם באמצע הענין והרכבו, או סמוך לפרשה כמו ריש פ' תבא, מתחיל הסדר בפ' ב, מקום שאסור להתחיל בקריאת התורה (תענית כו, מעילה כב, כט, וידו' שם עה, ושקלים פ"ה ה"ד, וזהר ויקהל מ"ס פ"ט ה"י ופ"יב סה' תפלה מנ"א רפ"ג מעש"ר קלב) וכן יש הרבה בנביאים כזאת, ואבר מהם חוקת הקבלה והמסורת. בפ' בראשית חסד בין פ' ה ו סדר ויוכרז אלקים (ירו"ה העיר) ביהושע רש"ם ל"ה, ואין שם רק י"ד, ונחלק עם שמואל, ש"יב לר, ורוב סדרים באמצע כמו בראשית ב (בר, מב) וסדר כר כי לו לו לח. שמה ו, יוד, טו. במדבר כ, כו. דברים יוד, טו כר. יהושע ג ד ה ו ז ט יב יג יד. שופטים (?) ו ו ז י זנ. שמואל ג ד ה ו ז ט יא יב טו יז יט כ כד כה כו כז כח כט לא לז. ער"ז רישום בשאר נז"ב שלא כתיבם וסמוך לפרשה, והר"ר ש"ד בהל"ק, העיר בתלים סדר א, כי צדיק ה', ג' ה' הויטעה וכיו"ב הוא סיום הסדר.

(ב) ענין א' וספור אחר נחלק לסדרים שונים, וענינים נפרדים חוברו בסדר אחד.

(ג) יש סדרים גדולים וארוכים, ויש קטנים שאין בהם כ"א פסוקים כדי לקרוא ז גברי תלתא תלתא פסוקי לגברא, ראה בסדר לך ח פסוקים, בסדר ויוסף אברהם יח פסוקים. בסדר וישב ישראל בשמים, כי תצא למלחמה, הן קרבו יסוך, יז פסוקים.

(ה) עלונה העיסה המבישה את הלש והאופה, בעצלתים ושפלות ידים מלוש בצק עד חימצתי ויהי לישאור ניקשה, ובצדק נקראו בלשון זכרים,

(*) אך בשנת 1517 הקים הנוצרי הניאל כומבורג הדפוס בוונצערדיק ושנה סדר התנ"ך חולק ס' התלים על ק"ג מזמורים, ודבר בליעל יצוק בו, לכוונתו עב מספר עגולים של דאוונקראנץ הנקרא בל"ש Coronie ובלי"ד четри והמלה אבה שהזמורים יאמרו ק"ג פעם ביום ואכמ"ל.

בלשון המקרא צלמות ולא סדרים, אין לה יחס במסורת. נזכר בקדמונים ולדעתה הוא מעשה יחיד, הדיוש מאחד בעם, או חכם הדרוש לעם רשב לו לעצמו מקום שהפסיק הלימוד והדרוש ביום שלפניו במקרה, או שחלק המקרא ל' (בלא הגיון) לחלקים ושיעורים, להגות ולשנן המקרא בכל יום * (בקדושין ל' ורמב"ם ותוא"ח, ע' בית תלמוד ח"א קח) כמו שנהיג בליורני וויניצא, וכן ראינו ברעניא באים עשרה אנשים בצהרים, ולפני המנחה, ואוכרים בכ"י פרשה בתורה וכו', ואולי היו סדרים הרבה ושונים בכל עיר, וכהרא"ש בחנה התנופה סי' נד וע' פכ"ג מה' חנוכה, וב"י וב"ח סי' ער"ה. ואני ברי' קלה שפלה ורלה לא זכיתי להבין דעת קדושים, ובינת החכמים, כולם בחדא רווקא חפו, איך פידשו כוננת פו"ם על הסדרים קנ"ד בתורה (מלבד שהחשבון לא יתכן), איך ומה יפרשו התנאי שיש בהם אמירה ורבור וציווי, המורה על איזה פרשיות (לא כולם), ומוכרח לפרש על פו"ם כתיבת כהנים וחשבוני הנ"ל, והפרשיות מקובלות מביני, לבעלי מסורה והגמרא, והן טבעיות לפי המגוון והענין ולפו מפרשי המקרא, למה הוציאו מלבם סברה ברזיה ופירוש שלא יסבול המאמר, חלילה לנו לצמצם ולהשוות הרגל לפי הנעל ולקצר השוכב לפי המשכב. גם ירדתי הר"ם א"ש נתח וחילק הפרשיות, קרוב למספר קע"ה, וזמספר ימי הקריאה בשנה וימהר להחליט שאליהם כיון ריב"ל במ"ם, וגם הוא לא ירד לכוף המאמר, שסותר את פירושו כאמור למעלה ** ומה שאז"ל, ירו' פמ"ו דשבת, מ"ם פט"ו, שישראל עונים קכ"ג פעמים הללויה, בנגד שנותיו של אהרן, עכ"ל, ואין לכווננו על פד"ו שבהם 14 הללויה, ולא על לשון הלול שבתלים. ונ"ל שמפורש בפ"ג הי"ב מחנוכה שענו הקהל הללויה על כל דבר ודבר כדעת ר' עקיבא שאמרו ישראל על כל דבר שאמר כרע"ה,

* כן אנכי, פ"ה, קבעתי להגות בכ"י תניך, אני וכני אלתנן ג"י חצי שעה או ה' עלים לונחני או כערלונני, כדי לגמור בימי חול של שני חדשים, תורה פו יום, ג"ד יב, נא"ח יג, כתובים טו, וזה סדרם בראשית וירא (ל) סב. שמות ו, כ, לג. ויקרא ר, יז, סוף. במדבר יא כג, סוף ראה תבא, סוף. יהושע יד, סוף. שופטים יא, סוף. ש"ב יד, סוף. מלכים יא סוף. מל"ב טו, סוף. ישעיה כה, סוף. ירמ"ו טו, כט, ס. סוף. יהושאל יח, לג, סוף. הי"ע עובדיה וסוף צפניה, חזרי"מ, תלים, א לט. עו קח. סוף. משלי כה, איוב, יח, לג. סוף. שיר, רות זאיכה, קהלת זאסתר, דניאל עזרא עד נחמיה ו', משם לדברי"א יח, דה"כ ה, לג, סוף. רשמתי אולי יועיל לאחד הקוראים וכינו לעשרות ככונני פ"ה, ויברכני.

** ראינו בהפלא לח' שבט 201 על מ"ם פט"ז ה' ו' יב הקשה על ג"ע בגין אריאל, ובגין יהושע, שפרשו על קריאת בני מערכא, ג' שנים וחצי, ואינו מודק שבכל חצי שמייה יש חודש מעורב או ב, והן קע"ט שבתות ויותר וכשתגרע שבתות שחל בהן מועדים ובמספיק פ' השבוע, ע"י מ"ם פ"ז בצרי להו' ו' ונשאר קע"ב שבתות. ולע"נ על הימים שתקנו לקרוא בהן בתורה, ג"י בשבוע רה"ש ויו"ב ונ' רגלים ח"י ימים ונ' וזו ר"ח, סה"כ ל"ה ימים, צא מהן פ"ו ימים המועדים שחלו בשבת נשאר כ' ובכל מחזור ז' עכזרים של ל' יום ימים מאתים ועשר, ובכל מחזור קטן ג' או ד' ימים בשנה שלמה סה"כ רי"ג יום, עם ימים של ר"ח — 105. צא מארבעה עשר ימי ר"ח, ו' ימים שני שבועות כה"ז נשאר צ"ט יום, חלקם על י"ט שנה, נשאר לכל שנה ה' ימים, נוסף על ק"ע ימים, והנכון כמיש, תורה שיש בה מדרשים הרבה חלקו על קנ"ד סדרים, ג' שיעורים לכל שבת לפני סעודה, ושינ"ד ימי חול, קראו בגו"כ שבתם סדרים, וכן מ' תלים לומר ה' מסומרים ליום, לגמור בחדש א, או בשבת מזכור אחד אחר כל תפלה או תוך הסעודה לגמור תלים בכל שנה וכאשר נמצאו לפנים כן חוברו, ונדרחו דבר בעת"ק כהליק.

אשרה לה' כי גאה גאה, והדבורים נחלקו לפי הפסק הענינים, ומניתי בתלל המצדי, יש בו ס"ו סו"פ, מילוק, ג"מ אתנחתות, ב, עולה, ויורד המפסיק יותר סאתנח, סה"ב קב"ו, אבל צא מהן הודו ואנא פסיקים שכפלו ושנו הקהל ולא ענו הללויה ד"פ ויש שינוי מנהגים, (ע' הו' סוכה לא, לח סב, וש"ע סו' תרכב הרנא ס"ח).

ואולי כוננת מ"ס, שעונים קב"נ פעמים, ח"י ימים נוסרין הלל, וב"פ בשחימת הפסח (פסחים נח) וכליל פסח דמכ"ס (פ"כ ה"מ וס' רפז) בה' ערבית בביהכ"נ ובאכילה הפסח, הרי כ"ד פעמים רק בער"פ לא הגיעו לאהבתי נישאר קב"ב.

—FOE303—

בקרת הקאפיטלען.

ד א) סדר ההורה ונו"כ הנדפסים כולן נגד סדר התלפור, חכמי היהודים, ומפיצי כ"ק הדפיסי בבערלין, בדעת היהודים וזהו שקר, כמבוא ד"ג יתג"ך 585/8 נו' 22 העתיק כ"י הנוסף בלונדון אדרד 15251. 1448 בשנת ה"א ר"ח נחלקו שמואל ומלכים על ד' ספרים שהנוצרים קראים להם ס' המלכים, (א מהמלכים שמואל א, ב מהמלכים שמואל ב, ג מהמלכים מלכים א, ד מהמלכים מלכים ב, עזרא א עזרא, עזרא ב' נחמיה) וכן חלקו עזרא ונחמיה, ודה"ו ולפי רז"ל והמסורה הם ס' אחד, י"ס נחמיה נקרא עזרא, ואין לחלק ס' אחד לשנים, ובין שמואל א' לש"ב, וכן לפני מל"ג, ולפני דה"ב אין רוח פני ג או ד שורות כמו בין נביא לנביא, וגם המסורה מספר הכתובים מסרו ככל שמואל יחד, וכן במלכים ודבה"י, ס' נביאים אחרונים, סדרו הו"ל ב"ב י"ד ירמיה יחוקאל סמוך למלכים שב' ירמיה, וישעיה סמוך להושע וכן ראיתי בפארמא תנ"ך № 2, 20, 304, 380, 413, 544, 737 ועיד ג' כ"י בלונדון, cod 1 Taurinense pag 1 2, 22, 104, 109, דיטא 109 דיטא 104, דיטא 22 וכן bolongno נו' 7 6a 5A 1b ס' כתיבום בתלמוד, וכ"ה נוסר 5 בלונדון, 5b בבולונוא, וכ"י יונים, ובדפיס הפכו את הסדר נגד היהודים וחלקו הספרים שאין לחלקם ע"פ התלמוד שהם אחד ע"פ המסורה ואנחנו כ"י מחזקים מקחת מידם, שארה מחסרנו אשר יללזה מסנו, קורא אני על זה ידו שלח צד על כל מחסדיה, כי ראו גי"ס באי מקדשה (איכה ב) וזנה הלוקת הקאפיטלען מעשה זרים הם ואז"ל אם יאמר לך אדם יש הכסה בניים האמין (כעבודי א', בר"ר עה ויק"ר פ"ה) יש תורה בניים אל תאמין שנאמר מלכת ושדה בניים אין תורה (איכה ב יז) וכל שכן העמים עצמם שאין בהם תורה (ע' תנחומא פ' נח וז' חו"י). ככל התנ"ך כ"י העתיקים אין גם אחד שהיה בו חלוקת קאפיטל, וזלת שנים שלשה שהיו בידי אחרון, ורשם נכרו כרוי על הנלוין מיטין קאפיטל. בערך שנה ר', היא 29 או 40 שנה כמאה ארבע עשרה הו' בעיר שטראסבורג מעיד מאינן עמל כ"ה שנה, והמציא איהויה אלפא כיתה מעצים וקם דפוס

הראשון, בשנת 1455 נדפס ס' קודש בשפת לימין, בשנת 446 ה' הנ"ר באותיות יצוקות, בשנת דל"ה נדפס בפארובה זרל"ז כמנשובא, עד רמ"ה, הדפיסו בחינת עולם, רש"י על תלים, טור או"ח ורד"ק, וס' העקרים, בולוניה 82, תלים שונצינא 85/6 שונצינא נביאים, 6/7 נאפלים, הנ"ך ראשון שונצינא 88=ר"ח"ס, השני נאפלים 91/6 ג נאפלים 3,6—91 ד ליסבון 9, ה לירא 92, ו עסצי' 94, ו פיסארא 511, ח 15, ט שם 17—11, יו"ד בתובים שאלוניק, י"ב פי' על הנ"ך בומבעיג ווענדיק 17, שנית ד' הנ"ל 1524/5 — לפנים הי' חפץ כהניהם לצודר נפשות ולהבניסם ברת הנוצריה והי' הגזירה שיבאו בני' לשמוע דרשות כהניהם, ולמען ידעו כומרים למצוא את הכתוב הנחוצ' להם, עינו לרם קורקינדנסיא ונצרכו לציין פרשיות ומספר פסוקים (לפי הרגום סירי) ויחלקו את התנ"ך על קאפיטולן והוא מעשה הקרדינאל הונא די ס"ט קארא הנודע בשם קארדינאל דיא שפניא וי"א הערצישיף בקאמברידז באנגליא ושמו סמעפאן לאנגטהאן, וכו' נשתמש פרא פאמער ארליש, בס' קונקורדנסיא, ובשנת קצ"ח העתיקו ללשון הקודש, ר' יצחק נתן, הנדפס בוויניצא ובאסעל בשנים 1437, 1447, 91—69—64 56—1528, וכן הבחור ר' אליה חבר ס' הזכרונות (לא נדפס) להחשמן אגידו די ויטרבי וציר צרפת גיארני די סלווא, הבישיף די לאבור, בשנת 1621 מארויס די קאלאסא, 682 יאהן בוקסהורף 734 דשאן טילור בלונדון, 861 ישכר בער בשמעטין, 840 פירסט 876. ב' דאוויודאהן, (ע' הקדמה קורק' באוילי' רצ"ב בל"ד קינפער' לעקסיקון ד' לייפציג, הקאפיטולין עשת בהתחלת מאה 13 לביבל לאטייני, ונעתק גם בשאר לשונות בב"י ובדרום — ובספרי אוצר ביבליאזיקו של אוניווערוסיטעט, כת"י נ"י 13, העתיק ר' שלמה בן ישמעאל, וכ' אלו הן פרקי הגנים הנקראים קאפיטולש של כ"ד ספרים, ושמות כל ספר וס' בלשונו והעתקתים מן שיהם, שיוכל אדם להשיב להם תשובה מהרה, על שאלותיהם שהם יואלים לנו בכל יום, על ענין אמונתנו ותורתנו הקדושה, ומביאים ראיות מפסוקי התורה הן מנביאים או מספרים אחרים, ואומרים לני ראה וקרא בספר פלוני כפסוק פלוני בקאפיטול פלגי מהם', ואין אנו יודעים מה הוא הקאפיטולש, ולהשיב להם מהרה התשובה, לכן העתקתים — ובסופו (פאליע 246a) נשלמו פרקי הגנים מכל כ"ד ספרים והעתקתי אותם, ר' שלמה בן איסמעאל. והנה האשכנזים לא קבלו חלוקה זו וישנאוה, וכן היונים, וכן הנ"ך של לויטער ודומיהם (לדוגמא ראה להלאה אצל יואל) ור' אלי' בחור במסרת המסורה הקדמה ג דף ח, כ' המדפיסים שהדפיסו מקראות גדולות וכו"כ קטנים בוויניצא שנת ה' ר"ע, לא הי' יהודים ולא ידעו מענין המסורה דבר, ואין לשעות אל דבריהם, כי שקר בימינם והגהותיהם, ובהקדמת ר' יעקב בן אדוניו לס' המערכה במק"ג שנדפס בוויניצא רפו—ח, באסילי' רע"ח, עם מס"ג ומס"ק סביב בגליון, ובסופו מערכה גדולה הי' מוכרח לציין פרשיות ופסוקים, ולא מצא רק אלה הקאפיטולין, ונשתמש גם כאשר התנצל והודיע יצאו לרבים, וכן כהוה מתנצל המדקדק ר"א בחור ומישר מודעה בהקדמת

סק"ג שהגיה, בויניציא רפו—ח, שח שעז וכפל דבריו בהקדמה לספר דקרוק אליה, (ד' באזילי) וס' הברזר (ברלין) וז"ל: והאמת כי כבר חלקו בעלי המסורה (?) כל ספר וספר לחלקים, וכל חלק קראו ספר, זולה מה שחלקו חמשה ח"ת לנ"ב פרשיות (?) וחלקום עוד לסדרים ואמרו ס' בראשית פרשיותיו י"ב וסדריו מ"ג וכו', וכן כולם הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו; יסאז הייתי לאיש המהתי למה לא נהגו כן בישראל, לרשום בראש כל סדר וסדר א ב ג ו כו' כאשר סדרום בעלי המסורה (?) [התשובה, שהסדרים אינם מבעלי המסורה, ובעלי המסורה ורבנן דאגרתא, וההלכה, היו בקאים במקרא, ואם זכרו מלה ושתים וכש"כ מלה זרה, ידעו וביזו הפסוק ומקומו בלא חפוש כלל, וע' גאונים קדמונים ס' עז, עח] וחלוקת הקאפיטילן שהדפיסו במקראות ותנ"ך איננה מקובלת אצלינו מבעלי המסורה ואיננה מעשי ידי חכמי הדת או בהסכמתם, אכן הוא הפצאת נוצרי אחד, שהעתיק מעברית לרומית, וראה מן הצורך לחלק הספרים לפסקי פסקי, ולא ידע מן הסדרים והפרשיות שלנו. וחלקם לפי סברה ויקראם בשם קאפיטולי, ואחריו ר' יצחק בר נתן בשנת קצ"ח לאלף הששי, וחבר ספרו מאיד נתיב וקונקורדנסיא, היכרח להשתמש בחלוקת הקאפיטולים שנתפשטה בימיו ולא מצא חלוקת אחרת הטובה ממנה, לפי שחלוקת בעלי המסורה (?) נעלמה ממנו, ופתיחות וסתומות רבות הן מן פסיק ושתים, ואין לרשום וליחס אליהם מראה מקום הפרשה והפסוק, ובספרי נ"ב אין פרשיות קבועות (?); וכאשר דדפיסו סק"ג בויניציא רפ"ז (1525) התנצל הכניה ר' יעקב בן חיים, אשר נסה אחדי כוכר רומי המחלק, וכתב: ואילו ס' קונקורדנסיא חברו חכם אחד קרוב לזמנינו זה כארבעים שנה שמו יצחק נתן, שכבר נדפס פה בויניציא בבית דפוסו, לא ה' באפשר להגיה, והוא ספר יקר כו' והוצרכתי להשתמש בחלוקת הפרשיות שהביא בספרי רי"ג ז"ל, ואולי הייתי מוצא חלוקת פרשיות שחלקו בעלי מסורת בכל המקרא, הייתי חפץ יותר להשתמש בהם מבוזיהם, ואחר כך הגיע לידי לאחד שהשלמתי (הדפסת המקראות עם קאפיטולים) אמרת להדפיסה גם לבל תשהכה ותאבד מישראל עכ"ל ר"י בן חיים בן אדוניהו וד' אליהו בהור, והעתיקם גם הר"ו היידענהיים ז"ל בחיבשים עין הקורא והבנת המקרא ס"פ זוח', וסיום: לכן מה שאמר כאן (סיכני כל ספר) ופרשה נ' שרצון בו על מספר קאפיטולי, אינו בשם דפוס קדמון, גם לא במקראות כהני יד, כי חלוקת הזאת בלתי מקובלת אצלינו, ולא יפה עשו המדפיסים האחרונים להכניס חול בקודש, וכן העידו וכתבו חכמים רבים בכבורי העתים תקצ"ז ט"ז, בית תלמוד שנה ג ח, ספר המסע להר"ב צד 28 כתב, וכן בחלוקת קאפיטילן, תחתיהן מסרו לנו המסורה (?) חלוקת אחרת ונקראת בשם סדרים, נדפסו במק"ג אחר הקרסת המניה, ובאסת יש להתפלא עלינו כי גם סדר הספרים, גם חלוקתם המסורה לנו כחכמי התלמוד, גם הסדרים המסורים לנו כחכמי המסורה (?) את כולם עזבנו, ונקח לנו את אלה אשר לא לנו הם, תחתיהם, ואין מעורר להשיב הנרחים עכ"ל ר"י בכרך, וכן כ' ה' זלמן כוכב טוב, בסו"ס תשובת תלמידי מנחם בן סרוק

אל דוגש, וכן כ' לי הרב החרד על הדת פרופעסאר ר' אנדהם ברלינר נ"י, וקרא על על זק, אהבתי זדים ואחריהם אלכה, והחכם ר"מ א"ש בווען כתב לי, א אמור תרס"ג אגרתו הגיעני, וקראתי בה לחרות לביכי שם סגסותו לחרפת ישראל, כי גם שיוך התורה, לא הצלנו מידי זרים, ונתקים בנו ואבדה חבמת חבמוי שגם הרבה מחכמינו התורנים לא חלים ולא מרגישים כי זדים בוסס את נחלתנו, והפסקות המסמכות לתן ריוח להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין האבירו ועשו הפסקות בקאפיטולן אף במקום שאז"ל שאין להפסיק ומבלבלים את הקרא לתומו ונחלתנו נהפכה לנכרים כו' החותם לכבוד התורה ולופריה עבד לעבדי התורה, מאיר איש שלום.

(ב) והנה כל הנ"ל רוקקם ברקא (בניד) אחר, בלא ערים וראי' נתנו לסררים יחס המסורה, בלא בקיר ובחנה, וכפני זה נדחקו להגיה כ"ב יד, עד ל"ו צ"ל עד ל' סדר ל', אבל כבר בודרתי כי החסרונות של קאפיטולן, יש בסדרים, ובאמה הם מאחרים אם שבתנין, נזכרים על בן לא ידע איש מהם, ואין זכר למו בס' קדמונים ולא המונח סדר בבל. כ"י שראיתי לא סדרים ולא קאפיטולן, וכי זה כארבעים שנה ראיתי או של פמ"ב, וראיתי שאין בהם זכר של אפיטולן, וכן הרבה רפיסים קדמונים ואחרונים יש בלא קאפיטולן, וגדולי היהודים לא קבלו חלוקה זו ובלא הסכמתם הובא חיל אל הקורש, ורבים חלקו מ' הקירש בחלוקה אהרה, והמפרשים הדפוסו מקרא עם פירושיהם בלא קאפיטולן וסדרים, ולרונכא ארשום עשרים חלקי כ"ד ס"ק שאצלי ואין בס קאפיטולן, נביאים אחרונים עם פי' מה"ר יצחק אברבנאל רפוס פיורו רעא דע"ה ר"פ או שונצינו שפ"ב שצ"ב (בו הסר השער) איוב עם פי' ר' יצחק כהן ברש"ד, קושטנ' ש"ה, פי' רלב"ג על מגילות, ריווא די טרינטא שכ' מאיד איוב, (לר"ם עראמע) ריח', ד"ם, שכ"ב, פי' אסתר לר' זכריה בן סרוק ווינציא שכ"ה, יוסף לקח לר"א אשכנז שה' בקו י"ב לשונות ובחכמות הרבה (חיי עלם פאריו הרל"ט) קרימונא של"ו בחיי המחבר) פי' אסתר (לר' אלישע גאליקו) ווינציא שפ"ו, אסתר עם מנה הלוי (לר"ש אלקבץ) ווינציא שפ"ה, אילת אהבים להג"ל, ירש ישו להג"ל על רות, יר המ"ך על אסתר להר"ר טימאל וואלדרישטיין ווינציא שפ"ו, י"ד פרשיות, חזון ימוער על דניאל להג"ל ווינציא שפ"ו, וחלקו על כ"ב פרשיות, ישע א' על אסתר לר"א צהלון, ווינציא שג"ה, ירי משה אלמושניני על ה' מגלות ווינציא שג"ו קהלת יעקב וקדש ישראל על קהלת לר' ברוך כ"ד ברוך ווינציא שג"ט, קהלת יעקב לר"י גלאנטו לחם דמעה על איכה לר"ש די אוזרא ווינציא ש"ס, פי שיה"ש להר"א חיים, פראג יע"א, אלשיך על ה' מגילות אויפיכך וזלקאווא קנה סתרים לר"י גלאנטו, נחמה צי"ר על ישעי' [ויש לעיין אלה שאינם ת"ו הנ"ך ברישי, רנ"ר, פיורו רע"א רעו, חומש אישארדו רנ"ג, די' עם רש"י נאפול רנ"א, ברישי רנ"ג, אולוא ר"צ, קושטנ' רס"ה רע"ו רפ"ב, נ"ר עם דר"ק שונצינו רמ"א רס"ו, לארא רנ"ד, ליסבונא רנ"ב רנ"ו, פיורו רע"א רע"ה, שאלונק רצ"ה, נ"ר אברבנאל פיורו רע"ב, נאפילי ש"ג, אסתר קושטנ' רע"ח יר אבשלום קושטנ' שכ"ה, קהלת לא"פ ווינציא שג"ו, מקהיל קהלת לר"י כ"א שאלונק שג"ו, פי'

קהלת לה' מי די מרקידו, אמ"ר הי"ג, צפנה פענח, לר"ש הכהן די פיוז
 לויטאני, וויניציא הט"ז, בסף צרוף אמ"ד תע"ד] גם רמכ"ן בפירושו לקהלת
 (ברלין תקט) לא השגיח על קפיטלן. — אך בהנ"כין שנדפסו ע"י נוצרים,
 פילינגאמי 1585, 99 וויניציא 1617. באויליא 19, 57 55 69, 16
 1720/41 מקדש ה' באויליא 46 מקדש טעט, דרך הקידש 1578, אמ"ד
 17—24 המבורג שט"ח שט"ג האללי ציליכווי פאריו ש"ד 1/16, גינבא
 של"א, אנורשא של"ג האנוי ש"ע, לידא שע"ב, קלוני' שס"נ ת"כ (?) אמ"ד
 הל"ב, תס"ה, ברלין תנ"ט, תכט, תודה עם ת"ע לרס"ג ופרסי לדיב"ט
 קישט' ש"ו—ז, הוסה אנ"ך פיסארו, הנ"ך ע"י מנשה בן ישראל, סנחת שי
 (במרתו) טנמבא, אותיה חלולים וד' פארובא, טואה, לונדון לייפציג ג
 דפוסים, ווען ווארשא לובלן ווילנא ועיד כמה, ראיה בבולס קאפיטלן, כי
 המרפוסים ה' ניצרים, וחבר המשיחיים מפיצי כ"ק, ובשנים אחרונה הרפוס
 יהודים, ולא שינו מפקד ההתחרות עם חבר המשיחיים בלונדון, וההסון יראו
 זרות, סוף דבר כעלי שלישה הם הביאו את החול אל הקדש, ומסיניהם
 הפי"ים סותרים להכוללים, ובסימני הפרקים יצוק דבר צלועל, כמו בסוף
 דניאל אשרי המחכה וינע וכו' עשו סימן על ז סרדיו, ועיני רשעים הכליגה
 ומנוס אבר מנהם, והקוחס מפה נפש, ולא כהכו דסימן, נד, בה, וכיוונו
 להכחיש ולהכרית תקות ישראל, אשר בא יבא, כדבר ה' ביד משה ונביאי
 האמת שבל דבריהם לא יפול ארצה ולא ישוכ ריקם, ושבעים ייעודים
 שבמקראות עוד לא נתקיימו, והם יעידו שמישיח עוד לא בא (*).

ג) חרפה שברה לבי, כי באו זרים על מקדשינו ויחללו את התורה,
 סבלים ועודים היו מורי דרך לעברים, ודרכם חשך וחלקלקת אין שלום
 בנהיבותם, ואין משפט כמעלותם, חו"ל כאהבתם את האמת אמרו קבל את
 האמת מכל האומר אמת, כל האומר דבר חכמה, אפילו באומות נקרא חכם
 (מגילה טו) כי יש חכמה באומות, אקל הקאפיטלן הם מלאכה ולא חכמה,
 ומעשהו סבלות ומעות, בלכול הענינים בלא הגיון, בלא חשבון ודעה, נגד
 הסגנון, הדבור והענין, נגד חלוקת מרע"ה ועזרא, כפי קבלת כעלי הסמורה,
 זלפי ההלכה בנמדא, אסור לפסוק ולעמוד אצל קאפיטלן אלה הסמוכים
 לפתוחה וסתוקה, [וגם ראיתי כמה קוראי התורה כצבור והסגן כל ידעי
 ומפסיקים סמוך לפרשה פתוחה, ונוהרים מהפסיק סמוך לקאפיטאל, וחלוקת
 שלישי רביעי וכו']. על הנומר אין להתפלל כי כמקרה עשהו לצדך מלאכהו,
 ובגנים אין תורה (איכה ב יז, ותנחומא) ואין מוסרים להם (חגיגה) ואף כי
 לקבל וללמוד מהם תורה שאין בגיים (מצילה), וכום של ברכה צריך להיות
 חי מלא ושלם, ועטור, ואין לברך על כום פנום שבור ומגואל, והסר בינות
 הם הקאפיטלן, וזה אינו דומה לדפים ועמודים של הש"ס, שנעשו במקרה

(* כמו ראשית יג טו, טז יט, דברים וט ח ט, ישע"י ב' יא, נא, נב, סב, סו יב,
 ירמ"ג, טז יד טו, כא, כג, ל, לא, לב, לג, י, וחזקאל כ, לב—סב. לר יא והלאה,
 לו לו טז, לב—ט, כג—ו מה, מז, כח, הושע ב ג, יואל ג, עמוס ט, עובדי', סיכה ד
 ה, צפניה ג, הגי ב, זכריה ז, כ, ה, יז, יב, יד.

ע"י בומברג, מדפיס נוצרי, והודגלנו בו ואין לשנותם. א) כי בעלי מסורת הש"ס וכל המחברים ציינו מראה מקום לפי הדפים שגדפסו ואי אפשר לחקן בלוח המשוה, רענולאטאר סראוויטעל. ב) אי אפשר להרפים עמודים שהיו ראשיתם ואחריתם אצל ענין נבדל, אבל בתנ"ך יש פסוקים ופרשיות קצרות וסוף הענין. ג) בנמרא אין אדם מוצה להפסיק בסוף עמוד ודף, ואי אפשר להפסיק, וגם אילו הפסיקו שם אין חשש ומכשול לעולם, אבל התנ"ך, כל מלמד הנינוקות, וכל מניד מקרא בחבר עם, לומר קאפיטל ושנים ביום, ומפסיק באמצע הענין, והקורא בצבור נכשל בדין כנ"ל, להפסיק בקאפיטל שהוא פסוק ושנים סמוך לפרשה פו"ם נגד ההלכה. ד) בנמרא אין מכשול גם לתלמידים קטנים, אבל במקרא נכשלו גם יודעי תורה וגדולי ישראל בפירושיהם ודרושיהם, שהנדילו הענינים ולכל קאפיטל נתנו נישא אחר, ואין להזכירם לגנאי ח"ו. ה) במקרא אין הבדל בפסוקים ותבנית העמודים וצורתם לעזור הזכרון, משא כל נביא די לנו לזכור, אבל הגמרא דרושה להיות בצורה אחת, לעזור כח הזכור, בתבנית וצורת העמודים, עם מפרשי, אם העמוד קצר או רחב, ובמספר הרף, כל זה מסיגל בטבע וזכרון ואם יחליף איש ספר שלמד בו (יו"ד או חו"ט) מדפיס לדפוס יחלש ויבלבל הזכרון, שאלו הלומדים ויגירו לבם, וענייני דגמרא רבים ומעורבים, על כן שווה להניח ולשמור תבנית הדפוס והעמודים, של דפים דראשון עם פירש"י ותו', בשגם בהם אין נזק ושעות, ואי אפשר לחלק עמודים ודפים שווים, בענין אחר המוב טוח הראשון, ומה נתקן. אבל הקאפיטלן בתנ"ך יש בהם מטרעות הרבה, ואין מספר הסמוכים שוים או קרובים ול"ו, שיועילו לקובע שיעורים וזמנים, ומזיקים לפשט המקרא, ולקריאה בצבור, נחוץ וראוי ונאה לתקן ולשנות החלוקה, ואין קיום הקאפיטל ראי' על הסכמת חכמי ישראל, כי לפנים — ורבים היום — לא עסקו במקרא, והדפוסים ה' ה"י כומרים וז"ים, ויחידים שהדפיסו תנ"ך דקדקו שלא לחלק לפי הקאפיטלן. אבל עתה רוב הדפוסים הם כירי יהודים, וגם רבו הטועים. חי נפשו כי רברתי מזה והצעתר לפני מופלגים בנמרא, ולפני רבנים ודרשנים, ולא האמינו כלל שהקאפיטלן מעשה נוצרים, וכי יש קאפיטלן שהם סמוכים לפרשה, סדרה או פו"ם, וכמה פעמים רבתי אה הקוראים בצבור כקלויזין קטנים, שעוברים ההלכה, מהחילים ומסיימים פסוק ושנים סמוך לפרשה שהיוקן מרע"ה ומקובל כספרא ונמרא, ומסורה מבעלי המסורת.

ד) הלא יבושו ויבלמו מבארים וחכמי מקרא, הסופרים ומשוררים היודעים זאה ומחשים, חרפה היא לנו, ולרבנים ומחברים כי אינם בודקים את הכוס ששותים ממנו, אם הוא שלם, נקי וכשר הוא, ובילדו נכרים ישפיקו, יליד זר שלא התיהר ע"פ ב"ר והסכמתו, ותער לא העבירו על בשרו, ערל בא בקהל, ערל בשר וערל לב, והוא הביא חול אל הקורש, כמזה וחוכה עלינו לשהר היכל קדשנו, זה התנ"ך, ולהוציא כלי מלאכת הכומר מן התנ"ך החיצה, כאשר הוציא נחמיה הפחה, כל כלי-בית טוביה חוץ מן הלשכה, ויטהר הלשכות, וישבו שם כלי בית האלקים, את המנחה והלכונה, (נחמיה יג).

בן חייבים אנהני בנ"י, ובראשם הרבנים עיני העדה והמשכילים בתורה, להכריל ולהיציא היל מן דקרט, ככלית ומעיה מתורת ה' צבאות, וקרנן צבור אינו בא אלא מנדבת בנ"י ובכלי מהור ומקורש. והנה עשה 929 קאפיטל, ראוי לכל קאפיטל 22—23 פסוקים, ובנכיון הלים שמוטרוי עולה 17 פ' יעלו בהג' 26/27, ועשה לנו קאפיטלן גדולים מן ששים עד שמונים ותשעים פסוקים, וגם פרשיות קטנות מאד. אילו עשה בני חכשים או מאה ה' בכל ההג' קאתים או ארבע סאות פסוקים (לכד הלים איוב איכה דניאל, שיש בהם פרשיות וחלוקות טבעיות והגיונות). ומה חן מצא בעיניו, פרשיותיו מן פו"ם של בעלי המסורה, כי עשה קאפיטלן מן בני שלשה פסוקים כס' אמתד יוד, הלים קיו קלר, חמשה פ' ישעי' ג', יוא' ג', ששה פ' ישעי' ד יב כ, איוב בה, זבעה פ' ישעי' יח ירמיה מז; שמונה פ' ויקרא יב, ישעי' למ, יחוקאל מז; השעה פ' ישעי' מז הושע א, זכרי' יג עשרה ישעי' לה, הושע יב יונה נ, זכרי' נ'; יא פסוקים יחוקאל מ הושע ו יא, זכרי' ה; יב פ' דברים לד, מיכה ג; יג פ' ישעי' כח; יד פסוקים ישעי' מז, יז, יחוקאל ו, יט; נחום, בני-מו מז כו' 20 30 רכים הם ואין לפורסם; ויש גדולים זארוכים, בראשית כד 67. פ' שם ל 44 לא 54 מא 59 ויקרא יג 59, יד 57, כג 44, בה 55, בו 46; במדבר א 54, ג 51, ד 49, ז 89, ח 65, לא 54, לב 42, לנ 56, דברים א 46, במ 69, לב 52, יהושע 48, ש"ב יט 44, כג 51, יחוקאל מז 63, כ 44, כג 49, מ 49, יימי' מח 47, נ 46, נא 64, נחמי' ז 73, דהיא ו 66 חלוקה נפלאה, מעשה חושב הוא —.

ב) המחלק כפיהולה לא נשא פנים לדפסקיה בעלי המסרה, פתוחות וסתוכות המטובלות מסיני, בתורת כהנים ספרא הנ"ל וירושלמי שבת ומ"ם וש"ם, והראב"ע בס' הצחות, ברלין הקנן, ומאזנים דף יוד, בפ' על פי' וישלח וש"ט, מתלונן ומתרעם על המפרש נגד בעל המעשים והפסקיהו; והמחלק הזה הרבה קאפיטולין הם פסוק ושנים לפני פרשה פו"ם או אחריה, ולפי דין הגמרא, המכ"ם ומוש"ע אסור להפסיק ולהתחיל שם בקריאת התורה בצבור, כל פרשה דלא פסקה משה לא פסקין * ואין משיירים ואין מתחילים בפרשה פחות משני פסוקים (מגילה כא כב) וכן הדין בסתומה (ה"כ פ' ואם מן הצאן ספרי פ' ואהתנן פ' וכתבתם שבת ק"ג ק"ד הנר"א. או"ח סי' קל"ח מנ"א רפב, וזכרון יוסף סי' יוד) לכן נקראת הפסקה, ואלה ל"א קאפיטולין

(* גם או"ל כל פסוקא דלא פסקיה משה לא פסקין, ואנו מפסיקים ע"פ רוקח ומ"ם ואבזרהם כדציי הפסוקים שאומרים בתפלה רבה אבותך, בבית א' נהלך ברגש, הדיעו לה' כל הארץ, טוב להודות לה' (ביו"כ, 4 שבוה"ל) וזרות עמו הכרית (כס' האשכול וסי' רע"ג, ומהזור ויטרי שטייכו לשם תפלתך) קדוש קדוש, כרוך כבוד ה' סמקכו, ואנחנו ליג מה נעשה, ע"פ ה' ביד משה, הורו על או"ש, הללו אה שם ה', שנאמר היוצר יוד לבם, כי כל העמים ילכו כו' ויהי ערב וי"ב, על כן כרך ד' אח כו', כן תגן רע"צ כו' כשלוסך, אחר כ' כהנים, ארץ ובת חלב ורובש, בתענית טוב כחרון אפך, ייג מדות מתחילין ה' ה', וסלתת לעוננו, וכער"ח ויו"כ ה' הוא האל, ע' מברא נא ט, תרי"ב ט, כי בתתנונים סותר, וי"א שכנביאים סותר להפסיק, כל זמן שאין קורין בצבור, וקדיש ע"י ח"ס ושירת הים, כתחלה נאמרה כן, פסחים ק' סוטה ל', יוסף אויזן סי' כ"ז ומכאן אין להתיר התפסקה בהפסרה.

שהם נגד הפי"ם, לפני פו"ם, ראשית ל"ב (בתנ"ך המצויין להלאה), שמוה
 ז, לט; ויקרא כו; במדבר יב (תנ"ך הנ"ל) כב, ל; דברים ב יג; יהושע
 ה, ו. ז. שופטים יח. שמו"א ד' (תנ"ך הנ"ל באמצע פסוק) ז. ש"ב ג. מל"א
 ד, ט. ישעי' יד, סד. (תנ"ך הנ"ל באמצע פ) ובאמצע המאמר והסדר.
 ירמ' ד, לח לט, מג. יחזקאל יא, יד. כ. יהושע יד. זכר' יוד. (לפני
 זאחרי פ') עזרא ו'. דבד"א כב, ע"ש מנחת שי. וכן כ"ג קאפיטל'ן שנחלקו
 פסוק או ב' אחר פו"ם *) , בראשית ו. שמוה ז, כב לב, דברים כט.
 שמו"א ד. יט כו כז, מל"ב כד. ישעי' כו, סב ירמיה ו, ט, כ, לט. הגי
 ב, ע' רש"י שע"י זה צריכים לחלק גם פסוק לשנים. זכר' יוד. מלאכי ג.
 איוב ג, יט (ע' רש"י ומנחת שי). נחמ' ח. ובנביאים הפסוק בסתומה
 שממכה לפתיחה, ובתורה הלך קאפיטל פסוק וב' סמך לסדרה מן נג, שהי'
 גם ביטי דו"ל (מגילה).

(ג) מפסוק בחצי הדביר, אמצע הענין והספור.

(ד) מחבר יחד, עניינים שונים ונפרדים, וחלוקה הקאפיטל איננה ברוח
 באר והגייו, ואין שווה להניחם, מחקרי ושנתי שלישית קאפיטל'ן כשמונים
 בתורה, ובנביאים מאה, בכתובים נשאר מאה, ועוד מאה הקטנים או ארובים
 ביותר, מלבד הל"ם איוב, אסתר איכה, שבהן הפרשיות טבעיות, ולא נצרך
 לקאפיטל שלו, ולמען הראות שהקפיטולין מלאים פרק ומוטה אעבירם לעני
 הקיורא (שיתנון בפנים המקרא).

(ה) בבית תלמוד הוכיח הרב סא"ש נ"י שיש בס' בראשית שבע מגילות
 שהן לו פרשיות, בראשית, אלה תולדות השמים, אלה תולדות נח, ויהי
 בימי אמרפל, אלה תולדות יעקב, ובמדרש אנכור הובא בילקום ס"ו, אלה
 תולדות השמים, ראש התורה, החדש הזה ראש הספר, אמר אייב ארדף
 ראש השירה [כדרך המשורר להקל רוחו, ואינו ראש ענין] ולמה עשה הקב"ה
 סידורם ומאוחר בתורה, מפני גסי הרוח, שלא יקרא כהן בראשית, ויאמר
 אני התחלתי התורה; מסורת בידעו מצידי הבית שנחלקי כל ישראל על כ"ד
 בעמדות, ואנשי כל מעמד ביוצא, ההפלו שיקובל קרבן התמיד לפני ה',
 וקראו בתורה שחלקו לששה סדרים עם ויכלו, וכמנהג מדינותינו לקרוא
 בשמח"ה (והאיטלקים קוראים התן תורה עד יום אחד) לכן יש למחוק קאפיטל 2,
 שהוא לפני ויכלו, (ע' העניה פ"ד). וסדר ג אלה תולדות. 3. c פסוק
 הקודם שניהם ערומים נמוך עד ג כא, וילבישם. 6. c ויהי כי רחל פסוק
 אחר פ', ולשון ויהי נח משונה מסיגטן ויהי שברורות הקודמות, מורה שנמשך
 למטה ויהי כי החל, וירא ה' ויאמר ה' אמתה, ונה מצא חן, ויאמר ה' אל
 נח, כולה פרשה אחת נד פסוקים עד קאפיטל 7, ושני ענינים הם עשייה
 התיבה והכניסה, לכן כפול "בא אל התיבה" "ויעש נח" ע' ו כב, ז—ה,
 כר"ר סוף לא, לב ט, או שהקאפיטל צריך להיות כפ' וירא ה' כי רבה,

(*) על חלוקה התורה ע' בית תלמוד שנה ג ד, (ויען 83:4 בן הגנה (65) צד 706
 66 צד 568, וד' ישראל סוללער על מ' ספרים צד 24,222, זמורה זר בחשלות כרך ו
 (תרגם לו) זאני כתבתי לפני טו שנה, ורשון הצענונדיא שבידי עד על זה.

או בהחלת פ' נח שלא לחבר סדרות הנפרדות. 8. 7. c. לדו"ל הן סדורות וק' 8 באמצע הספור, ובו כב פ'. 9 מעוה, שהוא אמצע ענין, ויהא ה' כו' ויברך אלקים, והפרשה ראויה אצל הפתוחה ויהיו בני נח, סג פסוקים, או עד קי"ו פ'. 10. c. אמצע ספור תולדות בני נח, ונמשך עד אלה תולדות שם, שהיא הקדמה לתולדות אברהם, על כן עבר עליהם בכניסה ולא זכר כל בני שם, משל ע"ז בכ"ר פל"ז. 11 c נמשך סמעם האפור, וכן אם נמשך הפרשה עד תחלה לך לך, ויהי רעב בארץ, שהוא סדר מ' במק"נ זמנין חדש, אבל נמשך להקודם בכואו יום לקראו בשם ה' להעביר נלולים, ה' שם רעב הראשון, ויתקוממו עליו הכושרים ועם הארץ כי אמרו הרעב ה' בעוון שחדלו לקטר לאלילים (וכירבי' סד), ופרשה סמע אברהם נמשך עד ויהי בימי אמרפל, ומוכן כזה שגם 13. c מחובר אם שהוא סדר. 19. c נמשך להקודם, 21. c מחובר להקודם, 23. c מן פ' עקידה עד שנקברה שרה מחובר. 27. c ויהי עשו, ויקח אשה כו' ותהיון סרת דוח — ויהי כי זקן יצחק וכי' ותאמר רבקה קצתי — וירא עשו כי רעת כו' לו לאשה, הכל ענין א, ולמצער דאווה הפרשה ב פסוקים לפני ק' כו. 28. c נמשך להקודם כאמור, 29 מויק לענין, 30, 31, 32 הם סדר נמשך יחד, ואחר ג"פ סיום הסדרה יוצא, ובהנ"ך המציון מאוחד ק' ל"ב פסק א', והוא ב' פסוקים סמוך לפרשה ומדרה. 31 מן פ' ד', ונ"פ ראשונים שייכים להקודם. 33 הוא סדר אחד וישלח — ויבא יעקב שלם, 44 החלת הפרשה והענין לפני ג פ' והוא סדר ל. 42, 43, 44, כולן סדר אחד, ואינו ראוי להפסקות. 45 אמצע ספור, איך התודע יוסף אל אחיו, והחלת הפ' כ"ה, ויעלו מסצרים או פ' הסתומה, ואלה שמות בני". 46. C. נ"ב סדר א' כנ"ל, ולא יכול יוסף, טעה המחלק, שנמשך על ידבר נא עבדך בו'. 47 נמשך עד תחלת ויחי, או להפסקו ואת יהודה שלח לפניו. 48 אמצע ענין וארבעה פסוקים אחר תחלת פ' ויחי כמנהגנו. 50 ויפול יוסף על פני, ראוי יותר בפסקו השני, ויצו יוסף את עבדיו. — שמה פרשה ראשונה 3, 4 צ"ל ויהי בימים הרבים, נ פסוקים לפני פ' נ'. שם פתוחה, ותחלת ענין איך זכר ד' את עמו ושלח את משה — 4 מרחק הקרובים, וראוי לחלק פ' וילך משה אחר יו פ' או ויאמר ה' אל אהרן פ' כו וגם 5 נמשך לכמה אמצע ענין. 6 בורות ומעית שזה השוובה על למה הרעית, וגם הוא פסיק אחד לדיש פ' וארא. 7 אמצע הדבור, וצ"ל לפני ב' או כ"א פ', וכו' הפרשה מגילה אחת לראב"ע ורשב"ם, וכאמצע מאמר הכושר, יחס משה ואהרן, והפתוחה בא דבר א"פ, דבר, ראה נתתיך, הן רק להתבונן. 8 אמצע דבור, סכת הצפרדעים, ויש להקדים ד"פ או לאחרת ו"א פ'. 12 בפרשה זו חבר יחד ד פרשיות נפרדות, בלא טעם, וגם פ' נא, המשיך למעלה, וזה כהמסורה שלפני זה סתומה ואחריה פתוחה, וכן הסכים רמב"ן, אבל ראב"ע ורשב"ם, מחברים פ' ויהי בעצם לפ' קדש, וכמהו לעיל ו כח, ויהי כיום דבר, על סבילתא ותרגום המיוחד ליונתן, לקטני רמב"ן, ולקטני רצב"א, וכן להמסורה נגד ראב"ע ורש"י, ויש להעיר פ' יג ויאמר ה' אל

משה ואל אהרן, באר"ם, יג פסוקים מדבר בפסח מצרים שהותר חמץ למחר, ואכלו את הבשר בלילה הזה, צלי אש ומצות וכו', ומן פ' יד, מתחיל בפסח דורות, והי' היום הזה לכם בו' לדורותיכם חוקת עולם תחגוהו שבעת ימים מצות כו', וכן כפ' ויקרא משה וכו' משנו, לפסח מצרים, והי' היום הזה לדורותיכם, לפסח דורות. וכו"ב יהושע ג יב, ד, ב—כד. וכן ג' פרשיות זאת חקת, קדש, והי' כי יביאך, כי פדיון בכורות נתחדשה במדבר, לכן הוכפלו הכתובים והי' כי יביאך, והגדה לבנך, והי' לאות על ירך, והי' כי יביאך, והי' כי ישאלך בנך כו' ואמרת, והי' לאות על ירך, וע' פי' המשיניות על הליון, ק: וביוםא כח: לפני יהושע שם. ולמדנו מזה שבעל הקאפיטלן, הפריד הקרובים ויקרב הרחוקים, ונמחק. 12, שייך בפ' נא, וכן 13 אע"פ שהיא פתוחה, ההתחלה בפ' זאת חקת, לפני ח' פ', וכן 14 הוקדם ו פסוקים ריש פ' בשלח. 16 פסוק אחר פתוחה וג"פ לפי סדר יב, וראוי להיות פסוק הקודם ויבאו אילמה, והמיום כפ' רופאך, או לחלק ויסע משה את, כמו שהר"ד מא"ש ג"י העיר על סכלות ומעוה המחלק ע"פ סכילתא ויסע משה, וספרי פנחס קלו, שנחלקו בטעם וסדר פרשיות, מן ויבואו אליכם עד ויבא עמלק פרשה אחת, אודות המים והלחם, וע' עמלק ענין בפני עצמו, ישועת ה' בנס כנס הלחם, וסיום הפרשה מדר דר, וע' סכילתא ריש פ' יהרו, מה שמעוה שמע ובא, ע' פנים יפוח ומים יחוקאל, ויק"ד שבת פ"ו פ"מ לריב"ל ורע"ק, ולפ"ו נמחק. 17 C. וכן 20 הוא ספור אחד מן בחדש השלישי עד החלה משפטים, או עד ויאמר ד' אל משה כה תאמר, שנאמרה אחר מעשה העגל ומלאכה המשכן, ובאן היא שלא במקומה, וכן פ' משפטים לראב"ע ורמב"ן, כקומה לעיל יט ה, בתחלה פרשת ואל משה אמר עלה. פ' עבר מקומה אצל בהר סיני, ס' הברית בכחקותי, כמכילתא פ' כחדש השלישי. פ"ג, וראב"ע פ' כהר. שלש דגלים ובשר בחלב בני השא, כמ"ש הרמא"ש נ"י. 22 צריך להיות הפרשה כפ' הקודם, הסתומה כי יגנוב איש, ומחובר אם במחתרת כו' (יבוש המחלק שנמצא במחתרת) כי יבער איש כו' כי יתן כו' וגונב, מן פ', עד הטרפה לא ישלם. דיני גנב, ואח"כ דיני שאר שומרים, מוסיקים, אונאה ואכזריות, אהבת חסד ומשפט אמת, ושמטה לעניים, ומועדים, עד בחלב אמו, ע' מכילתא ושם"ר ראב"ע ורמב"ן. 24 ראויה בפ' הנה אנכי שולח, עד ס"פ ל"ב פסוקים. 28 ב פסוקים מתחלה הסדרה, וסדר הפ"ג, וכן יורה הסגנון ואתה ואתה, ע' שמו"ד. 30 הענין ראוי לחבר יוד פ', והקאפיטל בריש פ' השא. 32 פסוק אחר סתומה, ואמצע הספור, נתינת הלחות ושבירתם. 33 אמצע הדבור, ועתה אעלה אל ה' כו' ויאמר ה' כו' ועתה לך נחה כו' וידבר אל משה לך עלה מזה כו' ויאמר משה אל, ראה אתה אומר אלי העל כו' ויאמר ה' כו' ואדעך כו' וקראתי בשם ה' לפניך כו' ויאמר אל משה פסל לך כו' ויעבור ה' ע"פ ויקרא כו' וסלחת לעוונתי וכו' ויהי כרדת משה מחר סיני—בכווא לדבר אתו כולו ענין א והמשך א', והפתוחות שבאמצע הן רק לעורר הלב להתכונן על הדבר, ועונו רוח משה

להשיב חסה, ויפג רצון מה' ונסלח להם, לכן ראוי למחוק גם 34. ויחן אל משה עד ר"פ ויקהל קב"ו פ', פרשה אחת. אך להועיל למלמדי תינוקות נחלקם לשתי פרשיות. 36. כורות הוא להפסיק מן ששה פסוקים הקודמים, קרא ה' בשם בצלאל ב' ועשה בצלאל זאהליאב, ויעשו כל חכם לב. 38 ראוי לחלק ויעש את מזבח הקטרת אי ויעש את החצר. 39 פסוק א' לפני פתוחה, וענין המלאכה שעשו כן הוהב, הבספ ונחשת ומן התכלת, ופסוק זה סיום פ' שלפניה, בכעל המסורה. — ויקרא 7 הפסוק בין פ' חטאה ואשם שהם חובה (ומחוברים בפ' 4), 10 לדול"ל הוא סדור, שהכליעו וידום אהרן ועשה העבודה, וכוסה קלון ערום, (21, 24 בתנ"ך המצוין). 26 כ' פסוקים לפני פתוחה יריש כחקתי (ומיום שכתותי תשמרו, אצל שמטה כמו במשפטים והשא) וכתורת כהנים ראב"ע רש"י ורמב"ן, סטוך לעבר, ואינו שייך לבחקותי כלל. — במדבר 7 יוקדם ו פסוקים, שם פתוחה, וסדר ו, וברכת כהנים הי' ביום כליות משה להקים את המשכן, ויקריבו הנשיאים, וישא אהרן את ידיו ויברכם בכ"י מר"ח ניסן עד יג בו, ברז"ל. אבל לבעלי המסורה, פ' בלות משה הי' לפי פקודיהם, סדר הרגלים, ולפי חלוקת הלויים, ובאייר נתחנכו ע"י הנשיאים, וכהנים עלוהו דידן, כנדרים לו ור"ן, ושלוש מצורעים ממחנה הרגלים הוא, וכן שייך פ' סיפה, כי כהתיחסם נתגלה קלון המשפחות, ורבים נרשו קרובותיהם הארוסות והנשואות להם, והכנים הוכשרו כי נולדו לפני האימור, ועל העתיד הוזהרו בכפל דבור ואמירה. ולהיות כי הרכה יין עושה, השתה יתהלך כמישרים כי ישום הרמסים לכקעה, או"ל הרואה סיפה כקלקלה יויד עצמו מן היין — שלא יפחו יצרו עליו, לפ"ז נ' הפרשיות אחת הגה ומוסגרה, ושייך ברכת כהנים להנשיאים, וזה דרך דרש — (12 בתנ"ך הג"ל פסוק א' לפני פתוחה ור"פ שלח). 14 ותשא כל העדה, רק סדור, ונמשך להקדים, 17 שייך להקדם, והפרשה אחר זו פסוקים. (וכ"ה בתנ"ך הג"ל). 18 ב פסוקים לאחר הפתוחה, שאלת כנ"י, ובאן תשובה ה' שישמרו בני אהרן, ואין לחלקם. 22 ויסעו פסוק אחד, לפני סתומה והחלה פ' כלק, וע' ירושלמי סיפה פ"ה, וכורות הוא לחלקם. 23, 24 לרז"ל פ'. אחת הן, רק סידרה יש באן. 25 מעשה שמים לרז"ל ומהרי"א היא עצה בלעס, לפני יב פסוקים ואין לחלק הענין, לא תקום פעמים צרה, ומיום הפרשה אחד מ"פ, תחלת פנחס כידושלמי, או אחר ים פסוקים, נקבת פנחס ובריתו. 29 פ' המועדים מחובר יחד, 30 פסוק א' לפני פתוחה, ור"פ ממות, ומיום פ' נדרים. 32 הענין אחר, אך למלמדי תינוקות אפשר לחלק.

דברים 2 נמשך להקדם, והפסוק סיום פני לכס, וסמוך לפרשה, והבחלק נקטי סרכיה בקאפיטל 3, ושניהם ימחקו, שהוא סדור וענין אחר, מלחמת סו"ע. 4 באמצע ענין, ונשב בגיא מול בית פעור, ועתה ישראל שמע כו' לא תוסיפו על הדבר כו', כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השטירו כו', וריבוי כל, גם שעברו רק מאהבת אשה, ועבורה ביוון, כפסחים כה, סנהדרין סה, וסצאנו שמע באמצע הדבור, כלהלאה ה' א, ו ד, מ א, ו, וכיוב"ה, והפתוחה רק לעורר הלב להתבונן ולהזהר. 5 כורות לחבר

הפתוחה זאת התורה, להקדם, ולהרחיק ויקרא מן וואת התורה. 6 הוא סוף הדבור, ותכרו עם שלאחריו, ואין להפריד פ' בכל הדרך ושמעת ישראל ע' במקרא, וסיום כזה ע' ד ט, ז יא, (יב בח, כו י) ושלם אחר ג"פ אצל הפתוחה שמע ישראל. עד כאן חלק א' מהתוכחה, וחלק ב' מתחיל בפתוחה שמע ישראל, ענין אחד, עד שמע ישראל קאפיטל ט, ונמחק 7, 8. — חלק ג' מתחיל שמע ישראל, הפתוחה, וחלק ד, הפתוחה, ועתה שמע ישראל מה ה"א שואל, יוד יב, ונמשך עד החלת פ' ראה או קאפיטל יב, אלה החקים וכו' לעשות בארץ כו' וההבונן סגנון הדומה ז ז, לא מרובכם, כמו ט ד, אל תאמר כלבבך בהדוף וגי'. 10 ענין א' ע' שמות לר, וסיום הפרשה בפתוחה ועתה שמע ישראל. 11 נמחק, ראוי להפסיק ועתה ישראל כהמסורה, והבור הדחיק ואהבה, מן ועתה ישראל. 12 ספק אם להקדים ז' פסוקים לתחלת הסדרה, והחכם מא"ש נ"י ביאר ונתח מאלה החוקים והלאה לעשרה מאמרות, שהן לפי הקאפיטלן א כח, ב כד, זר, טו, יז ב, יט, כב יד, כג כב, כד טו, כה ה—מו. 18 אה כל הדבר וכ"ה בתנ"ך הנ"ל הוא פסוק א' לפני הפתוחה, ואמצע הדבור, ונמשך להקדם, ע' ראב"ע ורמב"ן, זכהמסורה. 15 אין טעם להבריל בין מקצה שלש שנים, ובין מקץ שבע שנים. 17 זכה ומצבה כאזורה אחת. 18 אין לחלק מטעם ירושלמי פ"ז דמוטה, דמב"ן ואבודרהם ה' חנוכה. 23 (בתנ"ך הנ"ל מאוחר פסוק א') אבל אין לפרוץ בעריות, והפרשה כולה מעורה כאחת. 24 שייך למעלה כ"ב. 29 פסוק אחר סתומה, וכן מוכיח הסינון, ובתנ"ך הנ"ל מתחיל אלה דברי הברית, ואינו דומה לסוף פ' בחקותי. 30 סיום התוכחה עד ריש פ' וילך, (הפתוחה ויאמר הן קדו, ה' מוקדם וכן ס"פ האוינו וברכה פרשות נבדלות). יהושע 3, 4, 5 אמצע ענין, ומחוברים מב או פד פסוקים עד הפתוחה בעת ההיא, 5 פסוק לפני סתומה, 6 פסוק לפני פתוחה, 7 פ' לפני סתימה, 8 נמחק ונמשך עד יבנה יהושע, ויהי כשמוע כל המלכים, זכסינון זה ט א, יוד א', יא א. 22 אין הכרע, אםנס כן פתוחה אבל לפי הפשט יש להקדים ג"פ שם סתומה, והסינון ע' ח ל, יוד יב, לג. 24 ענין אחד בשני הקאפיטלן.

שיפטים 4 סתומה ונמשך לתחלת קאפיטל ג, ודבורה אשה נביאה, ג"פ אחר 4 הוא הפרשה, 9 כאן פתוחה, אבל לפי זה יש לאחר פ' 10 בסתומה, ולהתחיל לפני ה' פסוקים, בפתוחה ויוסיפו בני". 11 להקדים ב' פסוקים ויצעקו בני יגו'. 18 פסוק לפני פתוחה, וג"פ אחר סתומה, 8, 15, 16 ספור א' הולדות שמשון, 18 נמחק או לאחר פסוק א', אצל סתומה וישלחו בני דן, 18 פ' לפני סתומה, 17, 18 ספור אחד והתחלה, ויהי איש אחר מהר אפדיב, וע אנב"ר פ' (כבר העירותי ע"ד ש"ב א"ב שאין לחלקם). — שם אל א 4 פסוק אחר סתומה, 7 פ' לפני סתומה, 10, 11, המשך להנ"ל משיחת שאול ואיך נודע כהן, נגר אנשי בלועל אשר בוהו, 1:2 להקדים ב"פ, 16 פסוק לפני ואחרי סתומה, גם 16, 17 נמשך למעלה, כמ"ש על 11. 18 ב פסוקים אחר סתומה גם מחובר לפסוק שלפניו. 19

פסוק אהר פתוחה, גם נמשכות 19, 20 לפרשה שלפניהם, 23 כמ. — ש"ב
 3 פסוק לפני סתומה וענין אחד, 13 — הפסוקים לח למ שייך לפרשה
 הבאה לאחריה וענין אחד, זכנ 16, 17, 20, 23, 18 בתנ"ך הנ"ל
 מאוחר פ' א'. 23 אחר ז' פ' אצל הפתוחה, 24 ויעל דוד, פסוק לפני
 סתומה, ובמ"א שם תחלת הקפיטל, 25 פסוק לפני פתוחה, 26 פסוק
 אחר סתומה, 27 פ' אחר פתוחה, שמו"ב 3, 18 הם פסוקים לפני סתומה,
 19 אמצע ענין. — מלכים 3 פסוק לפני סתומה, 4 פ' לפני פתוחה,
 ומחובר למעלה ונמשך למטה י"ד פסוקים, גם בתנ"ך הנ"ל יש בקאפיטל זה
 ל"ד פסוקים. 6, 7 ענין א' להקודם, 9 פסוק לפני פרשה, 10, 11, 13
 אמצע ענין לספר עשרו, וכי עבר על ג' לאוים, ויקם לו ה' נ' שמיים.
 מל"א, ה יח, יא יד, כנ כה דהי"ב כא א, נמשך יחד מאה פסוקים,
 ומלכות ירבעם צ"ו פסוקים ונמחק 13, 14, 16, 17 כסנהדרין קא: קב
 קיג. 19 פסוק אחר סתומה ומחובר להקודם, 22 פסוק לפני פתוחה וענין
 אחד. — מל"ב מחובר כהמסורה. 3 איננה פתוחה וסתומה, ומן ב יד, כב, ספורים
 בהן י"ב נסים שעשה אלישע מלבו, וכל דבריו קמו, וזבאלהו מצאנו יז נסים,
 נרע פרס מה שנצטווה והוכרח לעשות נס. ב, ח, ט, יא, יב, טו, ונשאר
 ששה (או ח) נגד ו' שנמל סאלהו למשכון, וכתב ז"פ אליה, (זוהר ח"א
 קיט קסי קעז רמט. ח"ב קלו קעד קפ רכו. ח"ג סו קלח קכא קסח נו קצט
 רעד רעה). ומן כב נסי אלישע נרע ג (ד) ה יוד יב (טז) יז יח יט כ
 נשאר יב נסים שהפליא לעשות בלא תפלה ובלא ציווי לעשותן, בשכר
 שעזב נחלתו אשר חרש בשנים עשר צמדים, וזהו ששאל פי שנים ברוחך
 אלי. — וכוזהר וישב קצא, פי' שלשה דברים צוה ה' את אליהו וקיים
 אחד, ושני דברים שנצטווה ברוח הנבואה, עשה אליהו ומסח את יהוא,
 (יהוא, בן נמשי), וזאת חואל. ודע כי נס י"ח, כקפיטל ח, אינו ספור בפול,
 אבל כספר בי נס משנה, העיר את לב המלך, לבקש את גחוי לספר לו
 מעשה אלישע, עורו כספר נס השונמיה, והנה זאת האשה באה, השבה
 אחר שבע שנות רעב, אשר דבר אלישע מאו, ואו שאל אוהה אלישע היש
 לך לדבר אל שר הצבא או אל המלך, ועתה כאה, ובעבור אלישע צוה
 המלך להשיב לה את השדוה וההבואות (ביא"ח) ונמחק 8, או צ"ל לאחר
 ז"פ, וכן 9 נמחק או יוקדם ה"פ. 9, 10 ענין אחד שייך להקודם, 12
 כתחלה שכואל א' יג, וכתנ"ך הנ"ל מאוחר פ' אחד, 19, 23 אמצע
 הענין והספור, 23. 24 ב"פ אחר סתומה, ושם תחלת הענין. —
 ישעי' 3, 4, 5, 9, 2, 14, 15, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 37 ענין אחד. 8, 9, 10 שייך לפרשה שלפניה,
 ואם נחלק אצל הבשורה סמפלת אשר, נמשך ג' פרשיות ונמחק גם 11,
 12, 14 א שייך לפר' הקודמת, והקאפיטל ענין אחד ודבור אחד, ופסוק
 לפני פרשה. ויש לבאר ההבטחה גם לימים רחוקים, שבנ"י לא יפלו בנופלים
 עת תפול כבל, כלהלאה טו, כח כ, מט ח, נ יח כ, ירמיהו כו כח,
 נ כח, נא מה נ, והלילה לנו לחלק ס' ישעי' ולאחר חצי שנה יבא

החכמים רשד"ל, והר"ם זק"ש בכ"ח. 16 כאמצע הנבואה על מואב, ור"פ לפני פרשה, 28 באן סתומה, ולפני פסוק א' פתוחה, ולמהר"א מן כד עד כח פרשה אחת ונחלקה על מ"ו פרשיות. ענין הפרשה נאמרה בימי אחז (ע' כנ"ב טו) או היתה מפלת אפרים השותים במזרקי יין (עמוס ו' ז), וצרו על יהודה (כלמעלה ז ח), או בימי חזקיהו, שהרבו לשהות יין (כנ"ל ה יא), כמו אפרים, ובמלך יחזקיהו שלח אגרות אל כל ישראל ויהודה, ורבים מאפרים וישראל שבו אל ה' ומקדשו, וגם רבים בזו וילענו (דהי"ב ל א יוד, לא א), והשכים עשו הפסח בירושלים וישבו וישברו את המצבות ויגדעו את האשרים וינתצו הבמות, אחר כן בא סנחריב ויוכח להם אשר שבר חזקיהו את המצבות והסיר את הבמות ואיך יושיעם אלקים, ובמפלתי או נשא חזקיהו לעיני הנגים, ורבים הביאו מנחה לה' ומגדנות ליחזקיהו (דהי"ב לב) [ע' לעיל ז כ, ח ז ח, ט ב, יוד ה כד, יא א' א, טו, יב ד, יד כד, יח ז, כב א—כה (ומשא צור ה') בימי חזקיהו ע"י סנחריב, ע' יחזקאל כו כו יואל ד ד, עמוס א ט, תלים פג ד) כד יג—כא, כה כו כז, ל ל—לג, לא ד—ט, לג ז יג—כד, לד לה, למ, ט] ובכל עת מדוי דברו הבטחות ונחמות ליהודה, יחזה נקם באפרים (ע' ז ח, ח ו, ט ז, כח א) וכשומרון ואפרים, כן ציון וירושלים. 29 קכב או קכו פסוקים ענין א'. 30, 31, 32 ענין אחד, (ע' לא ה, לב ב, ל לג, לד ט) אך לעשות הנחה למלמדי תינוקות נחלק ל ה, והפתוחה משא בהמות נגב, (כנ"ל כא א, לא א, לו ו, הושע ח ט—יוד, יד ד, עמוס ו'). 34, 35 ענין א' להקודם כראב"ע. רל"ה פסוקים מחוברים, כד עד ס"פ לה, וכן 37, 39, 40, 41, 42, 43 (המעם כחמאתך באו לך כל אלה, אבל עתה בצר לך לא הוכל לשמוע בקול ה', לכן יגאלך, למען הוכל לשוב, ועד"ו יובן כפל ההשובה בפ' וילך). 44, 45. (הפסוקים ט יג, כלהלן מח א פרשה אחת) 46 (ע' פסוק יב, מו—ח, מז מח נא, מה טו—כ). 47 ענין אחד. 48, 49 כסיגנון החלה פ' לג, לד. 50 מחובר לפ' שלפניה פסוק ו, כד. 51, 52 פ' ז. 53, 54, בסדרים הוא סדר א', מי האמין, מה נאוו. 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66 המשיך א', כולה נבואה אחת מן 51, או מן פסוק ט, או מח עד סא ובהם פתוחה, תכ"ג פסוקים, אבל למלמדים מוכרח לחלק, כאשר יורוני חכמים. מן סא עד סג ז פרשה אחת וע' נב יב=נח ח', נו יז, הקדמה לפ' נח, נו יב יד, מקביל אל נח א ג' ד ה, ופ' נט תוכחה על האמור בפ' נח, ונמחק 62, 63, מן סג עד ס"פ סד. הפלת ישע"י כד פסוקים ככו כד דגנות של שלמה ואין ביניהם הפסק בסתומה, ואחר כן סיפר שההפלת בעדם, סה ד, כמו סו ג יג, ונדרשתי להם כמו האדרש להם, וסיגנון לוא קרעת שמים ירדת בו' כקדוח אש המסים, כמליצות ירמ' ד טו, נא כה יחזקאל לח כ, מיכה א ד, נחום א ה, חבקוק ב ה, זכרי' יד ה, תליב סח, צו, ונמחק 64, 66. בתנ"ך הנ"ל פרק באמצע פסוק לוא קרעת שמים, כדרכו, ע' נת"ע יא פי' הלואי קרעה שמים כמו שקרחה אש המסים

עת הודעה שמך לצריך ותעש גדולות ונצודות אשר לא שמעו ולא האויט ,
הליא יעשה כן למחכי לו, ובשכר אמונת הקיזוי וישיעטו כנ"ל. ל מי יח, לו ו,
התלים כב ה, כה ג, לא ב, לב יוד, לג יח כא, 57 ב' פסוקים
לפני סתומה.

ידמ' 2 נבואה אחת, אחר הקדמה, 3 אמצע בנבואה. 3 מחובר אל
פ' כ, ע' ביאור, כאן אין פרשה פי"ב, אחר ה' פ' סתומה, וסדר אחד רפ
ויאמר ה' אלי וכל הפרשה אדות זנות אפרים, ובגידת יהודה, זכנ ע"פ
סנהדרין קא, ואנרת בראשית פמ"א, כנ"י האנשים עבדו לבעלים והנשים
לאשרות, ויונו שש (מל"א יח יט מ, הושע ד, — יד ה ד, ו יוד) ולא שבה
אלי כי בנ"ב באפרים עשו צדקה וחסד, והלכו ביושר עם אנשים והיתה טובה
מיהודה, שהיא ביגדה ותועבה עשתה, והנביא אומר, וארא, אבל אנכי ראיתי
(וא"צ להגיה כרש"ל בכרמי שומרון 107) כי על אודות אשר נאפה ישראל
למדה יהודה מסנה, בהושע ז, גם יהודה שת קציר לך כו' כרפאי לישראל
זנגלה עון אפרים. 4 שני פסוקים לפני פתוחה, וזה נמשך לפסוק ג' שלפניה
(והיא השוכה על הקודם כמיכה) בפתוחה מקול פרש כל איש. 5 נבואה
א'. 6 שני פ' אחר סתומה וענין אחר. 8 אמצע הנבואה והדבור. 9 ענין
ודבור אחד (מי יתן, מי יתנני) פסוק אחד סתומה, ושני פ' לפני סתומה.
בתנ"ך הנ"ל תחלת הפרשה ולפני פסוק הקודם, ואין מאסף, מ' כא. 10
ב"פ אחר פ' הנה ימים באים. 12 אמצע הדבור, ע' יא מ, כ, כנ, 13
אמצע הנבואה. 15, 16, אין להפריד באמצע הנבואה וזה תשובת ה' על
דבריו. 17 הסמיכות בישעי' מה ו', מלאצי ג' מו, איוב יט כ', תלים
מח, ס"ט כא, קב יט, קל"ט מו, ונמשך על פ' יח שלפני הפרשה,
זשלמתי סשנה עונם וסיום הקללה בפ' יג וסורי בארץ יתבו. 19, 20
שייך להקודם ופסוק אחר פרשה. 22, 23, 24 נמשך התקוה מודובבל,
ומביאר בזכרי' ד י', ח יב, יחוקאל לו כה, מה מו, מו מו, מח כא. 28 ענין
ודבור א' עם סוף פ' שלפניה אודות הכלים שילבו בב"ה. 20 פסוק
אחר סתומה כה. 31 פסוק לפני סתומה ושני פ' אחד פתוחה ואמצע
הדבור. בתנ"ך ברלין הקפיטל בפסוק בעת היא שלאחריו, וכן הסגנון. 33
פסוק ראשון והוא עורנו עציר בחצר המטרה, ועוד שנמשך לפרשה שלפניה.
38 ב"פ לפני סתומה ונמשך יחד. 39 פסוק אחר פרשה, וב' פסוקים לפני
פרשה, והענין אחד. וכן 41 42 43 וזה פסוק לפני סתומה. 45
כריך התאונן על אשר בקשו השרים לקחת את נפשו כעבד שכתב המגילה
מפי ירמיי' כנ"ל לו יג כו, מני א. 47 ספור אחד. 51, ענין אחד ואין
לפרקם בקפיטולי.

יחוקאל 2 8 4 5 7 ענין אחד וכן הסגנון וארה בן אדם. 11
פסוק לפני פתוחה ואמצע הדבור. 9 11 12 מחובר יחד. 14 פסוק
לפני פתוחה, והענין אחד. הכאים אליו, העלו גלוליהם ומכשול עונם,
והם השר אנשים הפרו כסותם כו' וכן כ' לג לד לה, כב כ כא, כו ל',
פרשה אחת, ונמחק. 15 סיום דנבואה. 19 נבואה אחת. 20 פסוק

לפני פרשה . 22 21 , ובן 27 28 ג' פרשיות על צור . 30 , 34
 36 הן עם שלפניהם סחזה אחת . 37 נמשך להקודם ומשל ממתי יחזקאל
 בפ יא . ע' פרקי ר"א פל"ג , סנהדרין צב , תנא דב"א פ"ה . כוורי מ"ב ל'
 מ"ג י"א . 39 המסך המשא על גני , מן פ' מ' כעשרים וחמש לנלותנו עד
 סוף הספר 260 פסוקים ענין אחר , ונמשך זל"ז . ויומחקו 41—48 , אך
 למען כל ילאה הקורא , יש לחלק על ג' פרשיות . ויש פתוחה במ' מ"ז
 י"ג כה אמר ה' .

הושע . 2 מחוברים ואנכי לא אהי' לכם גם אם ירכו , והי' מספר בני'
 כחול הים , ונספחו בני' על בני יהודה יחדיו , בירמי' לו יוד , נא יוד ,
 נחום ג' יג יו , דהי"ב ל כה , לא ב' ה . 4 , 5 ע' רש"י פ' אלכה ואשובה .
 בו' שיתודו , ונסמך פ' 6 א , גם סהומה אין כאן , ואמצע נבואה שייך לפ'
 הנאה , גם 8 בפירש"י שם וכן 7 מבאר , גם יהודה שת קציר לך ,
 שהוא מוסרי לא בפועל , כרפאי לישראל , ונגלה עיון אפרים ע' ד יא מו ,
 ה' יוד , ירמי' ג' ו—יא . 8 נמשך להקדים ואין כאן פרשה פו"ם , וכן 9
 וישבח ישראל את עושהו ויבן היכלות , אל תשמח ישראל אל גיל כעמים ,
 וטעמו גל אננים צבורות ומבצרים , ויבן כישע'י כ"ב כ ד יא , יו ז' יוד ,
 ומקביל אל ט יא , אפרים כעוף יתעופף כבודם , כדבר אפרים רתה , ע' ויקר'
 פי"ב . 10 11 והשבתים , אבל לא שבו , אך סבכנוני בכחש בו' . 13
 הבעים אפרים המרורים כו' כדבר אפרים רתה כו' . 14 פסוק לפני פרשה
 ומחובר , צרור עיון אפרים כו' הוא ישסה אוצר כל כלי המדה , תאשם
 שומרון—תאמר אשמתו כנ"ל ה מו , — אי החרב , כיואל א יח , גם עדרי
 הצאן נאשמו , ולמדנו כי מן 3 עד סוף הושע פרשה אחת , קצ"ו אי ר'
 פסוקים , ונמחק עשרה קאפיטלן . 14 פסוק לפני פתוחה .

יואל 2 נמשך למעלה , וסגנון כזה , הושע ה ח , ירמי' ד ה , ו
 א , נ"א כו . 3 המפרשים נתקשו על מה נמשך והי' אחרי כן , והיא
 תחלת פרשה , ומה הי' לא נדע , ולפי דעתי מחובר לפסוק שלפניו ,
 ואכלתם אכול ושביע , והללתם את שם בתורה , ושמחה של מצוה בענין ויאכלו
 וישתו ויהיו את האלהים , קחו לי מנגן כו' ותהי עליו רוח אלהים , אין
 השכינה שורה אלא מתוך שמחה והי' אחרי כן (בסדר הזה) אשפוך רוחי על
 כל כשר ונבאו בניכם כו' וגם על העבדים והשפחות בימים ההם . 4 כי
 הנה בימים ההם כו' . כל ספר יואל פרשה אחת מן עני פסוקים , ולמען ידע
 הקורא איך נואלו המחלקים לקאפיטל , אפשר : כמאה שלש עשרה היה
 פרופיסור בפריו שמעפין לאנגטהאן שמו , וימנהו להיות ערצכישוף בקאמברודו ,
 והקרדינאל משפניא , הוגא דו' כנ"ט קארא ויחלקו התנ"ך לאמיני על קאפיטלן
 ונעתק גם לשאר לשונות הכ"ו והדפוס , ונפל בו מעיות , ונסצא גם שינוים
 כהפסק פסוקים ששינו בתנ"ך האשכנזי לעומת העברי והיוני , וכן התנ"ך לותר
 (לומהער) בפרשיות גדולות מאשר בקאפיטלן התנ"ך העברי של האהן אי של
 בעער , אינם שוים בכל מקום , לזה של לאנגטהאן , תנ"ך לאמיני , וכן בכתי'
 הגריכי אשר בוואתיקאן נחלק יואל על 3 קאפיטלן , הלטיני ים אסיאמיניס ,

וואולגאטי, נחלק יואל על 5, תנ"ך י"ט קארא 1688, ותנ"ך מאזאטיער, 1750 מחוקים בקאפיטל של לאמיון הישנה, 14 פסיקים ראבערס סמעפאנוס 1455 מן 20 21 32 פסיקים, וכן עשו האנגלים ולותיד. היירעלבדעג 1568, עד סאה 18 חלקי 20, 26 27 וקאפיטל עשר פסיקים. 3, 6, פראבען ביכל 1883 1892 חלקי 13, 63, 14. בבית החכמה בהאלל, בחנו והדפיסו 1720. יאהן היינריך מיכאעלס העיר על שינוי החלוקה בתנ"ך בעער: 7, 17, 18, 22, 24. בומבערג ערשטע ראכביניערשע פעליקס בראנעווים 1514, פאלוגלאמע 1571, בומבערג ראכביניערשע ביבעל 1618 אטהמס לעאוודען, אמ"ד 1667, דאזיד קלאריום פראנקפורט 1676, פענירוקס בראנעדינא 1678, אפוטיום קיטל 1709, יאבלאנסקי ברלין 1699 שוים בסו לאטיינער, אבל בהנ"ך פאלוגלאמע, דעס פאמאבלוס 1587, פרנקפורט והמבורג 1595, ראב. סמעפאנוס פאריו $1/24$ 1546 בומבערג ווענעריק 1521/4 בוקסדארף באועל 1620, בומבערג ווענעריק 1518, ראבערס סמעפאן פאריו 1543/4, 94 אנטווערפען פאלוגלאמי אליאש היסטער הסבורג 1587, וואלמאנס פאלוגלאמע לונרון 1557, אריאס מאנאטאנוס לייפציג 1637, פענעריקס בראנאדינא 1614 בשינוי חלוקה הפסיקים ותנ"ך ראכביניערשע אמ"ד 1724/7, 1517 ע' איינלייטונג שמראקס 6, 11, 13, 9, 20, נגר 4, 9, 11, 14, 15, 16, 21, 23. בכלל נחלקו איך לחלק יואל לאטיני נ"פ 20 21 32 עברי 1524 ד"ק, 20, 27—5—21, דעיטש 20, 26, 27, פפר"ם 20, 27, 13, 3, מנמוכא ה"ק 20, 27, 5, 8, 13 וער"ו בשאר מקומות. — עמוס כולה נבואה אחת מן קבו פ', הזכיר עונם 2, התנצל 3, ביאר דבריו 4, העיר והפחיר 5, ויעץ להם כל יקשו ערפם. פן יפלו ואין מקימה, בלתי ה' לבדו, ויספר החורבן אשר חוה, ויש בו סגולה ההכפלה, שמעו ו"פ, כה אמר ה' ח"פ, נאום ה' ה"פ, חמשה דבורים חמש מראות, והמלמד יניח לתלמידיו כחצי הספר, ויש למחוק הקאפיטלן.

יונה סח פסיקים, כולה פרשה אחת, אם נחלק אצל נ', נמחק 2, 4. מיכה קה פסיקים, כולה פרשה אחת, תוכחה על המלחמה הנוכרת מל"ב יד, דהי"ב כה, וירושלמי יבמות פט"ו ובר"ר פ' טה עג ומנהרדין, ומחובר 2, 3, ומעטנו לוא איש הילך רוח (אילו הלכתי אל אשר יפוח הרוח, רוח העם או העת, כירמי' ה יג יד) אטיף לך ליין ולשכר (או הייתי כמיף לאומי נכבד ונעלה) אסוף אאסוף יעקב כולך כו' (הי' הכל נאספים לישמוע נאומי ומדברי הנאווה, עומדים צפופים ודחוקים בצאן בתוך הדברו, וגם הפירץ דת ועובר חק עולם, השונא תובחת גם הוא הי' בא בראש, ויצאו משער העיר, וגם מלכם הי' בא בראשם), עלה הפורץ לפנייהם פרצו ויעברו שער (מיושב זקנים, כמנהג ארצות הקדם, ע' במדבר חיקת, והגר"א ריש משליו). „ואומר“ אבל, וכן להלאה, ואולם אנכי אומר סוסר מגיד פשע. ואומר שמעו נא ראשי יעקב כו' שונאי טוב כו' כו' ואולם אנכי מלאהי דות ה' ולא מלכי, ואשר יאמר ה' אלי, אותו אשמור לדבר לכם, ומקביל ד

בקרת הקאפיטלן

יח, אל ה' א ב ו, וקודא להם ג כה, ומזכיר בסוף ד, עשר ברותות על גיני ישראל, ומקונן בסוף ו, ומספר שבכל אזרחותו ישתמר הקות עמרו. נחום כולה תוכחה אחת בה כו פ'. בכתובים בארתי על ספלת סנדריונפול, כורמ' ג נא, וכן על סנחריב כושעיה ל.

צפניה תוכחה אחת, בה גנ פ', על יאשיהו, שאו עבדו לחטנים ובעלים בסתר, ואחר הדלת שמו זכרונם, והמחפשים לבער גלולים לא מצאום, ובעון הדור נוע הצדיק, הצד להם, בדה"ב לב לה, ויקוננו עליו השמים, הם הסנהדרין והנביאים ישעי' וירמ' (ישעי' הוא בנבואה) וצפני' ציוה לבער הגלולים התקוששו וקישו, ואם לא, התי' העיר מיראה ונגאלה. חנו 2 נמשך למעלה, וב' פסוקים אחר פרשה, ואם נחלק כאן, נצטרך לחלק פ' יוד לשנים, כתנ"ך הנ"ל, ועי' דש"י.

זכר' ששה קפיטלן ראשונים, 3, 4, 8, 9, 11, 12 נבואה אחת, פ"ד פסוקים, בה עשר מראות אה, ב א ג ה, ג א, ד כ, ה א ה ט, ו א, (ח כג, ט ח), המראה א יב טו יז, פתרונו בסוף ב ד ה, שכל הארץ יושבת ושיקטת, וזה' קוצף על גוים השאננים, אשר זהו את בני' וסלעיה דני ושבתו, באמצע הדיבור כלהלן ט ט, צפני' ג יד, וירמ' ל, יחיא מחובר ונמשך עד ד ח והלאה, כי המשא על ירושכל נמשך עד פ' יחיא, והוא עברי צמח הנוכר ג ח ויב טו, ענין אחד הוא כורמ' ג טו נחמ' ודניאל ט כה, וישנו בני יצחק המשוחרים בשמן הקדוש, הם מלך וכתוב ועליהם פירשתי שיר המעלות קלג, כבמכ"ר פ' קרה, ויסו"ש לרוב שמנית, גם פסוק ה' יא מחובר עם ו ח. והוכן והוניהה שם על מנייתה, הניהה את רוחו בארץ צפון, לוא שמרו חשמונאים ראשונים, נבואה זו המשוחרת, כי אז חיו והארכיו ימים, ולא חיבה עורנו ומקדשנו ע"י ריפים אשר נעשו דגל וצפדינים בחומת עירנו, ע"י ריב האחים ועכרם הדרום, שקראו את פוטפיוס לפשר בין האחים ולהיות כאלוף ביהודה, (עי' במכ"ר פ' וישלח) ולא גלו בני' מארצם ולא אכרו מאות רבואות יהודים כס"פ — כמו שפירש בידו' סיטה פ"ו ורמב"ן פ' שופטים, ישה' לו לשמעון להמליך את חסדי' בן ברכי' בן הנניה בן משי' בן ירושכל, ובסלוק יוחנן בן שמעון ה' לו להמליך את ישעי' בן חסדיה אשר חבטים דברותו, וגם אם לא ה' איש מבני יהודה אשר לבו שלם עם ה' בהחשמונאים, וכלו לעשות כמו שעשה יהודע הכהן, לגדל ילד על דרכי התורה ויראת ה'.

פתוחה (ופ' שני), מתחלת קפיטל ז, והיו משנת ארבעה לדרוש, ונמשכה עד סוף הספר, תוכן הפרשה, שאלה שיאצד ויגם בלך, האבכה בחדש החמישי נמשכת לג' פ', פתח ס' המקרא, וראה כי ז ג ה ט, ח טו — יש היא מענה אחת, והכתובים ה ט — יב, מקבילים לנבואת חנו א ג יא, ונחמ' ה א — ה, ט לו לו. והכתובים ח ז יוד, מקבילים אל א יוד — יד, ז יד. והכתובים : כג עד גילי מאד, שהיא פרשה אחת לראכ"ע, היא הוספה ברכה וישע, כנבואת מיכה ד יא — ה, וישעי' ב ג, יד ב, (יש ב, כו יב, לד א ב, לט א) מט יב, כג, מא ה ו, סב ח, יא יב סי

יט—כא. יחזקאל יא יז, לו כד, הכתוב ח כג, בימים ההמה, אשר יחזיקו, והחזיקו חסר פעם, סה יהי' או, ולמה יחזיקו, עשרה במספר, ומי הם? (דדוש נפלא, ביארתי ע"פ שבת לב, והו', יאיכס"ל). אבל פשט האמתי שמחזכר לנבואה שאחריה, בימים ההמה אשר יחזיקו בו' (תהי') משא דבר ה' (באלה עשרה ארצות). א, בארץ חדרך, אילי היא ארץ חצר מות בן יקמן הנקראת Хадармутъ והיא במזרח ערב ודרום לאר"י, בין ים סוף ובין ים פרס. ב ורמשק צפונה לאר"י דרך העוברים לכבל פרס והודו, רחוקה מירושלים, כמו מוילנא עד נאויאנארד. ג, חסת. ד ציר. ה, וצרון. ו אשקלון. ז עזה. ח, עקרון. ט, נאון פלשתים היא נת מושב המלך (ש"ב ה א' דהיי"ב א' י"ח). יוד, ועקרון כיבוסי, וחתייה מצבה, היא ארם ציבא, הסכונה יון, ארץ אנטיוכוס, ונס היום קורין לעיד אלעפא (שקרובה לביירות) בשם צובה ע' הנ' וישב ופרקי ר"א פל"ח, כי סנחריב בהיותו שר צבא שלמנאסר, והגלה פלאסר הושיב באר"י תשע עמים מלבד הפלשתים, ואת אלהיהם היו עובדים, כמלכים ב, י"ז מ"א, ובר"ר וחילין ז, והיו שוטנים לבנ", ואולי עליהם אמר הנביא שיקראי כולם בשם ה'. וכן מחזכר: כי עתה ראיתי בעיני גולי סאר, וענין אחד הוא כישע' יד, לה סר, סט, נר, ירמ' לא, צפני' ג, זכר' ח יב, כי זרע השלום הגפן התן בו' טלם, איסר כאן ט מזו יז, יוד א ב. ואני מאמין שכל הספר מאת זכר' (כזו את ב"ז, ושדה לב " יש"ר ומנה"ז החיכסים חצי הספר סבעליו.

ומלבד כי קפיטל 10 באמצע הענין, הגדו ב פסוקים לפני פרשה, זב פ' אחר פרשה, לאשר המשילם כצאן, כנה מלכי ישראל בשם רועים, כי התעים בכזב לעבוד העגלים האשרות והבעלים, כמלכים א יב כז, יסנהדרין קא, ירמ' ב ג, יוד, כג כה לג ג, יחזקאל לד לו, כפל דבריו להרבות חזון על הרועים, כס' יא ד ה ח ט מזו יז, עד הכתוב חרב עורי על רועי, ולאשר גם ז או יוד מלכי יהודה עברו אלילים (אנב"ר פמ"ח ומ' הרשא, ורש"י גיטין פח נתקשה שם) וכן בעלות הגולה חמאי ופשעו השרים והסננים, לכן הבטיח הנביא, כי ה' יגן על ירושלים, ומלכותם תקום, והי' הנכשל בהם כדוד הבית דוד כמלאך ה', כיום הווא יהי' מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלים (ולא לשימרון והרצה) ונחמק 11, 12, 13, גם 12 ג"פ אחר פרשה, והכתובים יג ב ג אכרות שמה העצבים והנביאים, סיים ב"פ יד ט מזו, ונחמק 14, והכתובים יד ב יב מזו, הם סיים דבריו ח כג, ט ח, יב ב. והכתוב יד יד כמו יב ב, נדרש יפה כשוח"ט קיט בסופו. וכיאר יג ח ט, פי שנים יכרתו והשלישית יותר בה, ורבאתי את השלישית בו' (רז"ל פירשי ע' בעלי שלישה שכבית לחם) זנ"ל שנחלקו בני' ויהורה, כירמ' כט ד — כג, על שלשה מפלגות. שלישית, יראו את ה' והאמינו בו ובנביאו, שלישית ב חפשים כדעות ואין אסון כס' שלישי ג' עברו לבעלים ועצבים. הראשונה גדולי התורה החרש והמסגר גלו לכבל, וגם שבו ועלו ובנו בית אלהים. השני' עובדי האלילים נשמדו חמו ונכרתו. השלישית נמכרו לכרהקים לעבדים ולשפחות, ולמחצב ההרים

הם האובדים והנדרים, ורובם נתבוללו בין העמים והחליפו דת קדש ושםם יחד. ואולי יש לפרש כישעי' גם כד, וזכרי' יד ח יג — ביום ההוא יהי ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ.

מלאכי. קפיטל 3 פסוק אחר פתוחה, וכל הספר פרשה אחת. א' ו' ח' י' ד חובר עם פ' ב, הפסוקים ב יא — יג מחובר עם ג' ו, ילדו"ל מלאכי הוא עזרא הסופר, ו' ח י' ד אשר הוכיחם (עזרא מ' יוד) ויאלצם להוציא הנשים הנכריות, ולהבריל בני הערובות אשר שמו מנו ככנים, וכן נחמי' יג כו. בחגי ב יד פי' ראב"ע שאלה דכהנים היתה הורה, משל לרבין מדין טומאה וטהרה ולהשכיל כי צריק מעצמו ורשע מחבירו (ירוש' יומא לח ובבב"ל פי"ז) להראות הכהנים והעם, אשר נשאו בניה עם הארץ ויאמרו כי יניירו וייהדו אורן שתלמודנה לאהבה את ה', כי הנשים דעהן קלות ונכנעות ונמשכות לבעליהן, ואמר, הלא בה עשה שלמה. (עי' שיהש"ד וברמב"ם פרק י"ד מאיס"ב) (וכן יעצו שלוחי הנוצרים להתכולל בעמים) ובזאת חמא שלמה וכתוב עליו נשיו דמו את לבכו (מל"א יד) הנכריות לא הטהרנה אבל האנשים יטו אחריהן, והכנים לא יעברו את ה' בתמים, וכן היו רחבעם וזולתו, וע"ז כתוב בן העם הזה והגוי, שהתערב בגויי הארץ, וכן מעשה ידיהם הם הכנים, ואשר יקריבו הקרבנות, וכן קרובי המשפחה וקרוביהם כולם יטמאו וע"י זה שהרשה להן שלמה לכנות בבות בירושלים, עברו גם בני' ויהודה לעצבים בעלים ואשרות כמפורש מל"ב כא, ירמ' ל"ב, שנחרב הבית, והארץ אבדה בעוון שלמה ונכדו מנשה, כי חולשת לב שלמה, ופחד ירבעם הביא אלילים בישראל, ואחאב הרע לעשות יען התמכר לאיזבל, פי' רשד"ל כמו בסוריה מכירה היא אירושין, יען ארש ואהב את איזבל (בת אתבעל מלך צידונים) אשר הסתה אותו ועבד-הבעל ושפך דם, (מל"ב כ"א כד) גם כי האמין בה' ובנביאים (מל"א יח יח, כ יב יג יד טו, כא א, כב יט, וכן יהורם בנו (מל"ב א י"ג, ג יוד) ומחובר יד ד, בן יכבד אב כו' הכהנים בוני' שמי וגו' זעתה חלו נא וגו', זעתה עליכם, ונמחק 2, וכן 3 פסוק אחר פרשה, ונמשך על ח ט, הסרים מן היתה ונושאים בה פנים זאומרים שאין אשם בזה שהתערבו ובאו בעם הארץ הלצ אב אחר לכולנו, אל אחד בראנו כו' וע"י זה בגדה יהודה כו' ובעל בת אל נכר. וזאת שנית העשו, בסות-דמעה את מזבח ה' כו' כאין עוד פנות אל המנחה, בת ישראל היולדה זבה ומצודעת, תכיא קן ומנחה, וכן נמרים דנו הפורצות גדר צניעות, משקין סופות ומביאין כנחה מזכרת עיון זהמים בודקים. שם ה' עד בינו ובין אשת דדיתו היהודיה, אבל אם בעל בת אל נכר, ובגד באשת נעוריו אין ה' עד, ואין המים בודקין, ואין אהבה מהורה ונאמנת ביניהם נסנילה (יב) איהו בקרי ואיתתיה כבוצינא, ואין זבח ומנחה למזבח! עד"ז ביאר תה"א בעמסו ח יג, ישומטו לבקש את דבר ה' (קדושין בשבועה) ולא ימצאו, ביום ההוא תהעלפנה הכהולות היפות והבחורים בצמא (לרוות דודים) רגשבעים באשמת שומרון, וכאשר יעבור עליו דוח קנאת נכר ואם נסתרה האשה, יצלחנה סביתו חנם ויעזבנה, נשים בוכות כי בעליהן בגדו בהן, והיא אשת בריתו שלא נטמאה. אכנס בן לא עשה אחד אשר שאר

דוח לו, ואם האחד זה אברהם בא אל שפחתו, הלא שרה נתנה לו, וכן רחל ליעקב, ולא להתעלם באהבים, אך ה' מבקש ודע אלקים, ואו מרם נאסרו כנות העמים (ע' ראב"ע בבעל הנפש, ומיר אבה"ע בהקדמה) לכן ונשמרהם כרוחכם, ובאשת נעורים אל יבגוד... ולא תבגודו, ואך לא ינקם ה', כי גם הכהנים הנגשים למזבח אשמים, כסיף עו"ג, המזבח ידרוש כבודו, ומה למזבח כבנות העמים. וכנגד הכתוב ב כח סיים ג ח יב היקבע אדם אלקים כו' הביאו את המעשר כו' ועל הכתוב ב יז, ואמר ג יג יד, ומלאך המצרף ומטהר שבט לוי בבית שני, ה' הארון נחמ' הפחה, ולדול הנבואה על העתיד, שיבא אליהו הנביא ג" לפני משיח צדקנו.

תלים ברפום הם ק"ג סומורים, ומטה אפרים כתב לתומו לומר בגש"ת שתי פעמים כמספר "כפר"; אבל בכת"י יש סן קס"ט, וגם קנ"א, והרבה כת"י מחברים יחד ב' סומורים, והי' רק בערך ק"ט סומורים, ולדול בירושלמי ובבבלי, ושוח"מ וילקוט הם קס"ו סומורים, בכת"י מחובר ב', יוד מג, עב, צג, צה צו צז, קד, קסו קסז קיו קיח, קל"ד. לפנים הי' מחלוקת במספר סומורים, ודול הכריעו כי א ב אחת היא, (נגד הנזכר באונגיל כי נשקו בר בסו' ב), (ולזה העירנו ר' אלי' גבריאאלאו) ע' רש"י מגילה יו, בפ' השיעית, וא"ה שמינית היא, אשרי ולמה דנשו אחת היא, ובגהנות צ"ל וא"ת עשירית היא, ולפי גרסה זו צ"ל דאשרי ולמה דנשו חדא, ולמנצח על מוה, ולמה ה' תעמוד, חדא, וא"כ ה"ל שמינית עד כאן, אבל זה נגד ברכות ט ע"ש יהו' לרצון י"ח, יתמו ק"ג. ולולא המסירה הי' מקום לעיין ע"ד המזמורים נ לנ מג עט קכו קלו פג עה עז מכ מג עה פג פה קב קה קז מד עד פ קי צב, ויש שמסדר ע"פ א"ב, חצי הא"ב כמזמור הסמוך, כמו מ יוד כב כה לו מב מג, ויש סומורים שיחסר בהם אותיות, כה לו מד, וגם אותיות יתירות, כמו כו לו קו קיא, וחול' בקה"ד פ' ולתור ולהתיר, הדין פייטנא כד עבר א"ב ויסגין חשל לה ויסגין סחסר לה [כמו כה לד לו מד קטה] אבל שלמה כד הוה עבר א"ב, הוה סחור ה אתון הה"ד ויהי שידו חמשה ואלף.

ויש להבין הלא שלמה לא עשה א"ב חוץ מאשת חיל, ובו אין יתרון, ועוד אלו הי' יתרון, אין יתרון לשלמה מכל פייטנים לדבר צחות, ולהוציא רוח שידהו בלא חסר ויתר איה. ונלע"ד הכוונה על אשת חיל ולבר א"ב יש חמשה אותיות סופיים מנצפך המשלומים א"ב בכתב, והותיד בחכמה אותיות מכנף, וביתאמר שמא אין צדיק כפול, אבאר תחלה ילקוט חבקוק על שאלתו מהי קץ הפלאית המכוסה, לבא לפוכא לא גלי, פי ה' הוא הנביא שנעלם גם סרניאל שעל פיו נלה אבל דבריו חתומים וסתומים, גלות מצרים הי' נודע ה' שנה, גלות בבל נועד ע' שנה, ואדום עלה ולא ירד, ע' בר"ד פ' ויצא, ופ' לך, כי מנצפך מורה הנאולה, אברהם פקד, יצחק עצמת ממנו, במצרים פקד פקדתי.

נאולה המקוה ע"י צמח מתחתיו יצמח, ואמר ה' לחבקוק כתוב אלף בית על ה' ותראה כי אות צ, לא נלה פי' גם לשלמה שנתן לו א,

הכמה כנגד כל ישראל (במדב"ר פי"ב) יע במהרש"א סנהדרין צ"א . בקש
הקב"ה לעשות לחוקי משיח , ונסתת מפני שלא אמר שורה , פתחה הארץ
ואמרה שורה , שנא' סכנף הארץ ומילתה שמענו , צבי לצדיק קצה של
הארץ , היא י לא שמענו (ע' ירו' פ"ק דמגילה , ובר"ד פ' פא) ובאשת
חיל יש כו פלך כפה , ט שנים מרבדים , ג וארנסן נודע , פ' פיה
פתחה בכחמה , וצדיק רק אחד , יצופיה , וזו כינתם החמה ואלף ,
ולתור ולהתיר בחכמה .

ויש מזמורים שהמליצה והסגנון יעידו על אחדות ב מזמורים ג ד , ט
י , נג נט , סג — סו מב מג , אבל מצאנו שהי נביאים נשתמשו כמליצה
אחת , ורוד חבר ושר בשתי פעמים , וכן סדרו בשני מזמורים , וע'
רה"ש ל : פסחים פ"ה מ"ז . ויש מזמורים כפולים וכלולים זכ"ו יד ונג , ס
ע נג נו פ' ח — יב' , ס ח — יד , וקל"ה כולו לקט משירים ומזמורים
אחרים , אבל השערות כאלה הבל , ונאמנים הו"ל הקרובים לזמן ומקום
המשורר והמסדר , ולהם הו"ל מסורת קדומה אדות ס' הקדש , וכן בהוראת
המלים וחוקי הלשון . ועי' פ' הרמב"ם בלאים פ"ה מ"ז ולשון הירושלמי פט"ו דשבת
שעינים קב"ג הללויה (פרשה למעלה 44) כסומה כו , לר' עקיבא שר משה
השירה וכל ישראל ענו , כי גאה גאה כו' בים" וכן ציתה מרים לנשים
המהוללות , וכן הודו לה' , כי טוב כל"ה" במזמור קלו ובהלל , וכן ענה
החלוץ ברה"ב כ כג טו מא . ורש"ל כ' שגם בשירת דבורה ענו כל העם אחר כל
פסוק , בדכו ה' " ובשירת דוד ענתה המקהלה , ארומך ה' חוקי" וע' עלי קדם
הר צד ו — מד , ופר"צ .

חלוקת י"ם סדרים בטק"ג אין להם יסוד , ולדעתי איננה מבעלי
המסורה , ומעתיקים הראשונים חלקו הלים על חמשה , כחלקי התורה , וכן
מצויין סיום המזמורים מא עב פט קו קג , אבל קו מזמורא יתמא , בלא
יחס , ונמשך לשירי דוד ודוח המעתיקים שונה איש מדעהו , או שסדרו
לפי ביטוי הארזי ה' ; במ"א מזמורים ראשונים שם הויה ב"ה , מב — פג שם
אלהים , פד — קג שאר שמות בספרי שלמה המשולשים , ושטר דרכי אביו , ע שהש"ר .
משלי יש בו שלשה ס' ; א , יוד , כה , וכו כלול דברי אנור ועלוקה
(שיר החמשה ואלף הוא אשת חיל) ע' דהיא"ו כו כו , ומבוא ב"ו .

איוב חלקתי על כה . או כו פרשיות א א , ב יא , או נ ב , ברש"י
ומנח"ש , ג ו , ח ט , יא , יב , טו , טז , יח , יט , ע' רש"י ומנחה שי
וגר הקפיטלן וכן כולם ונמחק 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 17,
24 (27), 28 (29), 30, 31, 33, 37, 39, 41 ועצם ס' איוב יחל
שמעו שלשת הא' יען , אחר כן פתח . שיר השירים בספרי , חשק שלמה"
ויינתה היסגנון , שינוי ושווי הבטנים , ומצאתי שהם נ שירים וחזיונות . ג
בקופות ה' לשלמה המלך , ג פעמים ה' אליו דבר ה' , וכן שלשה הקופות
העם בני , סיום צאתם ממצרים עד בוא הגואל המקווה , והשיר נוסד על
לקורות האבות והלאום ומלכם המשורר , לפי פירושי, הנסים והתולדות , במדר

הזמנים והדורות, ומפעולותיהם לרת וצדק, דבר זה אין בכל המפרשים שראיתי, והריכותי שאלות וקישויות המבקרים והמבארים, על הביטויים ומאמרים הנודים, ונדאים בשפלים ומאחרים בזמן. ציור המי"ם (וסהרו"ע) זר כי נסה חמם על לבוש שלמה, וע"פ פירושי נהפך הרופי ליופי מליצות השפלות הן נשנבות ונעלות, ואיננו שיר אהבים, ודבריו ענבים, חלילה לשלמה שהל לו ארף נשים לנוול רעי' מרועי דודה, או לשבחה כדברים שבסתר שדים ושרר ותמוקי יריכה... נאומים שגם פראים פרועים לא ידברו בן באירופא, אבל זה חזיון הכלה בחלום או מחלה בחלך נפשה, חשבה לה על כל אבריה ומצאה נפשה שכולה יפה ומום אין בה, ובמח לבח שיאהבנה דודה. הרהורי לבח עלו על משכבה, בחלומה חלי אהבה בבית היין (ע' כתובות סה. ברכות נא וירו' פ"ה נדרים) ופעם השני, והשלישית כלילות על משכבה, ולפני כל מחוה ושיחה הקרים המשודר להודיע אך יצא הנה כזאת מפיהו או ספיה, הצעה מן א א עד ב ד, הביאני אל בית היין כו' כי חולת אהבה אני! מחוה ב על משכבי כלילות; מחוה ג אני ישנה ולבי עד, וכמו שמצב שלמה שונה, ונבואותיו, וכן עלילות ותולדות אברהם ובני, כן השיחות משונה בכל תקופה ויש שישתנו זל"ו. פתח הספר ותמצא הדוד משבח את רעייתו, א מ—יב, (ב ב יוד יג) ד א—ח, ו ד—יוד, ז א—יא ה ה; ישקני אשקך א ב, ה א; שחולת אהבה אני, ב ה ה ה; דודי לי ואני לו ב מ, ו ג, ז יא; הביאני המלך א ד ב ד, א יג יד מקביל אל ב ו יג, ז יג ה ו; שמאלו תחת לראשי ב ו, ה ג, הוא בקשה את דודה א ז, ג ב. מצאנו השומרים ג ז ה ז, השבעתי ב ז ג ה (ה ח) ה ד. תואר חבצלת, חבזיה בצל, הפקיע בסרם נפתחה ב א. נן נעול גל נעול ד יב, ה א ז יג. הנך יפה א מו יו ד א. מי זאת הנשקפה א ה ו (ג ו) ו יוד ה ה. קול דודי דופק ב ח (ג ז ד ו) ה ב נ. קומני לך רעייתו ב יוד ד א. דומה דודי לצבי, ודמה לך לצבי ב מו יו, ה יד. עד שיפוח היום ב יו ד ו ה יד, ועוד השקפות כאלה, כנאומים הנאותים לקורות הלאים ואהבתם את ה', ונמחקו הקאפיטלן אשר התעו רבים לדרוש כל קאפיטל על ענין שונה. ע' עומה אור פי' קאפיטל א על הרי"ג מצות, ב מעלות התורה, ג קדושת העבודה, ד' יסוד המצוות ובקשת הגאולה, ה גלות והשובה, ו שכל העמים יעבדו את ה' ויבקשוהו, ז קרבת הגאולה ונועם העבודה, ח ניחל הגאולה מצד חלול השם. בעל מחוה השיר חלק על מו חלקים, ועד"ז ר"מ אלמושנינו וזולתם, כ"א במחלקה אחרת, וכל פסוק ופרשה על ענין ומשא מיוחד, ורבים יתעו בשוא הקאפיטל אשר יצר הקרדינאל השפאני, על כן תפוג הורה והאמת נעדרת.

ס' קהלת יש בה פתיחה וחתימה, ומכיוח לברר בשלש דרכים. א) נסיון במעשה, ב) עיון וחקירה עם המהנגדים, ג) החליט וצוה. בכל הספר נח או כמ מאמרים, י"ד שאלות וי"ד מענה, ויש לחלקו על יב פרשיות אלה: סיוב א) הבל ורעיון רוח ד יו. ב) ושבוני אני ואראה, שמור, עד מ יוד אזהרות ופקודות. ג) מ יא עד יוד ג, וכן ה כ התבוננות. ד) יוד

ב עד ס"פ יא עצות ישרות, יב א—ז מוסר השכל, יב ח עד סוף החתימה.
 כאן אשאל חכמים אם לחלק על פרשיות קמנות לפי ענין נושא
 המאמר, אם כפי רוח החיפוש והמוסר, ואם לפי הסינון והביטויים, כמו
 ראיתי דברתי ופניתי ונתתי את לבי, ובהוספת מלה "אני" ידעתי, טוב, אם,
 אל, דאה, גם, עד. ודרך ציווי שלח, תן, שמח, וזכור... וחלילה להביט
 על קאפיטלן או חלוקת המחברים ירי משה וקהלת יעקב. ודע שגם למכמ"ן
 ביאר קהלת מבלי הבט על קאפיטלן, (פ' ה יש להקדים לפני פסוק א).
 רות כלה מגילה אחת ואין בה פרשיות קאפיטל 1 כב לפ' שאחריה.
 איבה הפרשיות הן שבעיות, א"כ מיוחד לכל אחד.

א סתר חלקיה הקרטונים ובעלי המסרה לחמשה ספרים, ונחלקו רו"ל מהיכן
 קוראין את המגילה, ונמחק 4, 5, 7, 8, 9, 10, ואין שם גם פרשה.
 בשושנים פי' ונכתב בספר שתחלתו, וישם המלך כס', "כי מרדכי היהודי"
 ואמלא דבריו, הראשונים לא קראו ספריהם בשם ונקרא, שםם על התחלת
 הספר מדרש הדשא, הרנינו, לעולם כו' כמו שקרא רש"י ז"ל את ספר שמואל
 רבתי וכן מכילתא דרשב"י ששלשה ספריו בארבעה דפוסים הראשונים
 יתחילו, והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע" נקרא זוהר, וראב"ה העיר שברפוס
 ראשון אין הקדמה, וצע"ג בבשמים ראש.

דניאל פסוקיו שנו, ויש לחלקו על שלשה (יא) פרשיות, פ' א הקדמה,
 ב ספור א, ג ספור ב, ד ספור ג, יחל ג פסוקים לפני קאפיטל 4 ונמחק
 4, ה ספור ד כהילקוט ובר"ר פ' פ"ה, וכתוב אחרון הוא מחזה וספור
 השביעי, ו ספור ה הנשלם בס"פ ג, עד כאן חלק ראשון מן הספר, ו
 (בתנ"ך הנ"ל מאחד פ' א) הוא ספור ו, על בלשאצר הנהרג. עד כאן דבר
 בלשון נסתר, ומן פסוק ב סדר בעדו ויספר ג מנלות מחזיונות הסדרות,
 לימי מלכי בבל ופרס (ג גלויות, כחלום לילה א', בן שלשתם רמוז בפסוק
 אחד, פ' שמיני עי' ויק"ר), וחזיון חלום השני על אדום, וע' מהרי"א כי
 מן ה, ספור מחזה ד שלא הבין חא בנ. מ' פ' שלישיה, תפלת דניאל,
 ולא השלים החשבון, וסמך על הנכון, ע ט א, יוד א, יא לא, יב לא,
 אודות שקוץ משומם. יו"ד ספור בודד, יא ספור בודד ונמחק 12, גם 4,
 11, 12 שהיא אמצע המאמר.

עזרא 2, 3, 4, אין בס צורך. ד ו ובמלכות אחשורוש, לר"ק הוא
 שלא במקומו, שהי' בימי קסערקסית, אבי ארתחשסתא ונאה לחלק בתחלת
 ה', וזה תלוי במחלוקת רב ושמואל בנמרא, ודעה פרקי ר"א, מי הי' בעל
 אסתר, ולהמבקרים עברו בב שנה ששנה אחת לרדיוש, ומשנת שתים לרדיוש,
 עד שנה השביעית לארתחשסתא בנו, עברו ג"ד שנה (המאמין לרו"ל
 לא יחוש ע"ד...).

עזרא 6 נמחק, מקומו בפסוק ג, בשנת חרא לכורש, ו נחלק יפה,
 ונפלג זמן רב, וזתחלה מגילה שלישיה, ומכאן והלאה נכתב ארתחשסתא
 בסמך, ואיננו הנזכר בס' ד ז, ועצם הספור יחל בפסוק ז. 8 אין צורך
 לחלק, 9, 10 נמחק שהוא ענין אחד, ע' מבוא, ונחמ"ל ח ט, יב, יג

צ"ד כה, דה"ב כ א יא, יוד א, כא יו, בד כה, בו ז, כו ה. עזרא
 ספיר רשעת הש"ס יונים שבקש לרשת הארץ והממשיה ולהפוך דוד החדש,
 בני התעורבות, להיות כמותם. ולא אנו להתיהר, לעבוד אלקי ישראל באמת
 ובתמים, וכאשר לא השתתפו עמם בני לבנות יחד בית אלקים ונרשו את
 בניהיהם ויבדילו בני הנכר, חרה אף השומרונים, והעמונים, וכתבו שטנה
 על היהודים, ובקשו לפול עליהם בח"ב, בוו וילענו להם והתגרו בהם, והפחידו
 אותם. בין עזרא לנחמיה עברו בספר שנים, עד שהמלך השיב להם (נחמיה
 ה יד, יג ו). נחמיה ה' פחה יב שנה, וימי כתב ס' נחמיה' ע' ב"ב יד
 סנדרין ק. ורש"י רה"ש ג' — ביצה פו: וכתובות כד: קוראו בשם עזרא,
 כקבלת חז"ל. אך הנוצרים שחלקו שמואל מלכים ודברי הימים לשנים שנים,
 חלקו גם ס' עזרא ונחמיה, אבל בהרבה נח"י, מחוברים, וכן במסורת
 הפסוקים, נמסר ביחד הרפ"ח, וכן העיר הבחור במסורת המסורה, שלפניהם
 היו מחוברים, וראי' שעזרא כתב ספרו כי סוף רבה"י, ובשנת אחת לכודש
 בו' כה אמר כודש בו' דיא עמו ויעל". וכן תחלה עזרא בתנ"ך המצוין
 הלאה 70 מסודר עזרא אחר דה"י, אך המדפיס בוכבוד הפריד ס נחמיה, כי
 גם' הנוצרים יש גם עזרא ג ועזרא ד המוויפים ומלאים היותו זכובים
 שעליהם או"ל כירושלמי סנהדרין פ"א וקה"ר ויותר מהמה וכו' כל הסכנים לביתו
 בשם כתבי קודש יותר סכ"ד ספרים מהומה הוא סכנים לביתו, כי בניו יעזר
 לנשות אחר מין היהודים המשיחיים, שהם בין היהודים, ויריבו ותפי' אחותה
 ותרב מהומה. קפיטל 7, 9, 10 אכצע הספור.

נחמיה השלים ס' היחש הכתוב בעזרא יב, ומאלישיב עד הכהן יודע,
 וזכר יהיה סרכרי הימים יב כנ, ויש למחוק 2, 3, 4, 5, 6, 7 ואם נקים
 ז', נמדים ו פסוקים ד לנ ולאחר 7 ד פסוקים ויתן. 8 ויקדם פסוק או ד,
 בסימן ז ה ז נמשך ספר היחש עד יב כו, כמו בעזרא ב, ס' ח נאה
 שהוא ספור ב, וישן (דברי המכוא אינו מוכרח וסמנו עד סוף הספר מחובר.
 ט ספור ב, יוד ספור ג, יא ספור ד, יב ספור ה, פסוק כג מן דברי
 הימים נמשך לפסוק כו, ע' ז ז יג יז, טוב. קאפיטל 11 ב' פסוקים
 לפני סתובה.

דברי הימים דרך הנהגה לסיים, ימשפחות" ב נה, ד ח נא, לרס"ג
 קיצר בתולדות הרשעים, ולרנ"א סוויילנא קיצר בכל. ויש לחבר ולמחק
 2. 3. 4. ס' ה פרשה, ונמחק 6. 7. 8. 9. ס' יוד עיקר דברי הימים
 והחלת מלכות דוד, ונמחק 10, 11 גם 9 ב' פסוקים לפני פתוחה, ובאמצע
 שמחבר במצורו, וכן 12 ע' הג"ך המצוין. יג תחלה הענין והפרשה. 11
 ב פסוקים לפני סתובה. וכן אחר סתובה 14 ע' הג"ך המצוין, ונמחק
 14. 15. 16. 17. יח פרשה ונמחק 19. 20. (21). 22. לבעל מנח"ש
 הפרשה בפסוק ב' ונמשך להקדם שם כנ, כנ נאה, ונמחק 24. (25),
 27, 26, (28) 29 22 פסוק לפני סתובה. דברי הימים כ אין לחלקו
 בגיל, ונמחק 8, 4. ה פרשה, נמחק 6 שהוא אמצע ענין ודבור, עש"ו
 יד, ז א והבן. קפיטל 3 ב' פסוקים אחר סתובה, 5 פ' לפני פתוחה

בִּקְרַת הַקְּפִיטֵלֶן

זכן 7, ח פרשה, ונמחק 9, יוד פרשה נמחק 11, 12 שמויברים למעלה,
 ינ או יד פרשה, ואחר מהם נמחק, 11 פסוק לפני ואחרי סתומה. 12
 פסוק לפני סתומה, וכן 15, 16 מויברים למעלה, יו פרשה ונמחק 18
 19 שהוא אמצע הספור, 20 כו' נמחק, כא או כג פרשה. ואני מסיפק אם
 חלק סלכות עתליה כב יוד, כג א, ואם למחוק. 21 אמצע ענין נ' פסוקים
 י סתומה, 22 פסוק לפני פתוחה, ויש מקדימין פסוק אחד, 22, 23,
 כה הוא פרשה, 24 גם 26 פסוק לפני פתוחה, ונמחק 26,
 28. כט פרשה, ונמחק 30, 31, 32. לנ או לד, פרשה, והאחד
 כהם נמחק וכן 35, 36 שתחלתו מחובר למפרו הקודם, המרדק ימצא
 עוד כמה חסרונות בחלוקת הקפיטלן.

אה הקפיטלן שינו והטיבו בזמן מאוחר, ואין איש יודע המעם שחילקו
 כן, והנני טציג חמישים שינוים, בחלוקת הנ"ך. ישן עם לשיין הנוכח במ'
 המסע צד 28 וראיתו ה"י הרב כו' יעקב בכרך בביאליוסמאק גדלו מרובע,
 + סדר עלתו משמאל לימין ויש עמודים שנרפס בדוחק ואותיות קטנות,
 ויש עמודים שבהם שיטות פנויות שנרפס עם העתקה דף על דף, מיטל
 בלאט ה' חסר, ובראשו נרפס כן:

Ordo Librorum Veleris Testament Quem Secundum Biblio Germanica in Hac Edition Secundo.

ידה רצא תק פסוק	פסוק ספ. אפ.	שמו' ד' באמצ'	ת/כ/ב/א	ספ. exp.	תק/ספ. פסוק	אפ. ספ. ספ.	בראשית
32	33	יח שמו"ב	33	יג	54	55	לא ידבר שלח
20	34	ד מל"א	35	מו	33	32	לכ יקח קרת—וילנו
32	18	ה וישלח חירם	28	יז	29	25	ו ידבר דבר, וקח
20	21	יא ועתלו' בשי'ו	31	יב	28	32	דברים
22	21	יב בשנת שבע	19	יג	37	36	את כל הדבר
4147	26	יא דבהי"א	29	כב	30	31	לא תראה
66	81	יב בני לוי גרשון	25	כג	27	19	לא יקח—לא יבא
23	22	יג דהי"ב	69	כד	23	30	והי"אש"פ ואין קנה
14	15	יד וישכב אבי'	28	כט	16	15	ויקרא כו'

עזה באי חשבון, בכ"ד ס"ק יש
 חלים כשש מאות ושלישים אלף, ונחלקו
 על פסוקים בשלשה ועשרים אלף ועוד
 מאתים ושש או סאה וששים ותשע
 אם נוציא מזה פסוקי חלים 2527,
 גם איבה אסתר ודניאל, 678 שהפרשיות
 סבעיות וכן איוב אע אלף ושבעים,
 כס"ב 4275, נשאר פסוקי הנ"ך אם
 נחלקם 18,928 על מאתים קאפיטלן
 יהי' לכל קאפיטל 38 פסוקים בקירוב

אפ. ספ.	פסוק	תק/ספ.	איוב
35	30	ל	ויען כן הסערה
28	32	ס	לא אכזר
25	26	סא	קחלה
11	12	ו	כי מי יודע
30	29	ז	שיר השירים
17	16	ח	דודי
12	14	ז	מה יפן
13	14	ז	ישעיה
22	23	ח	

בקרת קאפיטלן

		קאפיטל	ה' פס'	
פסקין ה"א אא"ד יהו בני 18 אכל		21	22	כי לא
הם מבעיים) ולמה עשה מחלק הקאפיטלן		ננד הפשט	"	סנים באצעע פכ'
עז 929 זכרם קאפיטלן קמנים פחות		12	11	לוא קרעת
מחשבה ועשרה פסקים, והלא אם		21	22	ידמיה
נחלק (לנד חסשה הספרים הנ"ל)		26	25	פי יתן
יעלו יותר מן כה עד בו פסקים לפי		31	30	דניאל
קאפיטל, וגם ארזים בני שבעים שמונים		28	29	שפר קדם
ותשעים, דלא הו' יכול לחלק כנ"ל,		14	15	חגו
וקצת להאריך או לקצר הקאפיטל בתנאי		24	23	ביום עשרים
שיחלק לפי סמורה פ"ם, או לפי		21	17	זכריה
הסגנון והענין, בכלל בו ארבעים או חמשים		13	17	זאשא, הכל
ומעט פחות כזה, ותסדרים שבמק"ג				
מספרים הסך 468, וכבר הערותי,				

זאינם מוחסום בדמיונות, ולא יעלו לנו, ובהם כל החסרונות שבקפיטל ואינם שיים זל"ו. ביהודים 14, וישופטים 6, משל"ו 8, ואיב 8, איכה 4, ואסתר 1, דברי הימים 25, יהלים 19, בראשית 48, יבן שמיאל וסלבים, $34/85$, שמונה 29, במדבר 32, ישע"ו 26, יחזקאל 29. הסדרים לפי מספר הפסוקים בשורה, בכל זה טובים מן הקאפיטלן, ולחלק על פי"ם, אין שווה לנו, ולחלק על פי פרשיות או אפשר מפני שהן קצרות מאד, וכמו שכתב הבחור בכסווא המקראית, ורקדמת הקדוק אליהו, רבים הם פסוק אחד ויש גם פסוק אחד שנחלק על פתוחה וסחוסות שלשה, ויש פ' סקן בלק, וכדומה, שאין בה פרשה כלל, וליא נדפס הנ"ך סתוקן לסופרים לכתוב סמנו עמוד על עמוד, היתה סיפר זכירה מספר העמודים עמוד פלוני פסוק פלוני, אבל לכד בו ידכו העמודים, הנה הנדפס עם פירושים, לא יוכלו לשמור העמודים כלל, ואבר השבין, ואיך ידע איש לציון מקום הפסוק, לואה חלקתי לפרשיות פתוחה וככל כ"ד כתבו קדש, עלה הקס"האו תמ"ה.

נסונו לחלק על קאפיטלן חדשים. כמעט פתוחות בני חמשים פסוקים ופגשתו מניעה בפ"ם מהמשך הענין, נסונו על כאה עד ק"ב, ואסרו לי מכירו שיארך לתלמידים, ולדורשים בהבהר, לכן כחדתי לעשות מן שלשים פסוקים עד ששים ומבעיים. ונסונו החלוקה פתוחות העיונות כזה. א) כי סדר פרשה, ל"ג שבתות לחלק הכתה, על שנים שלשה, לפי הפסוקים שבפרשה. ב) שבתות פרשת פ"ם, ופתוחה שבסופה אצל סתומה, חלקתי בפרתוחה. ג) לספק הענין להמפרשים להסגנון. ד) ולחנות הרבה ענינים או פ"ם קרובים זל"ו, כילתו כמה סדס בפתוחה אתה שלא תקצר הרבה ותרבה בפתוחות.

סדר כתובים

בולגריה 3 №	6 עארלי עריפאן וכ"י 1, 2, 8 לבר אסתר 4, 5, 6	2201 אריענ'י וכת"י 7, 8	אריענ' 28-2626 № וכת"י 9	אר. אריענ'י 16-5 עארלי	כ"י קירא הסרוק עדה דבורים 8 כת"י כ"י עלעווען	הספח 15262 2 כ"י סריו לונדון	ב כת"י פר לונדון	כ"י יה. יה. ה"ר סרין ש"י נביאים וכתובים וכ"י בשל"ה כ"י וכן בולגריה 5, 6
הלים	הלים	הלים	דה"י	דה"י	רה"י	רות	רות	רות
משלי	משלי	איוב	הלים	רות	הלים	הל ל	הלים	הלים
איוב	איוב	משלי	משלי	הלים	איוב	יב	איוב	איוב
רות	שיר	רות	איוב	איוב	משלי	שלי	משלי	משלי
קהלת	רות	שיר	דניאל	משלי	רות	שיר	שיר	קהלת
שיר	איכה	קהלת	רות	שיר	שיר	קהלת	קהלת	שיר השירים
איכה	קהלת	איכה	שיר	קהלת	קהלת	איכה	איכה	קוונה
אסתר	אסתר	אסתר	איכה	איכה	איכה	דניאל	אסתר	דניאל
דניאל	דניאל	דניאל	קהלת	אסתר	אסתר	אסתר	דניאל	אסתר
עו"נ	עו"נ	עו"נ	אסתר	דניאל	דניאל	עו"נ	עו"נ	עזרא
דה"י	דה"י	דה"י	עו"נ	עו"נ	עו"נ	דה"י	דה"י	דה"י

(*) גם בב"י 2, 20, 380, 413, 554, 737 וכ"י בולגריה נומר 4 a 5 א. 7. וכ"י טורווינען № 1,3 CXI, cod. XIII, VI № A I, 16, Cod. 22 XVI, ישעיה אבל תרי עשר אחר ירמיה יהוקא.

ב' פסוקים ביהושע ב"א ל"ג, יש ב' פסוקים גוספים כנ"ל A u 1280 26 פאלוגלאשי שונעינו 1485 — 1488 נאפלים 93 — 1401 ברעמציא 1404. וכ"י פארטא 20 קאמברידז שנת הרנ"ג, אריענסעל ה' רמ"ג, אבל בכל כ"י הסרוקים והאוכתנים אינם, ולא כבבלי, ולא כסני, ולא כס' רמ"ח, ות' גאונים קדמונים ס' ע"ז, ומנחת ש"ב חסם.

ב י"ד. ת"ר סדרן של נביאים וכתובים וכו' בשלשה כ"י *		המספר 16259 ב כ"י פרו' לתרוך		כ"י קירא המדויק ערה דברים ב כ"י עלשען		א"ר אריזנ' 16 5 שאל	
יהושע	Kasanater Di	ירמיה	ירמיה	ישעיה	ישעיה	ירמיה	ירמיה
שופטים	Roma Angelina	ישעיה	ירמיה	ירמיה	ירמיה	ירמיה	ירמיה
שמואל	pa 95 № 4	יחזקאל	יחזקאל	יחזקאל	יחזקאל	יחזקאל	יחזקאל
מלכים		שנים עשר	שנים עשר	שנים עשר	שנים עשר	שנים עשר	שנים עשר
ירמיה		כ"י 8, 5, 4	כ"י 8, 7	כ"י 9			
יחזקאל		אסתר	רות	רות			
ישעיה		שיר	שיר	שיר			
שנים עשר		רות	קהלת	איכה			
		איכה	איכה	קהלת			
		קהלת	אסתר	אסתר			

* גם כ"י פארמא, 2, 20, 304, 380, 413, 574, 737, וכ"י בולוניה
 נומר ב 4 א 5 א 6 א 7. וכ"י סאווינגן 1, 3, Cod CXI, № 1, 3, Cod XVI, A VI 29. XIII, Cod
 A 1. 16 Cod ישעיה אצל תני עשר אחר ירמיה יחזקאל.

מספר אותיות ומלים (העתקתי מתנ"ך כ' דיג).

פרשיות	אותיות	מלים	פסוקים
בראשית	7234	1931	146
נח	6907	1861	153
לך	6336 (1234)	1686 (1931)	126
וירא	7862	2085	147 (151, 146)
חיי שרה	5314	1402	105
הולדות	5426	1432	106
ויצא	7512	2022	148
וישלח	7430	1996	154 לסרינ' (153)
וישב	5970	1558	112
סקן	7914	2022/5	146
ויגש	5680	1480	106
ויחי	7395 + 144 (100)	1158	1834. 84/5
	№ 75 ת"ר לבנון לונגו (ט)	№ 20613	№ 1533, 4

פסוקים	סלים	אותיות	פרשיות 74
124	1763	6762	שמות
121	1748	6601	וארא
(110 א 105) 106	1655	6149	בא
116	1681	6423	בשלח
72 ^ב למעם העלין	1105	4022	יתרו
118	1462	2313	משפטים
96	1145	4692	תרוסה
111	1412	5430	הצוה
139	2002	7424	השא
122	1558	6151	ויקרא
№ 1206/7/9/10/11 92	16513/713 1132	63468/529 4432	פקודי
111	1673	6222	ויקרא
96 ⁹⁷	1313	5096	צו
91	1238	4670	שמיני
67 ⁶¹	1010	3866	חזריע
90 ⁹⁴	1074	4617	מצורע
80	1070	4214	אחרי
64	868	3229	קדושים
124	1614	6106	אמור
57	717	2656 2960	בהר
№ 859/8 78	2613/11905 1013	44982/7864 3992	בחוקותי
153 ⁹	1823	7393	במדבר
176	2264	8632	נשא
136	1140	7055	בהעלתך
119	1540	5820	שלח
95 ⁹⁸	1409 ⁶²	5325	קרח
87	1245 (1455)	4670	חקת
104	1455	5359	בלק
168	1887	7853	פינחס
112	1484	5852	מטות
№ 1233(1285) 132	16408/607 1462	62959/63532 5772	מסעי
105	1548	5972	דברים
118 119 122 ⁵	1878/70	7343	ואתחנן
111	1746/7	6865	עקב
126 ⁷	1932	4442	ראה
97	1523	5590	שופטים
10	1582	5856	תצא
122	1747	6811	הבא

פרשיות	אזהרה	מלים	פסקים	75		
נצנים חלך האוינו הברכה	4698	1210	40 } 30 } 52 } 41 }	956(952)3(5)		
					2326	1615
					55075/54892	14265/14294
					1989	512
אתחית	לרמב"ם	20613	1834			
ספ' בראשי' 189	המסו' 75100	16513	1209			
שמות 190		11905	858			
ויקרא 191		16607	1288			
במדרב 192		14365	1642 953			
דברים 139		79856	955/1496/4843 5845			
כל התורה ...	ולרמ"ג, סיוג להורה					
נביאים	דף מ"ו 815280					
כתובים	ולהמסורה ח"ג דמ"ז					
בבל כ"ד בה"ק	65603					
ודקדוק הטעמים						

פסוקים לדקה'ם ותנ"ך דר בער

חגי 38/7 נלה
זכריה 211 ירא
מלאכי 55/4 הלך
סכום כל הנביאים 9297 או 9294/5
הלים 1527 אבנר
איוב 1070 אע
משלי 915 אהב
דוד 85 פה
קהלה 222 כבר
שיר 117 על טוב
קינוח 154/184 קרים
דניאל 357 יצלהו, לעדן
אסתר 164/167 פניאל
עזרא 685/8 נחמיה }
דרי 1765/4 את השני 1656 תנ"ך
כל הכתובים 8064, נ"ב 17338
עם הורה 5845 עולה -- 31247
כל ההנ"כ 23203 ס מן ב' פסקים
,אדם" (בראשית ה. ה), וזכר במדבר ג'
מ"ג) וברח"י לרמ"ג 22000, ברכה"ם
וויניציא 38 יתרים, ולהילקוט 23199
אוה"ח לרמ"ג 23203, נייבוערס צאטוט 23207, יחשבון אוה"ח עולה 23240
ולדקדוק הטעמים 23241, בס' ר' דוסא 22747/44, ומנתי ומצאתי 23210.

יהושע 566 ירט שמים
שיפטים 618 תקן חיים
שמואל 1506/4 אשר"ז
מלכים 1536/5 אך לו כת"י פרוי ולא
כמאיר נתיב ופיזרו 1534
סה"כ 4112
ישעיה 1292/72 ארב"ץ, תנך פיזרו ור"ג
איה"ח כ' 1295
ירמיה 1384/5 אשל דל ולא החצי
בהקיר ביר
יחזקאל 1273/70 ארג"ע ור' וינויא
(נ"א 1364)
שנים עשר 1050
הושע 197 קבצ"ה
יואל 73 מנל (70)
עמוס 146/44 יחזקיהו
עיבדיה 21 אך
יונה 48 חיל
מיכה 105 מלכיה
נחום 47 יול
חבקוק 56/7, לבו
צפניה 53 גן
אוה"ח לרמ"ג 23203, נייבוערס צאטוט 23207, יחשבון אוה"ח עולה 23240
ולדקדוק הטעמים 23241, בס' ר' דוסא 22747/44, ומנתי ומצאתי 23210.

ד' שנת 1488	ד' ניאל 1481/2	לחמיה	להסורה בסרינו	יהושע
	יג כי		יג יז	שופטים
יוד ה, יא ה	יוד, ח' ז סו	יוד ה	יא א	שמואל א
	כח כג		כח כד	מלכים
כב ו	ככ ו	---	כא א	ישעיה
לג כא לו א	כג כא, לו א	---	כו א, לג כא	ירמיה
כה יוד, כו א	כה יוד, כו א	---	כו א	יחזקאל
	כו א	כה סו		נחום
		---	א א	מיכה
ג יב	ג יב			זכריה
				תרי עשר
	עח לו		עח לו	הילים
סו יח	סו יח	סו יח	סו יח	משלי
כב סו	כב סו	---	כב סו	איוב
	ה יד		ה ב	קנינת
	ב כא		ב ח	רות
	ו ט		ו א	קהלם
	ה ז		י א	אסתר
ו א	ו כ	---	ו א	דניאל
כה כג	כו כה	---	כו כה	דכה"י

חצי הנביאים	חצי כראשית כ"ז מ'
שופטים ס"ו ד'	שמות כ"ב כ"ו
שמואל ב' ג' י"ב	ויקרא ס"ז ז'
מלכים א' י"ב כ"ד	במדבר י"ז כ'
ישעיה י"ז ג	דברים י"ז יו"ד
ישעיה ס"ה כ"ג	למדיני י"ב
ירמיה מ"ט ט'	חצי תורה ויקרא ח' ס"ו
יחזקאל ס"א ו'	להסורה בחמש ח' ח'
חלם כ' יוד	ובאמת ח' ל"ה
ק ג'	
משלי כ"ה, ל"ג	
אלף אחד	ראשית ל"ד כ'
אלף שני	שמות י"ז ס"ו
לף שלישי	ויקרא י"א ח'
אלף רביעי	במדבר ו' י"ז
אלף חמישי	דברים יו"ד י"ג
התמה פסוקים עד	לעני כל ישראל

פ"ה ארשום הפתיחות שנכלל כפר, ומספר פסוקים שנפתחה משמאל
בנאיזה קאפיטל פסיקי, מהחלה הפתוחה.

פסוק	מספר	מילה	מקום	פסוק	מספר	מילה	מקום
1	3	כב	ב	1	1	אלר	בראשית ברא
18	4	לח	ג	4	2	במנ	אלה תולדות השמים
2	6	לו	ר	22	3	גבט	ויאמר ה"א הן
8	7	נ	ה	1	5	דמ	זה ספר תולדות
1	9	לה	ו	9	6	הנב	אלה תולדות נח
1	10	למ	ז	15	8	ו לו	יידבר א' אל נח,
1	12	מו	ח	1	10	ז סר	ואלה תולדות ב"נ,
17	13	נח	ט	1	12	ח לח	ויאמר ה' אל אברם,
22	15	נח	י	1	14	ט מה	ויהי בימי אמפייל,
1	18	כו	יא	1	16	יודמנ	ושירי אשה אברם,
1	19	גא	יב	1	18	יא עא	זדא אליו ה'
1	21	נג	יג	1	20	יב למ	ויסע משם אברם,
17	22	סה	יד	22	21	יג לו	זיהי בעת ההיא,
1	25	מ	טו	1	23	יד כ	ויהיו חיי שרה,
1	26	נו	טז	1	24	טז סו	וזאברהם זקן בא
20	27	סה	יז	1	25	יז סו	ויוסף אברהם ויקח
1	29	נו	יח	19	25	יז סמ	זאלה תולדות יצחק
11	30	סה	יט	34	26	נו	ויהי עשו בן ארבעים
18	31	נמ	כ	10	28	עב	יצא יעקב מב"ש
1	34	לה	כא	25	30	כ עו	ויהי כאשר ילדה
1	35	ענ	כב	4	32	מו	וישלח יעקב מלאכים
1	37	מח	כג	18	23	לר	ויבא יעקב שלם,
21	38	מנ	כד	1	35	כמ	ויאמר א' אל יעקב,
33	39	נא	כה	1	36	כד מנ	ואלה תולדות עשו,
1	1	נ	א	1	37	כה לו	וישב יעקב בארץ
1	4	סא	ב	1	38	כו ל	גיהי בעת ההיא
1	6	סא	ג	1	39	סו	ויוסף הודר מצרים
1	8	לו	ד	1	41	כח נב	ויהי סקן שנהיים
1	9	מד	ה	53	41	נח	ותכלינה שבוע
1	11	מו	ו	16	43	לו	זידא יוסף אתם
1	12	מו	ז	18	44	מא/נא	ויגש אליו יהודה
1	14	נו	ח	28	46	לכ סה/נו	ויחבר הירח המצדע
1	15	לג	ט	28	47	נמ	ויהי יעקב בארץ
1	16	לר	י	1	50	לר כו	ויפל יוסף על פני
1	17	סו	יא	1	1	סד א	זאלה שמה בני

ספר	פרק	פסוק	טעם	פירוש
26	11	ז	ס	ראה אנכי נתן
3	14	ח	סו	לא האכל כל תועבה
18	16	ט	סו	שופטים ושופרים
1	19	י	נ	כי יכרית ה'א
10	21	יא	נכ	כי תצא למלחמה
10	23	יב	נח	כי תצא מחנה
1	26	יג	מה	והי' כי תבוא
1	28	יד	קו	יהי' אם יטמוע
9	29	טו	ס	אתם נצבים היום
1	31	ל	סו	וילך משה וידבר
1	32	יז	נכ	האזינו השמים
1	33	יח	מא	וזאת הברכה אשר

יהושע :

1	1	א	מב	יהי אחרי מות
1	3	ב	מב	וישבם יהושע בבקר
2	5	ג	מב	בעת ההיא אמר
2	7	ד	ס	וישלח יהושע אנשים
1	9	ה	ע	ויהי כשמוע כל
1	11	ו	סו	ויהי כשמוע יבין
1	13	ז	סח	ויהושע זקן
1	15	ח	סג	ויהי הגורל למכ"י
1	16	ט	סו	ויצא הגורל לבנ"י
1	19	י	נא	ויצא הגורל השני
1	20	יא	נב	וידבר ה' אל יהושע
1	22	יב	לד	אז יקרא יהושע
1	23	יג	מט	ויהי מימים רבים

שופטים :

1	1	א	נט	ויהי אחרי מות
1	3	ב	נה	ואלה הגוים אשר
1	5	ג	לא	והשר דבורה וברק
1	6	ד	נד	ויעשו בני"י את
15	7	ה	סו	ויהי כשמוע גדעון
29	8	ו	סד	וילך ירובעל ב"י
1	10	ז	עה	ויקם אחרי אבימלך
2	13	ח	סד	ויהי איש אחד מצרעה
1	16	ט	מה	וילך שמשן עותה
2	18	י	ס	וישלחו בני דן

ספר	פרק	פסוק	טעם	פירוש
1	19	יב	לו	וידבר קדושים תהיו
1	20	יג	כו	וידבר ואל בני"י
1	21	יד	נו	וידבר, אסור אל הכתבים
1	23	טו	סו	וידבר סוערי ה'
1	25	טז	נו	וידבר בהר סיני
3	26	יז	מד	אם בחקתי תלכו
1	27	יח	רד	וידבר בערכך חטאים

1	1	א	נד	וידבר במדבר סיני,
1	2	ב	סו	וידבר איש על דגלו
14	3	ג	נו	וידבר פקוד את בני לוי
21	4	ד	מט	וידבר נשא ארב"ג
1	5	ה	נב	וידבר וישלחו מן המחנה
22	6	ו	צט	וידבר דבר אל אהרן
1	8	ז	מה	וידבר בהעלותך
15	9	ח	מה	וביום הקים את
1	11	ט	נא	ויהי העם כמתאוננים
1	13	י	יד	וידבר שלח לך
1	15	יא	מא	וידבר כי תבוא
1	16	יב	ס	ויקח קרח בן יצהר
16	17	יג	מה	וידבר וקח מאתם מטה
1	19	יד	סג	וידבר וזה חקה
22	20	טו	סד	ויסעו מקדש ויבאו
2	22	טז	למ	וירא בלק בן צפור
41	22	יז	סה	ויהי בבקר ויקח
10	25	יח	סא	וידבר פנחס ב"א
52	26	יט	לו	וידבר לאלה החלק
1	28	כ	עא	וידבר צו קרבני
2	30	כא	מ	וידבר משה אל ראשי
1	32	כב/ג	מב	ומקנה רב הי'
1	38	כג	מט	אלה מסעי בני"י
1	35	כד	סו	וידבר ה' בערבות מואב
1	1	א	סו	אלה הדברים אשר
2	2	ב	נח	ויאמר ה' אלי לאמר
23	3	ג	נו	ואתחנן אל ה'
1	5	ד	סו	ויקרא משה אל כ"י
12	7	ה	סו	והי' עקב תשמעון
1	10	ו	מה	בעת ההוא אמר

פתוחה זקאפמלן

קאפ' פ'	פתי' פפ'	פתי' פפ'	פתי' פפ'
1 3	סב	ג	ויתחתן שלמה
15 5	סח	ד	וישלח חירם
18 7	למ	ה	וישלח המלך שלמה
1 8	סו	ו	או יקהל שלמה
1 9	נו	ז	ויהי ככלוה שלמה
1 11	מנ	ח	והמלך שלמה ארב
1 12	סז	ט	וילך רחבעם שכם
1 14	נה	י	בעת ההיא חלה
25 15	כד	יא	ונרב בן ירבעם
1 17	כט	יב	ויאמר אליהו התשבי
46 18	סה	יג	ויד ה' היתה אל אלי' יג
1 21	ל	יד	ויהי אחר הרברים
2 22	נג	טו	ויהי בשנה השלישית

מלכים ב':

1 1	מה	סז	ויפשע מואב בישראל
1 4	מר	יז	ואשה אחת מנשי יז
1 5	נ	יח	ונעטן שר צבא
24 6	לו	יט	ויהי אחרי כן
7 8	ט	כ	ויבא אלישע
1 10	נו	כא	ולאחאב שבעים בנים
1 12	סז	כב	בן שבע שנים
1 14	סא	כג	בשנת שתים ליואש
13 15	סו	כד	שלוס בן יבש
1 17	סט	כה	בשנת שתים עשרה
9 18	סו	כז	ויהי בשנה הרביעיה
1 20	סז	כז	בימים ההם חלה
1 22	נ	כח	בן שמונה שנה יאשי' כח
31 23	נו	כט	בן עשרים ושלש שנה

ישעיה :

1 1	לר	א	חזון ישעיהו
1 2	נד	ב	הדבר אשר תזה
1 5	סג	ג	אשירה נא לירידי ג
1 7	נד	ד	ויהי בימי אחז
7 9	ה	ה	דבר שלח ה' ביעקב ה
1 13	נד	ו	משא בבל
1 15	סד	ז	משא מואב

קאפ' פ'	פתי' פפ'	פתי' פפ'	פתי' פפ'
1 20	יא	ענ	רצאו כל בני
שמואל א':			
1 1	לח	א	ויהי איש אחר
11 2	סו	ב	וילך אלקנה הרממה
21 3	סי	ג	ויוסף ה' לרראה
5 7	ס	ד	ויאמר שמואל קבצו ד
26 9	מב	ה	וישביטו ויהי כעלות ה
1 13	ער	ו	בן שנה שאול
52 14	נט	ז	והתי המלחמה חזקה ז
1 17	סנ	ח	ויאספי פלשתים
6 18	מט	ט	ויהי בבואם בשוב ט
1 20	סב	י	ויברח רוד
1 21	למ	יא	ויקם וילך ויהונתן
1 23	נא	יב	ויגידו לדוד לאמר יב
1 25	כג	יג	ויסת שמואל ויקבצו יג
44 25	לח	יד	ושאול נהן את מיכל יד
1 28	לו	טו	ויהי בימים ההם טו
1 30	מז	טז	ויהי בבא רוד טז

שמואל ב':

1 1	סד	יז	ויהי אחרי מות יז
6 3	מו	יח	ויהי בהיות המלחמה יח
1 5	סח	יט	ויבאו כל שבטי י' יט
1 7	כז	כ	ויהי כי ישב כ
1 9	לב	כא	ויאמר דוד הכי כא
1 11	נח	כב	ויהי לתשובת השנה כב
1 13	עב	כג	ויהי אחרי כן כג
1 15	נ	כד	ויהי מאחרי כן כד
14 16	לו	כה	ויבא המלך והעם כה
27 17	לה	כו	ויהי בבוא רוד כו
1 19	ס	כז	וירגזו הבלך ויעל כז
41 19	נב	כח	ויעבר המלך הגלגלה כח
1 22	נא	כט	ורבר רוד לה' כט
1 23	סד	ל	ואלה דברי רוד ל

מלכים א':

1 1	נג	א	והמלך דוד זקן
1 2	סו	ב	ויקבצו ימי רוד

פתי' מס'	מס' אקא' ב'	פתי'
1 35	נא	הדבר אשר היה יח
1 37	כז	וימלך מלך צדק' ים
1 40	סמ	הדבר אשר היה כ
— 44	לה	הדבר אשר היה כא
— 46	לה	אשר היה דבר כב
— 48	מז	למואב, כה אמר ה' כג
— 49	למ	לכני עמון בד
— 50	מו	הדבר אשר דבר כה
— 51	סד	ה אמר ה' הנני כו
— 52	לד	בן עשרים וא' שנה כז

יחזקאל:

1 1	נג	ויהי בשלשים שנה א
22 3	ם	זתתי עלי שם ב
1 6	מא	ויהי דבר ה' אלי ג
1 8	עו	ויהי בשנה הששית ד
1 12	סב	ויהי דבר ה' אלי ה
12 14	כ	ויהי דבר ה' אלי ו
1 16	סג	ויהי דבר ה' אלי ז
— 17	ע	ויהי דבר ה' אלי ח
— 20	מד	ויהי בשנה השבי' ט
— 21	לז	ויהי דבר ה' אלי י
— 22	לא	ויהי דבר ה' אלי יא
— 23	מט	ויהי דבר ה' אלי יב
— 24	מא/כו	ויהי דבר ה' אלי יג
— 25	יו	
— 26	נו	ויהי בעשתי עשר' יד
— 28	כי	ויהי דבר ה' אלי מו
— 29	מו	בשנה העשירית מז
— 31	נ	ויהי באחת עשר' יז
— 33	לג	ויהי דבר ה' יח
— 34	מו	ויהי דבר ה' יט
— 36	ם	ואתה בן אדם כ
—	נג	ויהי דבר ה' כא
— 40	מט	בעשר' וחמש שנה כב
— 41	מו	ויביאני אל ההיכל כג
— 43	נח	וילכיני אל השער כד
— 45	סא	ובהפילכם את הארץ כה

מס' אקא' ב'	פתי' מס'	פתי'
1 19	ה' מח	משא מצרים
1 22	ט' כג	משא גיא חויון
1 24	י' סמ	הנה ה' בוקק
1 28	יא נג	הוי עטרת גאות
1 30	יב נ	הוי בנים סודרים
9 32	יג סג	בשים שאננות
1 36	יד ס	ויהי בארבע עשרה
1 38	טו לב	בימים ההם חלה
1 40	טז מז	נחמו נחמו עמי
21 41	יז סב	קרבו ריבכם יאמר
1 45	יח עה	בה אמר ה' למשיחי
1 49	יט מח/עב	שמעו איום אלי
12 51	"	אנכי אנכי הוא
13 52	כ לב	הנה ישביל עברי
1 55	כא מו	הוי כל צמא לבו
1 58	כב לה	קרא בנרון אלה חשך
1 60	כג נא	קומי אורי כי בא
7 63	כד לא	חסדי ה' אוכיר
8 65	כה סג	כה אמר ה'

ירמיה:

1 1	א סא	דברי ירמיהו
6 3	ב ע	ויאמר ה' אלי
20 5	ג סב	הנידו זאת
1 7	ד מו	הדבר אשר הוי
13 8	ה סא	אסף אסיפס נאם
1 11	ו סו	הדבר אשר הוי
1 14	ז מג	אשר הוי דבר
1 16	ח מח	ויהי דבר ה'
1 18	ט נג	הדבר אשר היה
1 21	י מה	הדבר אשר היה
1 23	יא נ	היורועים מאבדים
1 25	יב לח	הדבר אשר הוי
1 26	יג סג	בראשית ממלכות
1 29	יד לב	ואלה דברי הספר
1 30	טו סד	הדבר אשר היה
1 32	טז מד	הדבר אשר היה
1 33	יז מח	ויהי דבר ה' אל

פתיחה וקאפיטלן

קאפ' פ'	פתי' פכ'	פתי' פכ'
12	נג	איוב מוסר אוהב דעה ז
14	נר	חכמות נשים בנתה ח
20 15	ם	בן חכם ישמח אב מ
24 17	לג	את פני סבין חכמה י
10 19	ג	לא נאווה לכסיל תענוג יא
21	ס	פלני מים לב מלך יב
23	סמ	כי תשב ללחום את יג
25	סו	גם אלה משלי שלמה יד
11 27	עב	חכם בני ושמה לבי מע
30	סד	דברי אנור בן יקה מז

איוב:		
1	לו	איש היה בארץ
2 3	כה	וען איוב
4	סח	אליפו
6	נא	איוב
8	כב	בלדר השוחי
9	נו	איוב
11	כ	ציפר הנעמתי
12	עה	איוב
15	לה	אליפו
16	לח	איוב
18	כא	בלדר
19	כס	איוב
20	כס	צופר
21	לד	איוב
22	ל	אליפו
23	כב	איוב
25	ו	בלדר
26	יד	איוב
27	נא	איוב
29	כב	איוב
31	ס	איוב
32	נה	אליהוא
34	נה	אליהוא
36	נו	אליהוא
38	עא	ה'
40	נה	ה'

קאפ' פ'	פתי' פכ'	פתי' פכ'
13 47	ם	כה אמר ה' גה נבול כה
הושע:		
1 1	לם	א דבר ה' אשר
4	עה	ב שמעו דבר ה'
9	סג	ג אל השמח ישראל
12	ד	ד סכבוני בכחש
יואל:		
עמוס:		
1	מו	א דברי עמוס
4	נר	ב שמעי הדבר הזה
7	ג	ג כה הראני ה'
עובדיה:		
יונה:		
מיכה:		
דבר ה' אשר:		
3	סד	ב וה' באחרית הימים
נחום:		
1	נו	א חבקוק
1	נג	א צפניה
1	לח	א חגי
זכריה:		
1	כה	א בחדש השמיני
4	ם	ב וישב המלאך הדובר
7	לג	ג ויהי בשנת ארבע
20 8	לג	ד כה אמר ה' עוד
1 11	עא	ה פהח לבנות דלתוך
מלאכי:		
תלים:		
1	נא	א משלי שלמה בן דוד
3	כב	ב בני תורת אל העובב
5	כב	ג בני לחכמי הקשיבה
20 6	סב	ד נצור בני מצות אביך
8	נר	ה הלא חכמה תקרא
10	כג	ו משלי שלמה בן חכם

פירושים וקצוץ

פס' בס'	קצוץ ס'	פס' בס'	קצוץ ס'
— 1	7	ב	7
— 8	8	ה	8
— 9	9	ט	9
— 10	10	י	10
— 11	11	יא	11

עזרא:

— 1	יא	א	ב
— 2	ע	ב	ג
— 3	לו	ג	ד
— 5	לה	ד	ה
19	6	ה	ו
— 8	ז	ו	ז
— 10	ז	ז	ח

היה:

— 1	א	ב	ג
— 3	ב	ג	ד
— 1	א	ב	ג
— 2	ב	ג	ד
— 3	ג	ד	ה
— 4	ד	ה	ו

נחמיה:

— 1	ח	א	ב
— 3	ט	ב	ג
1	י	ג	ד
(1	7	ט	ז
6	7	ה	ו
71	7	ו	ז
— 9	ז	ז	ח
— 10	ז	ז	ח
3	11	ט	י
— 12	ט	י	יא
1	13	י	יא

קהלת:

— 1	א	ב	ג
—	ב	ג	ד
17	4	ג	ד
10	6	ד	ה
— 8	ז	ו	ז
7	9	ו	ז
— 11	ז	ז	ח

אסתר:

— 1	א	ב	ג
— 3	ב	ג	ד
— 6	ג	ד	ה
10	9	ד	ה

דברי הימים א':

— 1	א	ב	ג
— 2	ב	ג	ד
— 3	ג	ד	ה
— 5	ד	ה	ו
— 6	ה	ו	ז
— 7	ו	ז	ח
— 8	ז	ח	ט
— 9	ח	ט	י
— 10	ט	י	יא

דניאל:

— 1	א	ב	ג
1	2	ב	ג
14	2	ב	ג
1	3	ג	ד
31	3	ד	ה
1	5	ה	ו
1	6	ו	ז

קאמ' פ'	תהי' במ'	קאמ' פ'	תהי' במ'
— 8	יהו סקץ עשרים (כה עא)	— 12	אלה הבאים אל
17 8	או הלך שלמה כה לז	— 13	זיעץ דוד
— 10	הלך דהבעם שכמה כו נח	3 15	זיקהל דוד
— 13	בשנת שמונה עשרה כו ע	8 16	זידו לה' קראו
— 17	ויסלך יהושפט בני כח ננ	— 18	זידו אחרי כן
— 19	וישב יהושפט כמ מח	— 21	דעמד שטן על
4 21	ל לב ויקם יהורם	— 23	זודד זקן ושבע
1 23	לא מח ובשנה השביעית	— 25 (31)	(ויבדל דוד
— 25	לג נא בן עשרים וחמש	— 26 (32)	למחלקות לשערים
— 27	לד לו בן עשרים וחמש	— 27 34	זבנ"י למספרם
— 29	לה לו (יחזקיהו סלך)	— 28	זיקהל דוד את
— 30	לו מח (וישלח יחזקיהו)		
— 32	לו לז אחרי הדברים		
— 33	לח כה בן שתים עשרה	— 1	דברו הימים ב':
— 34	למ לג בן שכינה שנים	— 3	זיהחוק שלמה
— 35	מ נ ויעש יאשיהו	— 5 11	זיחל שלמה לבנית
		— 7	זידי בצאת הכהנים
			זכבלות שלמה

מספר פתיחות בכל ספרי קדש הם: ארבע מאות ארבעים וחמשה = 445: וסימנו: כתיבה, המה'.

סדר כתובים לרו"ל ב"ב יד, רות תא"מ ק"ש קינה דע"נ דה"י, ולהספרדים דה"א. תא"מ רש"ק ק"א ד"ע, ולהנוצרים וכן אשכנזים המ"א מגילות דעו"ג דה"י ובכת"י כשונה כנ"ל, וחשנון כד ספרים ב"ב יד טו, שיה"ש (נפת המפנה) קה"ד (רברי חכמים) ירו' סנהדרין פי"א, חשמנאי' ב"ב יד טו, בן סירא מח ממ יבתג' קרח ובסד"ר פ' יג ית הוסיף עליהם יא ספרים, חוץ מספר יונה, זחלילה לפרש כהמבקר ר"י ר"מ על ס' אפוקריפין המווייפים ואשר הוזדירונו חז"ל מהאמין במ, והמכנים יותר סכ"ד, ככניס סרומה בביתו ומשטמה בבית א'. ועלתה ברעתי שהם יא ס'. הנזכרים ברכני הימים א כמ כמ, דה"ב טו יא, לו יח, מ כמ, יב טו, יג כב, יב טו, לג יפ, כר כו, כ כד, ס' ס' מלכי ישראל ס' מלכי יהודה וישראל, דברי שמואל הנביא, דברי נתן הרואה, דברי גד החוזה, דברי יהוא בן חנני, (אין לחשוב דברי עזוהו אשר ב' ישעיה חזון ישעיהו) מדרש המלכים, נבואת אחיה השלוני: מדרש עדוא הנביא חזות עדוא (יעדי) החוזה, דברי שמעיה, אחד עשר במספר, ולפי ערות דברי הימים שהדפיסו דנה"ו, במ' אגרת ארחות עולם (לר"א פריציל), דפוס פראנ) ומ' אבן ספיר ח"ב נמצאים ביד יהודי מלכאר בני שבט קאנאריצי שבאו מהימן, ובידם ד' ספרים, נבואת גד, נתן, שמעיה, ואחיה וכן מגילת אסתר, בשפת מלכאר (וממנה יש להעתיק ולהבין המגילה) אבל החכם הר"א הרכני, השיב לי בהמצפה ש"א חוברת ב', שאינו נכון הערות, ונראה שכיווני זולת יונה ע' שסו"ר פ"ה הו' יכמות צח.

ו' א) בנ"ו ומנ"א סי' רפ"ד בו' ז"ל הלבוש תמחד כל ימי שלא
 ראהו בא' בן המקומות, לכתוב ההפטרות בדין ספר, כמו שכותבין המגילה,
 כי היה נ"ל שאין יוצאין בצבור בלל, בקריאות ההפטרות שקורין בחומשים
 הנרפסים, כיון שאינן נכתבים ככל הלכות מ"ת או מגילה עכ"ל, וכן כ'
 בהגהת י"ג. ואני אומר שמהגן קדמונים הוא עיקר בו' שאין יכולת ביד
 הצבור לקנות להם נביאים שלמים, ואם כן השתא שנתגלה מלאכת הרפוס,
 והספרים הו"ל כוול, אסור לכתוב ההפטרות פחות מספר שלם אפילו למ"ד
 מגילה נתנה (דלא כמו"ו יו"ד ומחה"ש, ע' רש"י. בנימין ס', ויו"ד רפ"ג
 ס"ב) דהא ק"ל דפוס כתיבה מעליותא הוא, כמו שכתבו מנ"ע ל"ח צ"ג
 ומשא"ב ול"ח, ואי טשום שכותבין בנייר, ובלא דיו, שאר ספרים א"צ זה
 וא"צ גלילה וכן ב' הכל בו בשם הרשב"א (תפ"ז, והוצא כהה"ד) שאין
 מקפידים על זה בהפטרה, וכן טברכים על שיר השירים הכתובה על נייר,
 דלא כמו שנדהק הב"י ע"ש בסו' קע"ד, רשד"ס ח"ב קפ"ד וע' הלק"ט לד"י
 האניו, שבני"ע ח"א, חו"י ק"ו פ"ד, בני חייא רפ"א, ו' חביב ה' נימין
 קכ"ז, שער אפרים ט, לד"א סי' ח, בני יונה דף י"ד, תשובה מאהבה
 ח"ב רצ"א, וכ"ס נ"א, ופכל מקום דעת מנ"א, דצריך לקרוא ההפטרות מתוך
 נביא שלם, ולא מהפטרות הנרפסים בחומש, וע' קרבן נהגאל פ' הגוקן
 סי' מ"ח, וא"ר, ואשל אברהם, ואליהו רבא ב' שגם הלבוש ידע תהיהם,
 על כתיבת ההפטרות לבר. ד"ר היינריך, פנחס החנוכי העתיק בעדי פו"ס
 כ"י שבאוצר וויען, וכן ד"ר גאסער כלונדון י"ל הפטרות כ"י עם פו"ס וכבר
 הועילו (בכתיבה הפטרות) שנכתב על קלף וכהלכות ס"ה, וראיתם משיך
 השירים ואיכה, אינה ראי', במפורש בלבוש סי' תקנ"ט. ואדות הכרבה על
 איכה ושאר מגילות, ע' מ"ס פי"ר, ת' רמ"א ל"ה, ביאור הגר"א, ומעש"ר,
 והנהיג רש"ש, ושלחן הקריאה שיש פוסקים לקרוא בלא כרבה, וכן בהפטרות
 פסילה וע' מש"ו. גם כ' אלי' רבה ועוד דקצת פוסקים ודאי ס"ל דכעי קלף
 בעיבד לשמה ודיו כשר וכמ"ש רמ"א סי' קל"ד, ועוד דודאי כתיבה עדיף
 מדפוס, ועוד שלא נרפסו השמות בקדושה כמו כתיבה עכ"ל א"ר, והנה חבל
 נביאים אומרים שהרפוס אין כה קדושה, וע' מנחת כהן ומכתב מאליהו,
 בית שמואל ופר"ח בסו' קכ"ה, והב"ח הרנ"א, ופר"ח שם.

ב) ועוד הלא כל קדמונינו, וכן אשר בספרו הנורא (כן כ' עליו
 ר"מ לינזאני) שהר"ם בדק ותיקן ס"ה שלו על פיו, ועל קבלתו אנו סומכים,
 הניח לנו פתוחות וסתומות, בכל ב"ר כתיבי קדש, ולפנים דקדקו לכתוב
 אחריו, ע' דקדוק המעמים לייפציג הרל"ם, צ"ד י"ט כ"ט ל"א ל"ח, וזכר
 גתן בשם דב נטרונאי גאון, ומצאנו כגמרא מגילה כ"ד, כ"ו, תוספתא
 בישיעי' נב ג, פרשיות שאינן הסדרים (ולא חלוקה של הנוצרים לפני ת
 שנה) וכן במשלי ודבה"י, ע' שבת קה. פסחים סב, רש"י יומא עו, סוע"ק
 סו. כ"ב קסד, וכן בעיני ראיתי בהג"ך הכתיבים על קלף במדינות שונות,
 ברמשק במצרים, באושפיניא (ס' ספרד המדויקים), במלולוא, מולודא, קסלוניא,
 וערי אמיליא, וערי אשכנז שנכתבו ע"י יהודים רבנים (שאינם קרצ'ים) וגבס

מצויין או כתוב ההפטרות, ונכתבו ע"פ מצות וכהוצאת הנשיאים ר"ש הלוי וכו"ב — וככל אחד מהם יש בני"כ פתוחות וסתומות, כמו שנכתב בס"ת שלנו, והרו"ה וכן הרש"ד, ה"ל לו דק שלשה כתבו יד (של רמב"ן על קלף נכתב בוידומיזוא, מכיבוליוהיק של יאבלונסקי, וכ"י שנת רמ"מ של זעלינסאן) ולא ה"ל יכול להכריע הפו"ם, ובעל מנחת שי שהיו לו ששים כתי" (לפ"ד הרש"ד) הלא גם במלא וחסר שבתורה ונו"כ, לא זכר דק אחד מעשרה, למאה, ולא כבעל קרית ס'. ותנ"ך של מנחת שי הגדפם במנמיכא הק"ב, נדפס בו מעיות הרבה (יודע ספר) ובעל ק"ם הגיח ס' כ"י גם על נו"כ, אבל נעלם ונאכר חפשתיו בקאטולוגין של ביבלייתיקן ראדופא. ואינו, שאלתי פי הביבליוגרף ר"ם שמינשניידער ואינו יודע, וכן עד המסורה יש לנו שבעים ספרים ואין בהם מסורה על מספר פו"ם, כמו ש"ע לנו החלת פו"ם ומספרן בתורה, ורשומות ברמב"ם, ומחזור ויפרי, וס' תיאג' כ"י כו' ועל פה ברוח אי אפשר לזכור אלפי פרשיות ויש פסוקים שנים — ופי זכור אם הפרשה בפ' זה או בהשני המתחיל כמו הקודם לו, וכי דברי הנביאים נאמרו למרע"ה, אלא שלא נתן לו רשות לנבואה, עד זמ שיבא הנביא שהוא ינבא, בן כס' התורה אם חסר או יתר או חליף פרש' אחת אסור לקרוא באותה ס"ת, וכן בנביאי האמה יש לכתוב עם פו"ב כר"ת. וקדמונינו עמלו וכתבו ומסרו לנו. אי לנו שבעה"ד נשכחו מסמך מרוב טלטל, ומדרג רב שנעשו בימי הבינים, וספרי קדמונינו נגזלו וה באוצרות השרים, לכד אשר נשרפו ע"י גזירות הבושלים, ירו פרש צד ע כל מחסרינו.

(ג) והפר"ם הם עיקר והנאי הספר, ולא לכד בקיאה, ועוד קריא הפטרה ה"ל בימי המשנה והגמרא זמן שלא ה"ל דפוס כלל ואך נקל במצוה (דרכנו) דרבים, ואך יאומן כי דברי המלכים או נבואת כל נביא, שבכל הספר סאמר א' של זמן וימים אחדים שאי אפשר כלל הפסק הדבור כלל פרשה והפסק בין ענין לענין, לנח או להתבונן בין ענין ולהתעורר על הגם ויפה כתב הרש"ד בכרכי יוסף (דיהרנפורט הרס"ג) על זה ידוע כל לב יודיע כל עין שעזבונו זה כמה מאות שנה מלכתוב הנ"ך בקלף מעובר, כשורמט, בקנה וריו, וצורת השורות, ושינוי אהיות גדולות וקטנות, מנוקדות במזרות ותלויות לפופות ועקשות, מלא וחסר קרי וכתוב תנין ויונין, ופתוחות וכר"ת, וקדוש השמות, ובגלילה ועמוד. וכבואי לוויילנא מצאתי שה"ד יוסף בה"ר ר' אלי' פעסעלעס, בחכרת בן אחיו ר' ארי' ליב כ"ד דובער ז"ל ההנרבו יחד לכתוב כל כ"ד כתבי קרש על קלף וקדוש השמות, שציוו לסיפרים האומנים והבק אים במעשה כתב נאה, ואני נהעכתי שם איזה חרשים, ונהאכסתי אצל הרב ר' יוסף ברצ"פ הנ"ל עד שנגמר, והשלימיה ביום נ', ז' אדר הקס"ג, ולבי עירני לכתוב שירה בנויה משבעה עשר כתיים בשבח הניביים אשר הוציאו כספם על הדבר, ועל גודל הענין, עכ"ל כס' ברכי יוסף. ועוד ההנ"ך במשך ארבע מאות שנה, הח ביד ערלים וסיפרים ניהוד כיד המשיחיים הכסיתים ומתעים וכל מחשבתם לעבו"ם, וס' שכתבו מין ישרף, וכש"כ שאין

לכרך עליו ולהוציא הרבים בהפטרות ובדרכותיה — והו"ל שבימינו מרבים לפאר ולרומם בתי התפלה ואין כסף וזושב, ונקל לכל חברה לצוות לכתוב ח' נביאים בקלף כד"ח וקדש השמות, וגם הכתב כד"ח, גם הב"י והמנ"א ישבו המנהג, כשום עת לעשות ורוב ענות, אבל לכתוב דעתם לקרוא סתנ"ך נביא שלם, ועל הדפוס רוב הפוסקים סוברים שאינה ככתב, כפרם בקדוש השמות הנחוצה, ואם בצרכי הכלכלה והלבוש או בכל עסק, האדם עושה באופן שלא ישאר ספק, פן יזיק לו ולעסקו, ודאי ראוי ונכון שיהיו לכל צבור, נביאים שנכתבים בקלף כהלכות ס"ח וקדש השמות (ודוקא ע"י יהודים כשרים, שומרי שבת). ודודי וקני הגר"א ו"ל במעשה רב סימן קל"ו, הסכים להב"י והלבוש וא"ר ויש נחלק לקרוא בהפטרות כהוך נביא שלם שנכתב על קלף, עם פתוחות ומתובות וקדוש השמות וש"ד כדון ס"ח, וכן הנהיג פק"ק ווילנא, ואחריו נמשכו כל גלילות רוסיא המערבית, שכותבים נביאים על קלף, ובגלילות וקוראים בהם בהפטרות, אשרי חלקם! וכרוכים יהיו *). שאלתי וחקרתי הסופרים דפק"ק, מאין יודעים פו"ם ועל מי סמכו ומדוע יש שינוים וחלופים בנביאים וכתובים שראיתי, ואמרו לי שאינם יודעים מאומה, דק מניה אחד דשם בנתנ"ך שלו על הגליון סקום פתוחה ומתובה שהעתיק מן נו"ב הכתובים כד"ח והם בקליון דג' פרנס, והוא שנקרא קליון של ר' ליבלי ר' בערוש, ומתנ"ך הלז העתיק טופר בגליון תנ"ך שלו ומסגנו העתיקו סופרים אחרים, ונפלו מעיות ברשימותיהם, וגם בכתיבתם כשהמקום צד, או בשגנה ירבו מעיות בנו"ב, ומעולם לא דשם מניה לתקן פתוחה ומתובה בנביאים שכותבים על קלף, וכן אמרו לי מניה ספרים דפה, קנאת ס"ק אבלתני, ועל הסופרים אני כועס, שאינם מדקדקים בזה ועל המניחים העצלים לתקן, והולכים בחשך. ונסעתי לפני מ"ו שנה בערך למינסק קאוונא זבואליסטאק כו' לדרוש על מניחים ומפריחים, הנמצאים בערים שונים, וערכתי להם ולרכנים הרבה עשרות מכתבים, ולא העליתי מאומה, ויש שכתבתיו עשרה וחמשה בתבים עם קאנווערמין לתשובה, ולא ענו כלל, ואתרים ענו שמניה פלוני מת ועמו מתה ידיעתו, ואתרים הודיעוני סופר מניה מפורסם שנעירו או סמוך לו, וכי נכונים להדרש לי, לשלוח לי העתקת פו"ם, בשכר מרחה שקצבו לי כל אחד מהם, וזאת עלתה בידי:

א) המניה ר' ח"ט העתיק בערי, בזמן 14 שעות, פו"ם מנו"ב שנקליון פרנס הנ"ל, שהרש"ד הי' על הסיום ז' אדר תקס"ג, וכ' שנכתבו ע"פ סופרים אומנים ובקיאים, אבל לא כתב שהגיה אותם, ולא שהגר"א ערך הפו"ם או הגיה אותם. ולסמוך על רש"ד קשה שהוא לא ראה מעולם דק שלשה כתי" (ע' אור לנהיבה) ועליו השיני הרו"ה בשום שכל, שלפעמים לא הבין המסורה, וטעה במו"ח, וכן השינו מנחת כליל. ב) בגליון נביאי קליון פרנס, ישעיה" מוגה על הגליון פ' ובפנים סתומה ולהפך, ומי יודע

* לקרוא בנביא הוא מצוה מן המובחר, ואין זה שייך לענין לעז על אכותנו אשילו בגופנו נתחדשו ונשתנו הרבה דברים אצלנו.

אולי רשם רש"ד מה שמעה הסופר, או מניה וולתו הגיה כן ולא תק. בפנים, ומי יודע להכריע את מי הצדק, לכתוב בכפנים, או כנליון. ג) ס' יהושע חסר, בשאר נו"כ נרלב ונקרע, ועכברי גיזי, והרבה ידיעות נחלפו על חרשות, ואין יודע איך נעתקו.

ב) שלש נביאים ישנים ראיתי בקליוז הנ"א והעתקתי הפו"ם, וחמשה נביאים הם חרשים מקרוב.

ג) הוגר לי שיהושע החסר בקליוז פרנס, נמצא בק' ר' ליב שמראשין והעתקתי, אבל מצאתי בו בהרבה פרשיות יחיד כנגד רבים וולתו.

ד) בקאוונא ראיתי (ה"י הסופר ר' גדליהו ע"ה ומעובנו קנה ר' חיים סופר) תנ"ך לונדוני, ובנליון מתוקן ע"פ המסורה, ונס דשום פ' או ס' לסמן הפרישה, שהגיה מניה ספורס החסיד ר' אברעמל ראנאלער, תלמיד זחתי המניה. צדק וחסיד ר' שמואל הקמן ז"ל. (ומי יודע אולי נעתק מנו"כ של הקליוז ר' ליב דר"ב).

ה) המניה ר' אייוק מקראו שהי' בשאוול הגיה נביאים בוועקסנא, והדיין ר"ם שם ר' זלמן לויטס (חתן הגאב"ד) העתיק בערי סהם פו"ם.

ו) העתקתי מנליון תנ"ך של ר' חיים יצחק מרענער מניה מדווינסק הדר פה.

ז) העתקתי מנליון תנ"ך הסופר ר' אהרן ובנליונו פו"ם.

ח) בדווינסק (על הפיאסקס) כן בוואלקאוויסק, יש מקראות גדולות אונגוואהר רפוס ר' אהרן ב"ד חיים דוד סג"ל ושוהפיו, והמניה הוא ה"ד אברהם עדיל מואמישץ כן הגאון הדרשן מהר"ל עדיל ס"ם מסלאנים, בעל אפי"ה (באפ"י ר' לעמבערג הקפ"ם) עשה המניה הלו פיוס ושיר לכבוד אביו וספרו, שם פו"ם שהעתיק בערי ר' יהושע לעווינסאן, והשליסם רח"י מרענער הנ"ל, והשערתי שלקח אולי הפו"ם מתנ"ך של הרב ר"י סלאנימער, הנמצא כעת במלאנים, ובלי ספק הוא נעתק מן נו"כ של קליוז ר' ליב ר' בערוש הנ"ל.

ט) בפארמא מצאתי נביאים ראשונים עם פ"ש"י קטנים, ובהם פלאחות דפוס ואלקאווא תרע"ג 1817, בדפוס ר' גרשון הלוי לעמערדיס, במצויות ורוצאות הנניד ר' אהרן בהרב הגאון סו"ה משולם הכהן ס"ם דק"ק לכוב. וסן מ"ב רשום שם ס' פ', וכן נביאים אחרונים (ר' לעמבערג הרי"ם דפוס אהרן ב"ד חיים דוד סג"ל, במצויות אהרן בהרב הגאון משולם הכהן ס"ם רלכוב).

י) ירודי הגאון אדר"ת, שנפטר בירושלים ת"ו כ' ל' כי מהר"ל שוסלאוויץ המהבר אוצר השמות (ווילנא תרל"ו), סידר פו"ם ועל המסורה, ודרשתי במינסק וא"י, והשהדלתי בבקשות להשיג דשיון לנסוע בפב"ג לבקר אוצר העדה והקארעמיא, ואוצר הבאראן גינזבורג, לא הרשו על זה אלמגתי בנו וחרני בווארשא, נס שם שלחתי ולא מצאתים.

יא) קנתי ביוקר הנ"ך לייפציג תרכ"ם — ז"ה 95—1869 שהרמיסי

ד"ר זעליג בעער, פרופיסור וועלמיש (איננו הכופר ע"פ כתב היתרות) ונדפס ע"פ כ"י, עם מסורה בלאטיין, ובי פו"ם והעתקים.

(ב) ס המסורה שהדפוס דויד גינבורג (לונדון תר"ם, מ"ה, נ"ד) שלשה כרכים גדולים וארוכים, בהם שבע נוסחאות המסורה כתיב. א, סן בבל ותימן ומס' ר' דוסא. ב, מס' ר' יהודה צלאח סתומן. ג, שבע ימות. ד, מן צופוט קאלי. ה' ו' שתי נוס' מסורות. ז, עקספלארנמארים פלאנמוס, ובכרך ג 82—77—933 יש פתוחות וסתובות בנו"כ, שה' ננוזים בפוסשטאט קאירא, וכעה הם באוצר ד"ר אלהן ארלער, אחי הר' הנאב"ד בלונדון. ולהיות שכמדינתנו אין להשיגם, כתבתי להרב החכם הישיש ר' מאיר איש—שלום (פרידמאן) נ"ו לדרוש על כ"י שיש באיצר וויען והוא שפת מאד כי שמהי את לבי להרפת ישראל, כי אברה חכמת חכמים, והרבה מחכמי תורניים לא חלים ולא סרנישים כי נחלתנו נהפכה לזרים, כי בוססי את נחלתנו, והדפסקה המשמשות לתן ריוח בין הדבקים, ולהתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין האבירו, ועשו להם הפסקות בסידור וקאפיטל גם במקום שאמרו ו"ל לא להפסיק ומכלבלים את הקורא, ולכו ישמח כי יעמוד גם לדבר הזה נואל, שעל דיו נוכה להפטר מטעשה הגברים הכופרים, בחלוקת ס' קודש *). והרכא"ש דבר על לב היר"א, כהן שדעתו יפה, דוקטור פנחס החנוכי המכונה ד"ר היינריך נ"י, ובדק ומצא באוצר המסורה על פי קאמאלוג א קראפט ס' ז' רייטש (וויען 1847) והם לפי סדר השנים. נומר 3: נו"כ ותלים על קמ"ז מו' (כחלוקת דו"ל) נכתב בשנת שא"ל 1018/19; נומר 1 תלים ותורה עם מסורת, במאה י"ב; הלוקת פרשיות, פ' שונות, ותלים קנ"א מו' שנחלקו ק' וקי"ח; נומר 2 תנ"ך בשנת ק"ד 1344 הכתב אשכנזית; נומר 14 חמש כגילות והפטרות 1298; נומר 7 תלים משלי איוב דניאל עזרא מאה יב—יג; נומר 8 תורה עם ה' מגלות, מאה יג?; נומר 17, 16, 15 הפטרות ומגילות מאה יג; נומר 12 ה' מגילות, איוב 1303; נומר 13 ה' מגלות והפטרות ואיוב 1348; נומר 6 מתחיל מיהושע יג; נומר 4 נו"כ סן 1407, והמסורה, כת"י סרובע אבל מוזן מיוחד; נומר 5 נביאים עם מסורת וציון ההפטרות 15—14; נומר 11 חומש (יחל דברים כ יב, כה) רש"י ותרנום, ה' מגלות והפטרות, ישעי' (חסר מעט), ירמ' (חסר מעט), איוב מוזן 14—13; נומר 20 הפטרות. ליכי החג 14—13; (נומר 17 18 19 איס נחיצים לסלאכתי). הרב היינריך נאות לקחת ממני בשכרו החצי שהוא לוקח מאחרים, והעתיק לבעני פו"ם שבספר המסורת הנ"ל ושלכתי 13—11 ר"כ, ואידות עשרים כה"י הנ"ל, כ' לי שעל תנ"ך אחד, יעלו ששים שעות, ושכרו בעד כ"א יה'

(* כזאת כתבו לי היראים ומפורסמים רבני אמ"ד, ראטרדאם, פפד"מ קאסונהאנען כו' (דיענער, ריטער, הורוויץ) וכמה רבנים בארצנו, והנאון אדר"ת ראב"ד כירושלים ז"ל כתב כזה"ל: כי שם לכו בדרכים העומדים ברובו של עולם, והדבר מבהיל מאד, שלא נתעוררו אדריי התורה, כדורות שלפנינו, או לנו שנשתכחה התורה מאתנו וכעוה"ר שכתבו הכוס שקבוצתו בסדר לנו... ארבעה מכתבם שלח אלי לזרנו ולחוקטי.

שלשים ר"כ, אחר כן כ' שקבל משרה ואין לו עת להעתיק. ואני בהיותי
בברלין, נתן לי ידיד נעלה ההרד על הרה רוב להשיע פרופיסור ברלינר
נ"ג, ס' הסכורת, ומצאתי כ"ז שינוים מאשר בהעתיקה הדוקטור הג"ל, שכל אדם
שונה, אשרי מי שחמאזי ספורים.

(ג) זמן בדקתי שם הדיפתורא, שנדפס בפס"ב 6—18 ובו 223 עלים
וקנהו מהקראי אב"ן רש"ף, והשחיף ליצחק בן יוסף ומסאל משה זלבוני
אבוגפועל יוסף ודיד, וירשו אותו בשנת 1268 לשמרתה, קנהו הנשיא
בורני גדליהו בן הנשיא אלחנן בן הנשיא גדליהו, נכר דוד המלך, וששה
עדים העידו שכבר יוסף בן שלמה למר שר שלום בן עמרית, בשלישי בשבת
כ' אלול שנת 518 ליצירה, ור' גדליהו הנשיא נתן הספר לאברם הלוי
בן משה אבי בן שה. עוד גם, קנהה בת ד' ישעה הל"ם לשמרות.
ועוד שם יוסף בן כרדכי סנר הר' כפרים לכרדכי הכהן בן יעקב באלול
תרמ"ג לשמרותה. בששה עשר יום בחשון כנר סרדכי הכהן בן יעקב למר
יוסף בן שלמה, והתנם הרב אבררם בן משה הלוי קנה לאדונינו הנשיא
גדלי' בספרד כידו ר' אפרים השנ"ב ליצירה. כ"י כזה השלישי, בפס"ב סן
1350, הכני בקארלס רוהע — והראשון באוקספורד (אנגלי') לאנר אונ הא"ס
ביבליותריק בו 225 עלים, חצי שורה בסוף חלק, ב' שורות בין ס' ל"ם,
ג' בראש העמוד פתוחה ונ' מיני סגנונות, חלק — בהחלה שורה או בהחלה
וסוף הכל סתומה היא. בק"ר רשום בדרך בן בן יהודא קנהו פרש"ף 1105,
יצחק בן מנחם זכה בו מן יקתיאל ואחיו. ואני בדקתי ומצאתי בו חילופים
מאשר בס' הסכורה ורובם שווים בפ"ם.

ה) התבוננתי על מלאכתי אשר סדרתי לכחור ולקבוע פ"ם, שיוכלו הסופרים
לסמוך על זה, וארא כי עורני רחוק מסחון חפצי, ולראבון לבי בכמה פ'
הם סותרים אלה את אלה, יש שנמצא בזה ואין בזולתו, ויש זה פותח וזה
סוגר וסותר, ועל מי נסמוך. לעוזב הענק הזה חסתי על עמלי ויגיעותי
והוצאות שהוצאתי, ורוח בטני הציקהני, כמו קול קורא אלי: פסח פסח, פתוחות
סתומות סתומות, מאת ר"כ הוצאת ורפו ידיך! חוק ואכף! ולך בדרך זו
והנעה אל הספרה לזכות הרבים, ואם תשב במקומך לשוא ינעה, והכל וריק
יהיה, אין כל תקוה ולא תוחלת מוולתך. הלא נהבת מאות סכ"נים לרבנים
וחכמי בקרא ולא העיילך, וכרובם החשו ולא ענו רק יחידים שרירים, גם
על פי קול קורא לעזרה שהרפסה בסכ"ע והוצרות תורה מציון ש' מ' ח' ד'
בירושלים ת"י, הל תלפיות (אינויאר בעסמריך), ווער חכמי ישראל (בעיד
ליערס—אנגליא) והפלס (ע"י המ"צ בפולטאווא, הנדפס בברלין) ואין מהעורר
להחזיק בך, וקוראיו רבים הם רבני רוסיא ואנגלי' ואמריקא — קום לך
זעשה, וה' יעורך ויעליחך, לכל זמן ועת לכל חפץ (כרז"ל ביר פ' לד, טו,
שמור' וקה"ר) הנה ר' מאיר ור' יהודא ור' יוסף הוו דייקי בשמא, ואמרו
שהקב"ה נוהג בלבו האב איזה שם שיקרא לו גם שהאב איננו נביא כמו
לפנים (ע' ב"ר פ' לו, ברכות ז:) אולי נקראה בשם פסח למען תחמול על
ס"ק ולהחזיר פתוחות סתומות וסתומה ששכחתי בעוה"ר.

(י) בהניגני בא חכם כמערב והעיר צדק הוא ככב נונה העולה מברלין, להאיר מחשבו, אחד הוא הרב הרבם הנלהב בעד הדת החרד על כתבי קדש הוא ר' אברהם פרופיקר ברלינר נ"י, כתב לו כ"פ לבוא ברלינה, וכל מחסורו שם עליו זהו, וגם על בילעם לשוב עד גבול רוסיא יהן לי בעזה"י, ושלח דברו להרבנים נבאי צ"ג דפ"ק שיעזרוני במסעי, ובהסדרם נתנו לי על פ"פ גוברנמארי, ועל בילעם עד ברלין, (ולא עוד — אלא שאני צריך לכרכם על זה החסד) עזבתי את ביתי במחסור, וילדיו רטושים, נמשהו פרנסתי (עבר דיניה) וכן ערתי, לכען השלים דבר הפ"ס הנחוצות לקריאת התורה, כדעת הב"י הלבוש ואלהיו רבא ויש נוהלין והגר"א במעש"ר סי' קלו. והנה באתי ברלינה, בימים שהי' טרור מאד, במצוה ההביכה בשעתה, בכתיבה ספרו צור לערר אונד וועהר איבער אונד גענען דיא קירכליכע ארנעל אים יודישען גאטעם—דינסט (ברלין 1904) וספר דברים עתיקים, קובץ על יד. (שנה יט *). וכאשר ראני שמח לקראתי וקבלני באהבה, ולסחר נסע עמי להביבליהויקי והציגני לפני פרופיסור הכשניח ומנהל שם וערב בערי. עש שעות רצופה בכל יום עברתי נזירות, גם בערב לא נחתי בעצלותים, ובשעה 4 השכמתי לעמל ידים, בכדור עבירה באוצר ולחפש ולהערוק סן הנ"ך השני בדפוס שנת נד"ר ונביאים אחרונים, דיפטרא צנדפס בפמ"ב, וס' המסורה של ה' ד"ג הנ"ל וקמלוגין של ה' הרכבי ושטראק, ביבליהויקי סאלץ, וואלף, שטיינשניידער, צעדנער, נייבויער פיננער, דיעלימץ, דערענבורג, וקרית ספר.

(ז) באוצר אוניווערסיטעט—ביבלאטיק (רארטהויען שטראז 9) נמצא ק"ג אלף ספרים, ובאוצר קאניגלעכע—ביבליתיק (פלאטץ אס אָפערנהאוז) יוהר מאלף אלפים ספרים ושלישים אלף כרכים. הקאטאלוגין שש סאות בחוברות אלף וחמשים, והנ"ך כת"י מצאתי עשרה אלה, נומר 1 פאליע, באנד 2, נ"י 2 פאליע, אללע 3 באנד, נ"י 17 פאליע, באנד 2, 3, נ"י 32 פאליע, נ"י 52 קווארטא, נ"י 125 ח' המסוכן 11—1210, נ"י 127 מסוכן 1213, אריענטאלישע פאליע, 585, 126, 125, 6, 2, № קווארטא, 361 פאליע, 13—12—1210 № וברובם יש פו"ם, אבל ראיתי הנ"ך שונציני שנה נד"ר 1/8 אינו מדויק בו ריוח הפנוי, ואין לסמוך עליו, וכן על הנכ"ץ שההרגום כתוב אחר כל מקרא קודש אין לסמוך כיון שאחר כל פסוק נכתב הרגום אי אפשר לסיפר לריוק בריוח הפרשה, כמו כ"י פאליע, נומר 150, כל עמוד נחלק על שלשה עמודים ובו 35 שורות, ועל כל פסוק תרגום (פי' רש"י עד אחר תלים), שני כ"י אריענטאלי 935/1904 פירש"י עד אחר תלים כל עמוד על ג' עמ'. על כ"י ערפורט כתוב שם המנדבים ריוול אשה בנימן ר"ח נימן הל"ב, ישבר בער ניימארק נפתלי הירש בן בנימין ניימארק [אולי הוא צבי הירש פו"ם... מברלין הוהן הנ' ברוך רפפורט המסכים על ר"מ דפוס יעסניץ, ואתיו הי' חוהן הגאון חככ צבי והנאכד"ק אי"ה]. כה"י № 125 כל

(*) בסופו נדפס ממני דברי פיה על הקינה איכה ישבה הנכלת השרון, והערה על חסר התרין, שנהק בשירת יד אלעזר, ודבריו תורים נדפסו במדורים.

עמוד נחלק על ג' עמודים וכו' 27 צורות, ובין ס' לחכירו בחימשי תורה ד' שידות. כ"י ערפורט גדלו 7 ספרים, כל עמוד מחולק על שלשה, וכו' 32 צורות, ואחר כל פסוק תרגום, בפ' שמיני כהוב. כ"ד ימים לארז שנה יצג (קג) לפ"ט 1343 אלט 663 שנה, הנקוד והמסורה מיים בחודש הששי, שלום שלפא — נומר 2 הנ"ל, Aem. s. 5107 צמפו צד 915 בבראשיה לד לא—לה אין פרשה, כתוב אשורית: אני אהרן הכהן ב"ד חיים סיפר כתבתי אלו ארבעה ועשרים ספרים לכבוד סרדכי דאוסים בכס"ד אברהם, ומימתיים בשבט חמשת אלפים ונאה ושבע לבריות עולם.

נומר 3, כ"י אריענטאלי, פאליע 125 הנ"ל 134 עיים, 126 (202 עיים) מסומן 18 E 160—9—35 №. עקמ' ביבלי, כריד יאק' רא"אף, 3 באנד. — B. J. B. h. J. A. J. L. E. B. R. כן נכהב כפנים, ועל נבו. בנומר 1 כת"י אריענטאלי פאליע 585 ביבלי העברי מעמברו הישפנוי, בנומר 2 רשום, שיפמא אננא אע פאלנ' א. ס. צ. 5107 הנ"ל. עוד תניך פאליע קמן כ' על קלף ורשום 9416.

ח) גם ראיתי בכרלון ה"ר ר' ראובן סרגליות מירושלים ת"ז, ס' כהב תורה כתוב על דוכוסמיום עם מס"ג ומס"ק, וכו' 371 עלים, ככל עלה 4 עמודים, בעמוד 34 שורות, ובקבלה שהיא מימי עזרא הסופר, מפי חכם סבא דמשפטים ר' יוסף אלמאליא, ראב"ד בירושלים, ת"ז, וחכם הגאון ר' רוד כ"ר שמעון, ראב"ד ספרדים מוגראבואה בירושלים ת"ז, וכונו הג' ר' רפאל אהרן בר"ש ראב"ד הספרדים בקאירא כ' להחכם באשי ר' אלי באלכסנדריא שבקיבל שהוא הכ"ה מזמן עזרא הסופר, ועל נבו כ' מה"ר יואל, אבל לדעתו פ"ה אינו כן, א) יען שבכל הספר, יש טעויות ודילוגים הרבה — שהונה בגליון להנ"ל. ב) בימי עזרא לא הורשה לכתוב מסורה. ג) לרשום בגליון הוא מאוחר מימי הגאונים ז"ל וכש"כ לבלות הזמן ולעשות ברושימת המסורה ציורים ותבנית חיה ושרץ, אבל מצאתי ספר א' בשם עזרא בלונדון מבוא צד 688, 494 משה בן עמרם בן עזרא, התש"ך לשטרות (778 נט לששי), וכן כ"י הארלי 1575 כתב עזרא בר יעקב — בן אדר"ה ה"א קנ"ו.

ט) **כהתנימי** מלאכתי בכרלון שלם החכם הנ"ל כעדי באכסניא ונועצתי עמו אם לנסוע לונדונה ואיקספורד, ואמר לי שאינו ראוי לי לנסוע על הים, והספרים שם בקר ה' ר"ג בעל המסירה, ואמר לי כי לפני ס"ו שנה ה"ר כרומי ובפארמא, ובפארמא יש רעאלע ביבליות יקין די פארמא, וכו' יש אספת די ראסטי שכקש להשיג התורה שכ' סרע"ה ועזרא הסופר ע"ה, וקנה ואסף תנ"ך שיניים כ"י עתיקים, ויורני ייחוק לבני, ונתן לי עצות והוצאות לנסוע פארמא, ג"י לפני שבועות נסעתי ללייפיציג ובערב שבועות קנתי רעמוד בילעט ושלמתי 114 1/2 מארק זהב (מלבד פלאטין קארמא) ובמוצאי שבת ושבועות, בחצי הלילה נסעתי — ובמשך שלשים שעות בכקר יום ב', הייתי בפארמא, וע"פ מכתב הרה"ח להרב דשם בא אלי בכקר, ושכרתי עמו אכסניא, וצל הביבליותיקן, ומצאתי ת"ל את אשר בקשתי, כה"י כ"ק

נביאים לבד יותר מחמשים נומ' בהם ארבעים נביאים (השמינה) ובקרתים
 וסדרתים כסדר השנים, להעתיק העתיקים והראשונים קודם בזמן, שש שעות
 12—9, 1—4 עברתי בביבליותריקי ואלה הם, נומר די ראסטי, ונומר ארום
 של ביבלותריקי, ואחריו השנה באיזה מאה נכתבו, ושם הסופר, ובעליו לשם
 בו נכתב ומי קנהו:

נומר 23—3110 שנת 4975 לב"ע — 1215 למספר עי"פ. פה
 ארנון במלכות ספרד, ה"א ומ"ו לב"ע ע"י הסיפר
 יצחק מה"א"ץ מסרן לרם ונשא מ"נ ר' שמואל
 הלוי יי"א.

782—2868 ה"א לו, ניטלא קווארטא — חיים בר ישראל
 סי"פ מקריראפהל יוסף אשר לוי כיצינו, יצחק
 בן השר עבד אל — חנן, מרדכי בן יוסף בהן,
 מרדכי פונצו מבר הכ"ד כ"ק יום ג' ה' אלול רנ"א
 לר' משה ב"ר יהודה מטרצי, והכתב קיימו ישעי'
 בכמ"ר יעקב זצ"ל דאס"ן צרפתי, אלהן אליה
 בכמ"ר יואב משה ניקוריים זצ"ל. ה' אפריל רס"ז,
 מכרה בנציון ניבוטהן לר' יצחק מקירצו, ע"ז חתמו
 מתחם כהן ב"ר יעקב כהן זללה"ה מפראטיק, יחיאל
 גיע בכמ"ר מרדכי מנמרינו, ונרשם עליו בנים ובנות
 שנולדו בשנות רסח רסז רעא—ד—ו—ו. הסופר
 ד' חיים הנ"ל כתב במאמר השר הלוי ר' יצחק
 בכ"ר המעוז הכנדול נשיא נשיאי הלזים, ר' שמואל
 הלוי מ"ש... בן, אל' לוי ר' שמואל ור' יוסף
 ור' מאיר ציוו לעשות הנקוד והמסורה ודקדוק וחקירה
 ונמר המלאכה עה"ק בשנת ה"א ול"ז במילטולא.

1277 שנת הכתיבה (לפני רפח) 1177, 4956
 ה"א לח ברצלונא יהודה בכ"ר יואל. 304—3214

ה"א י"ח 1/8 וכל עמוד על שנים ע"י יקותיאל ב"ר
 יחיאל ב"ר יקותיאל ב"ר בנימין הרופא, יום ג' כא
 שבט ה"א מ' שנה בעד מורו ר' מאיר ב"ר בנימין
 ב"ר שלמה חוק המאיר.

ה"א ג"ו—1296 ע"י אלי' בן שמואל יצחק בן חסיד. 380—3091

ה"א, יהודה מטרצי יוסף כהן ישרון ב"ר יוסף כהן מן
 מערצינא, מתגורר בפראמו, נולדה בת להקונה יוסף
 נתנאל בהחסיד יעקב מטרצי וקנהו מאה רי"ב, שנת
 נו, עב.

לפני מ' במאה 13. 174—3182

3, 1, 3212, 1474 הל' כתב אשורי אשכנזי.

3286, 7, 440 בו מסורת עם ציורים.

- צמר 21 — 3109 בשפניא ד' יצחק עקבא לר' אליעזר ישעי' .
- 24 — 3247 .
- 26 — 2855 .
- 2939-41 554 שח 1548, חוק ונהחוק הסופר משה בן ישראל אשר ויל לא יוזק, איש היילפערן, פה פרווא, נשלם בר"ח המון ש' ש"ח לפרם .
- 3184—6 596 אימא חסא בת מנחם רופא .
- 3187—9, 737 יוסף הגקן ב"ד יצחק (ארקח) מארק יאק (ד) ראסי העליל שהיהודים חתכו וקררו בסכין התיבות ביהושע, שלא לסמוך לנזרים, והדאיתו כזאת בס' 3494 שהדיו שרף את הנייר) .
- צ' 1/6 1834-5, 941/2 הישפניא שלי זה, יקתיאל במ"ד ברוך רפאל שלמה קוים .
- נוטר 730 = 3238
- 3, 3 — 2151 ס"ד, קווארטא, אני משה בן חיים הסופר, למודי רבו, ה"ד ... בן . ה"ר בנימן בעיר רומא וסיימתי בהדש אידר, ה"א . יס"ד ... לר' יואב בן יהודה ומכרו לר' יעקב ב"ר בנימן אורבא, ראם .
- 1335, 3104-20 ולכ"ע ה"א צ"ו ? אני יצחק ב"ד משה הכותב, כתבתי לי זה הספר וסיימתי בשנת ה' צ"ו, יום בא בכסליו צ"ו לפרם .
- 13-1400 3248 25 הישפני' .
- 3183, 196 דימא ער מסרת שלמה, משה קנמיקי חסא מנקרי, רופא .
- 3241, 186/7 במאה 14 בלא מסרת .
- 1/8.1994/5 348 — רשום שנולדו לו בנים ובנות משנת שנמ שצה והלאה והסופר סאיר בן ישראל אשר או בן חיים .
- 2667, 576 .
- 3238, 730 .
- 1215, 923 עם מסורה, כ"י ישן, וכל עמוד על שלשה, 4°
- 2517, 1219 .
- 2154, 1252 .
- 3216, 1261 פאליע יפה בלא מסורה .
- 1/18 1891, 27 בשנה 1400 משה צמח בן חיי' חיים .
- 1463/4 2810—11 518 היא ד'
- 1424, 2514/5, 319 קפ"ה עב ב' מסורות שמואל שטילינגען מאספאק עבור זעלינגסאן שטילינגען משה מעיר צווייטארי חדשה, קנהו א' בשנת 1448 שנת רלח ... וחחומים ג ערים בו חלופים ושוה עם הנ"ך בוסבורג .

נומר 13, 4, 3886/7, 1468, בנימן ב"ר דוד גבאי זצ"ל, סייסתי ר"ח אדר הראשון, ה"א רכח ע"פ נוסח ההללי בלטרן. קטלוג נ"ב 2542, מקרא עם מלאים והסרים כס הלל הסופר" נכתב במהא אשכנזא, ור"ג העתיק במבוא שלו ס' הלל, Sakkut (זכותי) 1500 A. d 600. בשנת תתקכו (נו) כח אב, ה' שמד גדול במלכות ליאון ואו הוציאו הכ"ר ספרים שהי' כתובים קידם לכן כמו ח"ר שנה, שב אותם ר' הלל בן משה בן הלל, ועל שמו נקרא ההללי, שהם כדוויקוקה, ומהם מניהים כל הספרים, והר"ק ראה את התוסש במילטולא, ואני ראיתי נבואים ראשונים ואחרונים שהביאו מנידוש פורטוגל, ברוניא באפריקא.

187, 2809, 473 ר' יעקב בן משה קאלבפעל. הסופר משה ס"ט ב"ר יעקב ס"ט בן החכם הישיש משה כאלוף כתבתי אליו ע"א ס' להיקר המעולה החסיד העומד בפרץ, האיש אדוני הארץ ר'... ס"ט בן כבוד הישיש ר'... ס"ט ה' יזכהו להגית בו הוא ובניו ובניו ככתוב לא ימוש בו' למען השכיל.

2, 2808, 1474 הנ"ך ישן עם מסורת קנהו בשנת רלד.
1485 1833, 579

1289, 3217, 1494 יוסף הנחום ב"ר ישעיה דיראנמי.

4, 1832, 1496 חקיקה (אולי חנניה), קנהו מנחם ב"ר שלמה מפרטני עיר פיסא שנה שנו.

940, 2516, 1498 ה"א רנ"ט משה ב"ר חיים ספרדי בעד הגביר מגדיל תורה שמואל בר"ר מיימון עם מסורת ומחלוקת ב"א וב"ג (באריכות העתקתי בקונטרס)

509, 1679, 1500 ^{1/16}

עוד יש שם שתי תורות ישנות א' על עור אדום, והימשים כת"י עשר ס' תלים, הלים משלי איוב ג, מגלות ג עקואמפלארין.
(באוצר פארמא יש ש"פ אלף ספרים, ס' יהודים נרשם בס די ראסני 1877, ורשימת פערדי עור 126, כרכים 111 אלה ס' יהודים, רוב התנ"ך י, ארבעים הנומרים העתקתי בעצמי, אין לשער עמלי הרב, והמדינה אוירה בוער כאש ומויע, חס הרכ שבאב שבר הכח" ולא בא אל פי, כאכל בשר או חלב והמאה זכנינה ולא יון שהכל אסור שם, וכן התבשיל, יעונתי עד כאר, גם פה יהורי כתבתי לעיר לייפיציג ואפו ושלחו ושלמו מס שטייער, ודכי פאסט, כי עובר דרך חמש מדינות (בייערן) זאכמען באדען בעלניא שווייץ, איטליא, ושהה בדרך יותר בשבוע, ונעשה ניקודים (שיסמעל) ון שנו ושלחו ולא יכלתי לאכלו רק כשלשה ימים והשלכתים הוצה, בהכרחתי לאכול פת נחתום עם שאלאמיחי, ואחר כן קניתי כלי בישול, ובשלתי

לי חמין על שפירוס, וביים השבת שתיה רק מים צוננים, ומסחרהו היתה חולה במעי — ואני שטח בעמלי, כי ה' שלחני (הנה) לעשות, בענין פרים, אבל הגיעו ימים אחרים, במרם יכלה בילעם לחזור, ולאכד מה ששלסתי, ולהתהבבה לא יכלתי כי בילעם ישיב עד לייפצני, יעלה באיך מאה מארק (כי רגמתי בפחות) בקשתי את הרכ בפארבא ר' יונתן קאטעדיני נ"י להעתיק לי בשכר, וגם לסדתי איך לדקק בפרשיות, ובשובי לביתי השלים להעתיק הנוסחין הנשארין ושנה לי ואני שלחתי לו נמולו ושכרו רקצוב בינינו, וכן בהיותי שם, ערכתי סתתבים כהב אשורי ולה"ק, ובכתב ולשון אימלקי (ע"י ראבינער הנ"ל) לרבני אימליא בערים רומי, ווינעציא, ליורנא, בולנא, פיזא פֿירענצי, טרינא, פאדובה, מידינא ועוד, לדרוש על הנ"ך כ"י ולבקש מהם שיקחי שכר ויעתיקו הם אי תלמידיהם הנבונים, אבל השיבו כל א' השכות וההנצלות, שאין להם פנאי לזה, ואני הוכחתי על פניהם, כמה אתם עמלים להבין את הלכידים הקאנדידאטין אה מליציה ושירי רומים הראשונים כמו שירי Ovidio, Virzilio, Orazio, Lucrezio batullo, Riballoue, Dante, Alighiere Francisci, Petrarce Rorgnald, Rasso il Monte, כמו שירי il Foscolo il Sinli il bardacci il D, Annirzio ecc. ecc.

או תעמולו בכתב היתדות ושירי אימלקי החדשים, לרעת כיונתם והפסק מאמריהם, ולמזור חיי לאיבט אינכם שמים לב, לקבוע פ' וס' בנביאי ראמה, ישמרו לנו קדמיני, וכן נכתבו כהנ"ך כ"י העתיקים והם בתנ"ך אוצרות ספרי הערים שאהם יושבים שם ושם; ודברי היו נקורא בסדבר, וכמים על צחה סלע.

י' אך בניבליותיקי מצאתי קאטאלונין כתי של פרוי, קאמבריוז בלונדון של בולוניא ירומי, וטרינא (אשר נשרף או לפני בואי). באוצר bologno Demodeno יש ששה נזכרים אלה נימר 3 (2198) חומש (ס' דברים הבר) תיים משלי איוב רות קהלה גם שיה"ש איכה מגלת אסתר דניאל עזרא נחמיה, דברי הימים נכתבו בוסן מאה 12—13. נימר 4 b (2206) נביאים ראשונים ואחרונים בסדר שנוצר בהלמוד ב"ב י"ד במאה 13.

נימר 5 a (2209) נביאים ראשונים ואחרונים, בסדר שנוצר בהלמוד — 12.

נימר 5 b (2208) והכתובים בסדר זה. רות חלים איוב משלי קהלת שיה"ש איכה דניאל אסתר עזרא נחמיה דברי הימים.

נימר 6 a יהושע שופטים שמואל מיכים ירמיה יחזקאל ישעיה הושע יואל עמוס עובדיה יונה מיכה נחום חבקק צפניה חגי זכרי' מלאכי במאה 13.

נ' 7 (3571) ישעיה ירמיה בלי חיהוד קאפוטלי — במאה 13. באוצר טרין הי' כתי עבריים 274 ז"א 169 ובקאטאלג Hebrae De Taurinenze Anthena רשום אלה הנבי"ן כתי i N° 1 pag. 1 Cod. 1 A, ישעיה ירמיה יחזקאל ישעיה חגי עזר, פאליע

194 כתובים, 315 נביאים. אני אלכסנדר בר נתן הסיפר כתבתי זה עשרים וארבעה.

1805 III A. i — 2 — ראשונים ואחרונים אלוהו סופר ב"ר יהודה, ס"ה 1305 לבריאה לר' מנחם ב"ר אהרן.

81 85 A. IV, 8 — נביאים וכתובים, סתתיהו ב"ר יצחק, שנת צ"ה נ' ויצא לר' שלמה ב"ר יהודא סיבוב.

109 — CXVI AIV. 34 — ראשונים ואחרונים; מ' 14 מען וככל ארבעה נביאים ישעיה אחר ירמ' יחזקאל, כמו בתלמוד.

276 COLX AII 48 דימא } ב' תלים ב' איוב.
34, 34, 34 № LXXXI }

188 בקמלוג שני, מירינעס אנמענאע רשום ג' הנ"ל גם נו VI. 188 כתובים. מקדש ריינבערג, מכת ה"א ס"ה לז"ע.

75 A III (pag. 71) № חומש, תלים, פרקים, ההפטרות, מנוח ב"ר מרדכי כתב ב"ר ס"ק, לר' ליאון סיני מקולוניא, ומיום כ"ו אדר ה"א ושבעים בשרונויא.

Codices Hebr. de Taurinense.

pag. Cod. CXI A IV 29 } דימיה יחזקאל ישעיה תרי עשר
תלים איוב משלי במאה XIII

pag. 172 Cod. CLXVIII A IV. 5, } תנ"ך ומסורת ישע' ירמ' יחזקאל
תלים משלי איוב במאה 14

pag. 95 Cod. CLL A IV 20 } תורה תלים משלי איוב מגילת ד' ע' נ'
ד"ה, יהושע שופטים שמואל מלכים ישע'
ירמ' יחזקאל תרי עשר במאה יג

pag. 22 Cod. XVI A I 16 } יהושע שופטים שמואל מלכים
דימיה יחזקאל ישעיה תרי עשר

Catalog di Roma (Frimo Firenze)

№ 2, 3 f, 7 f, 24 b f, 80 f, 125, 175, 169, 213, 215,

220, 227 230b 341, 237, 247.

47 (A. 4. 26 הפטרות, 2, תלים 3 כנ"ל רות שיה"ש קהלה

№ 260, 246 — A 4 23 משלי איוב.

№ 4 A I 12 — № 24, 33 (A 3 23) — № 3 (A 3) — № 50

(A 5, 5) №№ 2—4.

Catalogi Eibl. Casanatense di Roma.

№ 14 (H IV 2, 3118) } ס' יהושע, שופטים, שמואל, מלכים,
ישעיה, ירמיה, יחזקאל, תרי עשר

№ 15 (N IV 3. 3119) 16, 17, 18, 19—49

תלים (קסט מן), בא'
מחובר קיד קטובשני
עב ענ מולימולא
שנת קמא

№ 23 (I. III, 22972

תנ"ך סאה וארבע עשרה, שו'
שכט, פירמו אַנקונא שו"ז לפ"ק

atal gi Willorio Emanuele Angeliei di Roma.

8 fol. 125 (1150) 5916

פי' תלים לראב"ע שנת ר"א

№ 3 (A. I. II

שיפטים שמואל מלכים

№ 4 (A i 12

ישעיה ירמ' יחזקאל

№ 24 (A 3 9

נביאים ראשונים

№ 46 (A 4 23

משלי איוב

№ 50 (A 5, 5

יחזקאל תרי עשר

עוד בקאמלאנ קאזיאמטענע די ראמה, דומי 7, 2830 H IV

כתובים 275 יואב בכ"ד משה נאות. 9, 2836 H IV, 17 №, כתובים,

ועמפלין הווי האשכנזי, הסיפר, ואני אהרן וינסורא מוואלטרדא מברתיו ש"ו

לאברהם ב"ר שלמה ב"ר אליהו ספונצי, פונצי 20, 3088 H. V.

תורה, כתובים, יוסף בן סרדכי מן אנגעלא די וויסערבו 2729 I II II. 17 №

חומש ותלים מולמילא יז 1441 (די ראסטי 450, 1370) וקניתיו

מיכאל כהן ב"ר יוסף.

2722 L. 11. 19. № 20 (די ראסטי 456) תלים קמו מוסורים

ומחובר עב ענ.

2919 I. III 6 № 21 כתובים בשנת קל"ח וה"א 2745 L. VI 12 № 24

2965 I. 8 № 25

יהושע שופטים שמואל מלכים

2831 H. IV 8 № 26

2750 cit Cenikot 452, H. VI 2 № 27

נביאים אחרונים.

2731 I 11 1 № 28

יהושע שופטים שמואל מלכים

2960 H. I 9 № 29

נביאים אחרונים, יקותיאל עשיתי זאת ההפסרה,

453 D. R. 2738 H I II 2 № 30

נביאים אחרונים.

2983 H I 15 № 31

חומש וסגילות ותהילים

יב) כתבתו לידודי הישיש, סיפר המעהיק כה"י עבור חכמים מר יצחק

הלוי לאסט נ"ו להודיעני כמה הנ"ך כ"ו שבהם פי"ס נמצאו בלונדון ובאוקספורד,

ואם יוכל להעתיק בעדו. וענני סדר וקריכת הביבליוהקון וע"ז לפי ערך כ"ו

ספרי יהודים שבהם. א), לונדון כרימים סוועאום, יש בו כה"י על כד כ"ק,

160, ולפי דעתו שהוא דגל להעתיק, נדרש כמה כמות שעות על תנ"ך

אחד, ושכר כל שעה לא יפחות מן רויכ אחד, גם נביזעאום יש הרבה

כה"י. ב), השני במעלה Oxford באדליאנא, בו ס' הרבה המשה אלפים כת"י,

וגם איצור ר' דוד אופנהיים, אבל כ"י לא רבו שם, ועיהם יש קאמלונין

של גייבויער וקולי: ג), קאמברידז, כת"י יקרים, רבי האיכות ולא בכמות —
 ד) מינצען (וחלק ג' מסנה נמכר לפד"ם) — ה) פארוז. בפארטא השנתי את
 קאטאלוג גייבויער ודוא עד 2587, יג לה נמוחו וגם נסתמא, והשלימו קולי.
 דאיתי גייבויער מביא תורה משנה 4864, ג"ח ס' נביאים, בשנים ה"א
 רכב, רלו, רטב, רנא, רנב, רנח, רסג, רפ, רפט, רץ, שי"א והלאה כ"ק כך באלה
 הסימנים 1. 2. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 15. 16, 17. 2322. 2323. 2324. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332.
 2433. 2437. 2439. 254 — 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76.
 77. 78. 79. 68. 69 — 2328. 2329. 233. 2331. 83.
 84. 92. 2522. 80. 81. 82. 87. 85. 86. 88. 89. 90. 91.
 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 102. 3. — 2332.
 104. 106. 107. 117. 125 — 119. 8. 125. 2331. 2333.
 2277. 2275. 129. 134. 132 — 130. 2428. 1427. 145 — 135.
 סה"ב קל"ג נו"כ או חלקים סב"ד כ"ק. במ"א רשמי בפרטיות, וכאן בוונתי
 אם ימצא איש משכיל לעשות עיר כמוני, וה' לו זאת למציא הב"ע"פ
 קאטאלוג גייבויער — ידידי ר"י לאסט נאות לי להעתיק הישן מהם שנה
 1293 היא 53 לאלף הששי, ביום י"ג טבת 124 Add No 14,760
 פעלום אבאנט 27/8 פאלל, 314/15 ועליו רשום, יג טבת ה"א נ"ג.
 Franco german hand Datad The 13¹ of Tobethet a M. 5053 וכן העתיק
 בעדי הפטרות כ"י שנמצא באיזר הרב ר משה גאסמער נ"י.

ג) בשו"ב מפארטא ללייפציג, מצאתי בקארסלרוהע תנ"ך שנמצא פאליע
 ש' 248 שהראה לי הנארטן היידעלבערג, וקבלתי באהבה וכבוד —
 גם תנ"ך רייכלין נכתב פאפסהיים, זרח ב"ר יהודה זוטרא שנת ד"ע
 חתמ"ו ליצידה, 1105.
 גם תנ"ך שונצינא פאליע.

גם סעקונדא דיפזרא, רנמצא באוקספורד. 3. וכן בפט"ב. 1. ברוך
 בן יהודה מאת רש"ף 1105, יצחק ב"ר מנחם זכה בו מן יקותיאל ואחיו.
 ג' תנ"ך 1350 כתבי מנחם בן שלמה לר' מתתיהו, שה' לחלקו
 מחלוקת הספיים, בשנת חמשה אלפים וטאתים לכ"ע.
 בפפ"ם באוצר הערה מצאתי והעתקתי תנ"ך שנת ד"א ת"ח (לעדות
 בעל דק"ם).

שונצינו רמ"ח קווארטא עם רש"י.
 גם הנביר גאלדשטייער וחבריו קנו אוצר ס' ובהם תנ"ך כ"י עתיק עם פו"ם.
 גם אנכי עמלתי והשגתי לקנות התנ"ך המדולל של ד' גייבויער, ע"פ
 ססירה ודפוסים קרמונים, ופו"ם בו ע"פ ו' כ"י עתיקים, בלונדון: ואחד
 בפרז, British museum Oriental 2201, 2626—8 Arundel orient.
 16 Harlei 1528, 57 ¹⁰/₁₁ add 15250 A. d, 916, 1246
 יד) עוד לא שבעה נפשו ולא ינעה ידו לכתוב ולחזור ולכתוב לארצות הקרב להודו
 דקלוקט, לכנדר ואחיותיה, להרב הגאבדיק ארם צובא היא עיר אליפא הקרובה לביירוטה

פתוחות וסתומות

(כי רדב"ו ושאר ס' כ' ששם נמצא עצם ס' של בן אשר, שהרמב"ם הגיה כסגנון סת', וכן כותבי סמורה וכו' לשבח) וכן כתבתי ב"ש להגאון הצדיק מו"י צחק משה אביאלעפואי בבקשה להעתיק מ"ס אשר בעירו. בס' תנ"ך כ"ו העתיק והסדיר והחליט בשם כתר תורה הגנוז בשלשה תיבות, ואין בו ציון אחר רק בשמחה, והוא נענה לי וז"ל: לעשות רצו צדיק חצתי וינעתי ומצאתי ס' תנ"ך ישן נושן כתוב כל קלף בזה הזמן תרס"ד שנה [לאף ההמשי ונכתב לפני אלף ועשרים שנה] ככתוב תוך הספר והוא סרוק ופונה יפה יפה אין ככהו בדומים, והוא יקר הערך מאד מאד, ומינה כהיכל מיוחד לברו באחד מבתי כנסיות שלנו יב"ץ, ירצוני להעתיק מסגנון כל ספרי נביאים וכתובים סבל פרשה ופרשה שלש תיבות מתחלת הפרשה, ושלוש תיבות מסופה, וישום אחר' סגד שמאל המתיחה פ' והספוכה ס, הכל כמו שהורעתי כתר"ו... וישלח לי על יד מע' הרי"ד משה אהרן דיור הלוי רד"ו תושב עי"ת בירות יע"א סך ארבעים ר"כ, בהם שכורות הסופרים וההוצאה, והלואי שיספיקו. עוד בסכתב שני כתבי: ולעשות רצון צדיק תוס' הכאת' ב' ספרים מוכהקים וגם הבאתי כתר תורה הכתוב על קלף ישן הסרוק יפה והתחילו בו בפרק לכתוב כנ"ל הקונטרסים בס' ע-ער יום ערב הר"ש העות' שערך עלינו לשלום, ותשלם כל המלאכה ס' הנביאים כולו, עם דברי הימים והמש' מגלות וגם הנאל עזרא נחמ' כולם עלו בקובץ א' מסודרים יפה יפה ככתביה גאה ונייר יפה, ע"י ב' סופרים. וגם לבר השכר הרשו ושלתתי ארבעה ר"כ על הוצאות הפאסטה, כסכתב הרמ"א ידיר הלוי, ככתביהם עם חותמיהם הנם בנד' — וכן כתבתי כי"ס להר"ג רב פעלים המהולל באגרות הרבנים וכנה"ג הוא סו"ה אהרן סגנדל כהר"ן הכהן רב אישכנים בקאירה אשר כתבתי. ועניני: ויקרתו הגיעני גם כהיר הכנה"ג, ואם כי שאנא גרול אנכי לערת הקראים, ילכך נהגעתי ללכת להם כי שנאתי לראות פניהם, ואחרי אשר כתב' הפצור ב' סאר ולא אכחר ככת' כי הסתי על יגיעי הרב, אשר ראיתי כי כתת רגליו. למהקים [ועבר' ו' סדינות אירופי] ומסר נפשו וכחותיו לזה ליקרת הענין הזה, ועל בן יצאתי מסביב וכפל דעתי מפני כתר' והלכתי להרב שלהם. והלך עמי לבית הכנסת שלהם, ומסרתי להם להסיר את המגנעלים מרם הכנס לשם, ושלחנות ובסאות אין שם רק הביטה סוכנה אל החיכל, והיא נכונה אשר על בן ראיתי שאין העבודה לפני. ורציתי לשכור שני אנשים ולא מצאתי יען כי מה אין ורע המונח אות, כמו שראה כת' באיטליען אשר גם אנכי דאיתי זאת, או לעינים שכך רואות שכן עלתה כימינו. ואחר עבור זמן רב, עד שהפצרתי בכניו של הרב [הגאון הצדיק] הספרים רפה, והלכתי לשם ויתסמהו חמשה ימים עד שהביאו לי את התנ"ך ששלח כת' רשום פ' ס' ושכתתי בעל כל הון ושלתתי להם א פונט שם. 10 רובל, ולהשמש א דאלאג 2 רובל, ותבעו ממני בשביל בית הכנסת [לבר 3 ר"כ שנתן אז להחכם והשמש] ואכרתו אלך ואראל, אוזרו דפוס אחרים, אם העתיקו כסוב א לאו. והלכתי בעצמי לכיהוביג ומצאתי את כל ההעתקה שלהם, שאינה שזה כלום, יען שיש שם דרבה ספרים, והעיקר הוא הספר הישן של בן אשר [הנוכר בס' אבן סמיר ח"א וח"ב המגיד והלכנון] ומסגני השיבות הספר לא רצה השבש לבסור להמעתיקים בכל יום, ואשר על בן העתיק מס' שונים, פעם מזה ופעם מזה, והלכה עבודתה לשכיון ונצבערתי מאד שלא אוכל לתאר לכת'ר, עד אשר אמרתי נחמתי כי עשיתי זאת יהי אין לי עסק עם סין שאינו ישראל. ואחרי אשר כת'ר רפך עלי עוד פעם ושתיים ושלוש, והדגשתי נצערן של כת'ר ולא יכולתי עוד להתאפק, וינעתי כי שמצאתי איש אחד מאנשי גולה, והוא ת"ח ולקחתיו עמרי והלכתי בעצמי שמה לכה"כ הקראים, וישבתי שם חמשה ימים שתי שעות בכל יום, יתף רגלים ובעמידה, שאינו יכול לצייר לכת'ר את עבודתי כזה וינעתי עד שמצאתי תנ"ך אחר כי גם זה אינו בנמצא בעיר הכירה קיאירה רק אצל הפרוסטנטאנטען ואחרי שכתבתי שם בעמ' עופרת כלאוי שטיפס והעברתי בקולמוס דיו על כל דרשיכות ונתנה וסודיקת, זאת היתה הסבה שנתעכבתי.

(ט) ועתה אוד' ע לכת'ר שיש שם שלשה ספרים עתיקים, תורה לבר על קלף ישן נושן ואינם בכריכת רק דף דף ורחבים מאד ועל כל צד מהרפים יש שלשה עמודים, וכיניהם כתוב המסורה, והיא נקרה ומשובצים בציצים ופרחים. והאחת יש על נביאים והוא של בן אשר כאשר העתיק בהספר אבן סמיר בדיוק, ומה שכתב שם שחסר מתחלתו ומס' צעו, משת' הוא ואינו חסר רק דף הראשון של יהושע, ובאמצע איננו חסר כלל, ואני מצאתי באמצע בסוף דף אחר שכתוב שם בכתב שאננו בסוף הרף תיבת, חסר' והבנתי שלזה כוון הרב ר"י סס"ד, ואולי הוא שכתב, כרם שעות הוא כי רק הרמ"ן מסודרים ש"א חסדרו כסדרן, מפני כי די הכל מסשמשין בה וערכבו הרמ"ן. ועוד ספר כסוהו יש והוא ספר כתובים ואינו ישן כל כך כמו של הנביאים של בן — אשר, וכך כתוב בסוף הספר בעמוד השלישי של דף האחרון כפי ההעתק

פתוחות וסתומות

ה' ר"פ. ועתה אודיעתו סדר שרשמתי הוא ע"י שיבת הרמב"ם והיינו לפי שיטתו יש שתי פתוחות (א), אם נמר באמצע שיטה ומניח השאר חלק (ב), שמניח שמה שלמה חלק. וכן בפתוחות יש שלש פתוחות (א), חלק באמצע השטה (ב) בעט חלק בסיף שיטה ומעט חלק ראש שמה שניה שלאחריה (ג), כל השיעור חלק בתחלה השטה, וסתומות פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה, ובהם פעמים ימצא פרשיות באמצע הפסוק, ובמקום שאין פרשיות בהנ"ך כתובים התפסקות עשיתי שם קו כזה — או שבתתי חבור, כוונתי שאין שם ספיטל. בתלים שורות שלמות על כל רוחב הספר, וכל התחלת קפיטל כמו למנצח לרוח כתוב באמצע שורה הפנויה, והו לא, ובכל קפיטל יש הפסק שורה אחת, ורק בשלשה מקומות מצאתי הפרש בהתנ"ך שלנו שהיו שם הקאפיטליון מהיכרים, ואין שם קאפיטל, התמניא אפי כמו קאפיטלך על כל אית ואית, ובספר איוב ע"י קאפיטל ג' יש פתוחות וסתומות, ואחר כך נכתבו שורות מלאות כמו בספר תלים, ואין שם פ"ס, רק הפסק והפרש כמו קאפיטלך, ובמקום שהקפיטלך סחבורים כחבתי, מהזכר וכל התחלת הקאפיטל, כמו, ויען איוב ויאמר כתוב באמצע השטה הפנויה ית"כ בתחילת בתחלת השטה בסדרן, סדר השורות הם כמו בהתנ"ך שלנו (עיון בסוף לוח פו). ועתה יודו יודע כבודו כי בכאן כמה פראים, ושכר הפעולה ביוקר גדול, לוא הייתי עשיר הייתי נותן מכוס אבל לראבון לבי... הן היו לי הוצאות של ש"ס רז"כ ואין אני מבקש רק עשרים רז"כ, והשאר היינו מוחל לו במחילה גמורה ויהי' סתנה מבני בתוך שאר הנותנים ואע"פ שאינני עשיר, כי אינני סקבל מה שום פרס רק ההוק החרשי מקומה הקהל, ושכר רין גישן וחליצות עשיר, אינני מקבל אף פ"א, ויאסין לי כ' שאם היו נותנים לי שני מאה רז"כ לא הייתי לוקח, ויהי' נגד ה' פעלי — ואשתתף רק במקצת דמקצת לעומת עבודה כת"ר ויהי' חלקי ממנו הרבים כו' ואכרבו בכ"כ, כהנא מסיוע כהנא, יודו מוקירו ומככרו דושיט וסחל 'מקנותו אהרן מענר' בהר"ן הכהן.

שנית כ', כבר כתבתי לו ברור איתר אנכי בעצמי העתקתי כהספר, כן אשר אשר העיר עליו במ' אכן סמיר, ולא עוד אלא שהבאתי לשם את הספר אכן סמיר, ולכתיב זה לעומת זה ומצאתי אמת ומדויקת היא ההעתקה. כן מ"ש בדף י"ד וז"ל ועתה אציגה לפניכם את אשר מצאתי רשום על ס' כי על קלף נביאים רוא"ח חסר בתחלתו ואבצעיהו בניהובני של הקראים וכו', בזה מנה כמ"ש שחסר באמצעותו, וכן מצאתי כתוב באמצע שם בסוף דף א' מלת 'חסר' באותיות שלנו שוארגאן וכעט עופרת, והבנתי שזה הוא מעשה יעקב סמיר, המנב שלא ינע ולא מצא, כי העלוב היו סבורים, ואנכי ינעתי ומצאתי בשלכות דף הרף ראשון חסר, וגם לפלא הוא אשר הגליונות של הספר שרופים וניכר שהי' סנחים באש, והכתב ניצול, והוא פלא באמת, אבל כל זה הספר של בן — אשר הוא רק נביאים ראשונים יאחרונים, וכאשר כ' בן באכן סמיר. ומה שהעתקתי לו הכתובים בספר אחר ישן כמו שמונה מאות שנה [ולמען ידע כל הנמצא שם, העתקתי לו עוד מ"ש בהקדמת ס' תורה שניה על קלף ישן מהסופר שמואל בן יעקב, ומסר המחצת (כל' ערבי ספר) לכורו ורכי רודר בן ישועה הלוי, ובדף השני כתוב ישועה בן רודר, ועל ספר תורה שלישית כתוב שם הקונה משה בן שלמה בן משה בן פירוז. — עוד מצאתי כתוב על ס' תורה כתובה ישן נושן בבית הכנסת של הקראים בע"ר אלקאהרה, והוא דף על דף כמו החומשים על קלף חזק ועב סאד, וז"ל זה הס' קודש לה' א", הקדוש אותו נסי בן פצלאן (יהודי ערב קדאים התיבה פאראלא) אלכרני, ירושלים עוד הקודש... והפקיד אותו נסי הנ"ל על יד סחל בן צלח, להיות ת"י כו' — ועל דף השני בו לא המחצת יש כ' חמשה י' תור: משה, קודש לה' לא ויכר כו' ברו].

ואסייע מעין פתיחה בשלום, כי יהי' לבן נכון בטוח על ההתקה שלשהי, כי נכונה, דג"ש בודי עשיתי הכל כמתיונת ולא על מנת לקבל פרס, ואבדך אהרן מענרל בהר"ן הכהן. וס' המיוחס תרמ"ה קורה. מ"י הקדום כ', לסדר תשובו איש אל אחותו.

על ס' נביאים רוא"ח של בן — אשר הנורא כתוב בן, זה המחזור מקרא שלם נכתב ונמסר בנקודות ומכתיב ומנהיפה במדויק מצדו, ונשלם בחודש סיון של שנת ארבעת אלפים ושבע מאות ושבעים שנה לבריאת עולם, והוא שנת אלף וארבע מאות וארבעים וארבעה לנלות הילך יהו"כין, והוא שנת אלף ושלש מאות והשע עשרה לכלכות יונים, למנין עשרות והיא ש' השע מאות וארבעים לחורבן בית שני, שלש מאות וחשעים למלכות קרן ועורא. — זה המחצת הילם של עשרים וארבעה ס' שכתב אותי סרגא ורכנא ילמה הנודע בן — כוויאנא (או בן — ירוחם) הסופר והדאי, ונקד ומסר אותו כשאר היטב, הסלמר הגדול חתם הגבון אדון הסופרים ואבי החכמים וראש המלכדים בספרו כהנא המבין במסעלו היחיד בדורותיו מר רב אהרן בן מר רב אשר הנצב"ה, הקדוש אותו חסר הגרוב מרנא ישראל ממדינת כצרה בן מר רב שסחה בן מר רב פערות

בן מר אפרים לירושלים עיר הקודש... על כנת שלא יצא סתחת יד שני הנשואים... הנשיא
 יאשיהו והנשיא חזקיהו בני קדושת הנשיא דוד בן הנשיא, שיפדו אותו עם שני אנשים
 עדיקים בני כו' (ע' אבן ספיר ח"א יב יג יד) אני משה ביר אשר כתבתי זה הסחוד של מקרא,
 כיד ה' המובה עלי, כבודית טבריה, נכתב לקץ שמונה מאות ועשרים ושבע שנים לחורבן
 בית השני. — עיר שם ובמזא ד"ג 245, אני שמואל בן יעקב כתבתי ונקדתי אלה הספרים
 המוגהים אשר עשה אהרן בן משה אשר, לרנאט סבוךר הכהן בן יוסף הירוע בן אוראד
 יזכרנו חי', ושם 548 אני יחיאל בן יקינן כתבתי זה הספר כעיר קושטקין אלף ושבע מאות
 לחורבן הבית שהוא אלף שלש מאות שבע ועשמונים למנין השטרות שהוא שנת ארבע
 אלפים שמונה מאות שלשים ושש ליצירה עכיל. ושנות הספרים שמהם העתקתי פריס, בפ"מ
 דמין ד' אלפים ת"ת, דמשק ד"א תרבר. ג' של בן אשר בקיורה, ד"א תבע, דישמרה שכמספרונג
 וברלין 4711, בקארלסרוהע 4860, תנ"ך רייכלין, פאפסהיים, בק"ר ד"א תת"ס (קוסטנ'
 ר"א תת"ל) בולוניא 58 במאה 12, בפארמא ח"א טו. לו. לח. ס. כג. נו. והלאה, כתר תורה
 בדמשק הסי"ד כמה כת"י בלא זמן, בשדודי' ח"א ע, טורין עק, לונרון גג, קאואניאטע בטלטולי
 כ"י כו'. — הפתוחות עשיתי למורים ותלמידים, גם לרשום הספרים. על פי פרשיות פריס,
 אי אפטר, כי הרבה פו"ט רק כסוק אחד ויש פסוק שחלק לשלושה פרשיות, ולמנות פסוקים שבכל
 הכפר קשה. שיש אלף ותק פסוקים ויותר ואיך ירשמו באזהרות עבריות (כפ"ש כי אין סספר),
 ובעלי הספרות, לא רשמו פסוקים והמלים איפה נמצא הפסוק שספרו, למען ישוה הפרשיות
 זלו' במספר הכתובים, לבל תהיינה פרשיות קטנות, כללתי שתי' ושלש כפתיות אהת. (ג) יש
 פרשיות אהדות שהן ארוכות וגמשכות יחד, כן קנ עד ת' פסוקים חלקים כשביל התלמידים
 שהיינה הפסקות וכגוחת הדבור. ואולם להרפים כן כתנ"ך אוכה לשמוע ענת חכמים, איך
 לעשות בישותיהם — יו', כב — לו 289 פסוקים, או עד ט. ס — כג 397 פ', כסוף יחזקאל
 260 פ' כפל מענות אהרות כאיוב 157, דניאל 196 פ', דה"א ח ס, 133 פ', דה"ב יג
 — יו 101 פ', כה — כט 117 פ', ואיך לחלק פ' מקץ, הור"ס, אהר"ק, בלק, ואתחנן עקב ראה,
 שהיא חובה ארוכה 6—9, וכן 12 והלאה. וכן אסתק בשופטים ג. ו. ז. ט. יכ. יז, יט,
 שמואל ב', ט, יוד, יז, יח, כ, כו. ש"ב יח יט. מ"א ז, יט. מ"ב ג, ה, ו. ישעי' ה, ט,
 יג. כב — לו. טו והלאה. ורבי' ד, ז, כג, לד, לה, לו, סד, נא. יחזקאל כד, כה, לא,
 ט והלאה. הושע. עמוס. כיכור. זכרי'. כשלי. אריות איוב, בלדד ואליהוא, שיר קהלת.
 דה"א ז, ט, יא, כה. דה"ב יט כז, ל, לב, לו — ג) איך לעשות פתיחות גדולות כן צ—
 קנ"ב פסוקים, ויהיה נבדל באמת. (לבד ז הנ"ל) או פתיחות קטנות מערך כן עד ע, אבל פעם
 יהיה הפתיחה אצל הפסקה קטנה, כשהוספה בתורה, וכתבי הפרשיות, שייכות וגמשכות זו"ז. (ד)
 נאה לרעה, כי הפתיחות שבנביאים, אינן חסיד עניינים שונים ונבדלים כמו בתורה, ופעמים
 פתחה באמצע הענין והדבור, אצל כל גם וייעוד, ונבול, ולפני דבר ה', כדי לעורר ולהרשים
 הקורא, וכה ראה בפ' כי תשא, ודברים ד, שמואל יוד, יז — לד, כט, לה. מ"א יז ב. ישעי'
 כו, יג, לא כה. כט ח. ירמ' ד, ד, יא ית' יחזקאל יא יכ, וכיז"ב זאין לקבוע פתיחה ותהלת פרשה.

הערה והידוש.

הל ירושלמי ברכות פ"כ ר' ירכי בשם ר' אלעזר נתפלל ולא כון לבו, אם יודע שהוא
 חוזר ובכוון את לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל, א"ר חייא רובא, אמא כן יוסי לא בוינות, אלא
 הד זמן בעי סכוונה והזרהתי בלבי ואמריית מן עליל קומי סליא קרבי אוקפתא [ארקסא].
 או ריש גלותא, שמואל אמר אמא כנית אפרוחיא, רב בון בר חייא אמר אביב דיכוסא,
 זאבג"ד פ"ד הכ"ו מקד"ש גורם אמא כנית ד' וס"ן כגו אלוחא, פיר"ס כמה אצבעות באורך
 המקל [ואלה] אמר רב סתניא [תו' נרטי ר' בני] אני סחוק טיבותא לראשי דכר הוה סמי
 לטודים הוא כדע כגריסיה. עכיל ירו'.
 תו' ברכות לב, שבת ק"ח: רחיש כו, כ"ב קטר, וראביד ומהר"ע שער נח הבית
 כפסוקים, שלא כיוונו ועיינו בתפלה, והחרדים פו' שלא כיוונו כל התפלה בלא שום הרחוק
 וזכרונה הרהור וז' כלבו חזר וכוון דעתו ע"י כל דבר מהנזכר. ולמה ספרו לנו חז"ל זכור
 נהקשו ע"ז כיפה תואר דבר שמואל וכפתוד ופרח (על אנדות) הגהות ר"ב אבדיק כולין,
 יצדרי הויס (אמ"ד תקמא דף לא) עיני יצחק (להר"ט רח"א מוילקאכור) כיום יאר, יסוד
 העקרים. (לירוש דאנצי). ובתולדות אדם ח"ב הבין שה' להם התפשטות הנשמות ולא ידעו

באיה ברכה הם עומדים, אבל ק' איך זכרו השרים והדמוסיות ועופות, ומהו דיומן לראב"ד ואיך יתכן שגדולים אלה, תפארת ישראל צעפי כעגור, וזהו הפלחם להטאה, אותיות ומלים כגוף בלא נשמה, וכמעשה אימוניםם ובכל ימיהם לא ניצילו מחטא עיון תפלה, בפרט ה' חייא ובניו שתלחמם בקעה רקיעים, בכ"ס פח: וירו' כלאים פ"ט ובר"ד פ"ג, במה התפלגו בכוננה והדרת קדש, ואזיל דבר' פ"ב הכין לבם הקשיב אונך, אם כיוונת לבך בתפלה תהא מבושר שתפלתך נשמעת, וישל דבר' פ"ב הו' ארדילו או ערדילו ולטה כונת אותך בתפלתך, ע' ברכות כ"ז, וסוף פסח ב' ק"ט, יבמות נ"ז, והנכ"ז ברבות פה ה"ט, ר"מסאי הוראהה, א"סור ברבית כ"ז: שבת ק"ד וזכ"ר פ'... ב"ט ק"ה מנאררין מח. ב מרחץ: שבת קסו, מנאררין פד, אר"ז פ' ריב"ז, ויק"ר פ' אמור פ"קתא פ' הפרה. ג הכנסות המרינה וזכותיה, שמו"ר תשא, ויק"ר אמור וקדושים. ד הסון עם דב. ה מקודה גלוי' בהמון ב"ר ח מה ויק"ד א. ז שבעה. ז' סליחה עכ"מ פ"ז ב"ר זישלח ויק"ר אמור וקדושים וי"ז פ' הרואה. ח חבל וכבל ברזל איכ"ר, וכו"ל אין להם כסום בתפלה.

ונלע"ר לבקש אבדתנו אשר נמצאת בידי זרים, שלמרו סמנו והחזיקו במנהגינו או נודע כי מיסדי הדת הנוצרית ושלוחיהם נקראו יהודים ע' קרקע' געשיכטען, עין א"ס 124 כי עם לופטשע, בהוטאן, בתפלתם יסברו אופן התפלות, ומעבירים בין אצבעותיהם פניני התרוזים ומלחשים וכן מהמומד, ה' תונתו ויועצו, אבי בכר בן ראש הגולה, (ע' ישרון, גנ"ז נפתרות, ודר"י) וכבר אספו מבקרים כמו אנ"ג, וזאס האם מאהימקד געומטען פאן הלסור? לפניו היגד כירעית ומתפללים בפרישת כפיב (ע' במקרא וזהר) ובהג' שבעות העמנון אילנות ועתה שזולתנו החלו לעשות בן חרלנו ובמלנו זה, כדי להבדל מהם. מדאנה פן ימשכו הילדים והחסנן אחריהם. בן הדבר הזה של דיומן ג' אלוהא. ראיתי המאמרים בקאואן וכן בחצי האי קרים יש להם וורשכי, חרות אלמוגים, או ברורי עץ, לג או 150, ומחזיקים זאה סידרהם בעת התפלה, וכונים אותם, כסיום כל מלה, ברכה ותפלה מורידים אחד הכדורים, למען כל ימנו בצ"ט תוארים שמשבחים להקב"ה (אל תתם, הקדוש אל סאומן עינו שלם מהיטן הויבר ב"ז) וצשהרותה לנ כדור מ סוגים ג פעמים — וכן מאנאכען היגום זרס א יש להם צעטק א, צעט א, שהם חוסים או מתירים עם עניבות וקשרים, עם חתיכות עור או עץ או קראללען. שנותנים לעצמאפען המושחים, ולקיסר בכואו בבית תפלה. ויהידים שאינם מלומדים, מונים וספורים בהם התפלות והברכות, גם יש עישים ג או ג קג יסדם פימר פוסטן ונוצרו זומי משתמשים בהם לספור התפלות (בני ה' תיבות) נקראים בלאטיון קהפעלעש, וכל' אימליא ופולין קירונא, ראזניקי, יסרוה כהה דאמינוקי, והאשכנזים הביאוד, כשוכב כמסע הצלב מאויא, וקרא לה ראזענקראנג (ועין עניקלאפעדיא). וכן אולי נהגו עם הארץ השומעים ברכות וש"מ"ע מן הש"ץ, כמו באלבסנרריא, לענות אמן (ע' סוכה גג). וגם הכמים שהדשו בכ"י תפלה חדשה וברכה אחרת ברוח לבם ומצבם, ע' ירו' ברכות פ"ד, א"ר זיערא כל דהוינא עביר כן, הוינא מעי ע"ש מ"ר אבות, וכדי לזכור איהו ברכה החלו, נצרכו דבר לכונן ולהבין לבם. אויסריכטונג, ריכטען, פארמען, כעפעסטגען, פארנעמען כהוראות כיון כונן, ור' חייא העמיק והבין לבו שלא נצדך כלל לכונה, רק חד זמן. ויטובאל כישעלי תרהורות ומחשבות שם לבו למנות אצרוזים, שה' בקי כמדד יש עופות שבתורה (ע' דברי יהושע העלליר). או בכל ברכה שם אצבעו על אהת מחן, ור' בון ה' לו סקל או אמה ש"ש בו י"ט דיומין, ובכל ברכה שם ידו על דיום אחר. ע"ז ידע איהו ברכה החל, ואנתנו בלומדים ויש לנו סדר תפלה ברפוס, אינגו צריכים לזה, בפרט שזה מנהגי זרים, ומזג יותר לעשות כעצת הנר"א, אמר עם הספר' ישוב מחשבתו. זאם שניתו ה' יסלה לי.

שבת ק"ט: תנאי ר' יוסי דבר אומר שני מה"ש מלוים לו לאדם בערב שבת מכית הכנסת לביתו אחר טוב וא' רע, וכשכא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומשמו מוצעת מלאך טוב אומר יהי רצין שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן כעל כרחו, זאם לאו מלאך רע אומר, יהי רצין שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה בע"כ אמן. ויש להבין מה זו שמחה למלאך הטוב, באלה הרברים, וכן להפך, ומצאנו לעיל כג': אמר ר' הונא הרגיל בגר הוין לו בניס ה"ה בו' בשרגא טובא, אמר גברא דבה נפיק מהבא, שם כה: מאי והונא טילום נשני, איר אבזה ז' הדלקת הנר כשבת, נשיתו טובה, ר' יצחק אמר זו מטה מוצעת ואשה סקושתת לתלמידו הכמים. ושם ל"א, על ג' עבירות נשים מתום בשעת לידתן על שאינן זהירות כו' ובהרלקת הגר, ובבתבות סו' א"ר מ"ר אשר פרוו יתן בעתו, זה עונה של ת"ח, מער"ש לעריש, וכוזתר ת"א כח, על יחזקאל סו', ודרשו והמכו שערי חצר המקדש, על משכבו אשה, לפרוסים כל ימי חול וסודויות שבת, כמ"ש רמב"ן על לעשות את יום השבת, אשר ברא א' לעשות תולדות. בעל מטפת פנים סחקו, ומהללאל סתלוצץ ומחלל, ומצוה לסלסל ולנקות דביו הכמים

ומדרשה, שכולל בהכמה עמוקה, (ע' בחזיון ס"ג סי' ס"ה) ואציע איהו הקדמות. לפניו אמרו הלכות בלא טמיה, בירושלמי סוּעִיק ס"ג ה"ו, פסחים פ' מגילה ריש פ"א חגיגה סוף פ"א, ומשניות ראשונה קצרות בסתם, ערלה פ"א ד', פס' צו מגילה ח, ויבמות פ' החילוק, ופ"א דב"ק, וריש פרה ואמר דברי תורה מדבריו קבלה לא ילפינן חגיגה ו. ב"ק ב', וזה כנגד הקראים שגם גוים בכלל תורה, וקראו לנב אים אשלמתא, שמשלימים התורה ולא קבלו סמורת על פה, ואמרו עין תחת עין ממש וקצותה את כפה ממש, שהגור כפשת המקרא, אין סומכין על ראשונים כלא ראוה ונד המקובל להם בשכלם, ואין להם אלא תורה שבכתב ס' התורה שבנקוד ומעמים (אשכול הכופר 178) וחלקו על רז"ל בפנהדרין ד', ששינוי הקריאה, שבעים שבעים, ואמרו אל תקרי דה"ש י"ג. מוכח לה, כתובות לח, וביוביה, במ"ס ורב נטרונאי גאון (בב"א ג ד) ור"ב"ז אמרו לנדר ס"ח, וכלל גדול הוא במסג' הנקרא גן עדן, ה' שבת, קדוש החורש, וספס, שלא לשמוע דברי מעתיקי הדת, רק במקום שיש להם, רכו וספסן מן המקרא, מאז החלו להסמך ההלכה על קרא פ"י פו, משנה אחרונה ביומא, זכחים פ"ב, קו, עירובין לב, גדה עב, פרה פ"א ס"ב, וכן אמרו מנין לטילה באותו מקום מנין לרוב שהוא אדום, מנין לשחיטה שהוא מן הציואר, וכן על חדוש הלכנה, ומפללו על מקום השחיטה והמילה, אימא על אונן, ועל אחרונן ולולב כמילתא בא, שבת קת דה"ש ז', חולין נו, בר"ד פמ"ו, תענית וב"ק, ויש שמצאו כי המסכיכה חלושה אמרו אלא הלכה לטיט (והודגלו כמליצות הכתוב ירו' פ' אלו דברים, ב"ס צג, שבת קנד, גיטין ז', ביר פ' קבו חולין סח קו), וענן ותלמידיו נחפצם למשוך אליהם המון ההולך בחשך והרשעים שהמבער נמשו הוא קדוש, וגם הו מדוכאים ומטולמלים נמשו לטכול עינוים והתאבלו על ירושלים לכן החמיר בדברים רבים כדרך שאר רעפארסער ובטל תקנות רבנים הראשונים, והציאו לעו שהרבנים מקילים בחומרות ואמר בן סקוע ואמה יהוד, אמר תרנגולים, אמרו עריות הרבה, החמירו במצות שבת להרליק נד בליל שבת, ושלא ליכנס לבית שהגר דולק, ג' כר"ח ה, וויכוח על הדלקת הנד, והחיל ציוו להרליק ולברך על הדלקתה. כן אמר לאכול תבשיל חם, ועז' כ' בתשובות הגאונים, נהרות דמשק לר, ורוכ כן החצונים, תלמידיו ביחוס יהוי לנחוש כו' הלכך כל שאינו אוכל המין בשבת, לפי אותו הדרך, בר נידו הוא, ודרך מינות יש בו, ג"ש ושע"צ ש"ו, ור"ב אשכנזי כג, ושה"ג ומנ"א ועשרת זקנים (וסדרו נהורא טעה בזה). בשבת ישנו חתמה ברבע אמותיהם ועשו כל ערכיהם, וספרו רז"ל שחי משפחות היו בירושלים א' קבעה סעודהה בערב שבת ז', ואחת קבעה סעודהה בשבת ביום, ככלי קראו מקרא ולכלתי שמוע כלל דרשה ושניהן נעקרו מישראל, כרמי שומרון 27 וספר היוכלים ב' סט. נ יא יג—נגד עטום נחמיה ח', ירושלמי כל כתבי פט סח, ביצה מו, ותנחומא, מאירי על שבת קטו, שכולי הלקט, שבת צו, ראב"ע שמות ב ה, שמו"ר ויקהל. עוד נואלו והזהירו בעונש סות לאיש אשר ישכב עם אשתו בשבת (הוי"ב ב סח—ג, נ י—יו) והסתמא עצמו בשבת, והשווא סיס, והסתכלל בהכחו גס בביתו, וההולך בדרך, והרוכב על בהמה ושט באניה, ומענה בצום נפשו והנלחם בשבת, אפילו מלחמת סה, שהקפוחו אייבים גיי לפני השבת. כן נהגו כל הסופרים לפניו, ונהרגו בימי אנטיוכוס, ופומפוס, (הערה דלקמן) וחז"ל אמרו להפך בשבת ועירובין, וכנגד מטה מוצעת ואשה להלמיד חכם, היושבים ששת ימי חול בישיבה של תורה, וכן להולך בעסקיו ועל שבת כא לביתו, ויחסר לו שלום בית ושבתה לב, ביום השבת, ואז עת יהיו פרוי, ע"ז דרשו כפ' קרושים, הגורר עצמו על הערה נקרא קדוש, תדע כי צוה ה' קרושים תהיו תמיו. וכן קדשהו לאהרן ובניו, וכל כהן קדוש יהוי. ואם המשגל מוכאה וחילול ולא יתנו פרום, הלא יכלו בני אהרן וכל ישראל, ולפרסם הדבר זשלא יטעו אחר בעלי מקרא דשנער הנהיג עזרא הסופר ע"ה לאכול שום בערב שבת, וכל ישראל נקראו אוכלי שום (ע' גרדים פג סו פח סו ב"ק פ. ע' סחבר סי' רפ כעשה רב קד).

ולכד החיוב להכדל מכותים ושומרונים, נקשר בזה הליל שבת בעבורת קרקע אחאב ויובעם שמה התורה ודרשוה, ע' כר"י פ' ס"ה וסנהדרין אך בחוש ובקציר, גילוי פנים למען יוכל העם להרוש בשבת, ע' דה"ש ט ובהריות ד' ויסבו האזהרה על החרישה באשה (כמו ב"ד צה) ותשובת ראב"ע מה יענה בקצירה, דהוי' נגדה לח, חסידים לא ה' משמשים כו' שלא יצא הולד בשבת, ובכן חרשו וקצרו בשבת.

והנה היו תלמידיו רבים שכל ימי חול היו בישיבות טרא ונהרדעי, ובכואם על שבת לבתיהם הישו התורה ודרשוה, ע' כר"י פ' ס"ה וסנהדרין אך בחוש ובקציר, גילוי פנים למען יוכל העם להרוש בשבת, ע' דה"ש ט ובהריות ד' ויסבו האזהרה על החרישה באשה (כמו ב"ד צה) ותשובת ראב"ע מה יענה בקצירה, דהוי' נגדה לח, חסידים לא ה' משמשים כו' שלא יצא הולד בשבת, ובכן חרשו וקצרו בשבת.

תמיד, ע' תענית יא, וכשנא בערש לכותו כל א' מושך ונוטה לדרכו, זה כוונת ר' יוסי, ורב הונא כראותו שגזר רבי אבין להרליק גר, כדעת החכמים נגד הצדוקים, כך שיהי' לו בנים, להושיבם בין ברבי החכמים.

הערה א) תלמי למנו לכר את ירושלים בשבת, ג'א תען (אחר שלכר עזה תמ"ח) אפאללאניוס שר צבא אנטיוכוס, פקד הצבא ביום השבת, ובצאת בני העיר לחזות במתוה, ציוה חילו זיתנפלו וירקרו כל העב הללו. המקראש (תקצג). פריליפוס חנה כבוד על המערה שנתכאו בה סופרים ומסירים, אלף איש, וקדשו השם ונהרגו ברצונם (ח"א ג: כז—ס, ח"ב ת, ט). פומפיאוס וחיל דומי, קרשו מלחמה ביום חשבת, ופרצו בחנמת ההובל, וכל הנמצא דקרו. ביום הבכורים תקצ"ז וכן אחר כ"ו שנה, כימי שמעיה ואבטליון נהרסו תוכמות ירושלים ונגבינום, שיצ רטמי תילק ארץ יהודה לחמשה בתי משפט, ירושלים וירחו ציפורי חמת גדרה (ג'א תשכג) בחדש השלישי, ביום הבכורים (עצם היום שלכר פומפיאוס) נלכדה ירושלים לפני החרום וזאויאום, ומלך החרום ג'א תשכג—נו, (קדמוניות היהודים ח יד, טז ד), וע' שבת פו סב בירושלמי שם שלא הי' המעשה בשבת (ע' בה"ג תרג, סב קה) שגזרו בימי המלחמה פן יווקו זכ"ו וחרלו לבעלו עור, והי' דבר שאינו מצוי (ע' ביצה יד) וגזרו ללבוש בשבת פן ילעגו עליו או ישלפו להראות לרעהו. הערה ב) תשכ"ח ח"ג ענין סו, כתב מחלל שבת ליתא אלא בעבודת קרקע, וחי' רע"ק כ' דצ"ע וכן כ' הכי אה"ע מ' כר בשם בעל העיטור, והטור פסק מחלל שבת כפרהסאי שקדש יו' קרושין, והקשה דו"פ הרי פסק בירר דמומר לחלל שבת שחיתתו פסולה, ואפשר משום דהוה כפוסר בעיקר, והכי ב' כותי היה עונדא ואצרכיה גיטא רב יהודאי אמר שמואל ריש כלה זאע"ג דעשאום כנכרום גבורים לכל דבריהם, משמע להני דבנותא רוקא לענין שלא נסמך עליהם באיסור והיתר, אבל להפקיע קדושיהם לא עב"ל ר"י, ע"ש ב"ח ס"ד, ולפ"ז אפשר שגם העיטור ורשב"ק, כ' לדינים אחריו, ולא לשהיטה, שמתייב כל יהודי אפילו הפושע באמונה, והסברא בעבודת קרקע שהצדוקים מודים, ועושה בעצמו ובפרהסאי. (ע' תב"ש כו, ח"ס ח"י, פג רש"י זרמב"ן פ' בהר וגיטין נה, ביצה, כ"ט ה' מנהדרין כו). אבל בשאר מלאכות אינם מודים, וע' מו"ק ג' וחיל גחלקו בפסוק, כהריש ובקצור השבות ר' עקיבא אומר אינו צריך לומר של שביעות, שכבר אמר שרף לא תורע, אלא של ערב שביעות ומוצאי שביעות, ר' ישמעאל אומר כו' יצא קציר העומר שהוא מצוה (וק' לו, מנליה לרע"ק, תוס' עיניו, גם דפסקינן בתרווייהו פ"ג משמטה, ופ"ז מתמדין ומוספין, פ"א משביעות עשור ובהוריות ר: בעי רב יוסף (הורו ב"ר בכעזת) אין (איסור) חרישה בשבת, סהו, רש"י פ"י בבבול מקצת, אבל בחו"ק הצדוקים מודים בה) בא ר' זירא, אין שבת בשביעות כי טעו כיון דליכא אז חו"ק, אין איסור שביעות עבודה בשבת, ולפניהם בימי מלכו ישראל שמו התורה (ע' ירוש' יבמות פט"ו, ובר"ר פ' סה וכוזרי) והתורה אמרה, מחלליה מ"ו, ראוי לבער הכליעל מישראל, כי הוא נכרת ונבדל מעדת ישראל (ע' כו"ק), ולפניהם מחיתם, הי' עבודת קרקע, לכן הסכו כוונת בחו"ק, על התרישה באשה, והקצירה היא כנדה לח, למען יוכלו לחלל שבת בחו"ק. ובעלות הגולה, תקן קורא עיה שיאכלו כל ישראל שום בערבי שבתות, וכימי אסודאי, פרחא דעת בעלי מקרא הקדמונים, שהשבת קודש, ואין להטמא במשכב אשה כמו שנלחמו ע"ז בויקרא פ' קדושים, לכן דרש רב יהודה איש אשד פרו יתן בעתו, על עונת ת"ח כתובות סב: וכן דרשו בוזהר ח"א כה עה, מקרא דחוקאל סו, (ובזה סתרו גם דעת הנוצרים, אורות העלמה שהיתה סגורה, ואיש לא בא בה), וכדבר תלמידי ביה"ס המחללים שבת, אם נגעו ביון, ע' שו"ת יהודה יעלה, מתנה חיים, בנין ציון החדשות.

התימה.

ועתה המצוה אליכם, אצילי בית ישראל ויהודה, גאוני הדרו, הצדיקים וראשי עם קדוש, שלומי אמוני ישראל, לצאת לישע הרת וכבודה, לתת מהודכם עלי לשלוח לי בחסדכם הסכמה על הדבר, ולעורר החכמים התלמידים בעריכם, שישימו לב משכיל לענות בהום רוח וענות צדק, אם ימצאון חסרון בחלוקת פרשיות, הפתיחות" ילפרונו איך ומה לתקן ולהישיב ה תיחות למען הדיין ברוח כל החכמים שליט"א, תרומת כל, קדשי בניי. וכן הי חסדכם לעורר לרכך ולדבר על נדיבי לב עמנו החרדים על כבוד הרת, שיעורו להרפים על חשבונם תנ"ך מדויק, עם פו"ס בג"כ, ופתיחות

עבריות, ולהלקו בין שלומי אמוני ישראל, וילמדו מתנ"ך כשר וכדעת חז"ל ובעלי המסורה.

רבני ישראל! מוריט ומאורי הנינו, האצילו נא מרוחכם ותנו עת לעיין ברברי, אם שנית הורוני נא, אל יקשה בעיניכם מורי ורבותי לצאה שעות אחדות מארבע אמות של הלכה, הלא עת לעשות לה', פעמים רבות מבטלים מלימוד התורה לכבוד סיום התורה או חיווק להתורה ולכבוד לומדיה מחזיקיה ותומכיה, וכן לצרכי קהל ויחידים, לדבר מצוה או איזה הכנסה, תנו נא כבוד ליה"ק ולנביאי הצדק, הוקירו הדת והלאים לעיין במבוא הלו ועוררו נא אנשים ידועים להוציא לפעולת ארם, תנ"ך כשר ומונה ובהמסורת. גם אנכי שוקד כמלאכה הקדש, ובהונתי בהלכה, זה ארבעים וחמש שנה. הו"ל אני מו"צ בערי קורש וה' חנני בחידושי הלכה ואגדה, ועשיתי ספרים בכל נושא וענין כמעט, ולא הדפסתים לעשות שם, ולהשתכר, וזה המבוא, פתוחה ופר"ם הם לשם שמים כבוד הדת באמה ויושר, החריד לבני, וכחרף נפשי נדוד ועכל וסינוף, ה' הצליח דרכי לעשות כל המעשים שעשיתי, ואני כמו הרה ובאה בצדה ובח אין ליולדה, להיליד בן לעדה, ואין הדבר הלוי כי אך בחכמי הזמן, והצדיקים שבכל עדה וכתה אם יאבו ידברו יעשו ויצליחו, יפרו ישע ויעלו הפתיחות כיונק שהול על פלגי מים, והפתוחות וסתומות וחיו מתהום הנשיה.

אמנם כן יודע אנכי צרות רבים הכלל והיחידים, מרגיש אנכי מדרת הרבנים וזשפל מצבם, ונודל הלחץ והאכופה של מורי הצדק, כי י"ג שנה הייתי רב בערי מצעד, ול"ג שנים הנני מו"צ פק"ק, וגם ישיבת כרכים קשה ואין לי פה רק חצי הכלכלה (כי ברכני ה' בורע ולא בכסף והכנסה) ואין ככחי להדפיס אחד מספרי, כי הבצע והגזק משנים הרצון, הרעה והבינה הם בלב, והלב בכים ולי חסרון הכים (כירושלמי תרומות פ"ח, ובן סירא לו כא), ואף כי לא אוכל להדפיס היקון סופרים והנ"ך כנ"ל, ואך איפוא אדרוש כזאת מרבנים וסופרים. יאם לעורר ולצוות, מי ישמע לרב או משיב, לפור הון רב ולהתחרות עם חברות מציחיים מפנקי תורה שבחז"ל, ולמה אעשה שקר בנפשי ולא אהן שכר לפסיעותי פסיעה נסה כזאת, הלא יכלימוני שפתותי כי כי ישמע לי, ישראל קרושים הן, כחולין ז, אילי הכסף והמדפיסים לא יאבו ולא יחפצו, והרבנים הצדיקים והסופרים לא יוכלו, ולא לחכמים להט. אבל בצדק אמרי פי, המשל בזה כסנהדרין צא ע"א אמר לי' אנטונינום לדבי גוף ונשמח יכולים כל א' לפסוד עצמו מן הדין בו' אמר לו רב אמשול לך למה הדבר דומה וכו' הקב"ה מביא נשמה וזורקה בנוף ודן אותם כאחד, שנאמר יקרא אל השמים טעל ואל הארץ לדין עמו, כן אני כדמינוי יש רבנים גדולים שרידים ויחידים בכל פלך ופלך שיכולים לדבר על לב החרדים והשקרים למלא אחריהם, ולקול רבנים גדולי הדור, וקדושים יעוררו ויתגברו נדיבים ומדפיסים להדפיס, מקראי קדש, ותנ"ך החדשים ובשיהיו רוח חכמים נוחה במעשי, יציין כל מחבר ומניה כספרים שיסודרו להדפיס מחדש, לפי הפתיחות, תחת, קפיטליהן של הבמרים והבורים,

הפלאמין מתבלים ובלים ומהחדשים תמיד ולאק לאמ כלל יחלופו ועברד
הקאפיטלן מספרי קרש, ובשנוי הציגים אין נזק לזכרון כמו שנוי העמור
בש"ס ופוסקים, בש"ס קביעה וצורת העמוד והרף יתמך כח הזיכר, והשומר,
ובעמודי הש"ס אין נזק כי אין מפסיקים בסיום הרף, וכי אי אפשר לתקן
הרף, מה שאין כן בתנ"ך. באיכה רבה המשילו את חיל הצבא לעצים, ושרי
הצבא לאש, שהשרים מבעירים אש קנאה ונקם, ורנש הכבוד, שהצבא יחרף
נפשו על שרי קטל, ומלמדים את החיל, ודרך יהבלים להלחם, ונובה הקשת
שלא יחטיאו את המטרה, ונדמו לאש המדליק ושורף בעצים שהיו קרים ולחים,
האש מבעיר ומחמם כניע ומבשל, מתוך המיוצקס, והופך סיס לקמור מתפשט
1600 פעם, ובצאה דקישוד ינוע את המכונה בחרושה המלאכה. כן ה"ח
חלושים כנשים, ועישים גבורה כאנשים ומפעמים דוח גבורה בלב הצובאים
והמנצחים כמלאכתם. כן גדולי הדור וגאונים ורבני החסידים וקדושים יחד,
אם ישלחו דבר בישראל להעיר איש בעירו, או שישלחו הסכמתם והתימתם
אלי, יהעוררו נדיבים וחרדים. וחכמי מקרא משכילים המהוללים, יעורו להוציא
משפט בבקרת ישרה, רעצענוי באהבה האמת וחבת הלאום, שידפיסו במס"ע,
או על מהרה יודפס תנ"ך יהידי כדעת חו"ל וחכמי המסורה, במלא הטובן,
וכל ספרי מקרא עם מפרשים, יציינו פתיחות במקום קפיטל. וכן במשניות
גמרות ומדרשים וס' מחברים שיודפסו, יחלו לציין לפי הפתיחות שעשויה
לכבוד ה', רתו, ועמו, והיתה לה' לשם ותפארת ולאומנו. גם ימצאו נדיבים
לאומים וחרדים לכבוד הדת, שיפתחו רבב וכיסם לזרוע צדקה לתמוך המדפיסים
(או להטיף אתי) להדפיס התנ"ך כשר וכפי המסורה. ובימינו מצות כתיבה
ס' התורה לקיים וללמדה את בנ"י הוא בקניית ספרים, ובן העמוד והתוך
להדפיס ס' ללמוד ולשנן בו, הוא מקיים מצוה רבה (כמפירש ברא"ש ה' ס"ח,
בי זפרישה או"ח קנ"ג וי"ד סי' ע"ד ושנ"א סי' לו והח"ס רנ"ד) ולהלבוש
וא"ר והגר"א כו', יהיה זכרה הרבים לקריאת ההפטרע עם פו"ס. ושם הנדיב
יקים לעד, ויזכר בכל ס' קאטאלוגין, ויבורך ברוך אשר יקים את התורה
(ע' ירושלמי סיפה פ"ו). שימו זאת על לב והנו יד לעמוד! וכל הגורם
ומביא חבירו לעשות מצוה, שזכו רב, ובפרט שאי אפשר לעשות בלא
עזרת רבים, ואין נזק מזה, בו כהמכר התנ"ך ישוב כסף כל איש עם רווחים
בעזרוי הכל לפי רוב הקנינים.

וכי האמרו מה נעשה עם כל ספרינו הרשומים ומצוינים כבר לפי קפיטלן
של הנוצרים, ואם ישונה עתה, להוציא ישן מפני חדש להסיר קי פייטלן
ולחבנים חלוקת הפתיחות, הלא יקשה למציא פסוק ורשום בש"ס ושאר ספרים;
דעו נא רבותי כי יצוה קלה יש לזר, מפרה הפתיחות לעמית הקאפיטלן,
הנרפס במבוא הלז נזבים בראש נז בביא או בראש התנ"ך או שיודפס בפנים
כנב במקום קאפיטל ולמטה יודפס אות ומספר הקאפיטל, כמו שנרפס למטה
קרי וכתוב, ובעתים הראשונים, בטרם יצאו בקיאים לפי הפתיחות יהי' מצוי
ביד כל איש תנ"ך עם קפיטלן ויחפש בו, ויציב מחברים מביאים לשון המקרא,
ומחברים חדשים יציינו לפי הפתיחות ויתקנו לעזר לדור יבא, ואם גם תהי'

ענה קלוקל ליחידים אין שיה להניח הקפיטל שהם לבשהינו מכשול ותקלה, כמו שאו"ל בירובלסו שקלים פ"א ה"ו ולא נמצא ממסא מהרות למפרע? אמר לו מיטב שיהקלקלו בו לשעה, ואל יתקלקלו בו לעולם, עכ"ל ירו'. באו ונלמד מחכמי מדע, החכם וויליאמסו הציע לפני חכמי הועד בפאריז, לפני מלחמה האחרונה, וכולם הסכימו וקבלו יחד לשנות חשבון סה"ך השמש וחלוקת הארץ לגלילות, וחגורות כאזור ההקפה, שנחלק מעולם על ש"ס מעלות, וששים רקים שניים ושלישיים כו' והסכימו להלק על ארבע מאות מעלות, והרקים מאה מאה (ע' הלבנון שי"ב 3), גם שיה דבר קשה, שאין להקן עוד כדורים ומפורים הישנים, ויבולבל כח זכרון גלילות הארץ לנפותי' שנחלקו על ש"ס וששים, ובכל זה קבלו לדבר חכמה ויושר, ולולא המלחמה כבר שנו החשבת. וכל שכן אנו עם הספרות חובבי הורה, המקדישים חיט על קדושתה, ומפורים הון לקיים המצוה, ועתה נהבו לכם, וקונים ש"ס ופוסקים וכדומה, חולין הוא לנו ללכת בעינים עצומות אחד זה הועה ומתעה, המעות הכתובים ומבלבל העינים וסיהר הקבלה והמסורה, ומתנגד להלכה ולמנהג בני" בכל הארצות אשר נפוצו בהם, וחלוקהן במקרה צדדיה בלא הגיון וחשבון.

אליכם החידים לדבר ה' אשא קולי ולכל חברי מקרא (כיבעל-נעועלשאממען) אשים דברתי, חכורות היהודים שבכל מדינה כחול, אנה פנו לי, שימו לבכם לדברי, שמעו עצתי למהר היכל קדשנו התורה המקרא, להציא הקאפיטלן חוצה, כאשר הוציא נחמי' הפחה כל כלי בית טוביה חוץ מן הלשכה, ויטהרו הלשכות, וישיבו שם כל כלי בית האלקים את המנחה והלבונה; כן הבדילו אחי ועמי חול מן הקדש, הוציאו חולין ובעלי מוסין מוהמים מן העזרה, וקרבו צניד אינו בא אלא מנדבת צנור לברו שיהי' לשם ה'! (וכן אימר אני להחבורות המאמינים, שכל ההנ"ך קדש, והעוקר את יעקר מן העולם כי דבר ה' הוא, ובאמונתם זו הם מפצים כתבי קדש ומיזילים המחיר אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, חסידי אוה"ע יש להם חלעה"ב, אם עושים לשם הרה). אנה ארונים תנו כבוד לתורה מורשה קהלת יעקב, סדרו והעדיבו מחדש, תנ"ך חדש ומונה ומדוייק עם פתיחות, שאין בהם מנרעה שבהקאפיטלן, במקום כל קאפיטל יצינו מספר הקאפיטל, והפסקים ימו כספר הפתוחות או שידפסו ב' מיני פסקים ציפער ואיתויה, גדול וקטן, או ציפער שיה ועקום, להורות על קאפיטל ועל פתוחה יחד, ובמקום פתוחה ומתומה, הציגו פ' או' ס'. כן אין להניח כפנים, ריוח פני, ואו שכרם שלם מאלקי ישראל, וברכת מיליונים יהודים עליכם הביא, ודורשי לשונות הסורה יהללו מעשיכם. ואם יואילו מדפיסים וחכרות יכתבו לי מה יתנו, ואמסור הפתיחות גם פתוחות ומתוסות על נביאים וכתובים אשר סדרתי ע"ס שבעים כהבי יד עתקים מאד ואוכל לקבל גם להגיה הקורעקמין שישלחו אלי. וכן נכון אנכי להדפיס, הבן כמקרא" כאור מלים קשות, וכתובים כברים, ימו נא דבר אלי, לעשות עמי חונה. וזאת אודיע אם הודים לנו, ימאנו ומנעו לשונה את ההנ"ך, ריוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, והיהודים יחדלו מקנה הנ"ך מדפיס בדליון, ויען, ולגרון ולא יבא בקהל ה', ומה אם תצא

קול ההסן שאין רוח דרמים נחה מהם, והם מפרי הקאינים להדפים כדעת היהודים, זמלאים עזי מעיות, (שאוכל לפרסם לכל) כפדיהם יהיו פגול לא תגע בהם יד יהודי כשר, ושלישה הדפוסים יהיו אסורים ופסולים. ע"כ ראוי לחברתם, לקבל האמת והתקון, ולהיות זרויים ולזכות בדבר, ולכל מדפים או חברה אשר יקדים לעשות עמי חיה, אמסוד הפתוחות והזכות על מספר שנים, במחיר אשר נשתהה עליו בינינו, אם בכסף ואם לתת לי סך הנכין בשכר עמלי והוצאותי, והמבוא ראוי להדפים בתחלת התנ"ך, ובלא רשותי אני אוסר להדפים מה יחדשתי.

על כן אחילה מכבוד הר"ג שיחיו, ומאת הסופרים והמבקרים הישרים ג"י לכתוב הסכמתם או השגתם ועצתם ישר אלי על שמי, כי אין עתותי פנויות לבקש ולקרוא יום יום העתונים ומנידו ההרשות הזמן אשר יצפודו יום יום אין עתותי לזה, ואין כסף לאדון כמוני, להחזיק במכ"ע ולא אוכל לדעת הנדפס. כל המסכים או המשיג אזכרה כמבוא שצדפס עוד א"ה, וכשיצוני הבורח לשלוח מכתבו לאחר העתונים, אעשה כדבריו. ומאת מעריכי מכ"ע, והמול חוברות וזרנאלין אבקש לתת כבוד לתורה, להעיר ולדבר אודות פתוחות וסתוכות וקאפיטלן, ואם ישלח איש דבריו במכ"ע, ישלחו נא נומר אחד אלי ואשלם להסוכן בוילנא, בעד הנומרים שישלחו לי. בל המשתדלים ועוזרים למלא דברי ולהקים עצתי, אברך מקרב ולב עמוק ברכת פהנים, אני המצ— פה לשמוע עצה חכמים ועצתם

האדריסה שלי :

פסח הכהן ביר חיים פינפער מריצ ודיצ פקיק ווילנא.

Духов. Раввину П. Финфери,
Въ Г. г. Вильнѣ.

Peisach Finfer, Rabbine
in Wilna (Russia)

לכבוד הרב הג' כ"ו מרה פסח פינפער שלימ"א.

בשובי מסעון הרחצה לביתי מצאתי מכתבו ע"ד הוצאות התנ"ך על פי המסורת הכסורה לנו מאבותינו מימי קדם, ושמתחי על המראה שמצפון הודח השמש על כתבי קדישנו, ואחרי מאות בשנים יעמד להם נוהל צדק להוחר תארם בימות עצלם כ"י ואני מוכן וזומן למול חלק בעבורת הקודש לסמכו ולתמכו במלאכתו ולמען ציון לא אחשה ואחיה דעה, שנבון לעשות ולא חצי דבר, ולהוציא תנ"ך אורה סוגה ומדויק בתכלית ההגה והדיוק בכל פנותיו, לא לבד לענין פו"ם בני"ב וחלוק פרשיות (כאשר החל לעשות ד"ר זעליגמן בעער) ועליו השיג ה' ד"ג והוציא חמשה כ"י, והדפים גם רשימה שלמה שהיתה כנגוזה בפוסטשטאט, קיירה, וכעה היא ביד החכם אלחנן הערמאן אדלר, אחי ראש רבני אנגליא, עצהי לכתוב להחכם ר"י לאסט, וגם אני כותב לו היום, ע' ענין הזה להעתיקם כדי שיוציא כת"ד דבר מתוקן, ואני מוכן בכל עת לסייעו בדבר מצוה ולהשיב על כל דבר.

מכברו ומוקירו בערכו הרב יהודה המכונה ליב כלזיא.

Prof. L. Blau, Budapest.

מדרד דף שורה תיקון

לא בזה
 42 ה נשלם
 כט להניח
 ל והרוקת
 43 ד שחזרו
 ו להקודם
 ט למנות
 כנ שיש בו
 לו נוקשה
 הני"ה כ חלק
 ג אכה
 44 יג מסיני
 הני"ה ח אולי
 טו יום
 45 ב לחנך
 ג פסוקים
 יא בלונדון הר"ה.
 יכ Add
 יט מדרו
 — מספר הכתוב
 יא שכתב
 כה שהם
 בו , ואנחנו
 כו כיום
 45 כח מעשה
 יט , עמל
 ל ושריה
 46 ו וברכציה
 ט הנזרה
 י הנחוצ
 — להם
 יא הסורי
 יב הקרדינאל
 יד ארלוטו
 כד שלהם
 כח פלוני
 לד לא היו
 47 י הקפיטולען
 טו הזכרה
 לה ; ובאמת
 ג תרסג
 יג על כן
 טו קאפיטלען
 טו היהודים
 כה היינצציא.
 ד 29

כד הסחורה
 בו , או
 הני"ה המעט של
 — , זבסוף
 17 כו באשרי
 ל שפתי
 18 בהני"ה ע' אסונ"ח פכ"ב
 19 ה, זיש
 כד ע' ספרי הברכה
 לג בו , והבן .
 20 ח גדול
 — זגדול מסנו אסתר ח ט
 21 ז במלות
 21 יג, יד ט"ח אלפין
 יט זכנו"כ
 22 ו קי"כ כ"פ יותר
 כד ולא נרסינן ה"ו
 23 כג וההוקים
 24 יד במ
 25 ב הכרת
 26 יט הנאונים
 127 ו של"ע שפחה
 26 טו גד"ר ,
 29 ט ג פסוקים
 31 לד להם
 33 הני"ה ד"ר היינריך
 34 י תחלה
 136 יזים
 37 ז ואנו
 138 יג שנהנו
 ז והמסיימים
 כא תוזרים
 כד השירה
 כז קדם
 ל זבתנך
 הני"ה ו לשאלת
 39 ג, בסק"ג,
 טו הסדר
 40 יד על ק
 טו בשינוי
 41 ח הזריות
 י ר"י ספור
 יג שכתבו
 יז ד"ר יואל
 כד כחלום

5 ז והאותיות
 ח אומר, אומר
 יג פ' לה
 כב מתרומת
 6 א במאר ב
 לב לגתיבה
 ה , על
 יח , היה
 7 א הפרדס לר"ט קורדחורא
 יט והתסודים
 8 ט נאלה לרד"ק,
 יט חלות
 — יהיה החלה
 9 ב בתורה
 וקרבה לב:
 כפת כתיב
 ד וקבנו ה"
 לא פרט' Blau
 10 כו מרשות
 לא נחית
 כט צפני' ב'
 בהני"ה מאננו.
 חלק ב
 11 יא פסוק
 ב בהני"ה כיומו
 ט את
 יד הבאים
 טו כיום טוב
 כב הקרוב
 12 ח י"ג פ'
 יט מחבר
 כא כמפסם
 13 ח תשב"ץ
 כה אותיות
 14 כג כ"ד פ' עד
 15 א כאן התחלה
 ה פ"ז ה"ד
 ז ט"ס פ"ג
 יוד כתו' טט:
 רה"ש יג
 כו פילון יודייקי
 לא כו לד. לו. סד. סג. נ.
 הני"ה ד, בהקדמה ג'
 ה' תפיר,
 ו יכינו
 כ 16 מיניץ

מדרש דף גורח וצ"ל

22 הפוך, ובס' שמואל הקטן יש כ"ג יותר מבתורה
 23 ביארתי ב הוראות בשם אית, להבין בזה שינוי התרגום, וכעל נתינה לגר מחקו חנב.
 25 רבותי על מלך פרמי הנקרא, שאה, ש"ך, השחוק שהמציא בעהוב מלך הודו, ותקנו בראמיני נאסיר למלך פרם, ושאה הפרסי אמר לנאסיר מה אתן לך, ושאל אמר יצוה נא המלך לסוכן הבר, לתת לעבדו בעד כל ערונה כפל גרעיני חטים, מן הקודמת לה, שר האומם בא למלך ויגר כי בכל מלכותו אין מספר גרעיני גם לשלם בעד חצי הכרונות שהם 64 כיוקולים 18,446,744 מריליון 709 מיליון 551655, ומיום הבריאה לא נשאה הארץ ביוליון, השבר הורשת 12500 ענלות מארבע מוסים ומקופות את הארץ 283666 פעם 500 מיליון ועד"ז כהנת מדרש דבליים. —
 26 עוד ע' 71.
 36 יח אריכות ל' רש"י בסוף ב"ק ד"ה מתא מחסיא, ע"ש ורשב"ם ב"ב ל"ו ד"ה בעזאר מתווא, לסיים בסוכ.
 41 הרה"ג פר' ברלינר, ב' לו ל' ע' הוריות הקורא העברונות והמנהגות, בחלוקת הפרשיות אבל אין להשיגו כרוסיא, אוי לו לבית, שהלכותיו פתוחים למבואות האפלות, ואין לחכם אלא מה שעיניו רואות.
 68 יד, ע' רש"י ס' הפרדס קוסטנ' כד, ווארשיו נט ע"ג.

בה אנונים
 כי התינה
 65 ג בנות
 ד ונשמרתם
 ט אליהו
 כ סקים
 ל הכהונה
 כב יסוד
 כו סומורים
 66 לה—לס רש"י שורר וישמעון, ביוניתי הקדמות, לעם, קורות.
 67 ג הבריאים
 יז בנאומים
 זאמוני, ע' ס"ס פ"ו ה"ד
 6 בהג"ה, בפנים כתוב כרוחו ורמותי שבל א' המעתיקים, הניעו ולקט כרוחו, סומורים שבהם שם מיוחד, ולכן אינם כסדר הומנים, וסיושב כלו תפלות דוד גם שיש אחריו כמה תפלות וסומורים.
 9 וחס, בפ"ט מסף ב' דשבועות ועשיפת זיין, על ז אותיות שעטנזגן, יש תנין, צורתם כמו אית ז וכלו זיין, מנחות ס, בהם עמוף ורסו הרבה הרשות.
 10 כד ידע, בן הניה ד"ג, ובי"ב 15
 14 כד זבן דרשו על ויתמסה.
 15 ז ע' ס"ס ס"ג ה"ז.
 16 צ"ל ח, ב, ולא יאמר ככל אלקי
 18 חסר בהנה, וכצ"ל היה מוסר, בעדות דא"כ במה"ם, וע' אוצ"ג ח"ג קיב ולפני ל' שנה רשמתי בניליונו שהי' בשם זה רב גדול כו' תולדות ג"י דף קצ"ז ובעת העיר גם הרה"ח ר"א פרופ' ברלינר ג"י 19 יח ע' זכור לאברהם על רש"י שמות ה טו.

49 ו שסג,
 ו פאריו
 יב ניצרים
 יד וסימניהם
 טו להכללים
 50 ו ליסוד בתורה
 יא שהבדילו
 — נישא
 יב בפסקים
 טו הזכרון
 יז הקמרא
 יח הראשון
 כד זורים
 כז יהודים
 51 ו קאפיתלן
 כב להפסקת
 כד על פרש
 52 יט שיתכונן
 כז התורה
 — שנהלקו
 לא תתל
 — לבני
 53 ה אברהם
 — האמור
 לר יהודה
 55 יב כהנים
 יג כלות
 יח מטה
 56 ח ותתכונן
 — כמו
 ט הפרשה
 י להפסיק
 כב הפתיחה
 לב פסקים
 לו שמואל
 58 יא וכמפלות
 59 לב בעבור
 60 כ כל
 61 ב ראבערס
 62 לה והכתובים
 63 א יו,
 64 יג הטו

ראשי תיבות בספר זה.

אמ"ר, אמצטודם
 בבית"ם, בבית המדרש

מנה"ם, מנצרה המאורסה
 כ"ק, כתבי קודש

מה"ת, ס' התורה
 מכיא"ם, מביאת סקדש

המצפה, ר"ת שמי ועבודתי
 סס"ג, מסורת גדולה
 שכב"א, שכל אחד
 שי"ב, שיש בו
 נמ"ו, נתי ס"א יוד
 ש"ג, שוא נח, נע
 בשכ"א, בשמים ובארץ
 בל"ר, בלשון רומי, רבים
 שס"ג, שם מקרה נקבה
 להקב"ה, להקדוש ברוך הוא
 ותב"א, ותשעה באב
 בפ"ע, בפני עצמה
 לצ"ע, ליצירה ועשיה
 18 ה יב
 ת"ג, תנועה גדולה
 ת"ק, תנועה קטנה
 זל"ג, ולא נמסרה

שו"ע, שולחן ערוך
 כו"ע, כסותה ועונתה
 10 יח בן מצאתי על תנ"ך
 בפארמא בשם אבי הרד"ק
 סו"ס, סודר זמורה
 צ"ל, צריך להיות
 11 תיעשה ע"ל 19
 תקו"ס, תיקון סופרים
 במע"ב, במעשה בראשית
 רה"ש, ראש השנה
 מאר"י, מארץ ישראל
 שס"ע, שמונה עשרה
 זכ"ה, זמן הוא
 ש"צ, שליח צבור
 ס"ק, ספרי קורש
 לבני"ל, לבני ישראל
 רב"ט, לא יחכמו
 כ"פ, ב' סמוקים, פקמים
 כ"י, ככ"י, בכתב יד

באדר"ג, באבות דר' נתן
 כמרע"ה, כמשה רבינו עליו
 השלום.
 ארז"ל, אמרו רבותינו זכרם
 לברכה.
 בלה"ק, בלשון הקודש
 רהי"א—ב, דברי הימים א
 או ב.
 וכוז"ב"ה, וכוזא בהם הרבה
 ג"ל, נראה לי, נראה לומר
 ותיו"ו, ותרגום וינתן
 כ"ס, כל מקום, כמה מקומות
 חז"י, חסד ויחיד, חות יאיר
 ירו"ו, ירושלמי
 אר"ם, אחר דיני מסונות
 הענינים, הם הקראים, תלמידי
 ענן, ההולכים בשמות, בעלי
 מקרא כשנער, ועבדו וירבעם
 בן נבט.

מחברים וספרים שהובאו בספרי.

א אבות דר' נתן, איכ"ר איכה רבה. אסת"ר אסת"ר רבה, אנב"ר אנת בראשית, אבקה
 רובל, ראב"ע, ר' אברהם אבן עזרא, אברהם עדיל, אברהם רנאלר, ראס"ב, ה"ר אבקה
 מענדל כהן אבד"ק קירא, אנת רש"ג רב שירא נאון, אנ" א"ע ארחות עולם, אנ" שד"ל, שמואל
 דוד לוצאטין, אנ" ש"ר שלמה יהודה ליב רפומארט, ארר"ת ה"ר אליהו דוד רבינאוויץ —
 תאומים, אהרן משה בן אשר, אהרן כה"ר משלם כהן, אהרן הסופר, אהל סועד, אור החיים,
 אור זרוע, איצור חכמים, איצור נחמד, אוצור החכמה, אוצור הספרות, אוצור השמות, אור החיים
 אליהו רבא (לה"ר שפירא, והגר"א) ר' אלי' חילנאר, אליהו בחור, ר"ר אלחנן ארלר, אייוק מקראו,
 אמרי בינה, אסיפת זקנים, שמק"ו, שיטה מקובצת, אפ"ו אפיקי יהודה, ארחות חיים, אשל אברהם,
 אשכול הכופר, אשתדלות עם שד"ל, לריו"ב ר' יעקב בכרך. ב בבלי בר"ד בראשית רבה,
 במדב"ר, במדבר רבה, בן אשר, ביאור הגר"א, ר' נח"י, בית חדש, ב"י בית יוסף, בית
 שמואל, בני חיא, בני יונה, בן הכיב, בנין ציון, רב"א ר' בצלאל אשכנזי, ביל"ע בינה לעתים
 (פינו), בן סרוק, כה"ג בעל הלכות גדולות, בעל הטורים, בר"ם ר' בצלאל הכהן, ברוך שאשי,
 ברכי"ו, ברכי יוסף להגאון חיד"א, או לר' שלמה דובנאי, בשמים ראש, בית תלמוד, באר"ש,
 בלויא, Blau מבדאפעטס, ס' הכהור. ג גן הסלך, ננו נסתרות, ג' ישרון, ג"ק נאונים
 קדמונים, ד' ליק, ד"ר נאמסער, רב הספרדים בלונדון, גדלי' סופר בקאנוא. ד דב"ר, דברים
 רבה, רדב"ו, ר' דוד בן זמרא, רד"ק ר' דוד כהן אבד"ק קורפא, דונש, ריפהרא (כ"ו
 נביאים יספר רש"י), רד"ל ר' דוד לוריא, דרישה, דברי המדות, רדקוס הפעמים, רד"ק
 ר' דוד קמחי, דרכי משה, דרכי הושע, דוד דוד ודורשיו, דירנבורג, דיעליטש. ה הלכות
 גדולות, הגמ"י הנהגות מימנו, הישר, הנהגות י"ג, יש נוהלין, הלק"ש הלכות קטנות, ר"י
 תאניו, הליכות קדם, ס' הללי, הלל"ס, הקבלה לראב"ד, הפלאה שבעירובין, הרש"ש,
 ר' שביאל שטראשין, הוריות הקורא, ד"ר הינריך, הרו"ה ר' זואלף הידענהיים. ו ויק"ה ויקרא
 רבה. ז זוהר, הזכרונות, זכרון יוסף, זכרון לראשונים, ר"ש ו"פ ר"ש זלמן פלעטנר, זכ"ל
 זכרון לאברהם על רש"י, זכר נתן ווייץ, ד"ר זעליג בעער. ח ח"ש ח"ש מע שרה, תמרה

גנוה (ירושלים) חינוך, תוה התנופה, בת' חיים שאל ח"ב, לר' חיר"א חיים יוסף דוד
 אוולאי, תכ"א חמת אדם; חן טוב, חתם סופר, חיים יצחק טרענער, חו"ג חוכרת ג'.
 ב' טור, טורי זהב. י' ירו' ירושלים, י"ד יורה דעה, ר' יוסף בר יתודה, ר' יצחק בר ראובן,
 ס' הישר לר' יעקב תם, סהר"א ר' יצחק אברבנאל, רוטב"א ר' יום טוב בר אברהם אשכול,
 רוב"ש ר"י בר ששת, סהר"ל, יוסף אומץ, יעב"ץ, יש"ש יום של שלמה, יהודה יעלה,
 יבין שמועה, יש שבר, והוא הנקדן הגר"ב, ר' ישעי' ברלין, פי"ק, ר' יהודה צלאת,
 ר' יוסף שאול נאטינאהן, ר"ו ר"א פעמליש, הובלים, ר"י בעהאק, סהר"ל שוסלוויץ,
 ר' יהושע לעווניאהן, ר' יצחק לאטס. ב' נוורו, כנה"ג, ננסת הגדולה, כללו שמואל,
 נסא רחסים, נרטי שוסרון, נרם חסד, הכרסל, ל' לבוש, לחם שמים, ליות חן,
 חלבון, ליב שטראשין. כ' כולחא, מ"ס של רי"ק, מעשה דר' תנינאי, בוסטנאי, סהנ"ע
 מדרש הנעלם, רמב"ם רמב"ן, רמ"ה ר' מאיר הלוי, סהר"ם בר ברוך, סרוטנבורג, סחור
 חוסר, הסכרוע, מאיר, מעשה רוקח, סהר"ל, לוריא, מטה משה, משאת משה,
 מנהג חיים, סים יחוקאל, מן אברהם, מחצית השקל, מכתב מאליותו, מאנזים, מעשה
 אפוד, מעשה ה', מעשה תורה, מעשה רב, מנחת כהן, ר' מנחם עזרי' פאנו, מקן
 אריות, פי' ר"ם בוטרל, המקנה, מאורי אור, מטפתת ספרים, משה דבר, משה בר
 אברהם מנלה, עסקות, ר"ם די לונאני, ססוה"ם, מסורת סיני לתורה, המסורה, מסעות בנימן
 שי, מבין הדות, מנחת כליל, מנורת שלמה, מסורת סיני לתורה, המסורה, מסעות בנימן
 השני, מאור עינים, מדרש טעמי חסרות ויתרות, מערכה גדולה, מבוא לנקוד האשורי,
 מוכרת יוסף, מליצת ישרון, משפחת סופרים, סתת י', מאיר אויש שלום, ר' משה
 שטיינשניידער, מאנאטשירופס. ג' רב גטרונאי נאון, ת' נהרות רמשק, נופת צופים, סיד
 לראון, נחלת שבעה, נחלת יעקב, נפש כל חי, נתיבות עולם (סהר"ל מפראם ק"ב),
 נזילים מן לבנון (להדרש יריא ר"ש פלעסנער), נחל קדושים, נייבויער. א' ספרא, ספרי,
 רמב"ג ר' מעדיה נאון, סמ"ג, סמ"ק, סן, ס' בצות גדול, קטן, סדר אליהו, סיני לתורה. י' רע"ג
 ר' עפרם נאון, העטור, רע"ב, ר' עובד' ברשנורא, רע"ם ר' עובד' סיפורני, ה"ר קרויאל
 על שיה"ש, עץ חיים, ערך מלון, עלה הרם. פ' פסיקתא, פי' הרמב"ם, פאר הדור, פנים
 יפות, פני יהושע, פנים מאורות, פרי חדש, הפרדס לר"ם קורדוורא, פי חן, פילון היהודי,
 הפלם, פרופיסורין, ברלינר, הרבני, האפמאן, ויאל רומטער. צ' הצחות, צח שפתים, צורו המור,
 הצופה, צבי פ", צעונער. ק' קבלה לראב"ד, קה"ר קהלת רבה, קהלת יעקב, קרב"ג קרבן
 נתנאל, קן צפור, קרית ספר, קריאת התורה, קרנים, קראפט. ר' הרוקח, רוקאנטי, הרקמה,
 הרה"ם, הרב המניח, הרוואה ח"ב, ראבי"ה השני. י' שוח"ט שוחר טוב, שמואל רבתי,
 שמו"ר שמות רבתי, ש"ד שער ד', שנה ד', רשכ"א שלמה בן אדרת, רשכ"ם, שמואל
 ב"ר מאיר, שבולי הלקט, שרד"ם, ר' שמואל די מדינא, שבוי"ע שבות יעקב, שי"ע שב
 יעקב, שי"ע צ' שערי צדק (תה"ג שאלוניק) רשכ"ץ שלמה בר צדוק (מנהגי ר"ם סרוטנבורג)
 תשב"ץ ת' שלמה בר צמה דוראן, שדה הארץ, של"ה שני לחות חברות, שלמי הנבונים
 בגליון רי"ף, והשר משער אריה, הרש"ש ר' שמואל שטראשין, שמע שלמה אלבוי, סיורי
 ברכה, הוספה לברכ"י, שלתן הקריאה, שבתי ארץ החיים (מעלות אר"י, הדפסתי בשנת
 תרל"ג) השמשוני, שכל טוב, שום שכל להר"ה, שבוי לחות, שרשי לבנון, שישנים,
 השרון לברמל, ר' שמואל יוכבד"ש, אגרות ש"ר שלמה יהודה ליב רופפורט, אגרות ש"ל,
 דש"ב ר' שלמה כאבער, שטיינשניידער. ר' ת"א תרגום אונקלוס, ת"ו תר' יונתן, תלמוד
 ירושלמי, ת' בבלי, תנ' הנחומא, מ' תדשא; תוספתא, תוספות, פסקי תו'. ת"ח תוספת
 חדשים, תה"ג ת' הגאונים, תוא"ח תולדות אדם ותוה, לר' ירוחם, תה"ד תרומת הרשן,
 תרמ"א ת' ר' משה איסר"ש, ת' מאהבה לר' אליעזר פלעקיל"ש, תפ"א תפארת ישראל
 על משניות, תורה מינון, תורת השלמים לר' חיר"א, תיקון סופרים לרש"י דובנאי, תלפיות,
 תורת האדם, תנ"ך רש"י, קענקט, בער, ד"ג.

תקון לסופרים

מערכת פתוחות וסתומות בנביאים וכתובים, שמסרו לנו בעלי המסורה, והחכם הנבון, ארון הסופרים, וראש המלמדים היחיד בדורותיו מר רב אהרן—משה בן רב אשר (כשכמ אשר) אשר לקח מנהרדעו, והלכה כמותו, כעדות בעלי מסורה, והרמב"ם הגיה ס"ה שלו, ע"פ תג"ך בן אשר וכל הסופרים דקדקו ונזהרו, לכתוב פו"ם נם בנו"כ, כעדות קדמונים, וקריב למאה תנ"ך כ"י שראיתי משנת ד' אלפים, תרסד, השענ והלאה, וברוך המקום שמסר עולמו לשומרי ביבולותיקון, לקיים כי לא תשכח ספי זרעו. דק באשמת הסופרים האחרונים, ובזרון מדפוסים שלא מאחינו, נשכחו בעוה"ד, ממנו, וביזמים ומניהים כסדיניהני לא ידעו בזה סאומה, ונכשלים בפו"ם שבנו"כ, לזאת קמתי ונסעתי לביבולותיקון שבשבע מדינות, בהרף נפש, ועמל רב העתקתי וסדרתי וערכתי.

פסח כ"ד חיים הכהן פינפער, מו"צ בוילנא, משנת תרלד, עד היום' ולפני זה הייתי י"ג שנה רב ומו"צ, בשלשה ערים, ווענער, דארשונישאק, יקואן הגדולה.

יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא — כבר
היה לעולמים: (קהלת א י')

שיסו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד
בכם. (דברים לב טו).

כני, הוה זהיר בסלאכתך, שמלאכתך מלאכת
שכום היא, קבא אתה מתסר אות אתה, או
מיתר אות אתה בסעא (אתה) מתריב את כל
העולם כולו, (עירובין יג).

פרשה פתוחה לא יעשנה סתומה, סתומה לא
יעשנה פתוחה (שבת קג).

אם עשה מ' סתומה, או סתומה שעשאה
פתוחה, או הפסיק והניח פנוי במקום שאין
פרשה, או כתב כדרכו, ולא הפסיק בריוח
במקום הפרשה, פסולה, (רמב"ם, וע' ב"ח וש"ד).

שנת „ושום שכלי“. „זה המסורת“, לפ"ק

תיקון לסופרים

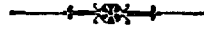
יש דבר שיאמר ראה זה חדש תוא — כבר
היה לעולמים. שימו לבכם לכל הדברים אשר
אנכי סעיד בכב. כי לא תשכת מפ' זרעו —

החוב לקרוא הפטרה, ירושה אבות, מקדם קדמתה, ויש עליה כמה הלכות בנמצא מגילה כג' שבת כד, סופה לט, ורא"ש סוף ברכות, וגם בימי הבית, ע' יומא סה, ולמען יסדר הקטן את ההפטרה היו כותבים הפטרה וברכות לתינוקות (ע' ברכות נג, שבת קמז, ותו' כד, מגילה כא, כר, סיכה מה סיטה טו) ובנימין טובח דספרי דאגדהא ואפטרהא, הן שני דברים ולא כמ"ש ערך מלין שהו' ספר אנדה והספד על הנפטר. והלביש סו' רפד, כ' ב' טעמים על אפטרה והפטרה וכמו ויפטר מפני שאול (ש"א י"ט) לשכת פטורים, כי לא פטר יהודע (דה"א מ, דה"ב כג) ולפנים היו סתרגמין בבית הכנסת גם ההפטרה, אחר כל פסוק, והסתרגם מקדים פתיחה וכן ראיתי בניבוליהתיקון, מחזורים לתפלות כל השנה, ובהם ההפטרה כל פסוק עם הרגום ואצלנו נשאר, כמו יציב פתנס (ע' הו' מגילה כג ד"ה לא שנו, כד. — ואם). בספרי על פתיחה ופרשיות, הבאתי דעות הב"י, הלבוש, ואליהו רבא, ע"ש, והגר"א בטעש"ר סי' קלו, לקרוא ההפטרה בניגון וטעמים, מנביא שלם שנכתב בגליון כס"ה עם עמידים ואחד קורא וכולם שומעים כו' ואין יוצאין בחיטשים ונרפסים, כיון שאינם נכתבים, ככל הלכות ס"ה או מגילה, בשגם הכל פוסקים סברי שם' הדפים אין בהם קדושה, והמדפיסים אינם יהודים, ואינם מקדשים כלל. ודודי זקני הגר"א, צוה לקרוביו ה"ר יוסף בה"ר אליה פעסעלעם וכן אחיו ה"ר ארי'. ליב בר דוב, שיתגברו יחד לכתוב כל כ"ד כ"ק על קלף משורטט, וקדוש השמות, וצוה לסופרים אומנים ובקאים במעשה כתב נאה. והרש"ד נהעכב איזה חרשים, אצל הר"י הנ"ל עד שנמגר, והשלימות ביום ג, ז ארר הקמג (ע' ברכי יוסף לרש"ד), והנהיג הגר"א פק"ק ווילנא, ואחריו נמשכו, כל גלילות רוס' המערבית, שכותבים ה' נביאים על קלף ובגלילה וקורים בהם הפטיה, אשרי חלקם וברוכים יהיו, ואין בזה הוצאת לעז על אבותיו, שהכל מודים דמצוה מן המיוחד לקרוא בנביא כשר, ואפילו בנימין נהחדשו ונשתנו הרבה דברים אצלנו ואיכמ"ל. כשנכתבו הנ"כ בוילנא, הו' חרוש, וכאו מגיהים ורשמו להם פתיחות וסתיכות בגליון תנ"ך שלאם, ע"פ נו"כ שנכתבו בוילנא, וראיתי מהם כמה העתקות, וכן נדפס סק"ג באונגוואר תק"ע והמניה הו' ר' אברהם עדול

בן הגאון בעל אפי, מסלאנים, שהי' לו העתקה מן ההעתקה שניד הג"ר ר' יעקב משה, נכד הנר"א, והמדפיס הזה, במצות והוצאת ר' אהרן בן הגאון משולם הכהן מלבוב, הדפים נביאים ראשונים זאלקווא הרע"ג, ונא"ח לעמבערג תרים (ראיהים בפארמא) ופורתי כסף להעתיק מהם בעדי, ומצאתי בהם שניים מעמים, זה סוגר וזה פיתח, והוצאתי עשרות רז"כ לנסוע בערים לבקש סיפר ומניה היודע ברור, וקרוב למאה כתבים שלחתי, ולא עלתה בידי, וחקרתי ודרשתי גם מסופרים ורבנים, עד שנודע לי הדכה מקומה, שיש שם הג"ך עתיקים באוצרות הערים והמשלים, שנכתבו לפנים עם פו"ם בווינע, ולונדון וש"ם נמצאו שהעתיקי בעדי, וקניתי הג"ך דר' בער, והג"ך ד"ג במחיר 35 רז"כ, ובעד העתקה מהמסורה של ר"ג ע"פ הכ"י 11 דר"כ, שכאוצר הרר' ארלער, שלמתי בערך 13 רז"כ, והנהתי מעצם ס' המסורת, בכרלין, גם בעד כ"י כתר תורה הגנוז ברמשק וכ"י בן אשר, הנמצא בקיירה, שהרבנים הג' העתיקי בעדי, שלמתי והוצאתי 35 רז"כ — ואני קבלתי עלי גלות של תורה, עזבתי ביתי, נמשהי ילדי, ופרנסתי, ונסעתי שבע מדינות פרוסיא, בייארן, זאכסען, באדען, בעלניע, שווייצאריע, איטליא, ובקרתי הביבליותיקון והעתקתי מהם בפארמא, יש ששים כ"י הג"ך, וחלקי הג"ך, כ"י רבנים — בלתי קראים — ובכולם, מסודרים, צורת פתוחה וסתומה, שנכתבו בריוק, עבור ר' שמיאל הנגיד וזולתי, בהם ספרי ספרד ופירסונל, ובהם ס' איטלי, ובהם ס' אשכנז, שנכתבו כ"א ע"פ מסורת קדומה, ולא נעתקו זמ"ו, ובכ"ז רובם ככולם מסכימים וסתאימים זל"ו (רק מעט מועד מקומות שונים זמ"ו, אולי ע"י ס"ם) ואני העתקתי בעל רב, שני ירחים ישבתי בפארמא, ולפני שובי למרתתי את הרבינר קאמערני, סיפר משביל איך להעתיק, ועזרתי והעתיק לפני עשרים הנב"ן, ושלמתי לו בכסף מלא על הנסיעה הלוי, עם שכר הרב ר"י קמירני היצאתי יותר משלש מאות רז"כ, סלכר שכר סופרים פה ברוסי, בכלל הוצאתי על הפו"ם, קרוב לחמש מאות רז"כ, מלכר רוב עמלי ויניעי, כשנתים ימים. כי הפו"ם מקובלות מעולם. והרב ר' משה אהרן בן אשר ארון הסיפרים וראש המלמדים שאנחו סוככים על קבלתי, בכל הארצות (ואנשי מורה סימכים על קריאת ר' יעקב בן נפתלי) כתב ומסר פו"ם בכל כ"ד כתבי קדש. ולפנים דקדקו להעתיק כתנ"ך שלו, כל הסיפרים וכל חכמי הקראים, והפו"ם בנו"כ וזר רב נטרניאי גאון, בזכר נתן, ועל פרשיות אלו כיוונו חז"ל בשבת קה פסחים סב, רש"י יומא עז, סוע"ק מזו ב"ב קסד, ובתיספתה מגילה פ"ד, ושם כנסרא כר כו, וע' דקדוק המעמים לייפציג תרלט — כל הסופרים לפנים שמרו פו"ם בנו"כ, גם בדפוס ליירא ליסבונא 1492, ואמ"ד נרפס פ' או ס' בנו"כ, גם הרבה כ"י בקאמברידג, פרוז. ובולונגיא וכיו"ב ככולם נכתבו, עם צורת פו"ם ככ"ד כ"ק (*). אך באשמה סופרים האחרונים, ובזון המדפיסים, נשמט בדפוס.

(*) בתולדות ארם להרב רי"פ מעיר כסוף פי"ב על הגאון סופת הדור רבינו זלמן מוילנא זצ"ל שהי' נכד בעון דקדוק פרשיות פתוחות והם זכות, ובדקדוק צורת אותיות כמשמשן הגדולות

ונוצרים המדפיסים, לא ירעו להניח ריוח כשיעור הפרתחה והסתומה, ובעתה
 גשכה ממנו. ויש סופרים ורבנים שבעיניהם הוא כשחוק, שהונהג אחר הגר"א,
 זח"ל כי זכנו ה', שעלה לי פו"ס מהנ"ך עתיקים ד"א תרכ"ד, תשי"א,
 השע, ת"ת, תתס... גם מן ה"א טו, לו, לח, ט, מג, נג, נו, ע, עה
 והלאה, וסדרתי אותם כל פסוק, זה לעומת זה בשבעים נוסחאות, או פחות
 מעט, ועל כתובים ה' לי רק שלושת הנוסחאות (מפני שלא יכולתי להעתיק
 מכולם). מספר פו"ס בנבואים כאלפים ושבע מאות ולפי ערך זה בכתובים,
 אבל פו"ס שהי' רק כפחות מעשרה, ולא בכל הנוסחאות, השכמתי, כי במלו
 ברוב הכ"י, ואולי מ"ס היו. עמל רב הי' לי למנות ולספור, כל אחת הפו"ס,
 בכל הנוסחאות, ולשקול ולהכריע ע"פ רוב וכן עשיתי, נוסח א עד ה. ח
 השכמתי, מן ט עד יג, רשמתי בצד שמאל, ק"ס היינו קצת ספרים, מן יג,
 עד יח, כ, רשמתי בשמאל הפסוק, ש"ס היינו שאר ספרים, ואם טעה
 הסיפר זכרתי בשגגה כפי "ש"ס" וקשה לתקן או אי אפשר, מפני השם הק'.
 שאין למחוק, יש לסמוך בשעת הדחק, על נוסח ש"ס, ולכתחלה יזהר הסיפר,
 הנוסח שבימין הפסוק, ולא יעזו לשנות מלבו ועצלוהו, וע' יור"ד סי' ר"ה.
 ורשמתי איזה שמות הן קדש או חול, להועיל לסופרים. בקשתי להדפיס
 הנ"ך כשר ומונה עם פו"ס, ולמעט קלף היריעות, חשבתי כל עמוד על כ"ה
 שורות, בכל שורה 6 תיבות, שהן שבעים יודין, קפיטל ופסוקים, יהי'
 בגליון, במקום שהי' קפיטל, אבל בלא כסף אין לעשות מאומה. לעורר
 מדפיסים ונדריכים, הדפסתי מכו"א, על הלוקות ופרשיות התנ"ך, גם פרוחות
 שלי, במקום קפיטל, וכל פו"ס שבנבואים וכתובים, ולעת עתה קבלו בדצון,
 הקונטרס הלו, ותוכלו לרשום בגליון התנ"ך, ושמרו ועשו כרברי — כחזר לוח
 פו"ס, קבעתי חצי רוח"כ, עם המשלוח. והי' יעורני שיפוצו מעיינותי חיצה וגם
 הספרים שיש לי בעז"ה בהלכה ואגדה, יזכנו ה' להוציאם לאורה, כעתידת
 המחבר ומ"צ — פה לישועה, פסח בר חיים הכהן פינפער, מו"צ פק"ק וולנא
 (זה ל"צ שנה), ולפני זה הייתי רב אב"ד בקהלות ווענער, דארשונישאק,
 וקואן הגדולה.

והקטנות תלויות ומנוזרות קריון ולא כתבן כו', ושם בפרק ד כתב מעיד אני עלי שמים וארץ,
 כי כו' זכיתי להיות בחברת הצדיק, והיינו שנינו בכית זכול — כל הלילה, אין איש אתנו,
 אני שכנתי ואישנה והצדיק למד כל הלילה, הקיצוני וארא, והנה תולך בכית הנה והנה,
 זלומד תנ"ך (אפ"ה ע' תנא דב"א שאין ללמוד כלילה, תורה שנכתב, מלבד כחצי ליל
 עש"ק, עד הצות מוש"ק. כעדות נניד ומצוה, וברכ"ו). — אך הצדיק, למד גם תורה שבע"פ
 בכל פסוק ועל כל מקרא ומקרא, הביא תוליה — תוליה הלכות כו' ועל כל פרשה שנמר
 לבורה, הי' אומר זו פרשה פתחה, וזו פרשה סתומה, וכשהגיע לשע"ס, לאות מהופך או נזיר,
 הי' אומר זה האית מרופך וזה מנוור, והלמוד הי' בחשק גדול ובאהבה עזה נפלאה.

איזה שמות קדושים

ספר שמות הקדושים, ראה קורקונדינמיא, זכ"ח ח"ט 50, לפי המסורת שם ארנות 124, ופירמס בקורקוני 118, ליטבל 845 צד 178, בקורקוני נחשבו 117, ועוד 2 בוו, ואדני, ובמסרת רבתי 134 ו' מנהון לאד', וג' ואד', וקנד אד' קולה קנו, ובדניאל ט' ים נחלקו, ונשטם תלים טו ב' אד', ומלכים ב' ו' ואד', בספרינו מל"א ג' טו, ישעי' לה יד, יחוקאל כא יד, מלאכי א יב, תלים ל' פ, צ' ו', הוי"ה; ובמסורה אד' קח, הרי הם קכד, וו' לאד'. — המפרשים ומנתת שי, נחלקו כ"פ אם השם קדוש או חול, והכריע בעל לשכת הסופר (ווילנא תרבס), ואמר שפר כלל כה כלהלן.

שמואל ב' ז' כג, הלכו אלקים, ספק, שנחלקו בירו' פ' כה"ג, מנהדרין ד, זקה"ד, קודש, ולרש"י ורד"ק חול, ומפק בזה. — גזים ואלקיו, ספק. שנחלקו בגמרא וירוש' סוכה, ולת"י ורש"י ורד"ק הוא חול. יב כה, ירדויה ספק, שנחלקו בפסוקים קיו, ס"ס פ"ה ה"ו, ותו"פ סוכה פ"ד ס"ה. בנ ה עם אל, קודש. מלכים א' ג טו ארון ברית הוי"ה, להמסורה אד'. יב כ המלך שלמה—כצ"ל. יב כח, אלהיך ישראל חול. כא י' יג ברכת אלקים, ברד נבות, קודש, לת"י רש"י ורד"ק. מלכים ב' יו' כו משפט אלקי, נ"פ קודש. ישעיהו יד, ח ח, עמנו אל ב' פעמים חול וגמחק. ה יוד, עמנו אל, ב' תיבות, קודש, ואינו גמחק, תי"ד ורד"ק (ומ"ס פ"ד ה"י). יוד טו ה' צבאות, כצ"ל, יב ב אל ישועתי, קודש. יד יג, לכבני אל, קודש. כח כו אלקיו יורנו קדש. לא ג ולא אל, ספק, לרד"ק קדש, לת"י ומפרשים חול. לה ד, ב' שמות קודש. לה יא, ב' שמות יה — קודש — יד אד' עשקה, כצ"ל. ס יח, תדמיון אל, קודש. מא כג, אלהים אתם, חול לת"י. מנ יוד, לא נוצר אל חול — יב ואני אל, קודש. מד ח ה"ש אלו, ספק—יוד, מי יצר אין חול. מה ה, אלקים וולתי אין קדש. מד ו, אין אלקים ספק. מה יד, אך כך אל, קודש — אפס אלקים ספק. בו ט, אנכי אל קודש. מה כא, ואין עוד אלקים ספק. בו ט' ואין עוד ואלקים ספק.

יהושע יב טו למאיר נתיב הוא חול, ומלאכת הקודש, קודש, לכן יקדש הסופר על תנאי. יב יד לה יפתח אל, מנדל אלא חול; בכ כב, אל אלקים לת' יונתן קודש. נגד רש"י ורד"ק. שופטים א' ז' שלם לי אלקים לת"י קודש. טו, בי אד', ת"י ובמורה, קודש נגד רד"ק שעשהו חול, ויקדש על תנאי. כד, ה' שלום לת"י חול, ומותר למחוק, אבל לעולא וד' יודן ור' תנחום (שבת יב, ויקר' בט, במד"ר יא) הוא קודש. לא אם אלקים לת"י חול. יו כל הוי"ה דמיכה, לרמב"ם הוא חול, ומנחת שי כר"י, שהויה קודש. יו כ בני להוי"ה — ג הקדשתי כו' להוי"ה, לת"י ומנח"ש קודש, כשכועות לה, ומ"ס פ"ד ה"ו, (נגד הרמב"ם). — ה בית אלקים, לת"י חול — יג ייטיב ה', במחלוקת הנ"ל לת"י, ומנח"ש הוא חול, ולרד"ק קודש, ויקדש על תנאי. יח ה באלקים לת"י קודש, ולרש"י שבועות לו, ורמב"ם חול, לרד"ק ספק, ויקדש על תנאי. — נכה ה' קודש — יוד נתנה אלקים — לרד"ק קודש, ובגמרא ומ"ס, ספק. כד, את אלהי, חול. לא, בית האלקים קודש, כ ב, עם האלקים קודש, לגמרא ורמב"ם, וישאלו באלקים, לר' יהושע שפ"ס ומ"ס ורמב"ם קודש. שמואל א' ד ה, מיד האלקים, הם האלקים, הם קודש ליד טו הדרת אלקים לת"י קודש, נגד מצוד"ק. כה יג, אלקים ואלהי, לרש"י קדש נגד מצוד"ק.

אזה עמדת קדושים

ורד"ק וס"ס ונוד סד"ר זלמ"ש
 ספק ילוי וסמך אלוק קדש יבא
 עוד דר קב אל קדש דר שרה את
 ארקים חול. ואלהך תשוב
 קדש תלוי רש"י ורד"ק וס"ס ונוד
 ואלקים וולתי ספק. יבא כי
 סרתה באלקות, קדש.

יואל א כו וכבוד סד"ר קדש תלוי ורש"י
 נגד רד"ק.

סוכה ב א לאל ידם חול. בתלוי כי
 ויצא, תבא. זית כי אל, ספק.
 נהום א ב אל קנוא קדש. יד בבית
 אלהך חול.

הבקות א יא כבו לאלהו חול.
 יונה ג ג גדולה לאלקים, קדש בתלוי.
 זכרי יב ח זכ"ד באלקים חול, בתלוי.
 סלאכי א יב שלחן ארץ בן צ"ל. ב בו
 זרע אלקים קדש. ג ה היקב
 אדם אלקים, ספק, לתלוי חול,
 לשפזים קדש — בו בנה
 אלקים קדש.

ירכבה ב, כה ואיה אלהך, הו אלהך חול.
 יא יב ויועקו אל האלהים.
 חול — יב הו אלקך חול. יב ב,
 הועשה לו אדם אלהים, חול.
 — והכה לא אלהים, חול. כג
 כג האלהי סקרו, קדש, בתלוי
 ורש"י נגד רד"ק — ולא אלה
 סרחוק קדש.

יחוק א כה בקול שדי קדש, לתלוי רש"י
 וסד"ר, נגד רד"ק, וכן לתלוי
 רש"י ורשב"ן באיוב כא כד,
 וברכות רש"י. יורה בקול — שדי
 קדש לתלוי רש"י וסד"ר. כא יד,
 כה אמר ארץ צ"ל. כה ב —
 והאמר אל אני ספק — ב פושב
 אלקים ספק, לתלוי חול, לרש"י
 רד"ק וסד"ר קדש. — ב אדם
 ולא אל ספק. — כלב אלקים ספק,
 פ האמר אלקים ספק.

הדע ב ה עב אלהי נביא, חול, בתלוי
 רש"י ורד"ק וסד"ר — ח סמכמה
 בבית אלוקי קדש, בתלוי רש"י

הסכמות

**הא לכם אגרות הנאמן העצום תפלא הכפור כרן אלי חד ראבינאווין
 האומים זכ"ל רב לעזת אשננים פדשים בעיה"ק ירושלים הובבי"א.**

לידידי וחובבי הדב הנאמן הספורסם ונדע בבקאותי הנפלאה, בק
 עצום ומבקר נפלא, חובר הכורים מחובם, שלשלה הוחסין סוה' פסח הבק
 ז"י, סו"ז וד"צ בקרתא קדישתא וילנא יע"א.

(א) שמתתי על יקרתי כי נתקורר בדברים הקומרים ברובו של קולם, ואני בקוה"ד, אינני
 בבריאות כו' לכן א"א לי להשיבו במהבה, (א) ע"ד סגילה יוחסין כו', (ב) בדבר פתיחת
 ופתיחת או לנו שנסתכמה תורה סאחינו כל כך, (ג) בדבר רשימת קשישין, כסוהו כסוהו,
 סאו דאזה לכי ע"ז, וכוזאי הו' סגוה גדולה לשנות, לעשות ציונים, בסקוהו הראויים באמת.
 ופי יתן יודרו סק"ת סמספתת הוריים, ולעד יברכוהו כוכים והנני יודיה בזה, כה להו
 סצפה לישוקה, אלי' דוד, בראשין לירחא תליתאי פה קולונוא סו"ז א. (ב) נהארתתי עד כה
 להשיבו על יקרתי, לאשר בדכאתי ונחלתי, ונהלשתי מאד, עד כי גם בתוכתי הו' ע"י
 אחרים ל"ע, והוותרתי תרבה, על הסנותה והשלחה, ולא נתנוני לכתוב ל"ע אתר, תולל כי
 הוקל לי בהיום, על כן אני כותב בקצרה, ואמתי הסליתה. כדבר שירשים מודקה בהחזרת

היה בעיניו, בסובבני אם יתפרסם הדבר על ידו, כי מטעם המה קראו בו ואם יבצע כה"ה הייתי טועו לכהוב להירחון הפלם של בן אהתי בו' (ידפיטנו ברב הודות ויש לו סהלים נאטבנו ואופברו' וגם באטקריקא . לא אפונה בו ימצאו לו אונים קטכות, ויעשה התקורות בין הרבנים . מאד מאד , אשתוקק שיצא לאור מחשבתו הטובה , לא אוכל להתאר לפניו חשקו אשר יצא לאור , מחשבתו הטובה, לכבוד ולתפארת בישראל . (הצדק אתו שד"ו ראוי ונתון להשביע בקהל ישראל , אבל בעה"ד , מי ילך לנו , לבטבתו הקת בישראל , ויהי ד"ו לצחוק) אבל מה איכל לעשות בו' , אכפול שינת לבקש טמו סכ"ר , והננו בזה פוקירו וידידו סוקירו כרב ערכו הסברנו בכל טוב , בכל אות נפשו , הסעפה לרחמי שמים , אל"ו דוד רבינאוויץ — האובים .

(ג) ב"ה ב כב מ"ח , יל"ו של"ו ליר"נ ולבי , הגאון הסבקר הנפלא עיניו כיונים , מו"ה פסח דבדן פִּנְפֶּעֶר נ"ו אחד מרבני מו"צ ביולינא שיחי' לאוי"ם .

נפלאתי מאד , מטעמי הרב לא חשך מלעבור מדינות ואיים , ולחפוש מטמונים , את אשר לא קדמוהו וולתו , בכל לבבי ערנה נפשו , שיצלת חפץ ה' בידו להוציא לפעולות אדם כל בעשיו בעה"ו , אבל עונותי יסרוני ל"ע בו' שהוהרתי שלא לרדת מסמתי מפני סחלת כפן ל"ע , ולולא אהבתי לכבוד נאוננו נ"ו ומעשיו (כי לא כתבתי לעצמי מאומה , וככל הסון ככתבים , שנכתבים ע"ו וולתו) אבל לכל ידמה ח"ו כי מרחיק אני הדבר ח"ו . ארם צובא רהיקה סאתי וא"י מי הוא שם לרב , הסכמה אשלת לו אי"ה , נא להוטרני בתפלתו ; סוקירו הנצמד וידידו , הסעפה לרחמי שמים , אל"ו דוד .

(ד) בואת ענני הרב הגאון בו' מו"ה דוב ארי' , ד"ר ריטסער , אבקר רבינער בק"ק ראטער דאס . אסתר להודיעו שסחתי בו יעמוד גם לדבר הגדול הזה נואל , אשר על ידו נזכה להפסד מטעמה הנברית בעניני חילוק הקודש — פרי"ש ד"צ האפפסאן , כתב , גם אנכי רואה , כי מלאכתו מלאכה נכבדה , ומלאכה שמים , ובנפש הצצה גם אני הייתי נמנה לקחת חלק במצוה רבה זו , אולם אני עוסק כעת במלאכה נהוצה בומינו בו' .

(ה) שסחתי מאד בקראי את סאטרו במ"ע הפלם , כי נמצא נואל לתוה"ק , לגאלה סיד ר"ים שהבטיסו עבודה זרה במקדש , וכבר שסעתי זאת מד"ו הגאון ר' יהושע העליו ז"ל , שהלוקת הקאפיטלן עשה בעל הקונקור' לתועלתו ועד כזה נתאורח הדבר , שנסמך איש לא ידע מה ; ואמנם בדבר פו"ם בו' בתלים לד , פסוק רננו צדיקים , צריכים לפרשה הקודמת , וא נדפם כהונן הפרשה , וכס' תלים רוססיאי נחלקו הקאפיטלן בסדר אחר .

מי יתן והיה , יוצא מחשבתו הקדושה אל הופיעל , ותחוינה עינינו בשוב סדר התנ"ך הקדוש לסקוטי , ותחזור העטמה ליושנה , ואת כבודו אבך , ויהי זעם בו' . ידידו מרחוק דו"ש ותקנתו , ומברכו כבו"ח טובה , אייויק ליב כ"ר שרגא קוריאל , התי"שק ראצקי . ראיתי להעיר על משנה ברורה קל"ה שער ציון ס"ק א פחות סב' פסוקים , לכד כפ' ר"ח , — וק' הלא כן נהנו במקומות , כמו כפ' ויחי , ופ' שמות , ורכים כאלה לאין מספר .

אזהרה .

הפזים בנו"כ הסעפתי וסדרתי בעמל רב , והוצאות טרובות , ואדם אוסר של"ו על וולתו וכתוב ארור ססיג נבול דעהו , אל תסיג נבול רעך , גם פקודת הקיר"ה , שאסור להדפיס דבר כלא רשות הסחבר ומסעוא , ויוצאי חלציו אחריו , וכל העובר חק זה ענוש יגנש , בין להדפיס חק תנ"ך , בין להדפיס לוח הפזים לבדו , בלתי רשותי בכתב .

ה ס כ ר .

Rabbiner Peissach Finfer.

פתוחות וכתומות בנביאים.

קאפ. פ' פ"ם יהושע	פ' פ"ם יהושע
י לא ם ויעבר ו' חלכנה	יב ם ודראונו
לג ם או עלהם	ב א פ וישלח יהושע ש"ם ם
לד ם ויעבר ו' וכו' מלכיש	ג א ם וישכם יהושע
לו ם ויעל יהושע וכו', ש"ם פ	ה ם ויאמר יהושע
לה ם וישב, דבירה	ז ם ויאמר ה' אל יהושע, הנה
יא א ם ויהי כשמע יבין	ט ם ויאמר יהושע א
יב ם ויאמר יהושע א"ה ש"ם פ	ד א — ויהי כאשר תמו ש"ם ם
יג ם וישב, וילכד חצר ק"ם פ	אמצע פ"ם ם ויאמר ה' אל יהושע
יד ם ויבא יהושע, ויכרה	ה ם ויקרא יהושע אל ש"ם פ
יז א ם ואלה מלכי הארץ, הכו ש"ם פ	ו ם ביום ההוא נדר
יח ם ואלה מלכי הארץ, הנה	ז ם ויאמר ה' אל יהושע, צוה
יט פ מלך ירדתי, ושיריה פנויה	ה ם ויהי כשמוע ש"ם פ
כשירת האויני מלך — אחד	ב ם בעת ההוא אמר
יג א פ ויהושע וקן	ט ם ויאמר ה' אל ה' היום
טו ם ויתן משה לכטה ראיבן	יג ם ויהי בהיות יהושע
כד ם ויהן לכטה גר	ו ם ויאמר ה' א"י דאה ש"ב פ
כט ם ויתן משה לחצי מ"מ	יב ם וישכם יהושע
לג — ולשבט הלוי ל"ג ק"ם ם	כ"ו ם וישבע יהושע
יד א — ואלה נחלו בכנען ק"ם ם	כז ם ויהי ה' את יהושע
י ם ויגשו בני יהודה	ז ם ב' ם וישלח יהושע אנשים
טו א ם ויהי הגורל יהודה	י ם ויאמר ה' א"י קום
כ ם ואת נחלת מב"י	מז — וישכם יהוש' ויקרב, ש"ם ם
לג ם בשפלה אשתאול	ה א פ ויאמר א"י אל תירא, ש"ם ם
לז ם צנן וחרשה	יח ם ויאמר ה' א"י נטה, ש"ם פ
מב ם לבנה ועתר	כד פסקא א"פ
מד — וקעילה, רק בק"ם ם	ל פ או יבנה, ש"ם ם
מה ם עקרין	ט א ם ויהי כשמע כל, ש"ם פ
מז ם אשדוד	ג ם וישב גבעון, ש"ם פ
מח — ובהר שמיר ש"ם ם, ש"ם פ	ז א ם ויהי כשמע, ש"ם פ
נב ם ארב ודומה	ח ם ויאמר ה' א"י, ש"ם פ
נה ם מעין כרמל	יב ם או ירבר יהושע, ש"ם פ
נו — הקין גבעה	טו ם וישב יהושע, ש"ב פ
נת ם הלחול ביה	כה ם ואת מקרה
י ם ויצו יהושע	כט ם ויעבר יהוש' ממקדו ש"ם פ

קא. פ' צ"ט

יהושע

בא לח ם בל הערים למררי, ש"ם ם
 מא ם ויתן ה' לישראל
 כב א ם אז יקרא יהושע, ק"ם פ
 ז ם ולחצי שבט המנשה בק"ם פ
 מ ם וישובי וילכו ב"ר, בק"ם פ
 יג ם וישלחו בני ישראל, בק"ם פ
 כא ם ויענו בני ראובן, בק"ם פ
 ל ם וישמע פינחס ש"ם פ
 כג א פ והיה מיסים רבים ש"ם ם
 כד א ם ויאמר יהושע בש"י, ש"ם פ
 מו ם ויען העם
 יט ם ויאמר יהושע ל ה
 כו ם ויאמר יהושע כל האבן
 כט ם והיה אחר הדברים

שופטים

א ח פ וילחמו בני יהודה, ש"ם ם
 מו ם ובני קני ק"ם פ
 כב ם ויעלו בית יוסף גם ש"ם פ
 כז ם ולא הודיש מנשה בק"ם פ
 כט ם ולאפרים לא הודיש
 ל ם וזבולון לא הודיש בק"ם פ
 לא ם אשר לא הודיש בק"ם פ
 לג ם נפתלי לא הודיש בק"ם פ
 כ א ם ויעל מלאך ה' ש"ם פ
 א — ויאמר אעלה, פסקא א"פ
 ו ם וישלח יהוש' את העם ק"ם פ
 ח — וימת יהושע ק"ם ם
 יא ם ויעשו בני הרע ק"ם פ
 ג א ם ואלה הנוים אשר ש"ם פ
 ז ם ויעשו בני' — וישכחו ש"ם פ
 יב ם ויוסיפו הרע ויחזק ש"ם פ
 מו — ויועקו בני ישראל ק"ם ם
 לא ם ואחריו היה שמגר ש"ם פ?
 ד א ם ויוסיפו בני' לעשות הרע ש"ם פ
 ד פ ודבורה אשה נביאה ש"ם ם
 כג — ויכנע, בק"ם פרשה פ

קא. פ' צ"ט

יהושע

טו ם ם קדית בע
 סא ם כמדבר בית
 סב — והנבשן ועיר בק"ם ם
 סג ם ואת היבוס
 סו א ם ויצא הגורל לבנ'
 יו א ם והיה הגורל — מנשה
 יד ם וידברו בני יוסף בק"ם פ
 יח א ם ויקהלו ישראל ש"ם פ
 יא ם ויעל גורל בנימן ק"ם פ
 יט א ם ויצא הגורל השני ש"ם פ
 י ם ויעל הגורל השלישי ק"ם פ
 יז ם לישבר הגורל ש"ם פ
 כד ם ויצא הגורל החמישי ק"ם פ
 לב ם לבני נפתלי ק"ם פ
 מ ם למטה בני דן
 מט ם ויכלו לנחל
 נא ם אלה הנחלות
 כ א פ וידבר ה' א"י ק"ם ם
 כא א ם וינשו ראשי אבות הלויים
 ד ם ויצא גורל קהתי
 ה ם ולבני קהת הנותרים
 ו ם ולבני גרשון משפחת
 ז ם לבני מררי למשפחתם
 ח ם ויתנו בני' ללויים
 ט ם ויהנו מסטה בני'
 יג ם ולבני אהרן
 יז ם וממטה בנימין
 כ ם ולמשפחה בני קהת בק"ם פ
 כג ם וממטה דן את
 כד ם את אילון
 כה ם וממחצית מטה מנשה
 כז ם ולבני גרשון משפחת
 כח ם וממטה ישבר
 ל ם וממטה אשר
 לב ם וממטה נפתלי
 לד ם ולמשפחות בני מררי
 לו ם וממטה גר

קאפ. פ' פ"ט

שופטים

ה א פ והמר דבורה שרה
 שלמה פנויה, אריה
 ענ"ל, כשירת הים
 ז א פ ויעשו בני הרע,
 לפנוי שירה פנויה
 יא ס ויבא מלאך ה' ש"ס פ
 כ ס ויאמר אליו מלאך—קק
 כה ס ויהי בלילה ההוא, קק ק"ס ס
 לג ס וכל מדון ועמלם ק"ס פ
 ז א — וישכם ירובבעד ק"ס פ ק"ס ס
 ב ס ויאמר ה' אל—רב ש"ס פ
 ד ס ויאמר ה' איך עוד
 ה — ויורד את העם ק"ס ס
 ה — ויאמר כל אשר ילוק ק"ס ס
 ז ס ויאמר ה' א"ל בשלש
 ט ס ויהי בלילה ההוא
 טו ס ויהי כשמע גדעון
 יז ס ויבא גדעון ומאה ש"ס פ
 ח י ס וזכה וצלמנע
 כב ס ויאמרו איש י', משל ש"ס און
 כט ס וילך ירובעל ש"ה פ
 (ולמדינתאי מחובר עם פ' ל)
 לג ס ויהי כאשר טח נדעון ק"ס פ
 ט א ס וילך אבימלך ב"י ק"ס פ
 ו ס ויאספו כל בעלי שכם
 כב ס וישר אבימלך ע"י ג"ש ק"ס פ
 בו ס ויבא נעל בן עבר ק"ס פ
 לד — ויקם אבימל' וכל העם ש"ס ס
 מב ס ויהי ממחרת, ש"ס און
 מו ס וישמעו כל בעלי כגדל ש"ס פ
 נ ס וילך אבימ' אל הבן ע"ס פ
 א ס ויקם אחרי אבימלך ק"ס פ
 ג ס ויקם אחרי ואור ש"ס פ
 ו פ ויוסיפו בני לעשות ש"ס ס
 יא ס ויאמר ה' אל בני' ש"ס פ
 יו ס ויצעקו בני עמון ק"ס פ

קאפ. פ' פ"ט

שופטים

יא ס א ויפתח הנייערו ש"ס פ
 ד ס ויהי מימים ויחמו ש"ס פ
 יב ס וישלח יפתח ש"ס פ
 כט ס ותהי על יפתח
 לב פ ויעבר יפרח אל ש"ס ס
 לד ס ויבא יפתח המצפה
 יב א ס ויצעק איש אפרים ש"ס פ
 ח ס וישפט אחריו, אבצן ש"ס פ
 יא ס וישפט, ראלון הזבולני ק"ס פ
 יג ס וישפט: עבדון בן ש"ס פ
 יג א ס ויוסיפו בני לעשות ק"ס פ
 ב ס ויהי איש א' מצרעה ש"ס פ
 ח פ ויעתר מנוח אל ה' ש"ס ס
 יד א ס וירד שמשון המנהה ק"ס פ
 טו א ס ויהי מימים בימי ק"ח
 טז פ ס ויעלו פלשתים ויחנו
 טז א ס וילך שמשון עזרה ק"ס פ
 ד ס ויהי אחרי כן ויאהב ק"ס פ
 כג ס וסרני פלשתים נאספו ק"ס פ
 יז א ס ויהי איש מהר אפרים ק"ס פ
 ז ס ויהי נער מבית לחם ק"ס פ
 יח ב ס וישלחו בני דן ממש' ש"ס פ
 ז ס וילכו חמשה האנשים
 יט א ס ויהי בימים ההם ומלך
 כ א ס ויצאו כל בני ישראל ק"ס פ
 ג ס וישמעו בני בנימן ק"ס פ
 יב ס וישלחו שבטי ישראל ק"ס פ
 יז ס ואיש ישראל התפקרו ק"ס פ
 כד ס ויקרבו בני ישראל ק"ס פ
 ל ס ויעלו בני' אל בני' ב'
 לה ס ויגף ה' את בנימן
 כא א ס ואיש ישראל נשבע ק"ס פ
 ה ס ויאמרו בני מי
 יג ס וישלחו כל העדה
 יט — ויאמרו הנה חג ק"ס ס
 כג — ויעשו כן בני בנימן ק"ס ס

קמ. פ' פ"ג

שמואל א

ב א ס ותתפלל הנה ש"ס פ
 יא פ וילך אלקנה הרבתה ש"ס ס
 כב ס ועלי זקן ק"ס פ
 כז פ ויבא איש האלקים ש"ס ס
 ג א ס והנער שמואל משרת ק"ס פ
 ג — ויהי ביום ההוא ק"ס ס
 ד ס ויקרא ה' אל שמואל ש"ס פ
 יא ס ויאמר ה' אל שמואל ק"ס ז
 יט ס ויגדל שמואל ש"ס אין
 כא ס ויסף ה' לוראות
 ד א ס ויהי דבר שמואל
 — — ויצא ישראל, פסקא א"פ
 יח — ויהי כהוכירו ש"ס ס
 ה א פ ופלשתים לקחו ארון ש"ס ס
 ו ס ותכבד יד ה' ק"ס פ
 ז א ס ויהי ארון ה' בשדה ק"ס פ
 טו ס והלויים הורידו ארון ק"ס פ
 יז ס ואלה מחורי ההב ק"ס פ
 יח ס ועכברי הוהב
 ז ב ס ויהי מיים שבת ק"ס פ
 ג ס ויאמ' שמואל אם בכל ק"ס פ
 ה ס ויאמר שמואל קבצו
 ח א פ ויהי כאשר זקן שמיא' ש"ס ס
 ד ס ויתקבצו כל זקני י' ק"ס פ
 ז ס ויאמר ה' אל שמואל ק"ס פ
 י ס ויאמר שמיאל את כל
 יא ס ויאמר זה יהיה ק"ס פ
 כב ס ויאמר ה' א"ש שמע
 ט א ס ויהי איש מבן יסין ק"ס פ
 טו ס וה' גלה את און
 כא ס ויען שאול ויאמר
 כב ס ויקח שמואל את שאול
 א ס ויקח שמואל בק' ק"ס פ
 י ס ויבאו שם הנבעתה
 יא — ויאמר העם איש, פסקא א"פ
 יז ס ויצעק שמואל ק"ס פ
 כב ס ויבאו עוד בה' פסקא

קמ. פ' פ"ג

שמואל א

י כה ס וידבר שמואל אל ק"ס פ
 יא א ס ויעל נחש העמוני ק"ס פ
 יא ס ויהי מסתרה
 יד ס ויאמר שמואל, לכו ק"ס פ
 יב א ס ויאמ' שמו, שמעתי ש"ס פ
 ו פ ויאמר שמואל, ה' ש"ס ס
 יח ס ויקרא שמואל אל
 כ ס ויאמר שמואל אל תדאוו
 יג א פ בן שנה שאול במלכו ש"ס ס
 יג ס ויאמ' שמואל נסכלה ק"ס פ
 טו ס ויקם שמואל ק"ס פ
 יט ס וחרש לא ימצא ק"ס פ
 יד א ס ויהי היום ויאמר
 ו ס ויאמר יהונתן, לכה
 ח ס ויאמר יהונתן הנה
 יב — ויאמר יונתן, עלה ק"ס ס פסקא
 יז ס ויאמר שאול פקרו
 יט ס ויאמר שאול אל הכהן פסקא
 לו ס ויאמר ש' נדרה ש"ס פ, פסקא
 — ויאמר הכהן נקרכה פסקא
 טא ס ויאמר שאול הבה
 טו ס ויעל שאול מאחרי
 טט ס ויהיו בני שאול יונתן ש"ס פ
 נב ס ויהי המלחמה
 טו ב ס כה אמר ד"צ
 ד ס וישמע שאול את העם
 י ס ויהי דבר ה' ק"ס פ
 טז ס ויאמר שמואל א"ש דרה
 יז ס ויאמר שמואל הלוא
 ב ס ויאמר שאול, שמעתי
 כב ס ויאמר שמיאל החפץ
 כד ס ויאמר שאול חמאתי
 כז — ויסב שמואל ללכת ק"ס ס
 כח — ויאמר— שמואל קרע ק"ס ס
 לב ס ויאמר שמואל הנישו
 לד ס וילך שמואל הרמה
 טו א ס ויאמר ה' אל— עוד סתי ש"ס פ

קאפ. ב' פ"ט

קאפ. ב' פ"ט

שמואל א

שמואל

כ יח ם ויאמר לו יהונתן מ"ח ש"ם פ
 כד ם ויסתר דוד בשדה
 כז ם והיו ממחרת החדש ק"ם פ
 ל ם וידר אף שאול
 לב ם ויען יהונתן
 לד ם ויקם יהונתן בחרי
 יה ם ויהי כנקר ויצא
 כא א ם ויקם וילך ויהונתן
 ו ם ויען דוד את הכהן
 יוד ם ונאמד הכהן הדב
 — דוד — פסקא
 פו ם ויאמר אב ש
 כב א ם וילך דוד וימלט
 ג — וילך דוד מצפה ק"ם ם
 ה ם ויאמר גר הנביא
 ו ם וישמע שאול כי
 כבט ם ויען דאג האדמי
 יב ם ויאמר שאול שמע
 יד ם ויען אחימלך
 יח ם ויאמר המלך לדויג
 כג ב — ויאמר ה' אל דוד פסקא א"פ
 א — ויגידו לדוד הנה, ק"ם ם
 ד ם ויוסף עיד דוד לשאול
 — ויענהו ה' ויאמר קום פסקא
 ו ם ויהי בברח אביתר
 י — ויאמר דוד ה' א"ו ש"ם ם
 יא — ויאמר ה' ירד, ק"ם ם, פסקא
 יב ם ויאמר דוד הויסגירו
 פולטילא וד"ג, פסקא
 יג ם ויקם דוד ואנשיו,
 מז ם ויקם יהונתן בן
 יט ם ויעלו הזפים
 כד ב ם ויהי כאשר שב
 ג ם ויקח שאול
 ט ם ויקם דוד, ויצא ק"ם פ
 י — ויאמר דוד, למה ק"ם ם
 יז ם ויהי ככלות דוד

מז ב ם ויאמר ה' ענלת בקר פסקא א"פ
 ז — ויאמר, אל תבט ש"ם ם
 יב — ויאמר ה'—משחיהו ק"ם ם פסקא
 יז — ויאמר שאול אל עבדיו ק"ם ם
 יז יב ם ודוד בן איש אפרתי ש"ם פ
 יז א ם ויאספו פלשתים ש"ם פ
 יז ם ויאמר ישי רדוד
 ז ם וישכם דוד בבקר
 כז ם ויאמר דוד אל
 לד ם ויאמר דוד א"ש רועה ק"ם פ
 לו ם ויאמר דוד ה' אשר
 — ויאמר שאול אל דוד ק"ם ם פסקא
 טה ם ויאמר דוד, אתה בא
 מח — והי' כי קם הפלשתי ק"ם ם
 נה ם וכראית שאול
 יז נז ם וכשוב דוד מהכות
 יח ו ם ויהי בנואם, בשוב
 יוד ם והיו ממחרת
 יד ם ויהי דוד, משביל
 יז ם ויאמר שאול, בתי
 יח ם ויאמר דוד, מי
 כה ם ויאמר שאול כה ק"ם פ
 ל ם ויצאו שרי
 יט א ם וידבר שאול להמית
 ד ם וידבר יהונתן טוב
 ח ם והוסף המלחמה
 יא ם וישלח מלאכים להמיה ק"ם פ
 יד ם וישלח שאול מלאכים לקחת
 טו ם " " לראות
 יז ם ויאמר שאול אל מיכל
 כ — וישלח שאול מ' לקחת ק"ם ם
 — ויוסף מלאכים וכו' ק"ם ם פסקא
 כ א ם ויברח דוד מנוזיה
 ה ם ויאמר דוד הנה ח"מ
 ט ם ויאמר יהונתן חלילה
 יוד ם ויאמר דוד אל י'—פסקא
 יב ם ויאמר יהונתן, ה'

קאפ. ב' פו"ם שמואל א
 לא ה ה ויהי מסתרה
 מחובר יחד, רק יש בניהם
 פתוחה או סתומה
 שמואל ב
 א א ה ויהי אחרי מות
 ה ה ויאמר דוד אל הנער
 יג — ויאמר דוד, אי מזה, ק"ם ה
 יו ה ויקונן דוד ק"ם פ
 ב א ה ויהי אחרי כן
 ה ה וישלח דוד מלאכים
 ח ה ואבנר בן נר
 יוד ה בן ארבעים
 יב ה ויצא אבנר
 ג א — יהוי המלכה ארוכה, ק"ם ט
 ב ה וחולדו לדוד בנים
 ו ה ויהי בהיות המלכה
 יב ה וישלח אבנר מלאכים, ק"ם פ
 יד ה וישלח דוד מלאכים —
 לא ה ויאמר דוד, קרעו
 לג ה ויקונן המלך ק"ם פ
 לח ה ויאמר המלך
 ד א ה וישמע בן שאול
 ד ה וליהינתן בן שאול ק"ם פ
 ה א ה ויבאו ישראל ש"ם פ
 ז — ויאמר ה' לך פסקא א"פ
 ד ה בן שלשים שנו ק"ם פ
 יא ה וישלח הירם מלך
 יג ה ויקח דוד פלגשי
 יז ה וישמעו פלשתים, ש"ם
 יט ה ויאמר ה' אל דוד
 כ — וישב דוד לברך — פסקא
 כב ה ויוסיפו פלשתים לעלות
 ו א ה ויוסף עוד דוד
 כ — ותצא מיכל פסקא
 ז א ה ויהי כי יצא ש"ם פ
 ד ה ויהי בלילה
 — ויהי דמי ה' ה פסקא בא"פ
 יח פ ויבא המלך דוד ש"ם ה

קאפ. ב' פו"ם שמואל א
 כה א ה ויסת שמואל ש"ם פ
 ב ה ואיש במעון
 לב ה ויאמר דוד לאביגיל
 מד ה ושואל נתן את מיכל
 כו ה ה ויאמר אבישי אל דוד
 יוד — ויאמ' דוד, חי ה' ק"ם פ ש"ם ה
 טו — ויאמר דוד, הלוא ק"ם פ ק"ם פ
 כה — ויאמ' שאול ברוך ק"ם פ ק"ם ה
 ק"ם ה אין
 כז א ה ויאמר דוד עתה ש"ם פ
 ה ה ויאמר דוד אם נא
 ז ה ויהי מספר הימים ק"ם פ
 ח א ה ויהי בימים ההם ק"ם פ
 ט פ ושמואל מת ויכפרו ש"ם ה
 ד — ויקבצו פלשתים ק"ם ה
 טו ה ויאמר שמואל
 טז — " " " ק"ם ה
 כט א ה ויקבצו פלשתים ש"ם פ
 כב ד ה ויקצפו עליו שרי פלשתים
 ו ה ויקרא אביש
 ז — ויאמר דוד, כי מה
 ח א ה ויהי בבא דוד
 ז ה ויאמר דוד, הגישה
 יג ה ויאמר דוד למי, ק"ם פ?
 כב ה ועץ כל איש רע
 כג ה ויאמר דוד לא
 כה ה ויהי מהיום ההוא
 כז ה ויבא דוד צקלג
 נחלקו אם כשדת ים או
 האזינו 5 או 9 או 13 סתומות
 ושתי פתוחות בראמות, ביתר
 כערועה, בשפמיות, באיטהמוע
 כדבל, בעני הירחמאלו,
 בעדי הקני, בהרמה, בכור
 עשן, בעתק, בחברון.
 לא א פ ופלשתים נלחמים ק"ם ה
 ז — ויראו ישראל, ק"ם ה

קאמ. פ' פ"ב

שמיאל ב

ז ב — ויעלך ה' אלקים פסקא שלום
 ה א — ויהו אחרי בן ק"ם פ
 ז ב — וישמעו יוני — פסקא
 ט א — ויאמר דוד הכי
 יד א — ויהו אחרי, עמין
 יו — ויאמר פסקא א"פ
 יא א — ויהו להשיבת ק"ם פ
 ט ב — ויהו דעה הערב
 זא ב — ויהו בשמור יואב ק"ם פ
 כה ב — ויאמר דוד אל, כה
 יב א — וישלח ה' את נתן ק"ם פ
 ז ב — ויאמר נתן אתה
 ז — כה אמר ה' אנכי, פסקא
 יא ב — — — הגני
 יג ב — ויאמר דוד, המאתי
 — ויאמר נתן גם, פסקא ק"ם ב
 כו ב — וילחם יואב ברבת ק"ם פ
 יג א — ויהו אחרי, ולא בשלום ש"ם פ
 כג ב — ויהו לשנתים ק"ם פ
 כה ב — ויצו אבשלום, נעריו ק"ם פ
 לא — ויקם המלך ויקרע ש"ם ב
 לב ב — ויען ויגרב בן
 לד ב — ויברח אבשלום
 יד א — וידע יואב
 ה ב — ויאמר לה המלך
 ח ב — ויאמר המלך, לכי ק"ם פ
 יוד ב — ויאמר המלך המדבר
 יג ב — ויהאמר האשה ולמה
 יח ב — ויען המלך, אל האשה
 יט ב — והען האשה והאמר, פסקא
 כא ב — ויאמר המלך אל יואב ק"ם פ
 כג — ויקם יואב, גשורה ק"ם ב
 כד ב — ויאמר המלך יסב
 כה ב — ובא בשלום לא היה
 כז ב — וישב אבשלום ק"ם פ
 לא ב — ויקם יואב ק"ם פ

קאמ. פ' פ"ב

שמיאל ב

טו א — ויהו מאחרי, ויעש
 ז ב — ויהו מקץ ארבעים ק"ם פ
 יד ב — וישלח אבשלום מרגלים ק"ם פ
 יז ב — ויאמר המלך אל
 כה ב — ויאמר המלך לצדוק
 כו ב — ויאמר המלך הרואה
 לב — ויהו דוד בא ק"ם ב
 טו א — ורוד עבר מעט
 ג — ויאמר המלך ואיה ק"ם ב
 יוד ב — ויאמר המלך מה
 יא ב — ויאמר דוד אל
 יג — ושמעו הולך פסקא א"פ
 יד ב — ויבא המלך ובל
 ז ב — ויאמר אבשלום אחיה ק"ם פ
 יא א — ויאמר אחיה ופל ק"ם פ
 ה ב — ויאמר אבשלום קרא
 ז ב — ויאמר חושי, לא שיבה
 יד — וה' צוה להפך, פסקא
 זא ב — ויאמר חושי, כזאת ק"ם פ
 כא ב — ויהו אחרי לכהם
 כד ב — ורוד בא מחנימה ק"ם פ
 כו ב — ויהו כבא דוד
 יח ב — ויאמר המלך, יצא פסקא א"פ
 ד ב — ויאמר, המלך, ייטב ק"ם פ
 יה — ואבשלום לקח ויצב קסם פסקא
 יט ב — ואחיה עין בן צדוק
 כה — ויאמר ברוד, פסקא א"פ
 כז ב — ויאמר המלך שיום ק"ם פ
 לב ב — ויאמר המלך, השלום
 יט א — וידגו המלך
 ו ב — ויבא יואב ק"ם פ
 ט ב — ויקם המלך וישב
 יוד ב — ויהו כל העם נדון
 יב ב — והמלך דוד שלח
 כב ב — ויען אבישי
 כג ב — ויאמר דוד מה ק"ם פ
 כה ב — ומפי בישת ירד

פתוחות וסתומות

קא. e' ג' ז' י' ס' ק' ט' פ' צ' כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט

שמואל ב

י' ל' ס' ויאמר לו המלך לכה
 לב' ס' ובדלילי הנרעדי ק"ס ס'
 לש' ס' ויאמר המלך אתי
 מא' ס' ועבד המלך
 מב' ס' ויען כל איש יהודה
 מד' ס' ויען איש ישראל
 נ' א' — ושמע: קרא — כל על ק"ס פ' ק"ס ס'
 ד' ס' ויאמר המלך אל עממא
 ו' ס' ויאמר דוד אל אבישי
 ז' ס' ויאמר יואב השלום
 ח' ס' ויאמר אבישי אדוני
 ט' ס' ויען יואב הלילה
 י' ס' ויאמר אל כל העמא
 כ' א' ס' ויהי רעב

— ויאמר ה' אל שאל פסקא

ו' — ויאמר המלך אני נתן פסקא

ז' ס' ותהי עוד מלחמה ק"ס פ'

ח' ס' ויהי אדוני בן ק"ס פ'

ט' ס' ותהי עוד המלחמה

כ' ס' ותהי עוד מלחמה:

כ"א ס' רוב ספרים שיהיה כעודה

או ישיר על הים, שיהיה

הים, ויהיה ויהי שים

ול"ו, ארצה ע"ל.

כ"ב א' ס' וידבר דוד לה'

כ"ג א' פ' ואלה דברי דוד, שיהיה

פניה, רוב ס' שיהיה הים

ח' פ' אלה ס' ס' הגבורים, ק"ס ס'

פ' ויאמר אלקים שאר ספר

יא ויאמר הנ' ישמעו'

יב ויהי ששים בכסף לבד

יג ויאמר הוא ראש בני יען

יד ובניהו בן איש חד אלקים הרי

יז עשהאל אחי שמה, נטרי

יח אלחנן בן

יט שמה התחדי

כ' אלקים

שמואל ב
 חלף הפלטי
 ערדא
 אביעוד
 צלכן
 חלב בן בעשה
 אדוני בן רימי
 בניהו מרעיהו
 הרי
 אבי עזבן
 עומה
 אליהב
 בני יען
 שבה הודו
 אדאם
 אליפלט
 אלקים
 חזרי וברכ'ו
 אשר
 יואל ב"ה
 בני הגוי
 צלך
 נטרי
 ערדא הנהרי
 טריב הנהרי
 אדוני הנהרי

כ"ד א' ס' ויקם אף ה' אל' פ'

נ' ס' ויאמר יואב, ויסך

— לכה חפץ בדבר הזה ש' פ' פסקא

— וישש' בכל המצן

יז — ויאמר דוד פסקא

יח — ויען דוד פ' פ' ס'

— ודבר ה' היה פסקא

יט ס' ויאמר דוד, צד

כ' ס' ויאמר דוד, כראותו

כ"א ס' ויאמר ב' אל, שים פסקא

כ"ב — ויאמר ארונה מדוע, ק"ס ס'

כ"ג — ויאמר ארונה אל, פסקא

קאפ. א' ז' פ' ז' פ'

מלכים א

ה ז מ ס ויהי א' חכמה ק"ס פ
 טו ס וישלח חירם ק"ס פ
 מזו ס וישלח שלמה ק"ס פ
 כא ס ויהי כשמוע
 כו פ וה' נתן חכמה ש"ס ס
 כט ס ויהי לשלמה שבעים ק"ס פ
 ו א ס ויהי בשכנים שנה
 ד — ויעש לבנת חלוני ק"ס ס או פ
 יא ס ויהי דבר ה'
 יד ס ויבן שלמה
 ז יג ס וישלח המלך ק"ס פ
 כג ס ויעש את הים
 כח ס ויעש את המבנות ק"ס פ
 לח ס ויעש עשרה ק"ס פ
 ס ס ויעש חירום
 נא ס וזהשלם כל המלאכה ש"ס פ
 ח א ס אז יקהל (ק"ס אין) ש"ס פ
 יב ס אז אמר שלמה ק"ס פ
 כב ס ויעמד שלמה לפני
 לג ס בהנפק עמך ישראל
 לה ס בהעצר ימים
 לו ס דעב כי יהיה ק"ס פ
 מא ס וגם אל הנכרי ק"ס אין
 מד ס כי יצא עמך ק"ס אין
 נד ס ויהי ככלות להתפלל ק"ס פ
 ט א ס ויהי ככלית לבנות
 ב ס וירא ה' אל ק"ס פ
 יוד ס ויהי מקצה עשרים ק"ס פ
 יד ס וישלח חירם מאה
 כג ס אלה שרי הנצבים
 יוד א ס ומלכה שבא ק"ס פ
 יד ס ויהי משקל הזהב
 יח ס ויעש המלך כסא ק"ס פ
 כו ס ויאסף שלמה
 יא א ס והמלך, אהב
 ז ס אז יבנה שלמה
 יא ס ויאמר ה', יען

קאפ. א' ז' פ' ז' פ'

מלכים א

א בח — ויען המלך דוד ק"ס ס
 לב ס ויאמר המלך דוד ש"ס פ
 ב א ס ויקרבו ימי דוד ש"ס פ
 ז ס ולבני ברזילי ק"ס פ ואין
 יא ס והימים אשר מלך ק"ס פ
 יג ס ויבא אדניהו
 כג ס וישבע המלך שלמה ק"ס פ ואין
 כו ס ולאביתר הכהן
 כח ס והשמועה באה ק"ס פ
 לו — וישלח המלך ק"ס ס
 לפ ס ויהי מקץ ק"ס אין
 מא ס ויגר לשלמה ש"ס אין
 ג א ס ויהתחן שלמה ק"ס פ או ס
 ג ס ויאהב שלמה
 ה ס בגבעון נראה ק"ס אין
 טו ס ויקץ שלמה ק"ס פ
 מזו ס אז תבאנה
 כד ס ויאמר המלך קחו לי
 ד א — ויהי המלך שלמה ק"ס ס
 ב ס ואלה השרים אשר ק"ס אין
 ז ס ולשלמה שנים עשר
 ח — ואלה שמוהם, ב"ח ק"ס ס
 ט — בן דקר 9 ק"ס ס
 י — בן חסד 12 ק"ס ס
 מא — בן אבינדב 10/12 ק"ס ס
 יב — בענה בן אחילוד 12 ש"ס ס
 יג ס בן גבר 15
 יד ס אחינדב 18
 טו ס אחימעץ 16
 מזו ס בענה בן חושי 15
 יז ס יהושפט 15
 יח ס שמעי 15
 יט — גבר 12 ש"ס ס
 כ — יהודה וישראל ק"ס ס
 ה א — ושלמה מושל ש"ס ס
 ב ס ויהי לחם שלמה ק"ס פ
 ו ס ויהי לשלמה

קאפ. פ' פז'ים מלכים א

קאפ. פ' פז'ים מלכים א

יא יר ם ויקם ה' שטן ק"ם אין
 כו ם וירבעם בן נבט ש"ם פ
 כט ם ויהי, וירבעם יצא ק"ם אין
 יא — כי כה אמר ה' פסקא א"פ
 ם — ויבקש, להמית את ש"ם ם
 יב א ם וילך רחבעם ק"ם אין
 יח פ וישלח המלך רחבעם ש"ם ם
 ב ם ויהי כשמע ישראל
 נב ם ויהי דבר האלקים
 כה ם ויבן ירבעם שכם ק"ם פ
 יג א ם והנה איש האלקים ק"ם פ
 יא ם ונביא אחר זקן ק"ם פ
 כ — ויהי דבר ה' ש"ם ם פסקא
 לג ם אחר הדבר הזה
 יד א ם בעת ההוא חלה ש"ם פ
 ה ם וה' אמר אל אחיה
 יוד — לכן הנני מביא ש"ם ם
 כא ם ורחבעם בן שלמה ק"ם פ
 כה ם ויהי בשנה החמישית
 כז א ם ובשנת ששנה עשרה ק"ם פ
 ט ם ובשנת עשרים לירבעם
 כה ם ונרנן בן ירבעם ק"ם פ
 לג ם בשנת שלש לאסא ק"ם פ
 כז א ם ויהי דבר ה'
 ח ם בשנת עשרים ושש
 כז ם בשנת עשרים ושבע ק"ם פ
 כא ם אז יחלק העם ק"ם פ
 כג פ בשנת שלשים ואחת ש"ם ם
 כט ם ואחאב בן עמרי ק"ם פ
 לד — בימי בנה חיאל ק"ם ם
 יז א ם ויאמר אליהו התשבי
 ב ם ויהי דבר ה', לך
 ח ם וירי דבר ה' ש"ם פ
 יד ם כי כה אמר ה'
 יז ם ויהי אחר, חלה ש"ם פ
 יח א ם ויהי ימים, ודבר ק"ם פ
 טז — ויאמר אליהו חי ק"ם ם
 כ — וישלח אחאב, ויקבץ ק"ם ם

יח טו ם ויר ה' היתה ק"ם ם
 יט טו ם ויאמר ה' לך
 כ א ם ובן הדר מלך ק"ם פ
 כג פ ועברו מלך אדם ש"ם ם
 כו ם ויהי להשוכת השנה
 לה ם ואיש אחד מבני
 כא א ם ויהי אחר, ברם
 יז ם ויהי דבר ד' ק"ם פ
 כז — ויהי כשמע, ויקרע ש"ם ם
 כח ם וירי דבר ר' ק"ם פ
 כב ב — ויהי בשנה השלישית ק"ם ם
 טא ם ויהושפט בן אסא ש"ם פ
 נב ם אחזיהו בן אחאב
 מלכים ב
 א ג ם ומלאך ה' דבר ק"ם פ
 טו ם וידבר מלאך, רד
 יז ם בשנת שהים ליהורם פסקא
 ב א ם ויהי בהעלות, אליהו ש"ם פ
 יט — ויאמרו אנשי העיר ש"ם ם
 כג ם ויעל, ביה אל ש"ם פ
 ג ד ם ומישע מלך מואב ק"ם פ
 ד א ם ואשה אחת מנשי ש"ם פ
 ח ם ויהי היום ויעבר
 לח ם ואלישע שב הנללה ש"ם פ
 טב ם ואיש כא מבעל
 ה א ם ונעמן שר צבא
 כ ם ויאמר נחוי נער ש"ם פ
 ו א ם ויאמרו בני הנביאים
 ח ם ומלך אדם
 כד ם ויהי אחרי בן ק"ם פ
 ז א ם ויאמר אלישע שמעו
 ג ם וארבעה, מצורעים ש"ם פ
 ת א ם ואלישע דבר אל ש"ם פ
 ז פ ויבא אלישע דמשק ש"ם ם
 טז פ ובשנת חמש לירם ש"ם ם
 כה ם בשנת שתים עשרה ק"ם ם
 ט א ם ואלישע קרא ש"ם פ
 כט ם ובשנת אחת עשרה ש"ם פ

קא. פ' פ"ח מלכים ב

קא. פ' פ"ח מלכים א

יוד א ם ולאחאב שבעים בניו ש"ם פ
 פו — וילך משם ויבצא ש"ם ם
 יח ם ויקבץ יהוא, העם ש"ם פ
 ל ם ויאמר ה' אל יהוא ק"ם פ
 לב — בימים ההם החל, פסקא
 יא א ם ועתליתו אם אחוזה ק"ם פ
 ד ם ובשנה השביעית שלח ק"ם פ
 יג ם והשמע עתל' קול ק"ם פ
 טו — ויצו יהוידע הכהן ק"ם ם
 יז ם ויברות יהוידע
 יב א ם בן שבע שנים
 ז ם ויהי בשנה עשרים
 יח ם או יעלה חזאל ק"ם ם
 יג א ם בשנת עשרים ושלש ק"ם
 יוד פ בשנת שלשים ושבע ק"ם ם
 יד ם ואלישע חלה ש"ם פ
 כ ם ויכה אלישע ויקברוהו
 כא — ויהי הם קיבורים ק"ם פ
 כב — וחזאל מלך ארם י"ם פ
 יד א ם בשנת שתים ליואש ש"ם פ
 ח ם או שלח אמציה
 יז ם ויחי אמציה,
 כג ם בשנת חמש עשרה ש"ם פ
 טו א ם בשנת עשרים ושבע
 ח ם בשנת שלשים ושמונה
 יג פ שלום בן יבש ק"ם פ
 טז — או יכה מנחם ק"ם ם
 יז ם בשנת שלשים והשע
 כג ם בשנת חמשים
 כז ם בשנה חמשים ושתים
 לב ם בשנת שתים לפקח ק"ם פ ואין
 לו — בימים ההם החל ק"ם ם
 טז א ם בשנת שבע וינשרה ק"ם פ
 ה — או יעלה רצין ק"ם ם
 יז א ם בשנת שתים עשרה ק"ם פ
 ז פ ויהי כי הטאו ש"ם פ
 כד ם ויבא מלך אשור
 יח א ם ויהי בשנת שלש ק"ם פ

מ ם ויהי בשנה הרביעית ק"ם פ
 יח יג פ ובארבע עשרה ק"ם פ
 יז ם וישלח מלך אשור ק"ם פ
 יט טו פ ויתפלל חזקיהו ק"ם ם
 כ ם וישלח ישעיהו
 לב ם לכן כה אמר ה'
 לה ם ויהי בלילה ההוא
 כא ם בימים ההם חלה
 ד ם ויהי ישעיהו, לא יצא ק"ם פ
 יכ ם בעת ההיא שלח
 כא א ם בן שתים עשרה
 יוד — וידבר ה' ביד ק"ם ם
 יב ם לכן כה אמר
 יט ם בן עשרים ושתים ק"ם פ
 כב א ם בן שמונה שנה
 כג א — וישלח המלך ויאספו ק"ם ם
 לא ם בן עשרים ושלש
 לו ם בן עשרים וחמש
 כד ח ם בן שמונה עשרה
 יח ם בן עשרים ואחת
 כה א ם ויהי בשנה התשיעית ק"ם פ
 ח ם ובחדש החמישי
 כג — וישמעו כל שרי ק"ם ם ק"ם פ
 כה ם ויהי בחדש השביעי
 כז ם ויהי בשלשים ושבע ק"ם פ
 ירמ'י
 א ד ם ויהי דבר ה' אלי ק"ם פ
 ז — ויאמר ה' אלי ש"ם ם
 יא ם ויהי דבר, מקל ק"ם פ
 יג ם ויהי דבר, שנית ק"ם פ
 ב א ם ויהי דבר ה' ש"ם פ
 ד ם שמעו דבר ה' ש"ם פ
 כט ם למזו תריבו אלי
 ג ו ם ויאמר ה' אלי כימי ק"ם פ
 יא ם ויאמר ה' אלי צדקה
 יח ם כימים ההמה ילכו
 ד א — אם תשוב ישראל ק"ם ם
 ג ם כי כה אמר

קאפ. פ' 18"ם
 ירמ'
 מ' י' ס כי שמענה נגים
 כב' ס כה אמר ה' אל יהלל
 כד' ס הנה ימים באים
 יוד א' ס שמעו את הדבר
 ב' — כי בת אשר ה'
 ו' ס כאין כמין ה'
 יא' ס כדנה האמרון
 יב' ס עשה ארץ בכחי ק"ם פ
 יז' ס אספי סא"ץ בנעתך
 יח' ס כי כה אמר ה'
 יט' ס איני לוי על שברי
 כב' ס קול שמיעה הנה ק"ם פ
 כג' — ידעתי ה' כי לא ק"ם ס
 יא א' ס הדבר אשר היה ק"ם פ
 ו' ס ויאמר ה' אלי קרא
 ט' ס ויאמר ה' אלי נמצא
 יא' ס לכן כה אמר ה'
 יד' ס ואתה אל התפלל
 טו' ס סח לידידי בביתי
 יח' ס וה' הודיעני
 כ' ס וה' צבאות
 כא' ס לכן כה אמר ה'
 כב' ס לכן כה אמר ד"צ
 יב א' ס צדיק אתה ה'
 ד' ס עד מהו האבל
 ז' ס עזבתי את ביתי
 יג' — זרעו חמים ק"ם ס
 יד' ס כה אמר ה' על
 יג א' ס כה אמר ה' אלי ש"ם פ
 ג' ס ויהי דבר ד' אלי ש"ם פ
 ח' ס ויהי דבר ה'
 יב' ס ואמרו אליך הודוע פסקא א"פ
 טו' ס שמעו והאזינו אל
 יח' ס אמור לטנך ולגבירה
 כ' ס שאי עיניכם וראו
 יד א' ס אשר היה דבר ה' ק"ם פ
 יוד' ס כה אמר ה' לעם

קאפ. פ' 18"ם
 ירמ'
 ד' ט' ס והיה ביום ההוא
 יא' — בעת ההוא יאמר ק"ם פרשה
 יט' ס מעי מעי איחילה ק"ם פ
 כב' ס כי אויל עמי
 כז' ס כי כה אבו שממה
 ה' א' ס ישוטטו בחוצות ירושלים ק"ם פ
 יוד' ס עלו בשדותיה
 יד' ס לכן כה אמר דא"צ
 כ' ס הנידו זאת ככית
 ל' ס שמה ושערורה
 ו' ו' ס כי כה אמר ד"צ
 ט' ס כה אמר ד"צ ש"ם פ
 טו' ס כה אמר ה' עמדו
 כא' ס לכן כה אמר
 כב' ס כה אמר ה' הנה
 ז' א' ס הדבר אשר היה ש"ם פ
 ג' ס כה אמר ד"צ א"י
 יב' — כי לכו נא ק"ם ס
 טו' ס ואתה אל התפלל ק"ם פ
 כ' ס לכן כה אמר ה'
 כא' ס כה אמר ד"צ א"י
 כט' ס נזי נורך
 לב' ס לכן הנה ימים
 ח' ד' ס ואמרת אליהם כה
 יוד' — לכן אהן את נשיתם ק"ם ס
 יג' ס אסף אסיפס נאם
 יז' — כי הנני משלח ק"ם ס
 יח' ס מבליעיתי עלי יגון
 כג' ס כי יתן ראשי מים
 ט' א' — כי יהנני במדבר ק"ם ס
 ג' — ואיש סרעהו השמרו ק"ם ס
 ו' ס לכן כה אמר ד"צ ק"ם פ
 ט' ס על ההרים אשא
 יא' ס כי האיש החכם
 יב' ס ויאמר ה' על עונם
 יד' ס לכן כה אמר ד"צ א"י
 טו' ס כה אמר ד"צ ק"ם פ

קא. פ' 12"ד

ירמי'

יד יא ם ויאמר ה' אלי ק"ס פ
 יד ם ויאמר ה' אלי ק"ס פ
 מו ם לכן כה אמר ק"ס פ
 יש ם המאוס מאסת ק"ס פ
 טו א ם ויאמר ה' אלי ק"ס פ
 יוד ם אוי לוי אמי
 מי ם אתה ידעת ה'
 יש ם לכן כה אמר
 מז א ם ויהי דבר ה' אלי ק"ס פ
 ג ם כי כה אמר ה'
 ה ם כי כה אמר ה'
 מ ם כי כה אמר ה"צ
 יד ם לכן הנה ימים באים
 מו ם הנני שולח לדיונים
 יש ם ה' עויו וסעויו ש"ס פ
 זן א ם המאת יהודה כהונה
 ה ם כה אמר ה' ארור
 ז ם ברוך הנבר אשר
 יא ם קרא דגד ולא ילד
 יד ם רפאני ה' וארפא ק"ס פ
 יש ם כה אמר ה' אלי ק"ס פ
 כא — כה אמר ה' השמרו ש"ס ם
 יח א ם הדבר אשר היה ק"ס פ
 ה ם ויהי דבר ה' אלי
 ז ם רגע אדבר על גוי
 ט ם ורגע אדבר על גוי
 יא — ועתה אמר נא ק"ס ם
 יג ם לכן כה אמר ה' ק"ס פ
 יח ם ויאמרו לכו ונחשבה ש"ס פ
 כא — לכן תן את בנייהם ש"ס ם
 יש א ם כה אמר ה' הלוך
 ו ם לכן הנה ימים באים ק"ס פ
 יד ם זיכא ירמי' מהתפת
 מו ם כה אמר ה"צ א"י
 ב ד ם כי כה אמר ה'
 ז ם פתיחני ה' ואפת
 יג ם שירו לה' הללו את ק"ס פ

קא. פ' 12"ד

ירמי'

ב יד ם ארור היום אשר בו
 כא א ם הדבר אשר היה אל ק"ס פ
 ג ם ויאמר ירמי' אליהם
 יא ם ולבית מלך יהודה
 כבא ם כה אמר ה' דר
 ג — כה אמר ה' עשו ש"ס ם
 ו ם כה אמר ה' על בית
 י ם אל תבכו למת ש"ס פ
 יא ם כי כה אמר
 יג ם הוי בונה ביתו
 יח ם לכן כה אמר ה'
 כ ם עלי הלבנון וצעקי
 כח ם העצב נבוה ק"ס פ
 כג א ם הוי רועים מאבדים ש"ס פ
 ה ם הנה ימים באים
 ו ם לכן הנה ימים
 ט ם לנביאים נשבר לבו ק"ס פ
 יג — ובנביאי שמרון ק"ס פ ש"ס ם
 יד ם ובנביאי יהושלים
 מו ם לכן כה אמר ה' ק"ס פ
 מו ם כה אמר ה"צ ק"ס פ
 יש ם הנה סערת ה' ק"ס פ
 כג ם האלקי מקרוב ק"ס פ
 לו — לכן הנני על הנביאים ש"ס ם
 כד א ם הראני ה' והנה
 ג ם ויאמר ה' אלי ק"ס פ
 ד ם ויהי דבר ה' ק"ס פ
 ח ם וכתאנים הרעות ק"ס פ
 כה א ם הדבר אשר היה ק"ס פ
 ח ם לכן כה אמר ה' ק"ס פ
 מו ם כי כה אמר ה' ק"ס פ
 לב ם כה אמר ה"צ ק"ס פ
 כו א ם בראשית ממלכות י' ש"ס פ
 ז ם וישמעו הכהנים ק"ס פ
 מו ם ויאמרו השרים
 כו א ם בראשית ממלכת י' ש"ס פ
 יש ם כי כה אמר ה"צ

קאפ. ב' פו"ם ירמ"ו

כו נא ם כי כה אמר ה"צ
 כח א ם ויהי בשנה הריא ק"ם פ
 יב ם ויהי דבר ה' אל
 כמ א ם ואלה דברו הספר
 ח ם כי כה אמר ה"צ
 יוד ם כי כה אמר ה' כי
 מז ם כי כה אמר ה' אל
 יז ם כה אמר ה"צ הנני
 כא ם כה אמר ה"צ א"י
 כד ם ואל שמעו הנחלטי
 ל ם ויהי דבר ה' אלי ירי ק"ם ם
 ל א ם הדבר אשר היה
 ד ם ואלה הדברים אשר ק"ם פ
 יוד ם ואתה אל הירא
 יב ם כי כה אמר ה'
 יח ם כה אמר ה' דננו
 כו ם הנה סעיה ה'
 לא ב ם כה אמר ה' מצא חן
 ז ם כי כה אמר ה'
 יוד ם שמעו דבר ה' ש"ם פ
 שו ם כה אמר ה' קול ק"ם פ
 מז ם כה אמר ה' מנעי
 יח — שמע שמעתי אפרים ק"ם ם
 כא ם הציבי לך ציונים
 כג ם כה אמר ד"צ א"י ק"ם ם
 כו ם הנה ימים באים
 לא ם הנה ימים באים
 לה ם בה אמר נתן שמש
 לו ם כה אמר ה' אם ימדו
 לח ם הנה ימים באים נאם
 לב א ם הדבר אשר ה'
 ו ם ויאמר ירמ"ו הוה ש"ם פ
 שו ם כי כה אמר ה"צ
 מז ם ואחפלל אל ה'
 נו ם ויהי דבר ה'
 לו ם ועתה לכן כה
 מב ם כי כה אמר ה'
 לג א ם ויהי דבר ה' ק"ם פ

קאפ. ב' פו"ם ירמ"ו

לג ד ם כי כה אמר ה'
 יוד ם כה אמר ה' עוד ק"ם פ
 יב ם כה אמר ה"צ עוד
 יד ם הנה ימים באים
 יז ם כי כה אמר ה' ק"ם פ
 יפ ם ויהי דבר ה' אל ק"ם פ
 כג ם ויהי דבר ה' ק"ם פ
 כה ם כה אמר ה' אם
 לב א ם הדבר אשר היה ק"ם פ
 ג ם וידבר ירמיה
 ח ם הדבר אשר היה ק"ם פ
 יב ם ויהי דבר ק"ם פ
 יז ם לכן כה אמר
 לב א ם הדבר אשר היה
 יב ם ויהי דבר ה' אל ק"ם פ
 יז ם לכן כה אמר ה"צ
 לו א ם ויהי בשנה הרביעי' ק"ם פ
 ד ם ויקרא ירמיהו ק"ם פ
 ש ם ויהי בשנה החמשות ק"ם פ
 יפ ם ויאמרו השרים אל
 נו ם ויהי דבר ד' אל ש"ם פ
 ל ם לכן כה אמר ה'
 לב ם וירמ"ו לקח סגלה
 לו א ם וימלך מלך צדקיהו ק"ם פ
 ו ם ויהי דבר ה' אל ש"ם פ
 ז — כה אמר ה' א"י ק"ם ם
 פ ם כה אמר ה' אל ש"ם פ
 יב ם ויצא ירמיהו
 יז — וישלח המלך צדקיהו ק"ם ם
 לח א — וישמע שפטיה ק"ם ם
 ב — כה אמר ה' ק"ם ם
 ג ם כה אמר ה' הנתן
 ז — וישמע עבד מלך ק"ם פרשה
 יד ם וישלח המלך צדקיהו
 יז ם ויאמר ירמ"ו אל
 יפ ם ויאמר המלך צדקיהו
 ב ם ויאמר ירמ"ו לא יתנו
 כד ם ויאמר צדקיהו

קאפ. פ' פו"ם ירמיה

טז כנ ם לרמשק כנשה חמת ק"ם פ
 כח ם לקרד ולסמלכות חצור ק"ם פ
 לד ם אשר ה' דבר
 נ א ם הדבר אשר דבר ש"ם פ
 ו ם צאן אבדות היו
 ח ם נודו מתוך בבל
 יז ם שה פתרה ישראל ק"ם פ
 יח — לכן כה אמר ה' ש"ם ם
 כא ם ער הארץ מדתים ק"ם פ
 כב — קול מלחמה בארץ ק"ם ם
 כח — קול נסים ופלאים ק"ם ם
 לא ם הגני אלך ודון ק"ם פ
 לג ם כה אמר ד"צ ק"ם פ
 מא — הנה עם כא ק"ם ם
 נא א ם כה אמר ה' הגני
 מו ם עשה ארץ בכחו ק"ם פ
 כ ם מפץ אתה לי ק"ם פ
 כה ם דגני אלך הר
 לג ם כי כה אמר ה'
 לו ם לכן כה אמר ה'
 מו — לכן הנה ימים ק"ם ם
 נב ם לכן הנה ימים
 נח ם בה אמר ה"צ
 נט ם הדבר אשר צוה ק"ם פ
 נכ א ם בן עשרים ואחת ק"ם פ
 ד ם ויהי בשנה התשעית
 יב ם ובחדש החמישי
 לא ם ויהי בשלשים ושבע
 יחזקאל
 ב א ם ויאמר אלי בן אדם ש"ם פ
 ג ם ויאמר אלי ב"א
 ו ם ואתה בן אדם ק"ם פ
 ח ם ואתה בן אדם
 נ א ם ויאמר אלג ב"א ק"ם פ
 ג — ויאמר אלי ב"א ק"ם ם
 ד ם ויאמר אלי ב"א ק"ם פ
 יוד ם ויאמר אלי ב"א
 מו ם ויהי מקצה ש"י?

קאפ. פ' פו"ם ירמיה

לת טו ם ויבאו כל השמים
 כח ם וישב ירמיהו
 — והיה כאשר נלכדה פסקא א"פ
 למ א — בשנה התשיעית ק"ם ם
 מו ם ואל ידמיהו היה ק"ם פ
 ט א ם הדבר אשר היה ש"ם פ
 ז ם וישמעו כל שרי ש"ם פ?
 יג ם ויוחנן בן קרח ק"ם פ
 מא א ם ויהי בחדש השביעי ק"ם פ
 יא ם וישמע יוחנן בן קרח ש"ם פ
 מז ם ויקח יוחנן ב"ק ק"ם פ
 מב א ם ויגשו כל שרי ק"ם פ
 ז ם ויהי מקץ עשרת ק"ם פ
 יח — כי כה אמר ד"צ ק"ם ם
 מג א ם ויהי בכלות ירמיה
 ב ם ויאמר עזריה בן
 ח ם ויהי דבר ה' אל
 מד א ם הדבר אשר היה ק"ם פ
 ז ם ועתה כה אמר
 יא ם לכן כה אמר
 מו ם ויענו את ירמיה ק"ם פ
 כ ם ויאמר ירמיה אל
 כד ם ויאמר ירמיה ק"ם פ
 כו — לכן שמעו דבר ש"ם ם
 ל ם כה אמר ה' הנני
 מה א ם הדבר אשר דבר
 מו א ם אשר ה' דבר ש"ם פ
 יג ם הדבר אשר דבר
 כ ם עגלה יפה פיה
 כו ם ואתה אל תירא ש"ם פ
 כח — אתה אל תירא ק"ם ם
 מז א ם אשר היה דבר ה'
 מח א ם למואב כה אמר
 יב ם לכן הנה ימים באים
 ט ם כי כה אמר ה'
 מט א ם לבני עמון כה
 ז ם לארומ, כה אמר
 יב ם כי כה אמר ה'

קאפ. פ' פו"ם
 יחזקאל
 ק"ם פ יב יו ם ויהי דבר
 כא ם ויהי דבר
 בו ם ויהי דבר
 כח ם לכן אמר אליהם
 ק"ם פ יג א ם ויהי דבר
 ח ם לכן כה אמר
 יג ם לכן כה אמר
 יז ם ואתה בן אדם
 כ ם לכן כה אמר
 יד א — ויבא אלי אנשים ק"ם פ ק"ם ם
 ב ם ויהי דבר
 ק"ם ם ד — לכן דבר אותם
 ו ם לכן אמור אב"י
 ט ם והנביא כי יפותה
 ק"ם פ יב ם ויהי דבר
 ק"ם פ כא ם כי כה אמר
 טו א ם ויהי דבר
 ו ם לכן כה אמר
 ק"ם פ טז א ם ויהי דבר
 ק"ם פ לה — לכן זוגה שמעי
 ק"ם ם לו — כה אמר
 ק"ם ם נא ם ושמרון בחצי
 נט ם כי כה אמר
 ש"ם פ יז א ם ויהי דבר
 ק"ם ם ט — אמור כה אמר
 ק"ם פ יא ם ויהי דבר
 יט ם לכן כה אמר
 כב ם כה אמר
 יח א ם ויהי דבר
 ה ם ואיש כי יהי
 כא ם והרשע כי ישוב
 ק"ם פ כד ם ובשוב צדיק
 כז ם ובשוב רשע
 ש"ם פ יט א ם ואתה שא קינה
 ק"ם פ יוד ם אמך כגפן
 כ א פ ויהי בשנה השביעית ש"ם ם
 ב ם ויהי דבר
 ק"ם פ

קאפ. פ' פו"ם
 יחזקאל
 ג פו ם ויהי דבר ה' פסקא א"פ
 כ ם ובשוב צדיק מצדקו
 כב ם ויהי עלי שם יד
 כה ם ואתה בן אדם
 ד א ם ואתה בן אדם ש"ם פ
 ד ם ואתה שכב על
 יג ם ויאמר ה' ככה
 טו ם ויאמר אלי
 טז ם ויאמר אלי ב"א
 ה א ם ואתה בן אדם ש"ם פ
 ה ם כה אמר א' ה' ק"ם פ
 ז ם לכן כה אמר
 ח ם לכן כה אמר
 ק"ם פ יוד ם לכן אבות יאכלו
 יא — לכן חי אני ש"ם ם
 ו א ם ויהי דבר
 יא ם כה אמר
 ז א ם ויהי דבר ק"ם פ
 ה ם כה אמר ק"ם פ
 כג ם עשה הרתוק ש"ם פ
 ח א ם ויהי בשנה הששית
 ז — ויבא אותי אל ש"ם ם
 יב — ויאמר אלי הראית ש"ם ם
 יג — ויאמר אלי עוד
 טו ם ויאמר אלי הראית
 ט ד ם ויאמר ה' אלי
 ו — ויאמר אליהם ממאו ק"ם ם
 יוד א ם ואראה והנה אל
 יא ב ם ויאמר אלי ב"א ש"ם פ
 ד ם לכן הנבא עליהם
 ז ם לכן כה אמר
 יד ם ויהי דבר
 טז ם לכן אמור כה
 יז ם לכן אמור כה
 יב א ם ויהי דבר ק"ם פ
 ג ם ואתה בן אדם
 ח ם ויהי דבר, בבקר ק"ם פ

קאפ' פס' מו"ס	יחזקאל	קאפ' פס' מו"ס	יחזקאל
	כו ז ס כי כה אמר ה'	כ	כו ז ס לכן דבר אב"י
	טו ס כה אמר ה"א	ל	ל ס וכן אמור אב"י
	יט ס כי כה אמר	כא	א ס ויהי דבר ה'
	כו א ס ויהי דבר ה'	ו	ו ס ויהי רכב ה'
ק"ס פ	כה א ס ויהי דבר ה'	יא	יא ס ואתה בן אדם
ק"ס פ	ו ס לכן כה אמר	יג	יג ס ויהי דבר ה'
	יא ס ויהי דבר ה'	יט	יט ס ואתה בן אדם
	כ ס ויהי דבר ה'	כג	כג ס ויהי דבר ה'
	כה ס כה אמר ה"א	כט	כט ס לכן כה אמר ה'
ש"ס פ	כט א ס ביטנה העשירית	ל	ל ס ואתה חלל רשע
	ח ס לכן כה אמר	לא	לא ס כה אמר ה"א
ק"ס פ	יג ס כי כה אמר ה"א	לג	לג ס ואתה בן אדם
	יז ס ויהי בעשרים ושבע	כב	א ס ויהי דבר ה'
	יט ס לכן כה אמר ה'	יז	ו ס ויהי דבר ה'
ש"ס ס	כא — ביום ההוא	יט	ס לכן כה אמר ה'
ש"ס פ	ל א ס ויהי דבר ה'	כג	ס ויהי דבר ה'
	ו ס כה אמר ה'	יא	ס ותרא אחותה
	י ס כה אמר ה"א	כב	ס לכן אהליבה
	יג ס כה אמר א"א	כו	ס כי כה אמר ה'
ש"ס פ	כ ס ויהי באחת	ל"א	ס כה אמר ה'
	כב ס לכן כה אמר	לד	ס לכן כה אמר
ש"ס פ	לא א ס ויהי באחת עשרה	לה	ס ויאמר ה' אלי
	י ס לכן כה אמר	לו	— כי נאפו ודם
	טו ס כה אמר ה"א	טו	ס כי כה אמר
ק"ס פ	לב א ס ויהי בשתי עשרה	כד	א ס ויהי דבר ה'
	ג ס כה אמר א"א	ו	ס לכן כה אמר
	יא ס כי כה אמר	ט	ס לכן כה אמר
ש"ס ס	יז פ ויהי בשתי עשרה	טו	ס ויהי דבר ה'
ש"ס פ	לג א ס ויהי דבר ה'	כה	ס ואתה בן אדם
ק"ס פ	ז ס ואתה בן אדם	כה	א ס ויהי דבר ה'
	י ס ואתה בן אדם	ו	ס כי כה אמר ה'
	יב ס ואתה בן אדם	ח	ס כה אמר ה"א
ק"ס פ	כא ס ויהי בשתי עשרה	יב	ס כה אמר ה"א
ק"ס פ	כג ס ויהי דבר ה'	טו	ס לכן כה אמר
	כה ס לכן אמר אלהם	כו	א פ ויהי בעשתי עשר
ק"ס ס	כו — כה תאמר אליהם	ג	— לכן כה אמר
ק"ס פ	ל ס ואתה בן אדם		

קאפ' פ' נו"ם יחזקאל	קאפ' פ' נו"ם
מו ז ס זכיום החדש השנ	יחזקאל
יב ס וכי יעשה הנשיא	לד א ס ויהי רכר ה' ש"ס פ
מו ס כה אמר א"א	י ס כה אמר ה'
מו ינ ס כה אמר א"א ש"ס פ	יא ס כי כה אמר ה'
מו — חה נבול הארץ ק"ס ס	כ ס לכן כה אמר ה' ק"ס פ
מח א ס ואלה שמות השבטים ק"ס פ	לה א ס ויהי דבר ה'
מ ס ואלה הוצאות הארץ	יד ס כה אמר א"א
ישעיה	לו א ס ואתה בן אדם ש"ס פ
א י ס שמעו דבר ה' ש"ס פ	ה ס לכן כה אמר א' ש"ס פ
יח ס לכו נא ונכחה	ו — לכן הנבא ק"ס ס
בא ס איכה היתה לזונה	ז — לכן כה אמר ק"ס ס
כד ס לכן נאום הארון	יג ס כה אמר א"א ק"ס פ
ב א ס הדבר אשר חזה ש"ס פ	מו ס ויהי דבר ה' ש"ס פ
ה ס ביה יעקב לכו	כב ס לכן אמר לבית ק"ס פ
יב ס בני יום לה' צ' ש"ס פ	לג פ כה אמר א"א ש"ס ס
ג א ס כי הנה הארון ק"ס פ	לו ס כה אמר א"א ק"ס פ
יג ס נצב לרוב ה'	לו א פ היתה עלי יד ש"ס ס
מו ס ויאמר ה' יען ש"ס ס	ה — כה אמר א"א ש"ס ס
יח ס ביום ההוא יסיר ש"ס פ	מו ס ויהי דבר ה' ש"ס פ
ד ב ס ביום ההוא יהיה ק"ס פ	לח א ס ויהי דבר ה' ש"ס פ
ה א ס אשרה נא לידירי ק"ס פ	י ס כה אמר א"א
ח ס הוי מניעי בית ק"ס פ	יד ס לכן הנבא
יא ס הוי משכמי בבקר ק"ס פ	יז ס כה אמר ה"א
יח ס הוי משכי העון ש"ס פ	יח ס והיה ביום ההוא
כ ס הוי האומרים ק"ס פ	לט א ס ואתה בן אדם
כא ס הוי חכמים	יא ס והיה ביום ההוא
כב ס הוי גבורים	יז ס ואתה בן אדם
כד ס לכן כאכול קש	כה ס לכן כה אמר
ז א ס בשנת מות המלך ק"ס פ	ט א ס בעשרים וחמש שנים ש"ס פ
ז א ס ויהי בימי אחז ש"ס פ	מנ י ס ואתה בן אדם הגר
ג ס ויאמר ה' אל ישעיהו	סד א ס וישב אותי דרך
ז ס כה אמר א"א ק"ס פ	ט ס כה אמר א"א
י ס ויוסף ה' רכר	טו ס והכהנים הלויים ש"ס פ
יח ס והיה ביום ההוא	טז א ס ובדפילכם את ש"ס פ
כא ס והיה ביום ההוא יחיה	ט ס כה אמר א"א
כג — והיה ביום ההוא יחיה ק"ס ס	מו ס כל העם הארץ ק"ס פ
ח א ס ויאמר ה' אלי ק"ס פ	יח ס כה אמר א"א
ה ס ויוסף ה' דבר	מו א ס כה אמר א"א

קאפ. פ' פו"ם

ישעיה

ח ט ס דעו עמים וחתו
 יא ס כי כה אמר ה'
 פו ס צור העידה
 יפ ס וכי יאמרו אליכם
 ט ז ס דבר שלח א'
 יג ס ויכרת ה'
 יא ס הוי החקקים
 ה ס הוי אשור שבט
 יב ס והיה כי יבצע
 פו ס לכן ישלח הארון
 כ ס והיה ביום ההוא
 כד ס לכן כה אמר א'
 כז ס — והיה ביום ההוא
 לג ס הנה הארון
 יא א ס ויצא חמר מגוע
 י ס והיה ביום ההוא
 יא ס והיה ביום ההוא
 יג א ס משא בכל
 יד ג ס והיה ביום הנית
 כד ס נשבע ה' צ'
 כח ס בשנה מות המלך
 פו א ס משא מואב
 פז ה ס והוכן בחסד
 יג ס זה הדבר אשר
 יז א ס משא דמשק
 ד ס והיה ביום ההוא
 ז ס ביום ההיא ישעה
 פ ס ביום ההוא יהיו
 יב ט הוי הסון עמים
 יח א ס הוי ארץ צלצל
 ד ס כי כה אמר ה'
 ז ס בעת ההוא יזבל
 יפ א ס משא מצרים
 פו ס ביום ההוא יהיה
 יח ס ביום ההוא יהיו
 יט ס ביום ההוא יהיה
 כג פ ס ביום ההוא יהיה

קאפ. פ' פו"ם

ישעיה

יח כד ס ביום ההוא יהיה
 כ א ס בשנת בא הרתן
 ג ס ויאמר ה' כאשר
 כא א ס משא סדבר ים
 ז ס כי כה אמר ה'
 יא ס משא דוסה אלו
 יג ס משא בערב ביער
 פו ס כי כה אמר אה'
 כב א ס משא גיא חוון
 פז ס כה אמר ה' צ'
 כג א ס משא גיא חוון
 פו ס והיה ביום ההוא
 כד א ס גת ה' ביער
 פז ס בננה הארץ
 כא ס והיה ביום ההוא
 כה א ס ה' אקני אהה
 ז ס ועשה ה' צ' לכל
 פ ס ואמר ביום ההוא
 כו א ס ביום ההוא יושד
 יא ס ה' רמה ירך
 יב — ה' השפית שלום
 יג — ה' אלקינו בעלזנו
 פו ס ה' בצר פקיון
 כ ס לך עמי בא בחררך
 כז א ס ביום ההוא יפקד
 ב ס ביום ההוא כר"ח
 ז ס הכמכת סכחו
 יב ס והיה — יחבוט
 יג ס ויהי — יתקע
 כח א ס הוי עשרה נאות
 ה ס ביום ההוא יהיה
 ז — וגם אלה בין שגו
 פ ס את מי יורה רעה
 יד ס לכן שמעו דבר
 פו ס לכן כה אמר א'
 כג ס האזינו ושמעו קולי
 כט א ס הוי אריאל

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ש"ם פ

ש"ם פ

ש"ם פ

ש"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

ק"ם פ

קא. פ' ז"ס

ישעיה

סו ח מ ועתה שמעו זאת
 מח א ס שמעו זאת בית ה'
 ג ס הראשנות מאו
 יב ס שמע אלי יעקב
 יז ס כה אמר ה' ק"ס פ
 כ ס צאו מבבל ברחו
 מט א ס שמעו איים אלי
 ה ס ועתה אמר ה'
 ז ס כה אמר ה' גואל ישראל ק"ס פ
 ח ס כה אמר ה' בעה
 יר ס ותאמר ציון ק"ס פ
 כב ס כה אמר א"א ק"ס פ
 כה ט היוקח מנבור מלכות
 ג א ט כה אמר ה' אי זה
 ד ס א"א נתן לי לשון
 י ס מי בכס ירא ה'
 נא א ס שמעו אלי דרפי
 ד ס הקשיבו אלי עמי ק"ס פ
 ז ס שמעו אלי ידעי
 מ ס עורי עורי לבשי
 יב ס אנכי אנכי הוא
 יז ס התעוררי התעוררי ק"ס פ
 כב ס כה אמר אדוניך
 נב א ס עורי עורי לבשי
 ג ס כי כה אמר ה' חנם ק"ס פ
 ד ס כי כה אמר א"א
 ז ס מה נאוו על ההרים
 יא ס סורו סורו צאו
 יג ס הנה ישכיל עבדי ק"ס פ
 נג א — מי האמין לשמועתנו
 נד א ס רני עקרה לא ילדה
 ט ס כי מי נח זאת לי
 יא ס עניה סערה
 נה א ס הוי כל צמא
 ו ס דרשו ה' בהמצאו ק"ס פ
 נו א ס כה אמר ה' שגרו
 ד ס כי כה אמר ה'

קא. פ' ז"ס

ישעיה

נו ו כ ובני דגמר הגלים
 י ס צפיו עורים
 נו ג ס ואתם קרבו הנה
 טו ס כי כה אמר דם
 נה א ס קרא בגרון ק"ס פ
 נט א ס הן לא קצרה
 ס א ס קומי אודי כי בא ק"ס פ
 סא א ס רוח ה' עלי ש"ס פ
 י ס שוש אויש בה' ש"ס פ
 טב ו — על חומותיך ק"ס ס
 י ס עברו עברו כשערים
 סג א ס מי זה בא
 ז ס חסדי ה' אופיר ק"ס פ
 סה א ס נדרשתי ללא שאלוני ק"ס פ
 ח ס כה אמר ה' כאשר
 יג ס לכן כה אמר ה' ק"ס פ
 טו א ס כה אמר ה' השמים ק"ס פ
 ה ס שמעו דבר ה' החרדים
 י ס שמחו את ירושלים ק"ס פ
 יב ס כי כה אמר ה' הנני
 טו — כי רנה ה' כאש יבא ש"ס ס
 הושע
 א ב — ויאמ' ה' אל הושע ש"ס פסקא א"פ
 ב א ס והיה מספר בני' ש"ס פ
 טו ס לכן הנה אנכי
 יח ס והיה ביום ההוא תקראו
 כג ס והיה ביום ההוא אענה ק"ס פ
 ג א ס ויאמר ה' אלי ש"ס פ
 ד א ס שמעו דבר ה' ק"ס פ
 ה א ס שמעו זאת הכהנים
 ח ס תקעו שופר כנבעה ק"ס פ
 ז א ס כרפאי לישראל ש"ס פ
 יג ס אוי להם כי נרדו
 ט א ס אל תשמח ישראל ק"ס פ
 י ס כענבים כמדבר ש"ס פ
 י א ס גפן בוקק ישראל
 ט ס מימי הנבעה

קאפ. פ' פו"ם	עמוס	קאפ. פ' פו"ם הרשע
ח ד ס	שמעו זאת השאפ.	יא ז — ועמי תלואים ק"ם פ ק"ם ס
ט ס	והיה בזום ההוא	יב א ס סנבזני בכחש ש"ם פ
יא ס	הנה ימים באים	יג יא ס צרור עון אפרים
טא א ס	ראיתי את ה' נצב ש"ם פ	יד ב ס שובה ישראל ש"ם פ
ז ס	הלא ככני כושיים ק"ם פ	יואל
יג ס	הנה ימים באים ק"ם פ	א יג ס חנרו ומפדו
כ יא ס	ויואמר ה' לדג	ב א ס תקעו שופר בציון ש"ם פ
ג א ס	ויהי דבר ה' ק"ם פ	טו ס תקעו שופר בציון ק"ם פ
א יד —	לכן התני שלוחים ק"ם פ	נ א ס והיה אחרי כן ק"ם פ
ב א ס	הוי חשבי און	ד ט ס קראו זאת בנוים ק"ם פ
ג ס	לכן כה אמר	יח ס והיה ביום ההוא יטפו עמוס
ג א ס	ויואמר שמעו נא	א ג ס כה אמר ה' על דמשק ק"ם פ
ה ס	כה אמר ה'	ו ס כה אמר — עזה ק"ם פ
ט ס	שמעו נא זאת ק"ם פ	טז ס כה אמר — צור ק"ם פ
א ס	והיה באחרית	יז ס כה אמר — בני עמון
ו ס	ביום ההוא — אספה	ב א ס כה אמר — מואב ש"ם פ
ח ס	ואתה מנדל עדר	ד ס כה אמר — יהודה
א ס	ואתה בית לחם ק"ם פ	ו ס כה אמר — ישראל
ו ס	והיה שארית יעקב ק"ם פ	ג א ס שבעו את הרבר
ז —	והיה שארית יעקב ק"ם פ	יא ס לכן כה אמר ה'
ט ס	והיה ביום ההוא	יב — כה אמר ה' ש"ם ס
ו א ס	שמעו נא את ק"ם פ	ד א ס שמעו הדבר הזה ק"ם פ
ט ס	קול ה' לעיר יקרא	יג ס לכן כה אעשה
ז א ס	אללי לי כי הייתי	ה א ס שמעו את הדבר
ט ס	ועף ה' אשא	ג ס כי כה אמר ד'
יד ס	רעה עמך בשבטך	ד ס כי כה אמר ה' לבית
נחום		טז ס לכן כה אמר ה' —
א יב ס	כה אמר ה' ק"ם פ	יח ס הוי המתאווים
ב א ס	הנה על הדרים	ו א ס הוי השאננים בציון ק"ם פ
ג א ס	הוי עיר דמים ק"ם פ	יא ס כי הנה ה' מצוה
חבקוק		ז א ס כה הראני ה' ק"ם פ
ב א ס	על משמרת אעמדה ק"ם פ	ד ס כה הראני ה'
ט ס	הוי כויצע בצע	ז ס כה הראני ה' ק"ם פ
יב ס	הוי בונה עיר	י ס וישלח אמציה
טז ס	הוי משקה רעהי ק"ם פ	יב ס ויואמר אמציה ק"ם ס
		ח א ס כה הראני ה' ק"ם פ

פתוחות וסתומות

ק"פ. פ' מו"ם

חבוק

ב יח ס מה הועיל פסל
 יט ס הוי אומר לעץ
 ג א כ תפלה לחבוק
 ח ס הכנהרים חרה
 יד ט נקבת במטוי
 צפניה
 א ח ס ויהי ביום זבח
 י ס ויהי ביום ההוא
 יב ס ויהי בעת ההיא
 ב א ס התקוששו וקישו
 ה ס הוי יושבי חבל
 ח — שמעתי חרפה
 ג א ס הוי מוראה ונגאלה
 יד ס רני בת ציון
 טו ס ביום ההוא יאמר
 חגי
 א ג ס ויהי דבר ה'
 ז ס כה אמר ה' א"צ
 יב ס דישמע זרובבל
 יג ס ויאמר חגי מלאך
 טו ס ביום עשרים וארבעה
 כ ו ס בני כה אמר ה"צ
 י ס בעשרים וארבעה ש"ס פ
 יד — ויען חגי אם
 כ ס ויהי דבר ה'
 זכריה
 א ז ס ביום עשרים וארבעה ש"ס פ
 טו ס לכן כה אמר
 ב א ס ואשא את עיני
 ג ס ויראני ה' ארבעה
 ה ס ואשא עיני ואראה
 י ס הוי הוי ונוס
 יב ס בני כה אמר
 יד ס דני ושמחי ב"צ ק"ס פ
 ג א ס ויראני את יהושעי'
 ד ח ס ויהי דבר ה'
 ה א ס ואשוב ואשא

ק"פ. פ' מו"ם

זכריה

ה ט ס ואשא עיני וארא ק"ס פ
 ו א ס ואשוב ואשא עיני ק"ס פ
 ט ס ויהי דבר ה'
 ז א ס ויהי בשנת ארבע ק"ס פ
 ד ס ויהי דבר ה"צ
 ח ס ויהי דבר ה'
 ח א ס ויהי דבר ה"צ ש"ס פ
 ג — כה אמר ה' ק"ס ס
 ד ס כה אמר ה"צ עוד
 ז ס כה אמר ה"צ כי יפלא ש"ס פ
 ז ס כה אמר ה"צ הנני
 ט ס כה אמר ה"צ תחזקנה
 יד ס בני כה אמר, כאשר זממתי
 יח ס ויהי דבר ה"צ אלי ק"ס פ
 כ ס כה אמר ה"צ עוד
 כג ס כה אמר ה"צ בימים
 ט א ס משא דבר ה' ק"ס פ
 ט ס גילי מאד ב"צ ש"ס פ
 י ג ס על הרעים חרה ק"ס פ
 יא א ס פתח לבנון ק"ס פ
 ד ס כה אמר ה' ש"ס פ
 יב — ואומר אליהם, אם טוב ק"ס ס
 טו ס ויאמר ה' אלי
 יז — הוי רעי האליל ק"ס ס
 יב א ס משא דבר ה' ק"ס פ
 יג ז ס חרב עורי על ק"ס פ
 יד א ס הנה יום בא ק"ס פ
 ו — והיה ביום ההוא לא ק"ס פ
 ח — והיה ביום ההוא יצאו ק"ס ס
 יב ס ואת תהיה ק"ס פ
 טז — והיה כל הנותר ק"ס ס
 מלאכי
 ב י — הלא אב אחר ק"ס ס
 יג ס וזאת שנית
 יז ס הוגעתם ה' ק"ס פ
 ג יג ס חוקו עלי דברכם
 טז — אז נדברו יראי ה' ק"ס ט

קאפ. פ' פו"ם

מלאכי

ג יב ס כי הנה היום

קאפ. פ' פו"ם

מלאכי

ג כב ס זכרו תורת משה

תלים ה"א לו, בפארסא, וכן בקיירה, פסוק ראשון. ההתחלה כמו למנצח לרוד, כאמצע שורה, ובכל קפיטל יש הפסק שורה אחת, וקפיטל קי"ם, יש הפסק שורה לפני כל אית'סתמניא אפי' זכ"ה בכ"י של קלוז פרנס בשלשה מזמורים משונה בקיירה, מהנדש, כי בג' מחובר לשלפניו המזמורים, בפארסא ראיתי קצה כ"י כתוב שאר המזמור כפרר, והשאר כתובים ב' שורות שלמות, והשלישית, רק כאמצע כמו סיומה, והשאר כתובים ב' שלמות, והרביעית קצרה, כשורה הים, בקלוז פרנס, כל מזמור סמים בסהומה, מלבד מז, יו, יח, כא, כב, כו, נג, נד, נו, נח, סג, סד, קא, קיח, קיט, כל אלה ואחר, קלה, קלו, קנ, סמים בפתוחה, ותלים שבקלוז עליאשבערג מזמור כב, נו, נח, סג, קד, קנ הם בפתוחה משלי, איוב, איכה, כל פסוק בשורה לבד, בסופו פנויה, לפני נחמ' אין הפסק שורה, וסמוכים (ה"א לח).

תליפ פסוק ראשון באמצע, ואחר בן כל פסוק לכדו. כשני עמודים, וכן משלי, איוב, איכה מורין 8—7—96, פארסא 505. 873 מחוברים איזו מזמורים. יש מן קטמ מו'. בכ"י ב"א בקיירה מחובר 80 לתקודם, וכן עד, פר, קיד, קמו, קמו.

קאפ. פ' פו"ם

משלי

א ח פ שמע בני מים
 ב פ חכמה בחוץ הרונה
 ג א פ בני אס תקח ש"ם ס
 ג א פ בני תורת א"ה ש"ם ס
 ו פ כפח אל ה'
 יא פ מוסר ה' בני
 יט פ ה' כחכמה יסד ש"ם ס
 ד א פ שמעו בני מוסר ש"ם ס
 כ ס בני לרברי הקשיבה
 ה א פ בני לחכמהי הקשיבה ק"ם ס
 ז פ ועתה בני שמעו ש"ם ס
 ו יא — בני אם ערכת לרעך ק"ם פק"ם ס
 ו פ לך אל נסלה ש"ם ס
 יב פ אדם בליעל
 מז פ שש הנה שנא

קאפ. פ' פו"ם

משלי

ו כ ס נצור בני מצות ק"ם פ
 ז א ס בני שמור אמרי ש"ם פ
 כד פ ועתה בני שמעו
 ח כב פ ה' קנני ש"ם ס
 לב פ ועתה בני שמעו יע"ב ס
 ט א ג חכמות בנתה ש"ם ס
 י — תחלת חכמה י"ד ק"ם פק"ם ס
 י א פ משלי שלכה ק"ם פ
 יב א — איהב מוסר ק"ם ס
 יג א פ בן חכם מוסר ש"ם ס
 מו כ פ בן חכם ישמח ש"ם ס
 יזכד פ את פני מכין ש"ם ס
 יח ח — דברי נרגן ק"ם פ
 י — מגדל עז ק"ם פ
 יט י פ לא נאיה לכסיל ק"ם ס

קאמ. פ' זו"ס		קאמ. פ' זו"ס	
איוב		משלי	
א	— ויהי היום ק"ס פ ק"ס ס	א	— חרל בני לשם ק"ס פ
ב	— יא פ רבבנו שלשה	ב	— כופר לצדיק ק"ס פ
ג	— אהרי כן פתח ק"ס פ	ג	— נבחר שם ק"ס פ ק"ס אין
ד	— ויען איוב	ד	— אל הגוול דל ש"ס פ
ה	— אלפז	ה	— אל תסג גבול ק"ס פ
ו	— איוב	ו	— כי השב ללחום ק"ס פ
ז	— הלא צמא מחובר, בלא קפיטל	ז	— אל תלחם לחם ק"ס פ
ח	— ויען בלדר	ח	— אל תהחר במרעים
ט	— איוב	ט	— גם אלה לחבטים
י	— צופר	י	— אל ההי עד תגם
יא	— איוב	יא	— על שדה איש עצל
יב	— הן כל מחובר	יב	— גם אלה משלי
יג	— ויען אליפז	יג	— כצנה י לג
יד	— אדם ילוד אשה מחובר	יד	— נשיאים ודוח
טו	— ויען איוב	טו	— אם רעב שונאך ק"ס פ
טז	— רוחי חובלה מחובר	טז	— כים קרים
יז	— ויען בלדר	יז	— רב מחילל כל
יח	— איוב	יח	— דבריו נרנן
יט	— צופר	יט	— כצוף לכסף
כ	— איוב	כ	— ידוע הדע
כא	— אלפז	כא	— טוב איש רש
כב	— איוב	כב	— חכם בעיניו ק"ס פ
כג	— מדוע משרי	כג	— נגיד חסר הבונה
כד	— ויען בלדר	כד	— אדם עשוק בדם
כה	— איוב	כה	— כאין חזון
כו	— איוב	כו	— דברי אנור
כז	— והחכמה מחובר	כז	— שתים שאלתי
כח	— ק"ס ס	כח	— אל תלשן
כט	— ויען איוב	כט	— לעלוקה שהי בנות ש"ס ס
ל	— ועתה שחקו מחובר	ל	— שלשה המה ק"ס פ
לא	— בריה כרתו מחובר	לא	— החת שלש ש"ס ס
לב	— פ אורעה	לב	— ארבעה הם ש"ס ס
לג	— פ ושבתו	לג	— שלשה המה ש"ס ס
לד	— ויחר אף	לד	— דבריו למיאל ש"ס פ
לז	— ויען אליהוא ק"ס פ	לז	— אשה חיל ש"ס ס
לח	— ואולם מחובר	לח	— איוב
לץ	— ויען אליהוא ק"ס פ	לץ	— ויהי היום ובניו

פתוחות ומתומות

קאמ. פ' פו"ם		קאמ. פ' פו"ם	
שיר		איוב	
ג מ ס אפריון	ג	לה א ס ויען אליהו	
ד א ס הגך יפה	ד	לו א ס אליה	
ח ס אחי סלכנו	מחובר	לו א — אף לזאת	
יב ס גן נעול		לח א ס ויען ה'	
ה ב ס אני ישנה	מחובר	למ א — הירעה	
ק"ס פ מחובר	ק"ס פ	יט — התתן למנו	
א — אנה הל'		כ א ס ויען	
ד פ יפה את		ג ס ויען אי	
יוד ס מי זאת	ק"ס ס	ו ס ה'	
ז א — שזני שזני	מחובר	מא א — הן תחלה	
יב — לך דודי	מחובר	מב א ס ויען איוב	
ח א — מי ידגך	מחובר	ז פ ויהי אחר רב רב ה'	
ה ס מי זאת		שיר	
ח ס אחית לנו		א ה ס שחורה אני	
יב — כרם היה ק"ס ס ק"ס פ		ב ס לסוסיה	ק"ס פ
רות		ג מו ס הגך יפה	
א יט — ותלכנה שתיהם	מחובר	ד א — אני חבצלה	
	ב	ה ס קול דודי	
	ג	יד ס יונתי בחנוי	
ח — ויהי בתצי הלילה		טו ס אחונו לנו	
ד א — וביעזו עלה השער		נ א ס על משכבי	
יח — ואלה תולדו' פרץ ק"ס פ ק"ס ס		ו ס מי זאת	

(הערה) בהעקקה מן כתר תורה ברמזק, וכ"א בקיירה, סדר כתובים, דה"י, תלים, איוב, משלי, רות, שיר, קהלה, איכה, אסתר, דניאל, עו"נ. בס' תלים אינם כתובים בכל סדר כתובים, רק שורות שלמות על כל רוחב הספר, וכל ההחלה קפיטל, כמו למנצח לרוד כתוב באמצע שורה הפנייה, ותו לא, ובכל קפיטל, יש הפסק שירה אחת, רק בג' מקומות מחובר ואין שם קפיטל המניא אפי, הם כמו קפיטלן, על כל אות ואית; בס' איוב עד קפיטל ג יש פו"ם, ואחר כך נכתב שורות שלמות, כמו בתלים, ואין פו"ם רק הפרש קפיטלך יש, והתחלה כתוב באמצע שמה הפנייה בכ"י קיירה, העתקת בן אשר, יש פתוחות באותיות, נשקד, סלה, היה ה', זנח ה', צעק לבס, תקרא ביום, אהה ה', ומתומות בפסיקים; גלה, על אלה, צדיק הוא, קראתי, ראה, שמעו כי, נדע, דרך קשתי, וחמוס, טבעו, ישבו, לאמתם, נביאך, שכבו, זכו נ', לא האמינו, סורו, תם עונך, למה לנצח. תחלת קפיטלן פתוחות ככל הכ"י.

קאפ. ב' ז'ו"ם
 עזרא
 בנימיר צ' יש' ס' בפ' ב,
 ד, יג' יד, ופתוחות ג, ה.
 ח טו פ ואקצם אל ק"ם ס
 כ ס וסן הנחנים
 לא ס ונסעה מנהר
 לה פ הבאים מהשבי ש"ם ס
 לו — ויהו אה דהו ק"ם ס
 ט א ס ובכלות אלה
 ג — ובשטעו את ק"ם ס
 טו ס ה' אלקי ישראל
 י א ס ובהפלל עזרא ש"ם פ
 ב פ ויען שכניה ש"ם כ
 ה ס ויקם עזרא
 ט פ ויקבצו ש"ם ט
 י — ויקם עזרא ק"ם פ ק"ם ס
 יב ס ויענו כל העם ש"ם אין
 יח ס וימצא מבני הכהנים ק"ם פ
 כהנ"ך ד"ג יש סתומות כ — כג
 סוף נחמ"י סתומה בהנ"ך,
 ורש"ד ועד"ל, הסמורה
 נחמ"י
 ב א ס ויהי בחדש ש"ם פ
 ד ס ויאמר לי
 י ס וישמע סנבלם ש"ם פ
 יט ס וישמע סנבלם
 ג א פ ויקם אלישיב ק"ם ס
 כהנ"ך ד"ג, כ — לא סתומה
 וככ"י 3 א ב, וה — ו
 סתומות רק ו, יב, כ, כא
 הם פ' ג, ד, י, יא, יג,
 יד, יט אין פרשת ובקירה
 ד, ו, י, כו פ' ב, ה,
 ו, ח, ט, יא, יד, טו
 סתומות.
 לג ס ויהי כאשר שמע
 לו — שמע אלקינו ק"ם ס
 ד א פ ויהי כאשר שמע ק"ם ס

קאפ. ב' ז'ו"ם
 עזרא
 ב סח ס ומראשי האבות ק"ם פ
 ע ס וישנו הכהנים
 ג א ס וינע החדש
 ויאספו, פסקא א"פ
 ח ס ובשנה השנית
 ד א פ וישמעו צרי ק"ם ס
 ז — ובמלכות אחשירוש ק"ם ס
 ז ס ובימי ארהחשתא ק"ם פ
 ח ס רחים בעל סעם
 יא ס דנא פרשנן
 יב ס יריע לרוא
 יז ס פתגמא שלח ק"ם פ
 כג ס אדין סן די
 כד פ באדין במלה ש"ם ס
 ה א פ והתנבי חגי
 ג פ בה זימנא
 ד — אדין כנסא ק"ם ס
 ו ס פרשנן אגרתא
 ח — יריע להוא ק"ם פ
 יא — ובנסא פתגמא ק"ם ס
 יג ס ברכ בשנת חדה ק"ם פ
 טו ס אדין ששבצר
 ו א ס באדין דריוש
 ג ס בשנה חדה ק"ם פ
 ו ס כען התני
 יג ס אדין תהני ק"ם פ
 טו ס ועברו בני'
 יט ס ויעשו בני הגולה ק"ם פ
 ; א ס ואחר הדברים ק"ם פ
 ז ס ויעלו סבג"י ק"ם פ
 יא ס וזה פרשנן
 יב ס ארתחששתא ק"ם פ
 כה — ואנת עזרא
 כז — ברוך ה'
 ח א פ ואלה ראשי
 כהנ"ך ד"ג יש סתומות
 בפסוקים ב' עד יד.

קמט. פ' ט.

נחמ

ד ל ס במקום אשר שמעו ק"ם פ
 יד ס במקום אשר תשמעו
 ה א פ ותרו צעקה ש"ם ס
 ט — ואמר לא טוב ק"ם ס
 ו א ס ויהי כאשר נשמע ק"ם פ
 ה — וישלח אלי סנבלט ק"ם פ
 יד ס זכרה אלקי למובי'
 טו ס ויהי כאשר שמעו
 ז א פ ויהי כאשר נבנתה
 י ס אלה בני המדינה
 ברמשק ח עד ס סתומה,
 יב, יח, כה, כו, מד, נג פ.
 בתנ"ך ד"ג ח עד סא כולן
 סתומות וכו' 3, ט פתוחה,
 ח, יוד סתומות.
 טא פ ואלה העולים ק"ם ס
 טב — בני הליח ק"ם ס
 טג ס ומן הכהנים
 סד — אלה בקשו ק"ם ס
 טו ס ומקצת דאשי י"ם אין
 טז ס וזמראשי האבות ק"ם פ
 טז — זיגע החדש פסקא א"פ
 ח ה ס ויפתח עזרא ק"ם פ
 ט ח ס ויאמר נחמיה ק"ם פ
 יג ס וביום השני ק"ם פ
 ט יא פ וביום כ"ד ש"ם ס
 יד ס ויקם על מעלה
 א פ ובכל זאת
 לה ס והגורלות
 יא ג ס ואלה ראשי
 ד — ובירושלים ק"ם ס
 ז ס אלה בני בנימן ק"ם פ
 י ס מן הכהנים
 טו ס ומן הלויים
 יט ס והשוערים
 כב ס ופקיר הלויים
 כד ס ופתחיה

קמט. פ' פו"ם

נחמ

יב א ס ואלה הכהנים זהלויים
 כג ס בני לויים ק"ם פ
 כו — אלה בימי יויקים ק"ם פ
 כז ס ובחנכת חיסת ק"ם פ
 לה פ וסבני הכרנים בס"א פסקא
 יג א ס ביום ההוא ק"ם פ
 יד ס זכרה לי
 יט ס ויהי כאשר צללו —
 כג ס גם בימים
 דברי הימים
 א ו — ובני גומר ק"ם ס
 ח ס " חס
 יא ס ומצרים
 יג ס וכנען ש"ם פ
 יז ס ובני שם
 יח ס וארפכשד ש"ם פ
 כד ס ים ארפכשד
 כז ס אברם הוא
 כח ס בני אברהם ק"ם פ
 כט ס איה הולדות
 לב ס בני קטידה ק"ם פ
 לג ס מדין
 לד ס זיולד אברהם
 לה ס בני עשו
 לו ס אליפו
 לז ס רעואל
 לח ס שעיר
 למ ס לומן
 מ ס שיבל
 אמצע-טא ס ענה
 " ס דישון
 מב ס אצר
 מג ס ואלה המלכים ק"ם פ
 נ א ס אלה בני'
 ג ס בני יהודה
 ה — פרץ ק"ם ס
 ו ס זרדי

קאפ. פ' פו"ם
 דברי הימים
 כה ם ויסעלו
 ה כז ם בני לוי ק"ם פ
 נח — בני קהה ק"ם ם
 כט ם בני עטרם ק"ם ם
 ל — אלעזר הוליד ק"ם ז
 ו א ם בני לוי
 ז — בני קהת ק"ם ם
 יד ם בני מררי ק"ם פ
 טז ם ואלה אשר נולדו ק"ם פ
 כד ם ואחיו אסף
 בט ם ובני מררי ק"ם פ
 לג פ ואחיהם הלויים
 לה ם ואלה בני אהרן ק"ם פ
 לט ם ואלה מושבותם
 סב ם ולבני אהרן ק"ם פ
 סה ם ומסמטה בנימן ק"ם פ
 טו ם ולבני קהת
 מז ם ולבני נרשון ק"ם ז
 מח ם לבני מררי
 נ ם ויהנו בנודל
 נא ם וכמספחות ב"ק ק"ם פ
 נה — וכמחציה מסה ק"ם ם
 ני ם לבני גרשוח
 נו ם וכמטה יששכר
 נט ם וכמטה אשר ק"ם פ
 סא ם ומסמטה נפתלי
 סב ם לבני מררי
 סה ם ומסמטה גר
 ז א ם ולבני יששכר
 ב ם ובני תולע
 ג ם ובני עוזי
 ו ם בנימן בלע
 ח ם ובני בכר
 י ם ידיעאל
 יג ם בני נפתלי
 יד ם בני מנשה ק"ם פ

קאפ. פ' פו"ם
 דברי הימים
 ב ז ם כרכי
 ח ם איהן
 ט ם חצרון
 י — ורם הוליד ק"ם ם
 יח ם וכלב
 כא ם ואחר בא ש"ם פ
 כג פ ויקח נשור ק"ם פ
 כז ם ויהיו בני רם ק"ם פ
 ל — יבני נרב ק"ם ם
 לא ם ובני אפים
 לב — " ידע
 לג ם " יונהן
 טב ם " כלב
 מז ם " יהדי
 נד ם " שלמה
 ג א ם ואלה היו בני דוד ק"ם פ
 ה ם ואלה נולדו ק"ם פ
 י ם בן שלמה
 כב ם ובני שכניה
 ד א ם יבני יהודה
 ג ם ואלה אבני עיטם
 יא ם וכלוב אחי
 יג ם בני קנו
 יד — ומעונתי
 מו ם בני כלב
 יז — וכן עזרה
 יט ם ובני אשה הוריה
 כד ם ובני שמעון
 נח — וישבו בבאר
 ה א ם ובני ראובן
 נ ם בני ראובן
 ד — בני יואל
 יא ם ובני גר
 יד — אלה בני
 יח ם בני ראובן
 כג ם ובני חצי ק"ם פ

קאפ' פ' פו"ם		קאפ' פ' פו"ם	
דברי הימים		דברי הימים	
ק"ם ז	יא לו ז נערי	ז ג ז בני אפרים	ז בני אפרים
ק"ם ז	לח ז ואל	בח ז ואחוזתם	בח ז ואחוזתם
	לט ז עלק	ל ז בני אשר	ל ז בני אשר
	מ ז עירא	ה א פ ובנימן הוליד	ה א פ ובנימן הוליד
	מא ז אורה	כט ז ובגבעון	כט ז ובגבעון
ק"ם ז	מב — עדינא	לג ז ונר הוליד	לג ז ונר הוליד
ק"ם ז	מג — חנן	ט א ז וכל ישראל	ט א ז וכל ישראל
ק"ם ז	מד — עזיה	ב — והיושבים	ב — והיושבים
ק"ם ז	מה — ידיעאל	י ז וכן הכהנים	י ז וכן הכהנים
	מו ז אליאל המחיים	יב ז ועדיה	יב ז ועדיה
ק"ם ז	מו — אליאז ועובר	יד — ומן הלויים	יד — ומן הלויים
ש"ס ז	יב א פ ואלה דבאים	לג ז ואלה המשרדים	לג ז ואלה המשרדים
	ט ז עזר הראש	לה פ ובגבעון יצבו	לה פ ובגבעון יצבו
	יג ז ירמיה	לט ז ונה הוליד	לט ז ונה הוליד
	יד ז אלה מבני נד	י א פ ופלשתים ניהמו	י א פ ופלשתים ניהמו
	יז ז ויבאו מן בני	ו — ויפת שאול	ו — ויפת שאול
ש"כ אין	יז ז ויבא מן ב"ב	ח ז והיו מסחרה	ח ז והיו מסחרה
ש"ס פ	יח ז ורוח לבשה	יא ז וישמעו כל יבש	יא ז וישמעו כל יבש
ש"ס פ	יט ז וממנשה	יא א פ ויקבצו כל ישראל	יא א פ ויקבצו כל ישראל
ש"ס פ	כג ז ואלה מספרי	ב — ויאמר ה'	ב — ויאמר ה'
	כד ז בני יהודה	ד ז וילך דוד	ד ז וילך דוד
ש"ס פ	כה ז מן בני שמעון	ה פ ואלה ראשי	ה פ ואלה ראשי
	כו ז מן בני הלוי	יא ז ואלה מספרי	יא ז ואלה מספרי
	כז ז ויהוידע	יב — ואחריו אלעזר	יב — ואחריו אלעזר
	כח ז וצדוק נער	כ ז ואבשז אחי	כ ז ואבשז אחי
	כט ז ומן בני בנימן	כב ז בניהו	כב ז בניהו
	ל ז ומן בני אפרים	כו ז ובגורו	כו ז ובגורו
	לא ז ומחצי מטה מנשה	כז ז שמיה	כז ז שמיה
	לב ז ומבני יששכר	כח ז עירא	כח ז עירא
ק"ם פ	לג ז מזבולון	כט ז סיבני	כט ז סיבני
	לד ז ומנפתלי	ל ז הלד	ל ז הלד
	לה ז ומן הדני	לא ז איתי	לא ז איתי
ק"ם פ	לו ז ומאש-	לב ז חורי	לב ז חורי
	לז ז ומעבר לירדן	לג ז עזמיה	לג ז עזמיה
ש"ס פ	יג א ז ויועץ דוד	לד ז בני השם	לד ז בני השם
ק"ם פ	ה — ויקהל דוד	לה ז אחיאים	לה ז אחיאים
ש"ס ז	יד א פ וישלח הירם	לו ז חפר	לו ז חפר

קאפ. פ' פו"ם
 דבריו הימים
 בא א ס ויעמד שמן ש"ם פ
 ח ס ויאמר דויד ח ס פ
 מ ס חזיה דויד ק"ם =
 יג ס ויאמר דויד פ
 פו ס וישא דויד פ
 יו ס ויאמר דויד ש"ם אין
 יח ס ומלאך ה' פ
 כה ס ויתן דויד ש"ם אין
 כו ס ויאמר ה' פ
 לא — ויאמר דויד זה פ
 ככ ב — " " לכנוס פ
 ה — " " שלמה פ
 ז — " " לשלמה פ
 יח — הלא ה' אלהיכם פ
 ים — עתה הננו ק"ם פ
 כג א ס ודויד זקן פ
 ב ס ויאסף ש"ם אין
 ו — ויחלקם דויד ק"ם ס
 ו ס לבני לוי פ
 ז ס לגרשני ש"ם אין
 ח ס בני לעדן ש"ם אין
 ט ס בני שמעי ש"ם אין
 י ס ובני שמעי פ
 יב ס בני קהת פ
 יג ס עמרם פ
 מו ס משה פ
 פו — " " גרשם ק"ם ס
 יח ס " " יצחק פ
 יט ס " " חברון ש"ם אין
 כ ס " " עזיאל פ
 כא ס " " מררי פ
 כד — אלה בני לוי ק"ם ס
 כד א ס ולבני אהרן ש"ם פ
 ו ס ויכתבם פ
 ז — ויצא הנזיר ק"ם פ
 ז ער — לא כרוכ ספרים אין, רק בכ"י פ
 קיורה לבלגה, לאמר, לפתחי, ליהוקאל, פ

קאפ. פ' פו"ם
 דבריו הימים
 יד ג ס ויקח דויד עוד פ
 ח — וישמעו פלשתים ק"ם ס ק"ם פ
 יג ס וישיפו עוד ש"ם פ
 מו ג ס ויקהל דויד ש"ם פ
 ה ס לבני קהת פ
 ו ס " " מררי ק"ם פ
 ז ס " " גרשם פ
 ח ס אליצפן ק"ם פ
 ט ס חברון פ
 י ס עזיאל פ
 יא ס ויקרא דויד ש"ם פ
 מו ס ויאמר דויד ק"ם פ
 יז פ ויעמירו הלויים ש"ם ס
 כה — ויהי דויד ק"ם ס
 כו ס ויהי בעוד ש"ם פ
 מו א ס ויביאו את ארון ק"ם פ
 ה ס אסף הראש פ
 ח פ הודו לה' ש"ם פ (כשירה הים)
 כג — שירו לה' ק"ם פ
 לו ס ויעזב שם ש"ם פ
 לט — להעלות עלות ק"ם ס
 יז א ס ויהי כאשר ישב ק"ם פ
 ג ס ויהי בלילה פ
 — ויהי דבר ה' פסקא א"פ פ
 ז — כה אמר ה' צ ק"ם ס
 מו ס ויבא המלך ש"ם פ
 יח א ס ויהי אחרי כן ק"ם פ
 ט ס וישמע העו ש"ם פ
 ים א פ ויהי אחרי כן ש"ם ס
 ד — ויקח חנון ק"ם פ
 ו ס ויראו בני עמון ק"ם פ
 ח ס וישמע דויד פ
 מו ס וירא אדם פ
 כ א ס ויהי לעת ה' ש"ם פ
 ד ס ויהי אחרי כן ש"ם פ
 ה ס ותהי עוד מלחמה פ
 י ס פ

פתוחות וסתומות

קאפ. פ' פו"ם	
דברי הימים	דברי הימים
כה נו	לתשעה עשר ק"ם ס ק"ם פ
כו ס	לעשרים
כח ס	לכ"א
כט ס	לכ"ב ק"ם ס
ל ס	לכ"ג
לא ס	לכ"ד
כו א ס	למהלקות
ו ס	ולשמע' בנו ש"ם פ
מ	ולמשלמיהו ק"ם ס
י ס	ולחוסה ש"ם פ
ז ס	בני ישמעיה
יד ס	ויפל הגורל ק"ם פ
יז	למורה הלויים ק"ם פ ק"ם ס
בא פ	בני לעדן
כב	בני יהואל ק"ם ס
כג	לעמרמי ק"ם פ
כט ס	ליצהרו
ל ס	לחברוני
כו א ס	ובני ישראל
ב ס	על המחלקת
ד ס	ועל מחלקת ק"ם פ
ה ס	שר הצבא
ז ס	הרביעי
ח ס	החמישי
ט ס	הששי לחדש
י ס	השביעי
יא ס	השמיני
יב ס	התשיעי
יג ס	העשירי
יד ס	עשתי עשר ק"ם פ
טו	השנים עשר
טז ס	ועל י"בטי ק"ם פ
יז ס	ליו, עד פ' כב, כשירת היום
יח ס	ליהודה
יט ס	לזבולן
כ ס	לכני אפרים ק"ם פ
—	לחצי שבט מ' ק"ם ס

דברי הימים	
ליבין, לגבול לדלי, למעני, ולבני לוי,	ליצהרו, בני עזאל, מררו (השני) למחלי,
כילן פתוחות, כה, כט, ל, לא—אין.	למלכי, למימן, להקוץ, לאביר, לישוע,
לאלישיב, ליקים, לחפה, לישבאב, לחנה,	להפצץ, לרהבו', לידהו, מררו, ס
ובתנ"ך ר"ג ז עד ל כולן סתומות.	
קאפ. פ' פו"ם	
יט ס	אלה פקידהם ק"ם פוש"ם אין
כ	ליצהרו
כב	ירי'
כד	מררו
כו	למחלי
כח	לקיש
ל	ובני מושי
כה א ס	ויבדל דוד
כ	לבני אסף ש"ם פ
ג	לידהתן ק"ם ס ק"ם פ
ד ס	להימן
ו פ	אסף וידהתן
ז ס	גדלו' השני (כילן כשירת הים)
ט ס	ויצא הגורל
י ס	השלישי זכור
יא ס	הרביעי ליצרו
יב ס	החמישי
יג ס	הששי
יד ס	השביעי
טו ס	השמיני
טז ס	התשיעי
יז ס	העשירי
יח ס	עשתי עשר
יט ס	השנים עשר
כ ס	לשלושה עשר
כא ס	לארבעה עשר
כב ס	לחמשה עשר
כג ס	לששה עשר
כד ס	לשבעה עשר
כה ס	לשמונה עשר

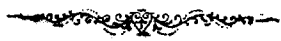
קאפ. ב' פו"ם
 דה"ב
 ד ב ם ויעש הים
 ו ם כ"ו כורים ק"ם פ
 ז ם כנורות ש"ם פ
 ח ם שולחנות
 ט ם חצר הכהנים
 יא ם חירם
 יא — ויבל חירם ק"ם ם ק"ם פ
 ימ ם ויעש שלמה
 ה א פ והשלם כה"ם ש"ם ם
 ב ם או יקהל ק"ם פ
 יא ם ויהי בצאה ק"ם פ
 ו א ם או אמר שלמה ק"ם פ
 יד — ויאמר ה' א"י ק"ם ם
 יט ם ופנית אל ה' ש"ם אין
 כר ם ואם ינגף ש"ם פ
 כו ם בהעצר השמים
 כח ם רעב כי יהיה ק"ם פ
 לב ם וגם אל הנברו
 לד ם כי יצא עמך
 מא ם ועתה קומה
 ז א ם וכבלוה שלמה
 ה ם ויובח המלך
 ז ם ויקדש שלמה ש"ם פ
 י — וביום כ"ג ק"ם פ
 יא ם ויב' שלמה ק"ם פ
 יב ם וירא ה' ק"ם פ
 ח א פ ויהי מקץ ש"ם ם
 י — ואלה שרי ק"ם ם
 יב פ או העלה ש"ם ם
 יז ם או הלך ק"ם פ
 ט א ם ומלכת שבא ק"ם פ
 יג ם ויהי משקל ש"ם פ
 יז ם ויעש המלך ק"ם פ
 כב — וינדל המלך ש"ם פ ש"ם ם
 כה ם ויהי לשלמה
 א ם וילך רחבעם ק"ם פ
 ז ם ויעץ המלך

קאפ. ב' פו"ם
 דברי הימים
 כז כא ם לחצי המנשה ק"ם פ
 כב ם לדן עזריאל ק"ם פ
 כג — אלה שרי ישראל ק"ם ם
 כג — ולא נשא ק"ם ם
 כד — יואב בן צרויה ק"ם פ
 כה ם ועל אוצרות המלך
 כו ם ועל עשי' השדה
 כז ם ועל הכרמים ק"ם פ
 כח ם ועל הזיהים
 כט ם ועל הבקר
 ל ם ועל הנמלים ק"ם פ
 לא ם ועל הצאן
 לב ם ויהונתן
 כח א ם ויקהל דוד
 יא ם ויתן דוד ק"ם פ
 נ ם ויאמר דוד ק"ם פ
 כט א ם ויאמר דוד ק"ם פ
 ו — ויהנדבו שרי ק"ם פ
 י ם ויברך דוד ק"ם פ
 כ ם ויאמר דוד
 כו ם וידוד בן ישי ש"ם פ
 דה"ב
 א א ם ויתחוק שלמה
 ז ם בלילה ההיא
 יא פ ויאמר אלקים ש"ם ם
 יד ם ויאסוף שלמה ק"ם פ
 ב ב פ וישלח שלמה ק"ם ם
 י פ ויאמר חירב ש"ם ם
 טז ם ויספר שלמה
 ג א — ויחל שלמה ק"ם ם
 ח ם ויעש אה בית ק"ם פ
 י ם ויעש בכיה
 יד ם ויעש הפיכות
 טו ם ויעש לפני
 כז ם ויעש שרשיות
 יז ם ויקם העמודים
 ד א ם ויעש מזבח

קאמ' פ' פ' דהריב		קאמ' פ' פ' דהריב	
י	ה — ויעזב את עצה	יז	זו — ועל ידו עבלי
יב	זב — ויבא רבכם	יח	זו — ויבן בנימן
יג	זו — ובני ישראל	יט	זו — ועל ידו יזכר
יד	זו — וישלח המלך ק"ס פ	כ	יש — ואלה המעשרים
יז	זו — ויפסעו ישראל	כא	א — ויהו ליהושפט
יח	א — ויבא רחבעם	כב	יה — ויאמר לבן
יט	ב — ויהו דבר ה'	כג	ג — ויהו עזקיהו
כ	ה — וישב רחבעם	כד	כה — ועל מלך
כא	ו — והכהנים	כה	א — וישב יהושפט
כב	יה — ויקח לו	כז	ד — וישב יהושפט
כג	ב — ויהו בשנה	כח	א — ויהו אחרי בן
כד	ו — באלף יסארים	כט	יד — ויהואל
כה	ט — ועל שושן	ל	יא — וימלך יהושפט
כז	יג — ויהחוק	לא	לו — והנבא אליעזר
כח	כז — ודברי רחבעם	לב	ד — ויקם יהורם
כט	א — בשנת י"ה	לג	י — ויבא אלז
ל	ג — וירבעם	לד	ג — בן שלשים ק"ס פ
לא	ז — ויקבצו	לה	ב — בן ס"ב שנה
לב	כא — ויהחוק אביה	לו	י — ועתליה
לג	כב — ויהר דברי אביה	לז	א — ובשנת השביעית
לד	ד — ויקם אביה	לח	ט — ויהן יהידע
לה	ו — ויקם רבעם	לח	יב — ותשמע עתליה
לז	א — ויעש אסא	לח	יד — ויוצא יהודע
לח	ז — ויהו לאסא	לח	טו — ויכרת יהודע
לח	יא — וירפף ה'	לח	יח — וישם יהודע
לח	א — ועזריה בן עזר	לח	א — בן שבע
לח	ג — וימים רבים	לח	ג — וישא לו יודע
לח	ח — וכשמע אסא	לח	ו — ויקרא המלך
לח	י — ויקבצו ירו'	לח	זו — ויוקן יהודע
לח	א — בשנת ל"ו	לח	יז — ואחרי מות
לח	ו — ואסא המלך	לח	כ — ורוח א'
לח	ז — ובעת רהוא	לח	כג — ויהו לתקופת
לח	יב — ויהלא אסא	לח	א — בן כ"ה
לח	א — וימלך יהושפט	לח	ה — ויקברו
לח	ו — ובשנת שלש	לח	יא — ואמציה
לח	יב — ויהו יהושפט	לח	יג — ובני הגדוד
לח	יד — ואלה פקודתם	לח	יד — ויהו אחרי
לח	טו — ועל ידו יהונתן	לח	יז — ויעץ אמציה

קאפ. פ' שו"ם דהדיב
 לא יא ס ויאכל יחזקיהו
 לב א פ אחרי הדברים ש"ם פ
 ט ס אחר זה ק"ם פ
 כ ס ויתפלל יחזקיהו
 כא ס וישלח ה' ש"ם פ
 כד פ בימים ההם ש"ם ס
 לב ס ויתר דברו
 יג א ס בן י"ב שנה ק"ם פ
 ח — ולא אוסף ק"ם פ
 י ס וידבר ה' ק"ם פ
 כא פ וישכב כנשה ש"ם אין
 כד ס בן כ"ב
 לד א פ בן ח"ש ש"ם ס
 ג פ ובשמנה שנה ש"ם אין
 ח ס ובשנת י"ח
 יב ס והאנשים ק"ם פ
 כב ס וילך הלקיה ק"ם פ
 כד פ כה אמר ה' ש"ם ס
 כו — כה אמר פסקא זו"ם
 כט ס וישלח המלך ק"ם פ
 לה א ס ויעש יאשיהו
 ז ס וירם יאשיהו
 ח ס זשריו לנרבה
 י — והכון העבודה ק"ם ס
 יט ס בשמנה עשרה ק"ם פ
 כ — אחר כל זאת ק"ם ס
 כג — ויורו המורים ק"ם פ
 כה ס ויקוץ ירמיהו
 לו א ס ויקחו עם הארץ ק"ם פ
 ד ס בן כ"ה שנה ש"ם פ
 ד — בן כ"ה שנה ק"ם ס
 ט ס בן ח"ש ש"ם פ
 יא ס בן כ"א שנה ק"ם פ
 טי — וישלח ה' ק"ם ס
 יח — וכל כלי ק"ם ס
 כב ס ובשנת אחת
 כג — כה אמר ברש ק"ם פ
 פתוחה, פטייה.

קאפ. פ' שו"ם דהדיב
 כה כה ס ויהי אמציה ק"ם פ
 כו ג פ בן י"ש עשרה ק"ם ס
 יא ס ויהי לעזריהו ק"ם פ
 כו א ס בן כ"ה ש"ם פ
 ו ס ויתחזק יוהם
 ח — בן כ"ה ק"ם ס
 כה א ס בן עשרים ש"ם פ
 ו ס ויהיג פקה
 ז ס ויהרג זבדי ק"ם פ
 ה פ וישבו בניו
 ט ס ושם היה נביא
 יב ס ויקומו אנשים ש"ם פ
 יד ס ויעוב החלוצין
 מז ס בעת ההוא ק"ם פ
 כט א ס יחזקיהו מלך
 יכ ס ויקומו הלויים
 יד ס ימן בניהם
 יח ס ויבא פנימה
 ב ס וישכב יחזקיה
 כז פ ויעמדו ה' יום ק"ם ס
 כח ס ויאמר יחזקיהו
 לא ס ויען יחזקיהו
 ל א ס וישלח יחזקיהו ק"ם פ
 ו — וילכו הרצים ק"ם ס
 י ס ויהיו הרצים
 נו — וישחט הפסח ק"ם ס
 מז ס ויעמדו על ש"ם אין
 כ ס וישמע ה'
 כא ס ויעשו בניו ק"ם פ
 כב ס וידבר יחזקיהו
 כג ס ויעצו כל הקהל
 כז ס ויקומו הכהנים ק"ם פ
 לא א ס ייבלות כ"ו
 כ ס ויעמד הזקיהו
 ג ס ובנת המלך ש"ם פ
 ז ס בחדש השלישי
 ח ס ויבאו יחזקיהו
 ט ס וידרוש יחזקיהו ש"ם פ

טעות הדפוס .

דף	שורה	תיקון	דף	שורה	תיקון	דף	שורה	תיקון
De modeno	כד 95	כד	71	—	מקים	8	לו	הסלים
	97	לש ועליהם	—	כט	כתתי	9	לב	למרבח
	98	ג וחלה	—	לז	והרבינה הפתחות	10	לא	נחית
	—	כו הנמצא	72	הנה 1	מאורינען	20	נד	זמיום
	—	כט כתבו	83	ל	עוויה	34	יא	יפתחה
	101	הער' ה' סנית	84	א	הלכוש	36	יש	מסויסום
	—	ו' אמר	—	ב	שכותבים	34	כט	ע'תו' מנילה ל"א
	104	התיס'ו הפתחות	—	ג	צד (בלא")	—	—	ע"ב ד"ה מתחיל
	106	יש לאומנו	—	דג	לפני ת"ל	39	כה	נקראו
	—	ב לבס	85	טז	זמן	42	יב	ר"ף
	—	כא אותי	—	מז	פרשה	48	ב	והכר ע"ו : איבער
	—	כז לב	—	פז	פז"ס	—	—	דען איינפלוס דעם
	—	לב קאפיטלן	—	יט	זהם	—	—	ערשטען העבריי-
	108	יש ודעתם	—	כ	על	—	—	שען כוכדרוקס
	109	לה 48	—	כב	קריאת	—	—	אויף דען קולטום
	113	יד וקואן	—	כג	הספ"י	—	—	און דיע קולטור
	116	כה ומצפ"ה	—	כד	המסיתים	—	—	דער יודען .
	120	ז בו	88	לא	אינם	49	ב	דמבמ"ן
	—	א י ס ויצו יהושע	89	ב	הדת	—	ד	99
	—	צד ב יא הארץ	90	טז	עבודתי	58	כו	תחלת
	121	צד ב א ק"ס פ	91	טז	כתר	59	לב	בעבור
	—	ח ק"ס	—	ל	ואוקספורד	66	יש	כנ,
	—	יח ק"ס	—	לט	אכסניא	69	ב	השומרונים
	—	יש ס ואפרים	92	טז	דאסראן	—	ז	השוב
	122	יא ק"ס	94	ב	בלונדון	—	טז	וכת' קיירה
	—	יח ק"ס	—	כט	עשרים	—	יז	בירושלמי
	—	צד כה יפתח	—	לא	בספר די ראסני	—	יט	ותופר
	—	ל בני בנימן	—	לה	זכנ שנו	—	לה	ונמחק
	—	ל בני בני	—	לט	הוכרתי	—	לט	ע"ש ו
	123	י להראה	—	—	שאלאמי חי	—	ל	באו
	—	יג ק"ס	95	ד	ולתחמתה	—	כו	וישכב
	—	צד ב ו ס מ"ס ס	—	—	לשוב	—	—	פסוקים
	124	ח ק"ס	—	—	בערך	—	—	פסוקי
	—	זי יב ק"ס	—	ו	הקצוב	71	ו	ארוכים
	—	ז לדוד	—	יא	שיקחו	—	יא	ארבעים
	—	יא ולהסיתו	—	יז	כזנחם	—	—	פסוק
	—	צד ב ג התרש	—	יח	למקור	—	—	כנ
	—	ד ויתר	—	—	—	—	—	כה